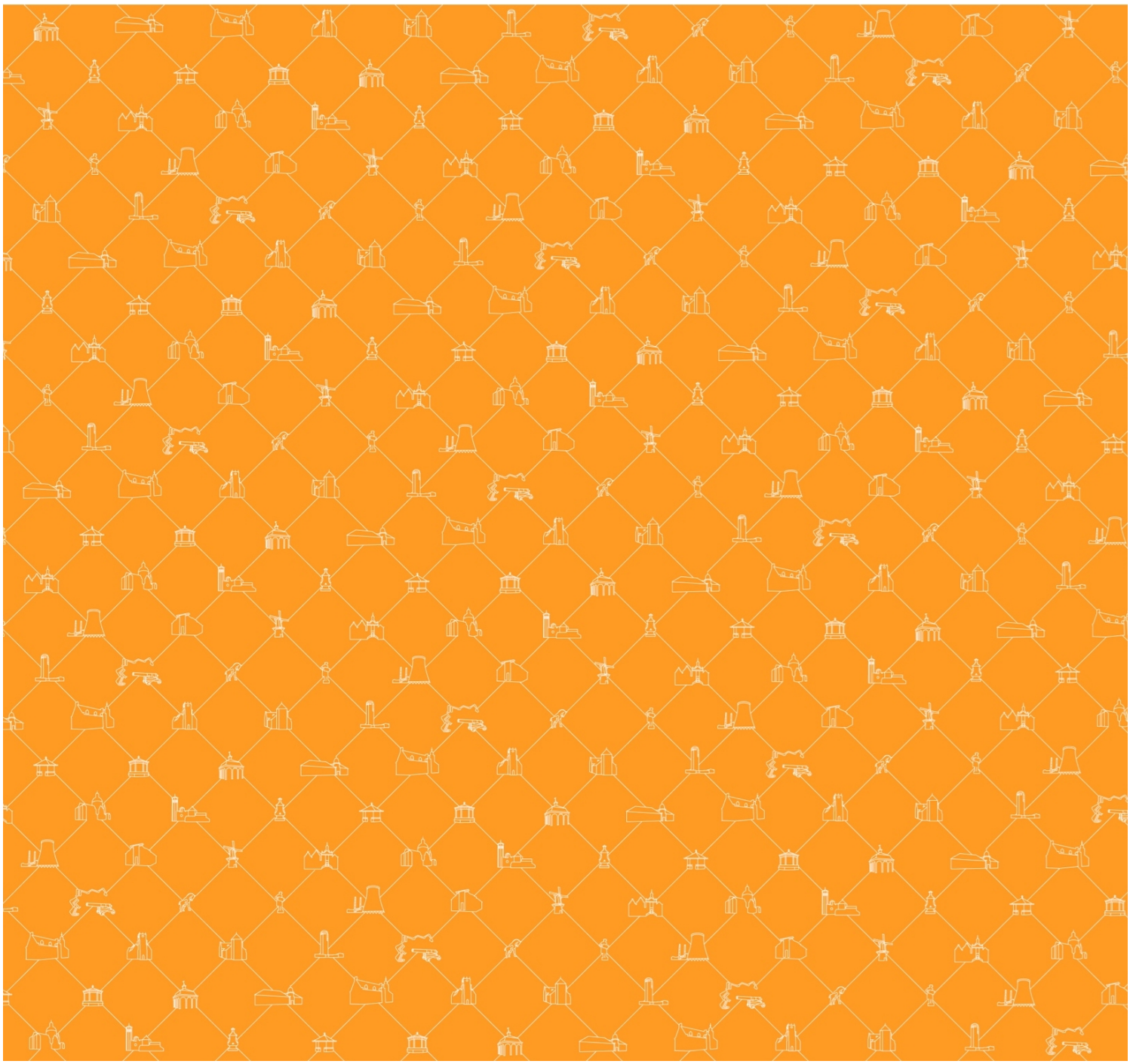
Gemeente
Geertruidenberg

Jaarstukken 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2

Inleiding 6

Voorwoord 6
Samenvatting 8
Rechtmatigheidsverklaring 9

In één oogopslag 11

RIO (Rekening in een oogopslag) 11

Programma 1 Opgave Leefbaarheid 12

1.0 Beleidsrijke begroting 2023 12
1.1 Openbare orde en veiligheid 17
1.2 Verkeer en vervoer 18
1.3 Parkeren 22
1.4 Economische havens en waterwegen 22
1.5 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie 23
1.6 Cultureel erfgoed 24
1.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie 24
1.20 Mutaties reserves 26
1.30 Wat heeft het gekost? 27
1.40 Voortgang investeringen 27
1.50 Risico's 28
1.60 Beleidsindicatoren 29

Programma 2 Opgave Duurzaamheid 30

2.0 Beleidsrijke begroting 2023 30
2.1 Riolering 35
2.2 Afval 37
2.3 Milieubeheer 40
2.20 Mutaties reserves 46
2.30 Wat heeft het gekost? 47
2.40 Voortgang investeringen 47
2.50 Risico's 47
2.60 Beleidsindicatoren 47

Programma 3 Opgave Mens en Zorg 49

3.0 Beleidsrijke begroting 2023 49
3.1 Openbaar basisonderwijs 57
3.2 Onderwijshuisvesting 57

3.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken 60
3.4 Sportbeleid en activering 63
3.5 Sportaccommodaties 65
3.6 Samenkracht en burgerparticipatie 69
3.7 Wijkteams 73
3.8 Inkomensregelingen....77
3.9 Begeleide participatie....78
3.10 Arbeidsparticipatie 79
3.11 Maatwerkvoorzieningen (WMO) 80
3.12 Maatwerkdienstverlening 18+ 81
3.13 Maatwerkdienstverlening 18- 82
3.14 Geëscaleerde zorg 18+....83
3.15 Geëscaleerde zorg 18- 83
3.16 Volksgezondheid....84
3.17 Begraafplaatsen en crematoria....85
3.20 Mutaties reserves....85
3.30 Wat heeft het gekost? 87
3.40 Voortgang investeringen 87
3.50 Risico's....88
3.60 Beleidsindicatoren....89

Programma 4 Opgave Wonen 91

4.0 Beleidsrijke begroting 2023....91
4.1 Ruimte en leefomgeving 97
4.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)....104
4.3 Wonen en Bouwen....106
4.20 Mutaties reserves....110
4.30 Wat heeft het gekost? 111
4.40 Voortgang investeringen 111
4.50 Risico's....111
4.60 Beleidsindicatoren....111

Programma 5 Opgave Economie en Toerisme 113

5.0 Beleidsrijke begroting 2023....113
5.1 Recreatieve havens 117
5.2 Economische havens en waterwegen 118
5.3 Economische ontwikkelingen....119
5.4 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen 120
5.5 Economische promotie 121
5.6 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie....121
5.7 Musea 123

5.8 Cultureel erfgoed 123
5.9 Media 124
5.10 Wonen en Bouwen....125
5.20 Mutaties reserves....125
5.30 Wat heeft het gekost? 127
5.40 Voortgang investeringen 127
5.50 Risico's....127
5.60 Beleidsindicatoren....127

Programma 6 Opgave Bestuur en Dienstverlening....129
6.0 Beleidsrijke begroting 2023....129
6.1 Bestuur....140
6.2 Burgerzaken....141
6.3 Crisisbeheersing en brandweer 143
6.4 Openbare orde en veiligheid....144
6.20 Mutaties reserves....147
6.30 Wat heeft het gekost? 147
6.40 Voortgang investeringen 147
6.50 Risico's....148
6.60 Beleidsindicatoren....148

Programma 7 Opgave Financiën en Organisatie....150
7.0 Beleidsrijke begroting 2023....150
7.1 Beheer overige gebouwen en gronden....157
7.2 Overhead 158
7.3 Treasury....172
7.4 OZB woningen 173
7.5 OZB niet-woningen 174
7.6 Belastingen overig 175
7.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds....175
7.8 Overige baten en lasten....177
7.9 Economische promotie 178
7.20 Mutaties reserves....179
7.30 Wat heeft het gekost? 181
7.40 Voortgang investeringen 181
7.50 Risico's....182
7.60 Beleidsindicatoren....183

Paragrafen....185
Paragraaf A - Lokale heffingen 185
Paragraaf B - Weerstandvermogen en risicobeheersing 193

Paragraaf C - Onderhoud kapitaalgoederen 202
Paragraaf D - Financiering 206
Paragraaf E - Bedrijfsvoering / Rechtmatigheid 208
Paragraaf F - Verbonden partijen 215
Paragraaf G - Grondbeleid 217
Paragraaf H - Duurzaamheid 218
Paragraaf I - Donge oevers 219

Jaarrekening 222

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 222
Balans 227
Overzicht baten en lasten 2023 244
Toelichting op het overzicht baten en lasten 244
P1 Opgave Leefbaarheid 244
P2 Opgave Duurzaamheid 249
P3 Opgave Mens en Zorg 253
P4 Opgave Wonen 268
P5 Opgave Economie en Toerisme 271
P6 Opgave Bestuur en Dienstverlening 275
P7 Opgave Financiën en Organisatie 278
Overzicht baten en lasten per taakveld 289
Overzicht baten en lasten per taakveld naar programma 291
Overzicht budgetoverhevelingen naar 2024 292
Programma taakveld baten en lasten 294
SISA verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen 297

Inleiding

Voorwoord

Met genoegen bieden wij u de jaarstukken 2023 aan. Hierin leggen wij verantwoording af over het in 2023 gevoerde beleid en de daarbij behorende financiële resultaten. De begroting van 2023 stond vooral in het teken van de introductie van programmatisch werken op basis van een programmabegroting. In november 2022 is de beleidsarme begroting 2023-2026 vastgesteld die in februari 2023 is gevolgd door de begrotingswijziging "beleidsrijke begroting 2023-2026" (BR23) waarin met name het nieuwe beleid vanaf 2023 een plaats heeft gekregen. In dit unieke jaar is daarom sprake van een dubbele begroting waardoor de verslaglegging omvangrijker is geworden dan u van ons gewend bent. Volgend jaar is er sprake van een enkele begroting.

Het jaar 2023 was een jaar van intensieve samenwerking waarbij bruggen werden gebouwd tussen gemeente en gemeenschap, ambtenaren en burgers, en tussen visie en uitvoering. Onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners waren betrokken bij het vormgeven van onze doelen en het bepalen van onze koers. Transparantie stond daarbij centraal omdat alleen door een duidelijk beeld te schetsen van onze middelen en de manier waarop we ze inzetten vertrouwen kon worden gewonnen en onze doelen dichterbij konden komen. We hebben veel werk verzet ondanks het feit dat onze capaciteit, kennis en kunde niet altijd in balans waren met onze ambities en maatschappelijke uitdagingen.

Samenwerking vormde de kern van onze aanpak. Samen met inwoners, ondernemers, partners en alle andere belanghebbenden hebben we invulling gegeven aan de uitdagingen waar we voor stonden. Hun betrokkenheid en input waren belangrijk en vormden de basis voor onze besluitvorming en acties. Het aantrekken, binden en boeien van kundig personeel stond hoog op ons verlanglijstje omdat we weten dat ons succes afhankelijk is van de talenten die we aan ons kunnen verbinden en de mate waarin we hen kunnen inspireren en motiveren. Daarom investeerden we in talentontwikkeling en boden we onze medewerkers carrièreperspectief en doorgroeimogelijkheden.

Het werken vanuit maatschappelijke opgaven vereiste niet alleen realistische keuzes, maar ook een heldere verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de raad, het college en de ambtelijke organisatie. Burgerparticipatie kreeg daarbij een belangrijke rol omdat we geloven dat de kracht van onze gemeente ligt in de betrokkenheid van haar inwoners. Extra inspanningen waren hierbij noodzakelijk, waaronder het beter benutten van beschikbare subsidies. Ook constateerden we dat we nog onvoldoende gebruik maakten van verschillende subsidieregelingen en dus organiseerden we kennis en kunde om dit te verhelpen.

De ontwikkelingen in de samenleving dwongen ons om wendbaar te zijn en nieuwe manieren van werken te omarmen. We geloofden in opgavegericht werken als de pijler van deze nieuwe benadering. Deze jaarrekening is daarom gekoppeld aan een nieuwe manier van werken en is met de bijbehorende prestatie indicatoren te beschouwen als een startjaar met een nulmeting.

Evenwel hebben we net als vele gemeentes last gehad van een gespannen arbeidsmarkt waardoor we niet alle ambities waar hebben kunnen maken. Daar waar het nog niet is gelukt kijken we opnieuw naar maatregelen om weer op koers te komen. Hoe dan ook remt het ons op onderdelen en zien we niet snel een verbetering in het kwantitatieve en kwalitatieve aanbod van mensen in de huidige arbeidsmarkt. Dit was onder andere te merken aan de nieuwe functie van data-analist. Deze heeft voor ons nog onvoldoende opgeleverd waardoor we nog niet kunnen voldoen aan de verwachtingen op dat gebied. We corrigeren hierop en gaan door met de zoektocht naar prestatie-indicatoren en dataverwerking die past bij onze ambities en rol als gemeente.

Als kleine gemeente moesten we ook realistisch zijn over onze mogelijkheden. Daarom zochten we actief naar slimme oplossingen in samenwerking met andere gemeenten in de regio. Tegelijkertijd bereidden we ons voor op de ontwikkelingen in de toekomst waaronder het jaar 2026.

In deze jaarstukken wordt verantwoording afgelegd over zowel de beleidsarme als de beleidsrijke voornemens. De jaarstukken 2023 dienen in beginsel de indeling en opstelling van de begroting van 2023 te volgen. Omdat we in 2023 te maken hebben met een beleidsarme begroting en een beleidsrijke begrotingswijziging hebben we de jaarstukken zo veel mogelijk opgesteld binnen de structuur van beide begrotingsonderdelen. Per programma is de structuur (indeling in taakvelden) van de beleidsarme begroting gehandhaafd en is de beleidsrijke verantwoording binnen ieder programma toegevoegd onder hoofdstuk .0.

De effecten van de Coronacrisis zijn in 2023 beperkt gebleken en naarmate het begrotingsjaar vorderde nagenoeg verdwenen. Alleen op de financiële afwikkeling van verschillende steunregelingen wordt nog enige inzet van de gemeente verwacht. De voortdurende oorlog in Oekraïne leidt nog wel tot extra inspanningen van de gemeente maar er is sprake van een zekere dagelijkse routine in de opvang. De opvang van de Oekraïense vluchtelingen wordt door het rijk vergoed en evenals vorig jaar is er in 2023 een overschot waarvan wordt voorgesteld dit toe te voegen aan de reserve Oekraïne/Ontheemden.

Er is een fors overschot in het boekjaar 2023 ten opzichte van de begroting. Echter, gezien het sombere toekomstperspectief voor de komende jaren, blijft financiële behoedzaamheid cruciaal. Deze behoedzaamheid is gebaseerd op verschillende argumenten:

- Het ravijn vanaf 2026 vergt naar de huidige inzichten nog een enorme inspanning om te komen tot een structureel sluitende begroting.
- De oorlog in Oekraïne duurt voort.
- De opvang van asielzoekers zal ook voor onze gemeente een uitdaging zijn.
- De (financiële) risico's zijn aanzienlijk toegenomen, inclusief renteschommelingen en looneisen bij salarissen in combinatie met stijgende prijzen van voedsel, energie en grondstoffen.

Al met al zien wij grote risico’s voor de financiën van de gemeente en/of van de door haar gesubsidieerde instellingen / verbonden partijen, zelfs voor de jaren na 2023. Uit de actualisatie van het noodzakelijke weerstandsvermogen blijkt dat de risico's toenemen en dat behoedzaamheid noodzakelijk is.

Vanaf het verslagjaar 2023 moet het College van B&W een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in haar jaarstukken. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de naleving van de regels die relevant zijn voor het financiële reilen en zeilen van de gemeente. Deze verantwoording wordt op basis van een standaardmodel opgesteld en wordt door het college opgenomen in de jaarstukken. Dit betreft een ander regime dan we voorheen gewend waren waardoor het belangrijk is om de uitgebreidere toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording goed te lezen voordat de juiste conclusies getrokken kunnen worden over de cijfers. Deze vindt u terug in de programma’s en in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Voor onze financiële huishouding zijn wij ook afhankelijk van wereldwijde en landelijke ontwikkelingen waarop we zelf nauwelijks invloed kunnen uitoefenen. Het is niet ondenkbaar dat we om tegenvallers op te vangen incidenteel een beroep op de algemene reserve zullen moeten doen. De komende maanden worden maatregelen uitgewerkt om het financiële perspectief van 2025 te verbeteren. Als dat niet lukt zal de reservepositie van cruciaal belang kunnen worden.

Samenvatting

Financiële resultaten op hoofdlijnen
Hieronder geven wij de financiële resultaten van 2023 op hoofdlijnen weer. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u naar de toelichting bij de programma's, zoals opgenomen in het jaarverslaggedeelte en naar de toelichting op de financiële afwijkingen, zoals opgenomen in het jaarrekeninggedeelte.

De inhoudelijke inrichting van het jaarverslag volgt de inrichting en structuur van de begroting 2023. Dat wil zeggen dat de verantwoording gebaseerd is op de programma's zoals die in de begroting 2023-2026 waren begroot aangevuld met de begrotingswijziging Beleidsrijke begroting 2023 (BR23).

Evenals voorgaande jaren zijn de bedragen, daar waar mogelijk, afgerond op duizendtallen. Hierdoor ontstaat in sommige tabellen een afrondingsverschil.

Het resultaat van 2023 dient de worden gepresenteerd in 2 onderdelen, te weten de verantwoording van de reguliere bedrijfsvoering en de verantwoording van het saldo van alle mutaties in de reserves.

Resultaat	2023	Begroting 2023 (na wijziging)
Saldo van baten en lasten	4.708.000 V	892.000 V
Stortingen en onttrekkingen reserves (mutaties)	1.798.000 N	863.000 N
Resultaat	**2.910.000 V**	**29.000 V**

De jaarrekening 2023 sluit met een (bruto) overschot van **€ 2.910.000**. Dit overschot is inclusief de bedragen die in 2023 zijn overgehouden en waarvan de uitwerking en betaling in 2024 zal plaatsvinden. Er zijn namelijk altijd een aantal uitgavenposten waarover in 2023 reeds is besloten c.q. een bestelling is geplaatst, maar waarmee op basis van de voorschriften (levering heeft nog niet plaatsgevonden) geen rekening gehouden mag worden bij de bepaling van het zuivere jaarrekeningsaldo op 31 december 2023.

De overhevelingen vallen in beginsel in het jaarrekeningsaldo en dienen in 2024 wederom beschikbaar gesteld te worden. Het gaat hier om een totaal bedrag van € 843.000. Bij het raadsbesluit stellen we voor deze middelen te bestemmen voor de verschillende doelen. Feitelijk is het (netto) jaarrekeningresultaat daarmee **€ 2.067.000.**

Het resultaat is het saldo van een veelheid van (veelal incidentele) afwijkingen ten opzichte van de begroting 2023. In de onderstaande tabel worden een aantal significante afwijkingen, niet uitputtend, genoemd die mede hebben geleid tot het jaarrekeningresultaat. In het jaarrekeninggedeelte van deze jaarstukken, is per programma, op detailniveau een toelichting opgenomen van de afwijkingen > € 25.000 van zowel de baten als de lasten.

**PR= programma / TV= taakveld*

PR	TV	Omschrijving	Bedrag	V/N	Overhevelingen naar 2024	V/N
1	2.1	Wegen, straten en pleinen	137.000	V		
1	5.7	Parken en plantsoenen	166.000	V	60.000	N
3	-	Diverse budgetten Mens en Zorg (pijlers 1, 3, 5 en 6)	198.000	V	162.000	N
3	6.1	Algemene voorzieningen jeugd, met name IZA regeling	111.000	V		
3	6.1	Maatschappelijk werk, diverse	191.000	V		
3	6.1	Normvergoeding Ontheemden Oekraïne / lagere lasten	706.000	V		
3	6.2	Eerstelijnsloket Jeugd en CJG Drimmelen Geertruidenberg	131.000	V		

3	Divers	Jeugdwet inclusief jeugdzorg Breda (6.72a - 6.82b)	391.000	N		
3	6.3	Dubieuze debiteuren Participatiewet Inkomen	103.000	V		
3	6.3	Inkomensvoorzieningen IOAW/IOAZ	146.000	N		
3	6.3	Bijzondere bijstand, energietoeslagregeling	162.000	V	180.000	N
3	Divers	WMO diverse onderdelen (6.6 / 6.71a / 6.71b)	260.000	V		
4	8.1	Bestemmingsplannen, omgevingsplan	359.000	V	127.000	N
4	8.1	Omgevingswet	169.000	V		
4	8.3	Omgevingsvergunningen	511.000	V	30.000	N
7	0.10	Storting in reserve Ontheemden / Oekraïne	844.000	N		
7	0.10	Saldo Slotwijziging (voorheen Turap 2023-3)	29.000	V		
7	0.3	Grondverkopen algemene dienst	170.000	V		
7	0.4	Overhead salarissen, directe en indirecte kosten	209.000	V	62.000	N
7	0.5	Treasury, rente kortlopende leningen	186.000	V		
7	0.7	Algemene uitkering, decembercirculaire	120.000	N	143.000	N
7	0.8	Algemene uitgaven en inkomsten, BTW, BCF en dubieuze debiteuren	109.000	N		
-	-	Totaal van de afwijkingen < € 100.000	722.000	V	79.000	N
		Jaarrekeningresultaat uit reguliere bedrijfsvoering	**2.910.000**	**V**	**843.000**	**N**

Het totaal van de afwijkingen bedraagt € 2.910.000 voordelig. Het resultaat bestaat, op hoofdlijnen, uit een structureel voordeel van € 120.000 en een incidenteel voordeel van € 2.790.000 waarvan na resultaatbestemming € 2.067.000 resteert. In hoeverre het structurele voordeel doorwerkt in de begroting 2024 - 2027 valt nu nog niet te zeggen. Dit zal bij de Voorjaarsnota 2024 worden beoordeeld.

RESULTAATBESTEMMINGEN		
Omschrijving	**Bedrag**	**V/N**
Jaarrekeningresultaat uit reguliere bedrijfsvoering	2.910.000	V
Overhevelingen - resultaatbestemming	843.000	N
Jaarrekeningresultaat na overhevelingen - resultaatbestemming	**2.067.000**	**V**

De specificatie van de resultaatbestemmingen inclusief de toelichting daarop, treft u aan in het jaarrekeninggedeelte.

Risico's versus interne beheersing

In de jaarstukken wordt in de programma's een toelichting opgenomen op de belangrijkste risico's, waaronder de top 10 risico's, zoals opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Hierbij wordt tevens aangegeven welke risico's zich hebben voorgedaan in 2023 en welke beheersmaatregelen het college daartoe heeft genomen. De risico's, die zijn opgenomen in de top 10 van de paragraaf Weerstandsvermogen, zijn voorzien van een cijfer. Dit cijfer correspondeert met het cijfer in de top 10.

Investeringen

Per programma wordt de voortgang van de in begroting 2023 opgenomen nieuwe investeringen gepresenteerd. Zo kan ook beoordeeld worden wat we niet hebben gerealiseerd ten opzichte van wat er begroot was. Een toelichting over de voortgang van de investeringen die eerder dan 2023 beschikbaar zijn gesteld is opgenomen in het jaarrekeninggedeelte. In beginsel leidt een vertraagde uitvoering van voorgenomen investeringen tot een incidenteel voordeel op de begrote kapitaallasten van 2024. De eventuele voordelige effecten zullen bij de Voorjaarsnota 2024 worden meegenomen.

Rechtmatigheidsverklaring

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 14 maart 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt **2%** van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op **€ 1.500.000**. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding
Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:
Begrotingscriterium

Afwijkingen exploitatiebudgetten	7.265.000
Afwijkingen investeringsbudgetten	433.000
Afwijkingen niet geautoriseerde reserve mutaties	163.000

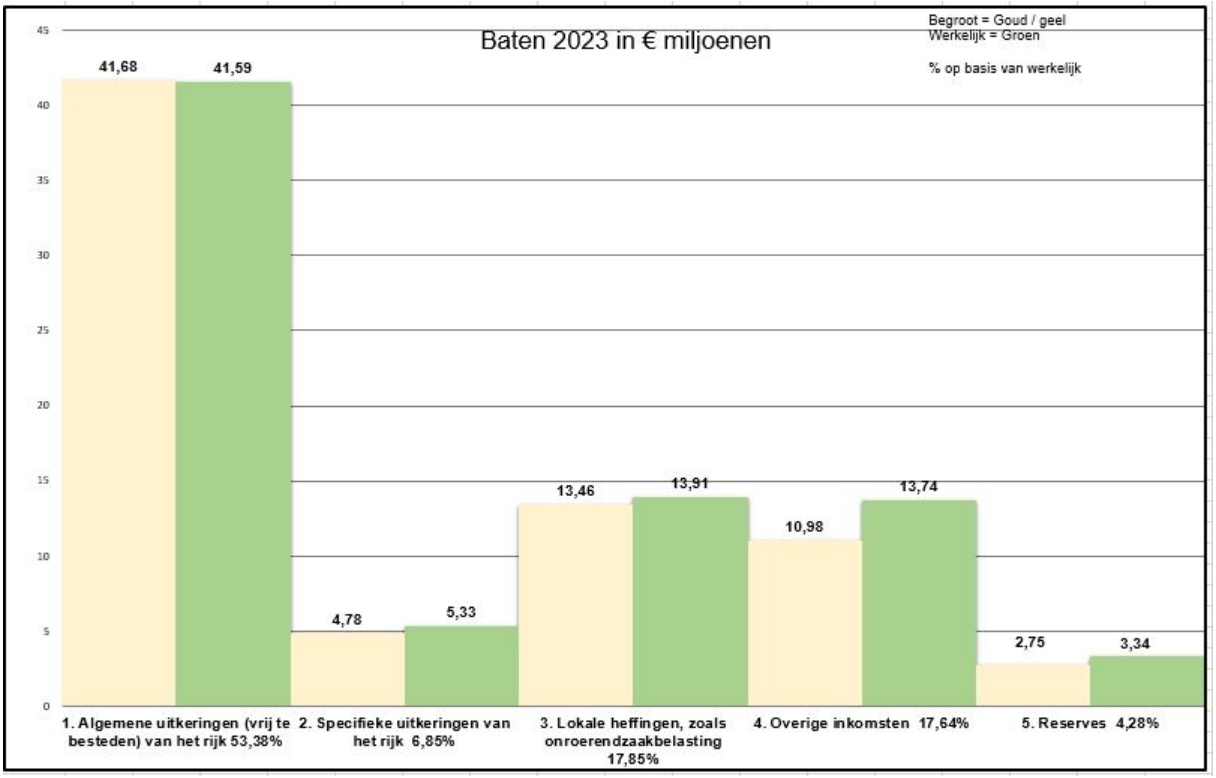
Voorwaarden criterium

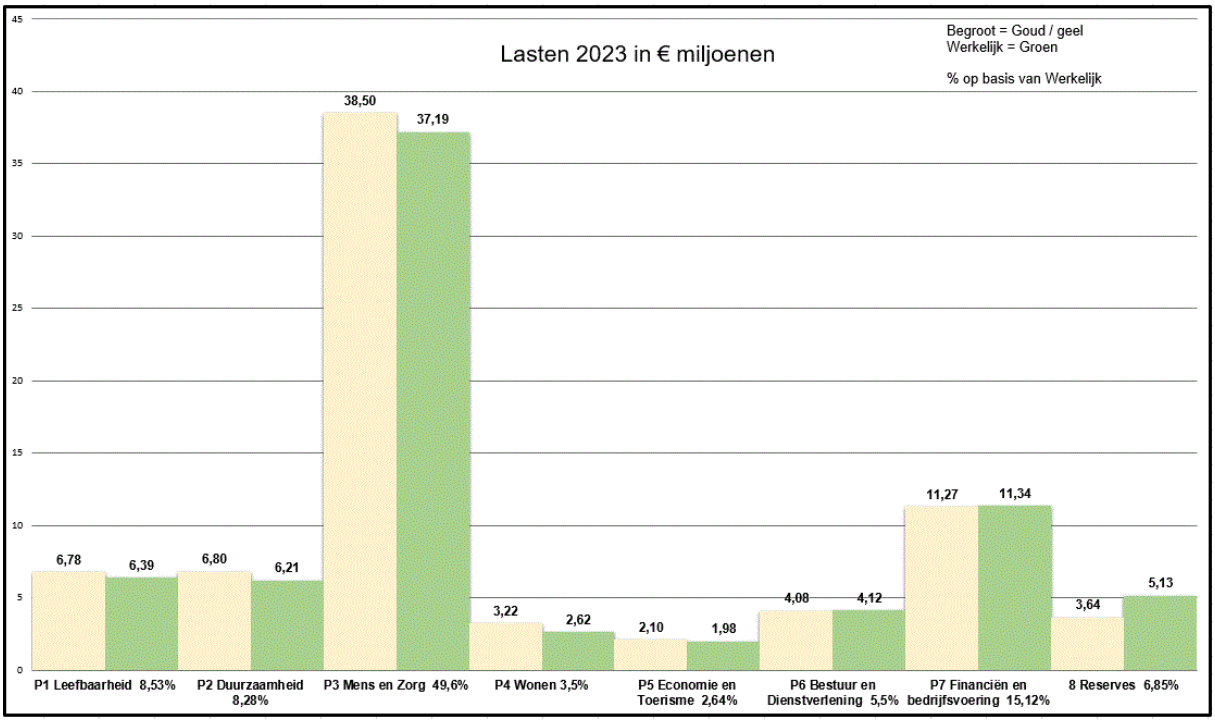
Gemiste Europese aanbestedingen	406.000
Totaal	8.267.000

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

In één oogopslag

RIO (Rekening in een oogopslag)

Programma 1 Opgave Leefbaarheid

Opgave Perspectief Leefbaarheid

We willen de samenhang en de betrokkenheid van inwoners bij de directe woonomgeving vergroten. De gemeente moet bereikbaar zijn voor inwoners. Daarom breiden we het wijkgericht SAMENwerken verder uit. Bovendien is het van groot belang dat de leefomgeving (sociaal) veilig, prettig ingericht en goed bereikbaar zijn. We pakken vandalisme, criminaliteit en jeugdoverlast aan en zetten extra in op het tegengaan van ondermijning.

Een groene omgeving draagt bij aan de samenhang in de buurt of wijk en biedt ruimte voor ontspanning, ontmoeting en verbinding. Daarnaast levert dit ook een belangrijke bijdrage aan de klimaatadaptatie zoals ook genoemd is in de opgave duurzaamheid. Om aan deze ambities nadere invulling te kunnen geven doen we daarvoor in de eerste begrotingswijziging een voorstel.

1.0 Beleidsrijke begroting 2023

Het vertrekpunt van de opgave leefbaarheid:
Iedereen in de gemeente Geertruidenberg moet prettig en veilig kunnen leven in -en bijdrage aan, een nette en aantrekkelijke woon- en werkomgeving.

Leefbaarheid

Programmamanager

Bestuurlijk

Visie

Inwoners, bedrijven en bezoekers van de gemeente Geertruidenberg verblijven in een prettige (woon)omgeving die veilig en goed bereikbaar is, met aandacht voor groen in de buurt. Een omgeving waarbij de, duurzame, toekomst centraal staat.
Geertruidenberg is een plek waar buurtgenoten elkaar kunnen ontmoeten en fijn met elkaar samenleven en zich inzetten voor de eigen wijk.

Strategische doelstellingen

Verbeteren Sociale Cohesie	Verhogen Inzet en eigenaarschap	Afstemmen fysieke aspecten	Verhogen veiligheid	Verbeteren bereikbaarheid	Stimuleren Vergroening
"hoe met elkaar omgaan" De sociale samenhang in de wijken wordt verbeterd.	Inwoners, partners, organisaties en bedrijven denken mee over de woon- en werkomgeving en pakken zelf de regie om initiatieven op te pakken en te realiseren	Het beheren van een integraal programma openbare ruimte en daarmee de openbare ruimte duurzamer inrichten.	Het verhogen van de veiligheidsbeleving (subjectieve veiligheid) bij inwoners en het terugdringen van meetbare misdaadcijfers (objectieve veiligheid). Verbeteren bereikbaarheid Geertruidenberg is en blijft goed en veilig bereikbaar, we investeren blijvend in	Geertruidenberg is en blijft goed en veilig bereikbaar, we investeren blijvend in onze bereikbaarheid	Geertruidenberg creëert een groene(re) klimaat adaptieve(re) leef-, werk- en verblijfsomgeving.

Ambtelijk

Maatschappelijke effecten

• Buurtactiviteiten stijgen • Burgerinitiatieven met een sociaal component stijgen • We zijn vanaf 2023 minimaal 1 x in de 2 weken zichtbaar in de wijk (wijktafel, boa, toezichthouders) • Vanaf 2024 weten we welke behoeften er zijn voor sociale activiteiten. In de wijk • Mensen ervaren minder eenzaamheid	• Het onderhoud in de wijk door inwoners stijgt in 2025 • Inwoners werken vanaf 2023 mee aan oplossingen bij vragen/meldingen in de openbare ruimte en creëren draagvlak • Inwoners en bedrijven worden vanaf 2023 uitgenodigd om mee te praten over projecten en/of herinrichting. • Het aantal Burgerinitiatieven is vanaf 2025 gestegen	• In 2024 is er afname van klachten in openbare ruimte • In 2024 is er een toename van meldingen en signalen over de • openbare ruimte • Kwaliteit van de openbare ruimte verbeterd per jaar zichtbaar • De waardering van de leefomgeving verbeterd, mensen geven ieder jaar een hoger cijfer	• Afname meldingen jeugdoverlast en meldingen vernielingen vanaf 2025 • Afname woninginbraken vanaf 2025 • Afname drugshandel vanaf 2025 • Jongeren zijn aangehaakt bij samenleven en voelen, perspectief voor hun toekomst • Inwoners voelen zich veilig om mee te doen in de digitale samenleving • Duidelijke afspraken strafrecht en handhaving vanaf 2023	• Verlaging aantal ongevallen binnen de 3 kernen • Verlaging overlast door het verkeer • Verbeteren bereikbaarheid in van en naar gemeente Geertruidenberg	• Bij iedere herinrichting van de straat realiseren we meer groen vanaf 2023 • We breiden het groen areaal uit

Inhoud

1.1 Inleiding

Onze inwoners moeten prettig en veilig kunnen werken en leven in deze gemeente. We vinden het belangrijk dat zij de kans hebben om zelf een bijdrage leveren aan hun woon- en werkomgeving. Zodat deze goed aansluit bij hun eigen wensen en behoeften. Dit vinden we ook belangrijk voor mensen die in onze gemeente werken of deelnemen aan het verenigingsleven.

1.2 Missie

Inwoners, bedrijven en bezoekers van de gemeente Geertruidenberg verblijven in een prettige (woon)omgeving die veilig en goed bereikbaar is, met aandacht voor groen in de buurt. Een omgeving waarbij de, duurzame, toekomst centraal staat.
Geertruidenberg is een plek waar buurtgenoten elkaar kunnen ontmoeten, fijn met elkaar samenleven en zich op onderdelen inzetten voor de eigen wijk.

1.3 Strategische doelen en maatschappelijke effecten

Strategische doelstellingen
Binnen de opgave Leefbaarheid zijn strategische doelstellingen geformuleerd die samen de volledige opgave omvatten:

1. Verbeteren sociale cohesie.

De sociale samenhang in de wijken wordt verbeterd.

2. Verhogen Inzet en eigenaarschap.

Inwoners, partners, organisaties en bedrijven denken mee over de woon- en werkomgeving en gaan op onderdelen zelf aan de slag met het oppakken van initiatieven en de uitvoering daarvan.

3. Afstemmen Fysieke aspecten.

Het beheren van de uitkomsten van het integraal programma openbare ruimte en daarmee de openbare ruimte duurzamer inrichten.

4. Verhogen Veiligheid.

Het verhogen van het gevoel van veiligheid (subjectieve veiligheid) bij inwoners en het terugdringen van meetbare misdaadcijfers (objectieve veiligheid).

5. Verbeteren Bereikbaarheid.

Geertruidenberg is en blijft goed en veilig bereikbaar, we investeren continu in onze bereikbaarheid.

6. Stimuleren Vergroening.

Geertruidenberg creëert een groene(re) klimaat adaptieve(re) leef-, werk- en verblijfsomgeving.

Door te werken aan de beoogde maatschappelijke effecten geven we de komende jaren invulling aan de door het college vastgestelde strategische doelen.

Wat willen we bereiken?
Verbeteren sociale cohesie
We zorgen ervoor dat iedereen fijn met elkaar kan samenleven in de wijken en dat de sociale samenhang wordt verbeterd.
Om de sociale samenhang in de verschillende wijken en buurten in onze gemeente te optimaliseren willen we de komende jaren de onderstaande maatschappelijke effecten realiseren:

- Het aantal buurtactiviteiten stijgt
- Het aantal burgerinitiatieven met een sociale component stijgt
- We zijn vanaf 2023 minimaal 1x in de 2 weken zichtbaar in de wijk (via bijvoorbeeld een wijktafel, een bezoek door de BOA of toezichthouder)
- Vanaf 2024 weten we welke behoeften er zijn voor sociale activiteiten in de wijk
- Mensen ervaren minder eenzaamheid

Verhogen Inzet en eigenaarschap
Inwoners, partners, organisaties en bedrijven denken mee over de woon- en werkomgeving en gaan op onderdelen zelf aan de slag met het oppakken van initiatieven en de uitvoering daarvan.

Op dit gebied willen we de komende jaren het onderstaande bereiken:
- Het onderhoud in de wijk door inwoners stijgt in 2025
- Inwoners werken vanaf 2023 mee aan oplossingen bij vragen/meldingen in de openbare ruimte en zorgen zelf voor draagvlak.
- Inwoners en bedrijven worden vanaf 2023 uitgenodigd om mee te praten over projecten en/of herinrichting
- Het aantal burgerinitiatieven is vanaf 2025 gestegen

Afstemmen fysieke aspecten
Het beheren van de uitkomsten van het integraal programma openbare ruimte en daarmee de openbare ruimte duurzamer inrichten.

Het programma Openbare Ruimte is in voorbereiding. In dit programma komen aspecten aan de orde zoals de inrichting en beheer van de groenvoorzieningen. In 2023 wordt dit programma ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd. Daarnaast willen we de komende jaren de volgende maatschappelijke effecten bereiken:

- In 2024 is er een afname van klachten in de openbare ruimte
- In 2024 is er een toename van meldingen en signalen over de openbare ruimte
- De kwaliteit van de openbare ruimte verbetert per jaar zichtbaar
- De waardering van de leefomgeving verbetert, mensen geven een hoger cijfer

Verhogen veiligheid
Het verhogen van het gevoel van veiligheid (subjectieve veiligheid) bij inwoners en het terugdringen van meetbare misdaadcijfers (objectieve veiligheid).

Ons Integraal Veiligheidsbeleid wordt in 2023 aangepast en daarin nemen we een aantal te bereiken maatschappelijke effecten mee:

- Afname van meldingen jeugdoverlast en meldingen vernielingen vanaf 2025
- Afname woninginbraken vanaf 2025
- Afname drugshandel vanaf 2025
- Jongeren voelen zich thuis in de samenleving en zien mogelijkheden voor de toekomst
- Inwoners voelen zich veilig om mee te doen in de digitale samenleving
- Duidelijke afspraken strafrecht en handhaving vanaf 2023

Verbeteren bereikbaarheid
Geertruidenberg is en blijft goed en veilig bereikbaar, we investeren continu in onze bereikbaarheid.

Het Mobiliteitsplan wordt al voorbereid en in 2023 werken we verder aan het in kaart brengen van

de hotspots onveilige verkeerssituaties. We willen de komende jaren met onze inspanningen de volgende maatschappelijke effecten bereiken:

- Verlaging aantal ongevallen binnen de drie kernen
- Verlaging overlast door het verkeer
- Verbeteren bereikbaarheid in, van en naar de gemeente Geertruidenberg
- Onderzoek naar fietsroutes en fietsknooppunten

Stimuleren vergroening
Geertruidenberg creëert een groene(re) klimaat adaptieve(re) leef-, werk- en verblijfsomgeving.

In het kader van ons duurzaamheidsprogramma (zie ook de opgave Duurzaamheid) willen we specifieke aandacht voor de leef- en woonomgeving. Daarmee willen de onderstaande maatschappelijke effecten bereiken:

- Bij het aanleggen van nieuwe straten of het aanpassen van huidige straten zorgen we ook, vanaf 2023, voor meer groen in de straat
- We breiden het groen in het algemeen uit (groenvlakken, bomen e.d.)

1.4 Inspanningen
Wat gaan we daarvoor doen?
Het vergt de nodige inspanningen om de gestelde maatschappelijke effecten binnen de opgave Leefbaarheid te bereiken. Op onderdelen is bekend welke inspanningen noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld op het gebied van Wijkgericht SAMENwerken en het optimaliseren van de veiligheid. Hiervoor gaan we de capaciteit van wijkgericht SAMENwerken uitbreiden evenals de capaciteit van de BOA's. In het kader van het stimuleren van vergroening zetten we in op een heggenstructuur en het kapitaliseren van het bestaande groen. Minder duidelijkheid is er ten aanzien van de inrichting van de fysieke ruimte.

De consequenties van het Programma Openbare Ruimte zijn nog niet in beeld gebracht. Ook de financiële gevolgen van onderzoek naar de hotspots onveilige verkeerssituaties (bijvoorbeeld de fietsveiligheid op de markt in Geertruidenberg en het zoeken naar en mogelijk realiseren van een veilige oversteek ter plaatse van de Maasdijk als uitvloeisel van het fietspad bij de brug bij Keizersveer) zijn nog niet bekend. Evenals de uitvoering van de vergroeningsagenda. Op het moment dat de uitkomsten bekend zijn zullen wij de gemeenteraad voorstellen om, indien dit noodzakelijk is, aanvullende middelen beschikbaar te stellen. Vooralsnog nemen we voor deze onderdelen een PM post op. Ten behoeve van de maatschappelijke opgave Leefbaarheid ramen we de komende jaren de volgende extra uitgaven.

In 2023 is vanuit het programma Leefbaarheid invulling gegeven aan meerdere inspanningen. Dit omvat onder andere:

- Het versterken van het team Wijkgericht SAMENwerken doordat de beschikbare capaciteit is ingevuld. Daarbij is de wijktafel steviger gepositioneerd door vanaf de zomer 2x per week aanwezig te zijn in de wijk. Hierbij wordt met name geprobeerd om buurtactiviteiten en burgerinitiatieven op te starten en daarbij de inwoners gebruik te laten maken van het beschikbare wijkbudget.
- Start gemaakt met Samen sterk in uw buurt, om op lokaal niveau nog beter aan te sluiten bij de behoeften van inwoners en kansen vanuit de gemeente. Voorbereidingen voor het pilot jaar 2024. In het pilot jaar wordt in eerste instantie smal gestart, waarbij

beetje bij beetje meerdere beleidsvelden aan kunnen haken.

- Voor veiligheid is invulling gegeven aan extra capaciteit van de BOA's. Daarmee is het beter mogelijk om in te spelen op alledaagse actualiteiten in de openbare orde. Daarnaast wordt voor de verschillende veiligheidsdomeinen gekeken welke veiligheidsaspecten prioriteit moeten krijgen binnen de gemeente.

- Gestart met Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR). In deze fase is met name geanalyseerd wat de staat van de openbare ruimte is op alle verschillende assets. Voorbeelden hiervan zijn wegen, meubilair, riolen, bomen, lichtmasten, bruggen, kabels en leidingen. Daarmee ontstaat een basis om in 2024 invulling te geven aan bijbehorende scenario's. Met deze scenario's wordt de kwaliteit en inrichting van de openbare ruimte voor de komende jaren bepaald.

- We maken werk van het vergroenen van de gemeente. Dit doen we onder andere door bij onderhoudsprojecten waar mogelijk groene en klimaatadaptieve maatregelen toe te passen. Ook is in 2023 gestart met het planten van 243 bomen.

- Voor mobiliteit staan de hotspots centraal en is in 2023 begonnen met de voorbereidingen van twee van deze hotspots. Met deze projecten worden verkeersknelpunten in de gemeente verholpen en de bereikbaarheid/veiligheid van de gemeente verhoogd.

- Koppelkansen en laaghangend fruit voor Duurzaamheid bij beheer & onderhoud projecten.

1.1 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Openbare orde en veiligheid

Een zo veilig mogelijke gemeente door een integrale, preventieve, gebiedsgerichte aanpak in samenwerking met inwoners en partners.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Leefbaarheid-stimulering wijken / buurten

Wat gaan we daarvoor doen?
Het team wijkgericht SAMENwerken gaat actief de wijk in om met inwoners in gesprek te gaan. Dit met als doel om inwoners te stimuleren en enthousiasmeren voor betrokkenheid bij hun leefomgeving. Het team wijkgericht SAMENwerken zorgt voor contact tussen de inwoners, de gemeentelijke organisatie en samenwerkingspartners. Op het moment dat de inwoners een gezamenlijk initiatief hebben voor hun wijk of buurt dan ondersteund en coacht het team wijkgericht SAMENwerken deze bewonersgroep en brengt hen in contact met de medewerkers van de betrokken vakgebieden of samenwerkingspartners.

Het team wijkgericht SAMENwerken heeft 2 wekelijks actief het contact met inwoners opgezocht. Zij zijn met de wijktafel en bakfiets de wijken ingegaan en hebben hier gesprekken gevoerd met inwoners over de leefbaarheid in de wijk. Daarnaast hebben zij inwonersgroepen ondersteunt bij de voorbereiding en realisatie van een burgerinitiatief.

1.2 Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?

Verkeer en vervoer

We willen de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid in onze gemeente verbeteren.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

A27 Maatregelen / Omgevingsvisie Hooipolder

Vanaf 2023 wordt gestart met de verbreding van de A27. Knooppunt Hooipolder wordt gereconstrueerd, de Keizersveerbruggen vervangen, nieuwe verbindingsweg vanaf aansluiting 33 en de A27 verbreed. Deze werkzaamheden moet begeleid worden en de omgeving op worden voorbereid.

Vanaf februari 2023 is de aannemer die de werkzaamheden gaat uitvoeren bekend: AlsEen. Samen met AlsEen en RWS is een start gemaakt met het uitwerken van het Tracébesluit op ons grondgebied. Ook zijn er voorbereidende werkzaamheden verricht voor vergunningverlening, proefsleuven en hinderaanpak. De werkgeversaanpak is ook van start gegaan, waarin werkgevers actief worden ondersteund in het optimaliseren en verduurzamen van hun mobiliteitsbeleid. Alle grote werkgevers zijn bezocht.

Bedrijfsmiddelen Wegen Straten Pleinen

De gemeente Geertruidenberg beschikt over bedrijfsmiddelen (voertuigen, werkmaterieel en gereedschappen) die ingezet worden bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Op basis van de gebruiksduur van al deze middelen is het jaar van vervanging bepaald en aangegeven in het investeringsplan 2023-2026.

De gelden zijn ingezet voor het beheren en onderhouden van het wagenpark. Denk hierbij aan onderhoud, APK en brandstoffen.

Bruggen en duikers

In oktober 2022 wordt een inspectie van het areaal bruggen en duikers verricht. Het is nog onzeker of het huidige budget toereikend is, ook met de enorme prijsstijgingen die in 2022 hebben plaats

gevonden. Ook is eventueel groot onderhoud aan Bergse brug in 2023-2024 noodzakelijk. Dit moet nog uit de inspectie blijken.

Op basis van de inspectie blijkt dat de voorziening met de jaarlijks storting van € 100.000 toereikend is om het planmatige onderhoud van de infrastructurele kunstwerken, met uitzondering van het groot onderhoud van de Bergse Brug uit te kunnen voeren. In november 2023 heeft de raad een investeringskrediet beschikbaar gesteld voor een instandhoudingsinspectie van deze brug. Op basis van de resultaten van deze inspectie kan bepaald worden welke investeringen noodzakelijk zijn om de levensduur van deze brug te verlengen of besloten moet worden om de brug te vervangen.

Voor de overige infrastructurele kunstwerken is een raamovereenkomst opgesteld om de uit de inspectie voortvloeiende planmatige onderhoudswerkzaamheden de komende jaren uit te kunnen voeren.

Duurzaam veilig

Binnen Duurzaam Veilig worden onze mensgerichte verkeersmaatregelen uitgevoerd. Hierbij gaat het voornamelijk over verkeerseducatie op scholen volgens het Brabants Veiligheids Label en de inzet van bijvoorbeeld Veilig Verkeer Nederland met diverse projecten die zij uitvoeren. Verkeerseducatie is naast een veilige infrastructuur en handhaving een basispijler voor een duurzaam veilige verkeerssituatie.

In 2023 zijn op het gebied van Duurzaam Veilig een aantal projecten uitgevoerd, al dan niet met medewerking van externe partijen. Een opsomming hiervan is:

- Verkeerseducatie in het basisonderwijs volgens het Brabants Veiligheidslabel (BVL)
- Verkeerseducatie in het voortgezet onderwijs volgens Totally Traffic
- Verkeerseducatie bij kinderopvanglocaties
- Praktijk fietsexamen voor het basisonderwijs
- Fietsverlichtingscampagne
- Scootmobieltraining
- BOB - campagne
- Aanschaf van digitale snelheidsdisplays die rouleren door de gemeente
- Monitoring van gereden snelheden

Gladheidsbestrijding

De gemeente Geertruidenberg heeft als wegbeheerder de zorg voor de kwaliteit van de wegen op het grondgebied binnen de gemeentelijke grenzen. In ons gladheidsbestrijdingsplan is aangegeven wat voor inspanningsverplichting wij verrichten in de winterperiode. Om deze inspanningsverplichting te leveren is het gebruik van inhuur, tractie en strooimiddelen noodzakelijk. In 2023 vervangen wij de strooier welke ingezet wordt voor fietspaden en bruggen, omdat de huidige al geruime tijd is afgeschreven. In het investeringsplan is een bedrag van € 43.000 opgenomen.

Gelden zijn ingezet voor de aanschaf van strooizout, het onderhoud van machines t.b.v. gladheidsbestrijding en het inhuren van de aannemer die meedraait tijdens onze strooiacties met 1 vrachtwagen.

In 2023 hebben wij de strooier vervangen welke ingezet wordt voor fietspaden en bruggen, omdat de huidige al geruime tijd was afgeschreven.

Maaien bermen

We werken in west Brabant samen met 13 gemeentes en het Waterschap en Staatsbosbeheer om de biodiversiteit te vergroten. Dit doen we door gezamenlijk ecologisch te maaien en het beheer en de monitoring op elkaar af te stemmen.

In 2023 hebben we met betrekking tot de bermen een verbeterslag gemaakt in de uitvoering van de maaiwerkzaamheden. Wij hebben een beheeradvies laten opstellen voor bermen met grasvegetaties in beheer bij de gemeente Geertruidenberg. Daarmee hebben wij nu beter zicht op welke manier ecologisch maaibeheer (bloemrijk gras) het best tot het gewenste resultaat leidt Daarnaast hebben we de verkeersveiligheid bij kruispunten en zichthoeken we nu beter in beeld, waarbij we op deze locaties tijdig maaien.

Openbare verlichting

OV masten
In juni 2022 is uit OVL inspectie naar voren gekomen dat circa 1500 lichtmasten op korte termijn vervangen dienen te worden i.v.m. veiligheid. Dit houdt in dat voor de jaren 2023 t/m 2032 de totale kosten circa € 1.370.000 bedragen. In de aanvangsjaren 2023 t/m 2026 zal dit bedrag gemiddeld per jaar hoger zijn omdat de meeste masten ouder dan 50 jaar zijn. Voor de jaren 2023 t/m 2026 is jaarlijks € 200.000 opgenomen in het investeringsplan.

Armaturen
Alle “gewone” lampen worden uit gefaseerd omdat deze niet meer leverbaar zijn. Daarnaast zijn 1773 armaturen ouder dan 25 jaar en zijn aan het einde hun levensduur. Voor de komende jaren gaan we 500 armaturen per jaar vervangen. Voor de jaren 2023 t/m 2026 is jaarlijks € 250.000 opgenomen in het investeringsplan.

In 2023 zijn we gestart met de 1e vervangingsronde van masten en armaturen. Deze 1e ronde wordt Q1 2024 afgerond.

Straatreiniging

De afgelopen jaren hebben wij een subsidie ontvangen vanuit Nedvang voor het bestrijden van zwerfafval in de openbare ruimte. Hierdoor is er een netwerk met zappers ontstaan, hebben scholen les gehad over zwerfafval en zijn er mooie initiatieven tot stand gekomen. Deze subsidie wordt vanaf 2023 niet meer uitgegeven. Naar verwachting komt er een nieuwe regeling tot stand waarin rekening gehouden is met statiegeld op flesjes en blikjes.
Bedrijfsmiddelen Straatreiniging
De gemeente Geertruidenberg beschikt over bedrijfsmiddelen (voertuigen, werkmaterieel en gereedschappen) die ingezet worden bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Op basis van de gebruiksduur van al deze middelen is het jaar van vervanging bepaald en aangegeven in het investeringsplan 2023-2026.

Voor straatreiniging zijn meerdere activiteiten uitgevoerd in 2023. Dit varieert van brandstof en onderhoud aan onze veeg- en borstelwagens, tot de afvoer van het veegvuil en aanschaf van borstels. Een ook de kosten voor de jaarlijks priknick en het leegmaken van de vuilnisbakken.

Verkeerszaken

We zorgen binnen dit thema dat we randvoorwaarden voor een bereikbare, veilige en leefbare gemeente verbeteren. Dit doen we met het houden van verkeers- en parkeeronderzoeken en het actueel houden van ons beleid. Ook de samenwerking in de regio m.b.t. regionale mobiliteitsopgave en het behartigen van onze belangen daarbinnen hoort hierbij.

In 2023 zijn op het gebied van verkeer een aantal projecten uitgevoerd, al dan niet met medewerking van externe partijen. Het doel van deze maatregelen was het verbeteren van de bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid in onze gemeente. Een opsomming hiervan is:

- Het herzien van het Mobiliteitsplan middels een uitgebreid participatieproces waarmee sturing gegeven kan worden aan projecten in het DIOR
- Regionaal netwerk vastgesteld voor (Land)bouw verkeer
- Het uitvoeren van maatregelen om sluipverkeer in Raamsdonk te verminderen
- Het treffen van maatregelen om fietsen over het trottoir te ontmoedigen op de Markt in Geertruidenberg

Wegen, straten en pleinen

In 2021 is het wegenbeheerplan 2021-2025 met het meerjarenprogramma 2021-2022 Wegbeheer vastgesteld.
Met dit beheerplan zijn extra budgetten beschikbaar gesteld om de kapitaalgoederen op onderkant C niveau te onderhouden. Uit de recent uitgevoerde weginspecties blijkt dat de huidige budgetten toereikend zijn om het wegenareaal op onderkant C niveau te houden.

Dit beschikbare budget is bestemd voor diversen niet geprogrammeerd werk, zoals versleten wegmarkering herstellen en meldingen ten behoeven van herstel van straatwerk. Beide onderdelen zijn uitgevoerd. Ook is de aanbesteding voor het bestek voor groot onderhoud elementenverharding inmiddels uitgevoerd. Evenals het verhardingsonderzoek en voorbereiding op het raamcontract groot onderhoud asfalt. Tot slot is invulling gegeven aan de voorbereiding voor de reconstructie van de parkeervoorzieningen bij het zwembad "de Ganzenwiel".

Voor het jaar 2024 staan enkele groot onderhoud projecten op de planning. Plankosten zijn onderdeel van dit budget.

1.3 Parkeren

Wat willen we bereiken?

Parkeren

We hebben aandacht voor de parkeersituatie op plekken met hoge parkeerdruk. Daar waar nodig en mogelijk wordt de parkeerdruk in evenwicht gebracht.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Parkeerplaatsen en trottoirs

De gemeente voert in samenspraak met burgers aanpassingen door aan parkeerplaatsen en trottoirs. De kosten worden verrekend met de burgers.

In 2023 zijn geen verzoeken ingediend voor het aanpassen van trottoirs en parkeerplaatsen. Daarom is geen gebruikgemaakt van dit budget.

1.4 Economische havens en waterwegen

Wat willen we bereiken?

Economische havens en waterwegen

Binnen de gemeente worden watergangen (sloten, rivieren en kanalen) beheert door de gemeente, het waterschap en Rijkswaterstaat. Voor gemeentelijke watergangen zijn wij veelal wettelijk verplicht deze te beheren conform de waterwet en gemeentelijke zorgplichten. Onze havens willen wij bereik- en bruikbaar houden voor beroeps- en recreatievaarders.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Sloten/ waterlossingen

We maaien de gemeentelijke sloten conform de Keur van het waterschap de Brabantse Delta. De Keur is een wet die aansluit op regels uit de Waterwet.

Binnen de gemeente liggen een aantal watergangen waarvan de gemeente Geertruidenberg eigenaar is en deze in beheer heeft. Voor een deel van deze watergangen is door het Waterschap een onderhoudsverplichting opgelegd vanuit wetgeving |De Keur.

De watergangen waar een onderhoudsverplichting van toepassing is worden jaarlijks gemaaid.

Watergemalen en fonteinen

Betreft het onderhouden van de fonteinen in de Veste en de brandweerpompen binnen de gemeente.

In 2023 is het regulier onderhoud aan fonteinen en brandweerpompen uitgevoerd, er zijn geen bijzonderheden aangetroffen.

Waterwegen/vaarwegen

Uit de laatste peilingen van de Dongen die in maart 2022 zijn uitgevoerd blijkt dat de aanwas van slib in de vaargeul zeer weinig is . Hierdoor is het de verwachting dat komende jaren geen baggerwerkzaamheden noodzakelijk zijn. Voor de B watergangen is het huidige beleid toereikend. Zorg is wel dat de prijsstijgingen die in 2022 hebben plaatsgevonden financiële druk zetten op het huidige budget.

In 2023 zijn er geen baggerwerkzaamheden uitgevoerd. Wel zijn er een aantal aanpassingen aan oeverbeschermingen gedaan.

1.5 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Wat willen we bereiken?

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

We zetten ons in voor het behoud en de ontwikkeling van onze culturele infrastructuur.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Muziek en Zangverenigingen

Op grond van het subsidieprogramma behorend bij de Subsidieverordening Sociaal Domein zullen ook in 2023 diverse subsidies worden toegekend.

In 2023 zijn er volgens de subsidieverordening en het subsidieprogramma Sociaal Domein 2018-2024 diverse subsidies toegekend aan inwoners en organisaties.

Openluchtpodia

Vanwege het tot voor kort niet op een adequate wijze kunnen invullen van de vacature gebouwenbeheer zijn er binnen het onderhoudsprogramma achterstanden opgelopen. In de eerste helft van 2023 zullen de achterstanden zo veel als mogelijk worden opgepakt. Tevens zal beleid worden ontwikkeld hoe om te gaan met de gemeentelijke gebouwen en zal, mede op basis hiervan, worden gekomen tot een geactualiseerd meerjarenonderhoudsplan. Dit zal ter vaststelling aan uw raad worden aangeboden.

Van achterstand in onderhoud is geen sprake meer. In 2023 is het nodige onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed uitgevoerd, waardoor de panden verkeren in minimaal conditieniveau 3. Tevens is er begin 2023 gewerkt aan een geheel nieuw MeerJarenOnderhoudsPlan (MJOP) voor de jaren 2024-2033. Het nieuwe MJOP is medio juni vastgesteld door de gemeenteraad. Het nieuwe MJOP is leidend als het gaat om het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed.

1.6 Cultureel erfgoed

Wat willen we bereiken?

Cultureel erfgoed

We willen het lokale erfgoed verder inventariseren, waarderen, beschermen en benutten.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Torenklokken, uurwerken en speelwerken

Vanwege het tot voor kort niet op een adequate wijze kunnen invullen van de vacature gebouwenbeheer zijn er binnen het onderhoudsprogramma achterstanden opgelopen. In de eerste helft van 2023 zullen de achterstanden zo veel als mogelijk worden opgepakt. Tevens zal beleid worden ontwikkeld hoe om te gaan met de gemeentelijke gebouwen en zal, mede op basis hiervan, worden gekomen tot een geactualiseerd meerjarenonderhoudsplan. Dit zal ter vaststelling aan uw raad worden aangeboden.

Van achterstand in onderhoud is geen sprake meer. In 2023 is het nodige onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed uitgevoerd, waardoor de panden verkeren in minimaal conditieniveau 3. Tevens is er begin 2023 gewerkt aan een geheel nieuw MeerJarenOnderhoudsPlan (MJOP) voor de jaren 2024-2033. Het nieuwe MJOP is medio juni vastgesteld door de gemeenteraad. Het nieuwe MJOP is leidend als het gaat om het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed.

Vestinggrachten

We onderhouden de vestingwerken door natuurlijke begrazing.

De vestingwerken worden deels onderhouden door natuurlijke begrazing. Door de taluds welke te steil of te smal zijn voor de dieren wordt het maaien machinaal uitgevoerd.

1.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Wat willen we bereiken?

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Een adequate onderhoudsniveau voor onze plantsoenen en parken. Dit gaan we vormgeven in het programma openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bedrijfsmiddelen Plantsoenen en Parken

De gemeente Geertruidenberg beschikt over bedrijfsmiddelen (voertuigen, werkmaterieel en gereedschappen) die ingezet worden bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Op basis van de gebruiksduur van al deze middelen is het jaar van vervanging bepaald en aangegeven in het investeringsplan 2023-2026.

De gelden zijn ingezet voor het beheren en onderhouden van het wagenpark. Denk hierbij aan onderhoud, APK en brandstoffen.

Dierenparken

Voortzetten van het dagelijks beheer van het hertenparkje.

De gelden zijn ingezet voor het voeren van de dieren, verzorgkosten van de dierenarts, schoonhouden van het nachtverblijf en de weide.

Het beheer en onderhoud van het dierenparkje is voortgezet zoals het voorgaande jaren ook is uitgevoerd.

Plantsoenen en parken

In 2021 en 2022 hebben we een pilot uitgevoerd met lang gras in de kernen. We hebben een aantal gazons omgevormd naar lang gras. Aan de hand van de reacties van bewoners en een opgestelde evaluatie hebben we een nieuwe gazonkaart ontwikkeld waarbij duidelijk is welke stukken we lang kunnen laten en welke gazons kort beheert blijven. Uit de evaluatie blijkt dat het noodzakelijk is om (natuur)doelen in de gazons te behalen we de komende jaren het lange gras twee keer dienen te maaien, op te ruimen en af te voeren. De gazons bestaan momenteel voornamelijk uit lang gras met weinig tot geen kruiden en bloemen. Om het lange gras af te maaien, op te ruimen en af te voeren is een extra budget benodigd van € 25.000.

Het beheer en onderhoud van lang gras hebben we uitgevoerd zoals is afgesproken, twee keer per jaar maaien inclusief maaisel opruimen en afvoeren. Dit betekent dat we de bodem aan het verschralen zijn. Tijdens veldbezoek met de ecoloog is geconstateerd dat er een diversiteit aan insecten zijn waargenomen. Voor het bevorderen van de biodiversiteit en verhogen natuurwaarde zijn we op de goede weg.

Speelterreinen en voorzieningen

Voor de inrichting van de speelterreinen wordt nauw samen gewerkt met de inwoners, hun kinderen en speelleveranciers. Er wordt actief contact gezocht en in overleg met inwoners en de kinderen, geadviseerd door de speelleverancier een keus gemaakt voor een speeltoestel dat van meerwaarde is in dat speelterrein.

Het uitgangspunt is dat alle kinderen in de gemeente Geertruidenberg leuk en veilig kunnen spelen. Elk speelterrein voorziet in alle speelwaarden en zijn geschikt voor elke leeftijd. Het aanbod van speeltoestellen is zeer divers wat kinderen en ouders uitnodigt om een wandeling langs diverse speelterreinen te maken.

De speelterreinen zijn veilig en uitnodigend om te spelen. Enkele verouderde speelterreinen en trapveldjes zijn opgeknapt en heringericht met nieuwe speeltoestellen. Deze herinrichtingen zijn in overleg met omwonenden kinderen en volwassen uitgevoerd. Elk jaar worden alle speeltoestellen gecontroleerd of geïnspecteerd op veiligheid.

1.20 Mutaties reserves

Wat willen we bereiken?

Mutaties reserves programma 1

De reserves hebben verschillende functies. Waaronder een bufferfunctie voor het opvangen van onverwachte tegenvallers en risico's (weerstandscapaciteit). Een bestedingsfunctie voor het reserveren van middelen voor specifiek doel of activiteit. Een egalisatiefunctie voor het egaliseren van tarieven over meerdere jaren. Ook kunnen jaarlijks terugkerende en (sterk) fluctuerende lasten met een reserve daarbij worden verrekend. Daarnaast kennen de reserves een financierings- en dekkingsfunctie zoals o.a. dekking van kapitaallasten van investeringen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Reserve bomenfonds

Met raadsbesluit is het "Bomenbeleidsplan Niet kappen maar koesteren" vastgesteld en een bomenvoorziening ingesteld. De besteding van de middelen uit de bomenvoorziening komen ten goede aan de kwaliteit en de verduurzaming van zowel het gemeentelijke als particuliere bomenbestand van de gemeente. De voeding geschiedt structureel met € 5.000 ten laste van de exploitatie.

In 2023 is de gebruikelijke storting in de reserve doorgevoerd. We willen dit budget gaan benutten zodra we een beter beeld hebben bij de uitvoeringsagenda groen, zodat we goed kunnen onderbouwen waar deze bomen optimaal kunnen worden ingezet.

Vrije Algemene Reserve Opgave 1

In de begroting wordt de inzet van de Vrij Algemene Reserve veelal gekoppeld aan incidentele uitgaven waarvan de gemeenteraad instemt om deze incidentele uitgave te dekken door een onttrekking uit de Vrije Algemene Reserve. Deze onttrekkingen worden gekoppeld aan de programma's. Voor programma 1 is een onttrekking voorzien ter dekking van de kosten van de projectleider A27 (€ 103.000) en een subsidie voor de Kromme Akker (€ 9.100).

1.30 Wat heeft het gekost?

P1 Wat heeft het gekost?

Overzicht Leefbaarheid (bedragen x € 1.000)

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	6.277	5.631	6.778	6.395	383
Baten	-1.401	-323	-954	-1.026	72
Saldo	**4.876**	**5.308**	**5.824**	**5.369**	**455**

Resultaat bestemming

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	1.027	5	5	5	0
Baten	-1.010	-105	-114	-113	2
Saldo	**17**	**-100**	**-109**	**-108**	**2**

Gerealiseerd resultaat

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	7.304	5.636	6.783	6.400	383
Baten	-2.411	-428	-1.068	-1.138	70
Saldo	**4.893**	**5.208**	**5.715**	**5.262**	**453**

1.40 Voortgang investeringen

In de onderstaande tabel wordt op hoofdlijnen een toelichting gegeven op de investeringen zoals opgenomen in het investeringsplan 2023 of in het boekjaar 2023 separaat door de gemeenteraad zijn besloten. In het jaarrekeninggedeelte is de detailinformatie van alle lopende investeringen opgenomen.

Krediet omschrijving	Toelichting
21-23 Fietspad Groenendijk.	Project zit in de aanbesteding fase. Na gunning van het werk volgt de uitvoering. De uitvoering start in maart 2024. Planning is om de werkzaamheden af te ronden in Q-2 2024.
23 Strooier.	Aanbesteding, gunning en levering in 2023 afgerond. Overig budget kan vervallen.
23 Vrachtwagen vh 67-bdj-3.	Aanbesteding gestart in 2023 waarbij de gunning heeft plaats gevonden. Door lange levertijden zal hij pas afgeleverd worden in Q2 van 2024.
23 Oplaadpaal Vrachtauto.	Aanbesteding gestart in 2023 waarbij de gunning heeft plaats gevonden. Levering zal gelijktijdig met de vrachtwagen in Q2 plaats vinden.
23 OV: armaturen 2023.	In 2023 is er gestart met vervanging armaturen (LED), afronding en oplevering Q1 2024.
23 OV: lichtmasten 2023.	Eindoplevering is geweest, geen meerwerk. In 2023 is er gestart met vervanging lichtmasten, afronding en oplevering Q1 2024.
23 Skatebaan.	Project heeft vertraging opgelopen i.v.m. benodigde capaciteit van een projectleider. Nu is een projectopdracht geformuleerd en toegekend, waardoor dit bedrag in 2024 wel besteed gaat worden.

1.50 Risico's

Achterstallig onderhoud wegen, infrastructurele kunstwerken, vaarwegen, havens, riolering en openbare verlichting

Achterstallig onderhoud wegen, infrastructurele kunstwerken, vaarwegen, havens, riolering en openbare verlichting

Deze (kapitaal) goederen bevinden zich in de openbare ruimte en worden dagelijks gebruikt. De goederen zijn door het dagelijks gebruik en weersinvloeden onderhevig aan slijtage. De mate waarin dit plaatsvind is locatie afhankelijk. Het risico op achterstallig onderhoud is daarom altijd aanwezig. Om het risico van achterstallig onderhoud te beperken voeren wij op regelmatige basis inspecties uit. Op basis van deze inspecties worden onderhoudsplannen gemaakt voor het planmatig onderhoud van de verschillende objecten. In deze onderhoudsplannen worden steeds de kosten voor een periode van jaar inzichtelijk gemaakt, met een door kijk van de kosten voor de periode van tien jaar. Hiermee wordt achterstallig onderhoud voorkomen en geborgd dat er voldoende middelen beschikbaar zijn voor het benodigde onderhoud. Als een object het einde van de technische levensduur bereikt heeft gaan wij over tot vervanging/rehabilitatie.

Aandachtspunten;

Met het vaststellen van het beheerplan is besloten om het wegenonderhoud conform het minimale kwaliteitsniveau Provincie Noord Brabant op onderkant C-niveau te handhaven. Een zorgpunt is dat veel wegen in de jaren 50, 60 en 70 zijn aangelegd en dus aan het einde van hun levenscyclus zijn. Ook door het intensiever gebruik van ons areaal verouderen de wegen in een hoger tempo waardoor achterstallig onderhoud constant aanwezig is.

De Bergse Brug is ruim 60 jaar oud en nadert het einde van de technische levensduur. Dit jaar vindt een zogenaamde instandhoudingsinspectie van deze brug plaats. Op basis van deze inspectie zal gekeken of het mogelijk is de levensduur van deze brug te verlengen, of dat vervanging noodzakelijk is.

Achterstallig onderhoud aan gemeentelijke gebouwen

Het afgelopen jaar heeft er veel onderhoud plaatsgevonden aan het gemeentelijk vastgoed. Hierdoor is er van achterstand in onderhoud geen sprake meer. Vrijwel al het gemeentelijke vastgoed verkeert minimaal in conditieniveau 3. Het nieuwe MJOP is leidend als het gaat om onderhoud aan het vastgoed en zal ervoor zorgen dat de kans op achterstallig onderhoud verkleind wordt.

Plagen in de openbare ruimte door invasieve exoten

Dierlijke plagen
In 2023 was het risico van de Eikenprocessierups sterk afgenomen ten opzichte van het jaar daarvoor. In 2024 zullen de ontwikkelingen nauwlettend volgen en willen we onderzoeken om of het mogelijk is om het provinciaal beleid (van bestrijden naar beheersen) hierin te gaan volgen.

Invasieve exoten
Bij openbaar groen is de opkomst van invasieve exoten zoals de Japanse Duizendknoop, Reuzenbereklauw en Waterpest.
De Japanse duizendknoop bestrijden we actief en we onderzoeken alternatieve methoden om het bestrijden chemievrij te kunnen uitvoeren. De Reuzenbereklauw en Waterpest zijn (nog) minder agressief aanwezig en hebben we onder controle.

1.60 Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Voor programma 1 zijn geen wettelijke beleidsindicatoren voorgeschreven .

Beleidsindicatoren beleidsrijke begroting 2023

Hoe gaan we dat meten?

Strategisch doel	Beleidsindicatoren	Aantal
1. Verbeteren van de sociale cohesie	- % tevredenheid over thuis voelen in de gemeente	79.8% (2023)
	- % tevredenheid in klaar staan voor elkaar	58,9% (2023)
	- Aantal wijkbudgetten aangevraagd (t.b.v. buurtactiviteiten)	12
	- Aantal burgerinitiatieven	22
	- Aantal acties vanuit de wijktafels	20
	- Aantal bewonerscomités	28 (2023)
2. Verhogen inzet en eigenaarschap	- Cijfer betrekken en samenwerken	5.9 (2023)
	- Aantal onderhoudsovereenkomsten met inwoners	-
	- Aantal meldingen ideeën wijk & buurt	17 (2023)
3. Afstemmen fysieke aspecten	- Cijfer zorg voor woon- en leefomgeving	6.6 (2023)
	- % tevredenheid in schoon en netjes	54,8% (2023)
	- Aantal meldingen afval	1295 (2023)
	- % tevredenheid over geen dingen kapot in openbare ruimte	69,1% (2023)
	- Aantal meldingen civiel openbare ruimte (wegen, riolering, groen, verlichting, voorzieningen)	2745 (2023)
	- Aantal duurzame koppelkansen benut	3
4. Verhogen veiligheid	- % tevredenheid in veilig in de buurt	89% (2023)
	- % tevredenheid in van overlast buurtbewoners	67% (2023)
	- Aantal initiatieven voor veilige fysieke inrichting	-
	- Aantal meldingen handhaving en overlast (totaal)	1774 (2023)
5. Verbeteren bereikbaarheid	- % tevredenheid in verkeersveiligheid	72% (2023)
	- Aantal verkeersongevallen	123
	- Aantal meldingen verkeersveiligheid	122 (2023)
	- Aantal meldingen parkeer- en verkeersoverlast	731 (2023)
6. Stimulering vergroening	- % tevredenheid in genoeg groen	66,5% (2023)
	- % tevredenheid in onderhoud van groen	49.9% (2023)
	- Aantal meldingen groen	1092 (2023)
	- Aantal bomen (stuks)	13.321 (2023)
	- Groenonderhoud (hectare)	130 (2023)

Programma 2 Opgave Duurzaamheid

Opgave Perspectief Duurzaamheid

Zowel globaal, nationaal als lokaal liggen er grote uitdagingen op het gebied van duurzaamheid. We willen een circulaire economie, hernieuwde energiebronnen en een klimaat neutrale gemeente maar hiervoor moeten we nog flink wat stappen doorlopen. In de komende vier jaar gaan we in dit kader verder met het uitvoeren van het landelijke klimaatakkoord. Dit betekent dat we de regionale samenwerking op blijven zoeken om lokaal effecten te bereiken en zetten we lokaal de stappen die al kunnen. Zo werken we de komende jaren verder aan de Regionale Energietransitie en zijn we belangrijke gesprekspartner waar het gaat om de schaarste op het energienetwerk.

Daarnaast geven we lokaal uitvoering aan de Transitievisie Warmte, het aardgasvrij worden van onze gemeente. Aanvullend zorgen de steeds heter wordende zomers en hevigere stormen een van de gevolgen van de wereldwijde opwarming van de aarde ervoor dat klimaatadaptatie steeds belangrijker wordt. Daaraan gekoppeld is het zaak om de biodiversiteit binnen de gemeente te beschermen en waar het kan uit te breiden. Om aan al deze uitdagingen en de lokale ambities invulling te kunnen geven doen we in de eerste begrotingswijziging een voorstel hiervoor.

Duurzaamheid

Programmamanager

Bestuurlijk

Visie

Een duurzaam, fossielvrij, klimaatneutraal en circulair Geertruidenberg in 2050 of eerder. Hier zetten we fors op in!

Strategische doelstellingen

Een energieneutraal en fossielvrij Geertruidenberg in 2050 of eerder	Alle verplaatsingen in Geertruidenberg zijn in 2050 duurzaam	Een Circulair Geertruidenberg in 2050 of eerder	Een klimaatneutraal Geertruidenberg in 2050 of eerder

Ambtelijk

Maatschappelijke effecten

Andere, fossielvrije vormen van verwarmen gebouwde omgeving 21 GWh zon op dak in 2030 100% duurzame energie in 2050 33% warmtebesparing in 2050	Toekomstbestendige energie-infra -->Randvoorwaardelijk 15% warmtebesparing in 2030 t.o.v. 2018 24 GWh zon op veld in 2030	Er wordt meer gefietst en gelopen in 2026 t.o.v. 2022 Voertuigen rijden elektrisch, op biobrandstof of op waterstof Er is in 2050 een dekkende oplaadinfrastructuur	Minder auto's in de gemeente Meer deelvervoer in 2050 In 2050 een of meerdere OV-hubs in GTB	In 2030 50% minder gebruik primaire grondstoffen Hoeveelheid zwerfafval en bijplaatsingen verminderen in de buitenruimte In 2050 100% hergebruik primaire grondstoffen In 2050 geen restafval meer	Terugdringen hoeveelheid fijn- en grof huishoudelijk restafval naar 30 kg per inwoner per jaar en ten-minste 90% afvalscheiding in 2030 Lagere CO_2 uitstoot (CO_2 footprint) en hoger percentage recyclebare af-valstoffen (hergebruik grondstoffen) Vergroten percentage gerecycled huishoudelijk afval naar tenminste 60% in 2030	In 2050 geen hittestress meer Betere luchtkwaliteit Meer groen: concretiseren in +m²/aantal bomen etc In 2050 een gezonde bodem zonder risico's voor gebruikers	In 2050 betere oppervlakte waterkwaliteit Water en bodem zijn sturend in fysieke opgaven; geen wateroverlast, verdroging, bodemdaling, verzilting In 2050 meer biodiversiteit

Inhoud

2.1 Inleiding

Deze begrotingsmutatie is een eerste financiële vertaalslag van het nieuwe coalitieakkoord middels het opgavegericht werken. Hierin zijn een aantal zaken verwerkt t.o.v. dat wat al was begroot:

- Extra Rijksmiddelen voor de uitvoering van het klimaatakkoord
- Nieuw beleid, waarvan reeds de impact duidelijk is
- Wijzigingen van bestaand beleid

2.2 Missie

Er ligt een grote opgave om tot een duurzaam Nederland te komen. Duurzaamheid vraagt om veranderingen op economisch, sociaal, ruimtelijk en ecologisch gebied. Onze manier van denken en handelen moet ook veranderen. In onder andere de Regionale Energietransitie (RES) staat welke prestaties van gemeenten in onze regio worden verwacht voor de uitvoering van het Klimaatakkoord. De komende jaren zullen er, net als voorgaande jaren, meer taken op ons afkomen ter uitvoering van het Klimaatakkoord.

Zo is de uitwerking van de Transitievisie Warmte op buurtniveau in volle gang en wij voelen ons verantwoordelijk voor de uitvoering daarvan. Maar we beseffen ook dat onze speelruimte beperkt is. We wachten de nieuwe warmtewet af en volgen op de voet welke bevoegdheden en rollen daar voor de gemeente in worden vastgelegd. We vinden duurzaamheid noodzakelijk, daarom zetten we hier fors op in. We gaan ons duurzaamheidsbeleid actualiseren, mede aan de hand van het coalitieakkoord en de ontwikkelingen in de wereld. Ons streven is een klimaatneutraal, circulair en fossielvrij Geertruidenberg in 2050. Of eerder als het kan. Op voorwaarde dat de maatregelen die genomen worden technisch en financieel haalbaar zijn voor alle inwoners en ondernemers.

We werken bij de uitvoering van onze plannen nauw samen met onze ondernemers, vertegenwoordigd in de VOG en de ZLTO. We ondersteunen initiatieven vanuit onze inwoners en verenigingen bij het nemen van maatregelen op het gebied van duurzaamheid, zowel met middelen als met kennis. We trekken samen op met Thuisvester om zorg te dragen voor het verduurzamen van het woningbestand. We voeren actief beleid in het ondersteunen van innovaties binnen ons bedrijfsleven als gevolg van de energietransitie en verduurzaming.

Geertruidenberg is duurzaam, fossielvrij, klimaatneutraal en circulair in 2050 of eerder.
Hier zetten we fors op in!

2.3 Strategische doelen en maatschappelijke effecten

Strategische doelstellingen
Binnen de opgave Duurzaamheid zijn strategische doelstellingen geformuleerd die samen de volledige opgave omvatten:

1. Een fossielvrij en energieneutraal Geertruidenberg in 2050 of eerder
2. Alle verplaatsingen in Geertruidenberg zijn in 2050 of eerder duurzaam
3. Een circulair Geertruidenberg in 2050 of eerder
4. Een klimaatneutraal Geertruidenberg in 2050 of eerder

Door te werken aan de beoogde maatschappelijke effecten geven we de komende jaren invulling aan de door het college vastgestelde strategische doelen.

Wat willen we bereiken?
Een fossielvrij en energieneutraal Geertruidenberg in 2050 of eerder
Als we de doelstelling 'Een fossielvrij en energieneutraal Geertruidenberg in 2050 of eerder' afpellen, bestaat deze uit een drietal onderdelen: Duurzame energie opwekken, energie besparen en de energie infrastructuur.

Voor de opwek van duurzame energie willen we tot 2030 21 GWh zon op dak en 24 GWh zon op veld realiseren. Dit draagt bij aan het totale doel om in 2050 100% van onze verbruikte energie duurzaam op te wekken. Voor de besparing van energie willen we in 2030 15% van de warmtevraag uit 2019 besparen. Uiteindelijk willen dat er in 2050 minimaal een derde van de warmtevraag uit 2019 is bespaard. Tegelijkertijd werken we toe naar een andere, fossielvrije manier van verwarmen van de gebouwde omgeving, zodat deze in 2050 100% aardgasvrij is. Tot slot willen we dat de energie-infrastructuur, zowel voor elektriciteit als voor warmte, toekomstbestendig is en al deze ontwikkelingen aan kant. Dit is een randvoorwaarde voor het bereiken van onze gewenste maatschappelijke effecten.

Alle verplaatsingen in Geertruidenberg zijn in 2050 of eerder duurzaam
De doelstelling duurzame mobiliteit kan grofweg opgeknipt worden in twee delen: Deel- & openbaar vervoer en infrastructuur. Onder infrastructuur wordt alles verstaan van fietspaden tot oplaadinfrastructuur en onder deel- & openbaar vervoer alles van de bus tot deelfietsen en –auto's.

Om het strategische doel te halen, willen we in 2050 in ieder geval één of meerdere OV-hubs realiseren, meer deelvervoer in de gemeente en een dekkende oplaadinfrastructuur voor elektrische voertuigen en mogelijk andere duurzaam aangedreven voertuigen. Dit alles met het doel om zowel minder auto's in de gemeente te hebben als duurzaam aangedreven voertuigen. Tot slot wordt er meer gefietst en gelopen, de meest duurzame vorm van vervoer.

Een circulair Geertruidenberg in 2050 of eerder
Als we de doelstelling opknippen, bestaat deze uit drie hoofdonderdelen: Huishoudelijk afval, gebruik van primaire grondstoffen en bedrijfsmatige reststromen. Het huishoudelijke afval is daarbij de hoofdtaak van de gemeente en bestaat globaal uit fijn huishoudelijk afval en grof huishoudelijk afval. Een circulaire economie gaat echter verder dan alleen het (her)gebruik van huishoudelijk afval, daarom zijn het gebruik van primaire grondstoffen (door huishoudens en bedrijven) en de reststromen van bedrijven (bijvoorbeeld organische stromen, zoals mest bij veehouderijen) ook onderdeel van deze strategische doelstelling.

De maatschappelijke effecten die het verst in de tijd liggen zijn het hebben van geen huishoudelijk restafval uiterlijk in 2050 en 100% hergebruik van primaire grondstoffen in datzelfde jaar, met een doel van 50% hergebruik van primaire grondstoffen in 2030. Als tussendoelstelling voor huishoudelijk afval willen we naar 30 kg restafval per inwoner per jaar in 2030. Tegelijkertijd verhogen we het percentage gerecycled (hergebruikt) huishoudelijk afval naar tenminste 60% in 2030. Hiermee zorgen we uiteindelijk voor een lagere CO2-uitstoot en een hoger percentage van herbruikbare grondstoffen. Daarnaast dringen we het aantal bij plaatsingen in de openbare ruimte terug en verminderen we de hoeveelheid zwerfafval in de buitenruimte.

Een klimaatneutraal Geertruidenberg in 2050 of eerder
Klimaatneutraliteit is een brede term waar veel onderdelen onder vallen. Voor onze gemeente zijn dat in ieder geval de onderdelen: Water, biodiversiteit & natuur en bodem. Deze onderdelen kunnen verder worden opgesplitst in onder andere wateroverlast, droogte, overstromingsgevaar, hittestress, oppervlaktewater en grondwater.

2050 is de stip op de horizon waar we binnen deze strategische doelstelling naar toe werken. De

maatschappelijke effecten die we willen bereiken zijn in 2050 of eerder in ieder geval geen hittestress meer, een betere waterkwaliteit (oppervlakte en grond), geen wateroverlast meer, een betere bodemkwaliteit en een grotere biodiversiteit. Een groot deel van deze effecten vertaalt zich in meer groen, zowel in vierkante meters als in kwaliteit en aantal bomen.

2.4 Inspanningen
Wat gaan we daarvoor doen?
Niet alle inspanningen en maatschappelijke effecten zijn op dit moment met zekerheid te vertalen naar financiën. Wat wel zeker is, is dat het huidige budget in de basisbegroting voor zowel de uitvoering als de capaciteit ontoereikend is. In de eerste helft van 2023 actualiseren we het duurzaamheidsprogramma onder andere aan de hand van nieuwe wet- en regelgeving en ambities. Daarbij hoort uiteraard ook een financiële vertaling van deze actualisatie. Vooruitlopend daarop, reserveren we de gelden die we vanuit het Rijk krijgen voor de uitvoering van het klimaatakkoord voor nu en de komende jaren. Daardoor kunnen we nu alvast onder andere tijdig personeel aantrekken, inspelen op de ontwikkelingen en uitvoeren wat van de gemeente wordt gevraagd.

Vanuit het Rijk krijgt de gemeente structureel extra middelen om onder andere de benodigde capaciteit te betalen die noodzakelijk is voor de uitvoering van het klimaatakkoord.
De RES 1.0 moet in het lokaal beleid verankerd worden en hiervoor huren we een extern bureau in om dit uit te voeren. Verder is het belangrijk om te zorgen voor meer bewustwording en kennis onder de inwoners. Hier gaan we daarom fors op inzetten. Om bedrijven te stimuleren meer te doen aan circulariteit, organiseren we verschillende acties zoals bijvoorbeeld de Groene Pluijm en het energieloket.

Alle hiervoor genoemde inspanningen en bijbehorende kosten worden gedekt uit de middelen die we van het Rijk ontvangen.

De overige inspanningen, worden zoveel mogelijk betaalt uit de bestaande budgetten. Verder blijven we ons inzetten voor het verkrijgen van subsidies vanuit het Rijk om een deel van de inspanningen te betalen. Daarnaast leggen we de reeds verkregen en aangekondigde middelen van het Rijk vast in een reserve, die daarmee ingezet kan worden ten behoeve van de uitvoering van het Klimaatakkoord.

In 2023 is vanuit het programma Duurzaamheid ingezet op inspanningen die bijdragen leveren aan de gewenste doelstellingen, om daarmee de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken. Een deel van de Rijksgelden die wij als gemeente binnen krijgen zijn besteed aan capaciteit, hier is het betreffende budget ook voor bedoelt. Dit geeft ruimte om onze ambities kracht bij te zetten met expertise. Daarnaast ontvangen we subsidies voor isolatie en energiearmoede, hiervoor hebben we meerdere acties uitgevoerd (o.a. collectieve inkoopacties en witgoedacties) en directe bijdragen levert aan maatregelen binnenshuis.

Daarnaast worden de nodige inspanningen uitgevoerd vanuit de bestaande budgetten. Denk o.a. aan:

- BuurtUitvoeringsPlannen Warmte voor 3 prioritaire buurten - die op den duur van het gas af moeten - zijn gereed.
- Klimaat adaptieve maatregelen bij beheer- & onderhoudsprojecten in de openbare ruimte.
- Grijs voor groen actie om via plantjes voor stoeptegels meer groen te stimuleren. En regentonnen aan te bieden om water te ontkoppelen.
- Duurzaamheid geïntegreerd in Actieplan Dombosch.

- Verduurzamen van het gemeentehuis.
- Verstrekt van Duurzaamheidsleningen voor woningeigenaren.
- Energieadvies aan deur via energiecoaches.
- Energieloket voor particulieren, VvE en bedrijven.
- Bewustzijn van inwoners ten aanzien van duurzaamheid stimuleren.
- Materieel ten behoeven van een betere afvalscheiding bij publieke voorzieningen.
- Deelname aan regionale overleggen m.b.t. energie-infrastructuur.

2.1 Riolering

Wat willen we bereiken?

Riolering

De voorziening riolering wordt gebruikt om invulling te geven aan te wettelijke zorgtaken die de gemeente heeft betreffende riolering en grondwater. Dit zodat de burger gebruik kan blijven maken van de riolering. Beleid hiervoor wordt vastgesteld via het verbreed Gemeentelijk Riolering Plan (vGRP) en naar verwachting opgenomen in het komende Programma Openbare Ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Riolering algemeen

Om de riolering werkend te houden gaan we in 2023 de volgende projecten voorbereiden of uitvoeren:

- Peuzelaer
- Oude Stadsweg
- Keizersdijk, Touwslager
- Ravelijn fase 2-3
- Namer en omgeving

Ook vindt vanwege de technische staat renovatie van diverse pompgemalen en drukriolering plaats. In 2023 stellen we het nieuwe verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan vast waarin beleid, beheerskosten en investeringskosten opnieuw berekend worden voor de jaren vanaf 2024. Om wateroverlast door een slechte waterkwaliteit of door water op straat te voorkomen voert de gemeente verschillende maatregelen in om overlast door deze problemen te voorkomen. Zo wordt meer berging gecreëerd in het riool en wordt via klimaatadaptatie meer infiltratie in de bodem gerealiseerd.

Het afgelopen jaar zijn we met diverse projecten aan de slag geweest:

- Het project Peuzelaer is in 2023 afgerond en opgeleverd.
- De voorbereiding voor het vervangen van de riolering aan de Oude Stadsweg heeft in 2023 plaats gevonden, de uitvoering en oplevering vindt plaats in 2024.
- Het aspect wateroverlast aan de Keizersdijk, Touwslager dient nader onderzocht te worden.
- Ravelijn fase 2-3 kan pas worden uitgevoerd nadat Brabant Water de AC waterleiding heeft vervangen, de planning hiervoor is 2026.

- De voorbereiding voor project Namer en omgeving is in 2023 gestart, de uitvoering zal starten in 2024.
- In 2023 is de voorbereiding gestart voor het vervangen van de besturingen van 8 Bergbezinkbassins, de uitvoering en oplevering vindt plaats in 2024.
- In december 2023 heeft de raad het stedelijk waterplan vastgesteld (voormalig VGRP) waarin beleid, beheerskosten en investeringskosten opnieuw berekend zijn voor de jaren vanaf 2024.

Riolering: Afvalwater en hemelwater

Vanuit dit budget wordt onderhoud en beheer van de gemeentelijke riolering gefinancierd. Hier valt een breed scala aan reparaties en beheerstaken onder, zoals relinen, rioolinspecties en reiniging. Vanwege de toename van relinen in plaats van het vervangen van versleten rioolbuizen is de verwachting dat de kosten in de toekomst iets zullen toenemen. Daar tegenover staat dat de investeringen voor het vervangen van rioolbuizen naar verwachting zullen afnemen. Hierbij moet worden opgemerkt dat de jaarlijkse beheer- en onderhoudskosten van een rioolbuis sterk afhankelijk zijn van het jaar van aanleg en de kwaliteit van het materiaal wat destijds gebruikt is.

In 2023 hebben we de reiniging en inspectie van 10% van de hoofdriolering uitgevoerd, de kolken zijn 2x gereinigd, ook de gemalen en drukriolering zijn gereinigd en geïnspecteerd, diverse huis- en kolkaansluitleidingen vervangen of gerepareerd en verschillende reparaties uitgevoerd aan de hoofdriolering.

Op het industriegebied Dombosch hebben we 4 rioolleidingen gerelined waardoor de levensduur met minimaal 40 jaar is verlengd.

Riolering: Grondwater

Gemeentes zijn verplicht grondwater rond een bepaald peil te houden en beleid vast te stellen hoe zij dat willen bereiken. De gemeente doet dit via het BRP en vGRP. Een van de belangrijkste maatregelen hieruit is dat de gemeente een netwerk van peilbuizen onderhoudt die lokaal de grondwaterstanden meten en deze via een systeem registreren en vastleggen. Wanneer er problemen met een lokale grondwaterstand zijn kan de gemeente deze dan door middel van dit systeem dan detecteren en hierop reageren.

In 2023 heeft Brabant Water de grondwaterstanden via de peilbuizen uitgelezen en geregistreerd via een web portal en daarmee is het benaderbaar voor beheerders. Tevens zijn er reparaties en vervangingen van peilbuizen en sensoren uitgevoerd om het grondwatermeetnet in goede conditie te houden. Er zijn diverse drain geleidingen gereinigd om de grondwaterstand te kunnen waarborgen.

Riolering: Stedelijk water

Om wateroverlast door een slechte waterkwaliteit of door water op straat te voorkomen voert de gemeente verschillende maatregelen in om overlast door deze problemen te voorkomen. Zo wordt meer berging gecreëerd in het riool en wordt via klimaatadaptatie meer infiltratie in de bodem gerealiseerd.

In de loop van 2023 is dit product samengevoegd met riolering algemeen.

Rioolaansluitingen

Dit betreft de aansluiting van woningen op het gemeentelijk rioolstelsel. De kosten hiervan worden bij de aanvrager in rekening gebracht waardoor de kosten en baten tegen elkaar weg vallen.

In 2023 zijn in opdracht van de gemeente 3 nieuwe huisaansluitingen gerealiseerd.

Rioolheffing

De rioolheffing is een heffing die wordt opgelegd aan burgers en bedrijven om de kosten van riolering te dekken. Er is hierbij sprake van gesloten financiering. Er wordt dus geen winst of verlies gemaakt. Eventuele verschillen worden geëgaliseerd via de egalisatievoorziening riolering. De rioolheffing wordt in 2023 verhoogd met 3% inflatiecorrectie. De begrote cijfers van de riolering maken het mogelijk om een deel van de prijscompensatie (2%) op te vangen binnen de reguliere bedrijfsvoering.

De realisatie van de Rioolheffing ligt in 2023 in lijn met de begrote opbrengsten. Voor de cijfermatige gegevens wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.

2.2 Afval

Wat willen we bereiken?

Afval

De doelstellingen zijn minder restafval en een hoger percentage afvalscheiding en hergebruik. Deze doelstellingen zijn gefaseerd in de tijd.

- Minder restafval:
  - minder dan 100 kilo (per inwoner per jaar) in 2025, en
  - minder dan 30 kilo in 2030.
- Hoger percentage afvalscheiding:
  - meer dan 75% in 2025, en
  - meer dan 90% in 2030.

De gemeentelijke doelstellingen lopen in tijd niet gelijk op met de landelijke doelstellingen. Daar ligt de doelstelling van minder dan 100 kilo / meer dan 75% afvalscheiding in 2020, en minder dan 30 kilo / meer dan 90% afvalscheiding in 2025.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

Met de afvalstoffenheffing dekken we de huisvuil-inzamelingskosten. Het saldo kosten en opbrengsten van reiniging en milieustraat brengen we jaarlijks, op begrotingsbasis, in rekening bij de burgers middels de afvalstoffenheffing. Dit houdt in dat 100% van de kosten bij de burgers in rekening wordt gebracht. Een overschot of tekort wordt gestort in of onttrokken uit de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing. Tarieven worden verhoogd met de inflatiecorrectie.

In 2023 zijn we gestart met de voorbereidingen op de invoering van DifTar vanaf 1-1-2025. De gerealiseerde opbrengst ligt in lijn met de geraamde opbrengst. Het saldo van de exploitatiecijfers wordt geëgaliseerd via de voorziening Afvalstoffenheffing.

Voor het saldo van de exploitatiecijfers van afvalverwijdering wordt verwezen naar de specifieke toelichting in de paragraaf Lokale heffingen.

Afvalverwijdering container management

Afvalverwijdering Containermanagement: Voor 2023 staat het volgende op de planning:

- actualisatie gegevensbestanden ten behoeve van containermanagement, ledigingen/aanbiedingen en woningenbestand in de gemeente
- actualisatie locatie bestanden ondergrondse containers ten behoeve van communicatie
- voorbereiding op het invoeren van een financiële prikkel per 1-1-2024.

In 2023 hebben we ingezet op het adequaat verhelpen van storingen en bij plaatsingen van en bij ondergrondse containers. Daarnaast hebben we o.a. de volgende werkzaamheden/projecten uitgevoerd:

- Containerbeheer en onderhoud aan inzamelmiddelen.
- Reiniging van ondergrondse containers van binnen en buiten.
- Het schoon houden van de openbare ruimte rondom inzamelvoorzieningen.
- Actualisatie van bestand met locaties van de (ondergrondse) containers. Deze informatie gaan we in 2024 ook toegankelijk maken voor onze inwoners.
- Het actualiseren van de gegevensbestanden voor containermanagement is doorgeschoven naar 2024, in verband met het verschuiven van de financiële prikkel naar 2025.

Afvalverwijdering huisvuil

Voor 2023 staat het volgende op de planning:

- evaluatie project "het Nieuwe Inzamelen - fase 1"
- start project “het Nieuwe Inzamelen – fase 2, invoer financiële prikkel in 2024”
- intensivering van communicatie, gericht op:
    - het Nieuwe Inzamelen
    - informatie en voorlichting over afvalscheiding
    - voorbereiding op de invoer van een financiële prikkel in 2024.

De extra inzet binnen team Afval, in 2022 op projectbasis - 1 fte, maken we structureel. De meerkosten hiervan, dekken we uit de besparing op de verwerking van huishoudelijk restafval, het effect van fase 1 van “het Nieuwe Inzamelen”.

Voor fase 2 van het project “het Nieuwe Inzamelen”, de invoering van een financiële prikkel in 2024, is extra capaciteit en specialistische kennis nodig. Hiervoor ramen we eenmalig een bedrag voor inhuur derden van € 100.000 in 2023.

Afvalverwijdering algemeen
We hebben doorlopend aandacht gehad voor de basis:

- Het coördineren van de inzameling van afval bij inwoners, inclusief klantenservice.
- Voorlichting en communicatie over afval.
- Adviseren en ondersteunen bij woningbouw en inrichtingsplannen en –projecten.
- Contractbeheer en administratie, bijdragen aan P&C-cyclus.

Afvalverwijdering huisvuil
In 2023 hebben we de volgende projecten/werkzaamheden uitgevoerd:

- Voorbereiding en raadsbesluit voor het uitvoeren van fase 2 van het project “Het Nieuwe Inzamelen”, het invoeren van een financiële prikkel op het aanbieden van afval. Uiteindelijk is de ingangsdatum 1-1-2025. Hierdoor zijn een aantal werkzaamheden niet uitgevoerd en doorgeschoven naar 2024.
- Intensivering communicatie naar inwoners. We hebben een communicatieplan opgesteld voor het uitvoeren van fase 2 van het project “Het Nieuwe Inzamelen”. De uitrol hiervan staat voor 2024 op de planning.
- Verhogen efficiency inzameling Glas, PMD en restafval. We legen de containers nu op vulgraad en niet op een vast schema. Hiermee hebben we het aantal ledigingen weten terug te brengen. Daarmee verkleinen we de gereden kilometers, uitstoot en de kosten.
- Voorbereidingen voor uitbreiding van de ondersteunde inzameling van luiers & incontinentiemateriaal in 2024.

Afvalverwijdering milieustraat

Voor de milieustraat staat in 2023 het volgende op de planning:

- optimalisatie huidige inzameling / dienstverlening
- voorbereiding op het invoeren van een financiële prikkel per 1-1-2024.

In 2023 hebben we de volgende projecten/werkzaamheden uitgevoerd:

- Aanbesteding verwerking Grof restafval in samenwerking met gemeente Breda. Het resultaat is positief met per ton lagere verwerkingskosten en aanvullende nascheiding van het afval.
- Betere afvalscheiding na inzameling van Grof afval aan huis door eigen dienst. Hiermee vergroten we het hergebruik, besparen we grondstoffen en beperken we de uitstoot. Dit alles tegen lagere kosten.

2.3 Milieubeheer

Wat willen we bereiken?

Milieubeheer

Een gezond milieu is een grondrecht dat is vastgelegd in onze Grondwet: De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.

In onze omgevingsvisie hebben wij opgenomen dat de milieukwaliteit belangrijk is om ergens gezond te kunnen leven. Het gaat om de kwaliteit van de lucht, de bodem en het water. Ook hoeveel geluid en geur ergens gemerkt wordt is van invloed op de milieukwaliteit.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Algemeen Milieu

Uitvoering duurzaamheidsprogramma - Energie
Voor 2023 staat een actualisering van het duurzaamheidsprogramma gepland. Sinds 2018 is er namelijk veel veranderd: we zijn onderdeel geworden van de Regionale Energie Strategie West-Brabant 1.0, hebben een Transitievisie Warmte om uit te voeren en een Nationaal Klimaatakkoord waardoor op gebied van duurzaamheid en energie de gemeente steeds meer taken krijgt. Tijd dus om de doelstellingen en projecten van het duurzaamheidsprogramma te herzien en het ambitieniveau voor de komende jaren opnieuw vast te leggen.

In de tussentijd zitten we natuurlijk niet stil. Op het gebied van energiebesparing en -opwek in de wijken, staan er voor 2023 een viertal collectieve inkoopacties gepland voor isolatiemaatregelen, zonnepanelen, (hybride)warmtepompen en isolerend glas. Verder zetten we de al bestaande bewustwordingscampagne voort via onder andere duurzaamgeertruidenberg.nl, blijven we o.a. doorgaan met de duurzaamheidslening, de subsidie voor groene daken en het afkoppelen van regenwater en zetten we de volgende stap in de zonnevelden ambitie met een beleidskader voor zonnevelden.

Regionale Energiestrategie West-Brabant (RES-WB)
De gemeenteraad heeft in 2021 de RES West-Brabant 1.0 vastgesteld. Hierin staan belangrijke uitgangspunten voor onze gemeente op het gebied van onder andere grootschalige duurzame opwek, energiebesparing en het verduurzamen van het Amer warmtenet. Voor aankomend jaar vertalen we deze uitgangspunten in een beleidskader voor zon op veld. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan de RES-WB 2.0, waarin onder andere de warmtevraag wordt meegenomen en afspraken rondom hoe om te gaan met de netcongestie.

Aanlanding wind op zee
De Rijksoverheid heeft besloten om de productie van windenergie op zee fors te versnellen en de hoeveelheid te verhogen. Hierdoor is Geertruidenberg terug in beeld als aanlanding locatie van deze energie. We blijven daarom in gesprek met het ministerie, de netbeheerder en alle betrokken partners om onze belangen te behartigen.

Transport schaarste elektriciteitsnet
Geertruidenberg is een belangrijk knooppunt in het hoogspanningsnetwerk en het energiesysteem van Nederland. Door de verduurzaming van o.a. de industrie en de gebouwde omgeving, stijgt de vraag naar elektriciteit, terwijl de vraag naar aardgas en andere vervuilende energiedragers daalt.

Voor het klimaat natuurlijk een goede ontwikkeling, maar een uitdaging voor het elektriciteitsnet. Er wordt intensief gewerkt aan het verzwaren van het net. Met name voor het station Geertruidenberg zal dit de komende jaren gevolgen hebben. Net als bij de aanlanding wind op zee blijven we in gesprek met alle relevante partners en het ministerie om de belangen van onze gemeente te behartigen.

Warmtetransitie
Na verdiepende onderzoeken naar aanleiding van de door de gemeenteraad vastgestelde Transitievisie Warmte, starten we aankomend jaar met het opstellen van de eerste Wijk Uitvoeringsplannen. Hierin maken we samen met de inwoners per wijk/buurt uitvoeringsplannen voor de warmtetransitie. Uiteraard blijft het motto: warmte die we niet verbruiken, hoeven we ook niet op te wekken, dus we blijven doorgaan met de gemeente brede inzet op het isoleren van de woningen en het besparen van energie.

Uitvoering duurzaamheidsprogramma Mobiliteit

Dekkende openbare oplaadinfrastructuur
De gemeente participeert in de concessie van de provincie Noord-Brabant waarmee deze periode (2021 – 2024) proactief laadpalen geplaatst worden. Door onze deelname aan dit project ontstaat de komende periode een dekkend netwerk van laadpalen waarmee de groei van het duurzame, elektrisch rijden kunnen faciliteren. Momenteel zijn er 32 openbare laadpalen binnen de gemeente geplaatst en operationeel. Doel is om in 2023 verder uit breiden zodat eind 2024 in totaal 150 openbare laadpunten binnen de gemeente operationeel zijn.

Bereikbaarheid met OV en fietsen verbeteren
Met betrekking tot het OV is de provincie de concessieverlener en in de basis de verantwoordelijke partij. Samen met de provincie en de concessienemer wordt jaarlijks naar de lijnvoering en het dienstregeling gekeken en eventueel gefinetuned om het OV gebruik te bevorderen. In de eerstvolgende concessie wordt ook ingezet op zero-emissie bussen. In het nieuwe Mobiliteitsplan wordt verder aandacht gegeven aan het verbeteren van ons fietsnetwerk om daarmee een aantrekkelijker alternatief voor de auto te realiseren.

Uitvoering duurzaamheidsprogramma / Klimaat

Klimaatadaptatie
In het kader van de DPRA (Deltaplan ruimtelijke Adaptatie) stelden we in 2018 een klimaatstresstest op. Uit deze test kwamen kaarten die kwetsbare gebieden voor overstroming, wateroverlast, droogte en hittestress binnen de gemeente weergeven. Naar aanleiding daarvan stellen we samen met de gemeente Drimmelen een adaptatiestrategie op in de vorm van een uitvoeringsagenda voor een klimaat bestendige gemeente. Aan deze volgens nationale wetgeving verplichte uitvoeringsagenda zijn subsidies gekoppeld vanuit rijksoverheid en provincie Noord-Brabant. Het resterende bedrag voor de maatregelen dient bijgedragen te worden door de gemeente. Deze maatregelen zullen waarschijnlijk ook besparingen met zich meebrengen voor wegen en riolering. Wanneer de raad instemt met de uitvoeringsagenda zal deze worden opgenomen in het integrale inrichtingsplan voor de openbare ruimte in Programma Openbare Ruimte.

Uitvoering duurzaamheidsprogramma / Circulaire economie

Duurzame ontwikkeling Dombosch
Dombosch heeft de doelstelling om uit te groeien tot een duurzaam bedrijventerrein en geeft invulling aan de energietransitie-opgave door te besparen op de energievraag. De huidige energie-infrastructuur te transformeren en energie op te slaan met het oog op vraag en aanbod. Daarnaast

speelt Dombosch in op een circulaire economie. Wij gaan samen met ondernemers invulling geven aan deze duurzame ontwikkeling.

Duurzame Energie bedrijfsleven
Wij pakken samen met ondernemers en onderwijsinstellingen projecten op voor verduurzaming van bedrijven. Er worden informatiesessies over bijvoorbeeld een collectieve aanpak en kennisdeling georganiseerd. Ook willen we in gesprek gaan met de grotere bedrijven over hun voorgenomen CO2-reductiemaatregelen.

Personele impact
Alle extra taken die richting de gemeente zijn gekomen, bovenop het al bestaande duurzaamheidsprogramma, zorgen voor een grote druk op het personeel. In het duurzaamheidsprogramma wordt uitgegaan van een personele begroting van 3,6 fte voor de uitvoering van alle taken in 2022. Inmiddels is daar door verschillende besluiten structureel 1,6 fte van over. Voor het jaar 2022 is het team incidenteel versterkt met één extra medewerker. Deze versterking is hard nodig gebleken om alle taken uit te kunnen voeren.

Onderzoeksbureau Andersson Elffers Felix (AEF) deed in opdracht van de Raad voor het Openbaar Bestuur onderzoek naar de uitvoeringskosten van het klimaatakkoord voor gemeenten. Daaruit bleek dat voor de periode 2022-2030 voor kleine gemeente 8 tot 9 extra fte nodig zijn om aan alle taken te kunnen voldoen. Zij adviseren hiervoor een ingroeimodel voor het personeel, waarbij ieder jaar meer capaciteit wordt begroot. De Rijksoverheid heeft de conclusies van dit onderzoek grotendeels overgenomen en voor 2022 reeds €190.271,- vrijgemaakt voor de uitvoering van het klimaatakkoord in Geertruidenberg en het aantrekken van personeel.

Voor 2023 en verder is ook reeds geld gereserveerd voor ditzelfde doel. Eind 2022 volgen de exacte hoogtes van de bedragen die wij gaan ontvangen. Het voorstel is om de genoemde bijdrage van het rijk te reserveren voor het bestemde doel: het uitvoeren van het klimaatakkoord en het aantrekken van personeel. Voor 2023 gaat het dan concreet om de tijdelijke 1 fte uit 2022, structureel te maken. Zodra meer duidelijk is over de bijdragen in 2023 en de jaren daarna, zal het ingroeimodel verder worden uitgewerkt.

Uitvoering duurzaamheidsprogramma - Energie
In 2023 heeft het vormgeven van het Programmaplan Duurzaamheid veel aandacht gekregen. Hierin staan de doelstellingen beschreven die voor de komende periode (2023-2026) van kracht zijn, met alle inspanningen die daarvoor nodig zijn. De bestaande kennis is daarin gebundeld, om zo goed mogelijk invulling te geven aan het dynamische speelveld. Jaarlijks zal een update nodig zijn.
Binnen het thema energie spelen veel zaken. Centraal daarin staan: energiebesparing en de energie-infrastructuur. Voor energiebesparing is nadrukkelijk ingezet op isoleren, inkoopacties, bewustwording en witgoedacties. Dit heeft direct resultaat opgeleverd bij de inwoners van de gemeente. Voor de energie-infrastructuur worden nu belangrijke keuzes gemaakt voor de toekomst van het elektriciteitsnet en warmtenet.

Regionale Energiestrategie West-Brabant (RES-WB)
In de regio vinden veel ontwikkelingen plaats op het gebied van energie. De RES speelt hierin een belangrijke rol qua kennisdeling. Wij nemen deel aan alle tafels die voor ons relevant zijn. Daarmee zijn wij op de hoogte en kunnen we tijdig sturen en bijsturen.

Aanlanding wind op zee

Inmiddels neemt de aanlanding van wind op zee serieuze vormen aan. Meerdere zoeklocaties zijn in beeld, waaronder de gemeente Geertruidenberg. Andere gemeenten die deelnemen in dit overleg zijn: Moerdijk, Drimmelen en Oosterhout. We werken samen onder de naam Powerport Moerdijk.

Transport schaarste elektriciteitsnet
Het wordt steeds concreter welke inspanningen nodig zijn in de energie-infrastructuur. Voor onze gemeente betreft dit tot nu toe vooral veel voorbereidende werkzaamheden en deelname aan het netwerk. Duidelijk is dat het net verzwaard moet worden en dat onze gemeente hierin een grote rol speelt in de regio.

Warmtetransitie
De Wijk Uitvoeringsplannen voor de 3 meest kansrijke wijken zijn inmiddels uitgevoerd en afgerond. Daarmee is in beeld op welke manier de warmtetransitie in deze wijken mogelijk is. Duidelijk blijft ook dat besparen en isoleren altijd relevant zijn, omdat hiermee de warmtetransitie makkelijker zal gaan. Hiervoor moeten we blijven samenwerken met de inwoners en hier gaan we het komende jaar actief op inzetten.

Dekkende openbare oplaadinfrastructuur
De uitbouw van elektrische laadpalen verloopt volgens plan. Ook wordt al meegedacht over een nieuwe concessie met de provincie Noord-Brabant voor na 2024.

Bereikbaarheid met OV en fietsen verbeteren
In het afgelopen jaar zijn hier nog geen inspanningen op verricht.

Klimaatadaptatie
Het Programma Stedelijk Water is in 2023 vastgesteld en daarmee komt vanaf 2024 geld beschikbaar om te werken aan de beoogde inspanningen voor klimaatadaptatie, voor programma Duurzaamheid geldt hetzelfde.
Daarnaast is afgelopen jaar het proces rond de Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR / voorheen Programma Openbare Ruimte) van start gegaan. Daarmee wordt concreet gemaakt op welke manier de openbare ruimte van de gemeente Geertruidenberg duurzamer kan worden ingericht. In 2024 volgen hier besluiten over. In de tussentijd wordt gekeken waar in huidige projecten klimaat adaptieve kansen liggen.
Tot slot is een Klimaatsubsidie opgesteld in 2023, welke in 2024 van kracht is, daarmee kunnen inwoners subsidie krijgen voor klimaat adaptieve maatregelen.

Duurzame ontwikkeling Dombosch
Nu het Actieplan Dombosch is ontwikkelt ligt nu een concreet plan op tafel om Dombosch te verduurzamen. Hier gaan we het komende jaar verder invulling aan geven. Vergroenen, circulariteit en energie zijn hierin belangrijk.

Duurzame Energie bedrijfsleven
Het afgelopen jaar is invulling gegeven aan collectieve inkoopacties en heeft een kennissessie plaatsgevonden met 25 grote bedrijven over de wijze waarop zij aan de slag zijn/willen met circulariteit. Hier liggen veel kansen die we verder gaan onderzoeken. Ook onderhouden we nauwe contacten met de Amercentrale, gezien de centrale positie in de energietransitie.

Personele impact
Vanuit de CDOKE subsidie is rijksgeld beschikbaar om te besteden aan capaciteit voor Duurzaamheid. Daarmee komen meerdere FTE's beschikbaar, wat het mogelijk maakt om meer

expertise in te zetten op de vier verschillende strategische doelen. Dit haalt de druk wat van de reguliere organisatie af. Nog niet alle capaciteit is ingezet in 2023.

Bodemgerelateerde zaken

Zowel als eigenaar van gronden als bevoegd gezag kan het noodzakelijk zijn een bodemonderzoek te laten uitvoeren, bijvoorbeeld bij calamiteiten of als bewijsmiddel voor handhaving. Dergelijke situaties zijn nagenoeg altijd onvoorzien en urgent.

Tijdens het opstellen van de primitieve begroting 2023 was voor bodemonderzoeken € 5.000 begroot, omdat bodemonderzoeken onder de Omgevingswet bij de gemeente komen te liggen. De Omgevingswet zou midden 2023 worden ingevoerd. Echter is de Omgevingswet uitgesteld en pas ingegaan op 1 januari 2024, waardoor wij pas in 2024 budget nodig hebben voor bodemtaken. Het budget wat voor 2023 was begroot is daarom niet gebruik.

Controle en handhaving

Wij gaan van start met de uitvoering van het (het in begin van 2023 vast te stellen) nieuwe beleid voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Wij gaan onze beschikbare capaciteit inzetten op de vastgestelde prioriteiten die zijn gebaseerd op een probleem- en risicoanalyse van de gemeente. De samenleving is verdergaand gejuridiseerd. Wij zullen de komende jaren daarom vaker een beroep moeten doen op gespecialiseerde (juridische) deskundigheid. Daarom wordt voor inhuur externe deskundigheid een extra budget gevraagd van € 15.000.

Op 10 januari 2023 heeft het college van B&W de ‘Uitvoerings- en handhavingsstrategie fysieke leefomgeving gemeente Geertruidenberg voor de vergunningverlening-, toezicht- en handhavingstaken 2023-2028’ vastgesteld. Dit beleidsplan vervangt het Vergunningverlening, Toezicht- en Handhavingsbeleid 2022 (VTH-beleidsplan). Het VTH-beleidsplan was verouderd. Om die reden moest er een heel nieuw VTH-beleidsplan geschreven worden. Het adviesbureau MasterMeester heeft nieuw beleid geschreven, de U&HS. Op die manier voldoet de gemeente Geertruidenberg weer aan haar wettelijke verplichting. Ook is er met de U&HS (uitvoerings- en handhavingsstrategie) voor gezorgd dat de gemeente Geertruidenberg de verbeterpunten, zoals het Interbestuurlijk toezicht heeft aangegeven, doorgevoerd konden worden.

Externe Veiligheid Inrichtingen

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet wijzigt de manier waarop data met betrekking tot externe veiligheid ontsloten en beheerd moeten worden. De overgang van het huidige Register Risicosituaties gevaarlijke stoffen (RRGS) naar het Register Externe Veiligheidsrisico’s (REV) vergt in de eerste jaren extra aandacht. Deze taak wordt door de omgevingsdiensten uitgevoerd.

De uitvoering van deze taak ligt bij de Omgevingsdienst Midden en West Brabant (OMWB). De OMWB heeft de overgang geïmplementeerd in zijn werkwijze.

Middelen klimaatakkoord

Vanuit de Rijksoverheid ontvangt de gemeente middelen voor de uitvoering van het klimaatakkoord. Tot op heden waren dit steeds incidentele middelen die moeten worden ingezet voor een specifiek doel. Denk daarbij aan de gelden specifiek voor de Transitievisie Warmte, de gelden voor de aanpak van energiearmoede in verband met de stijgende energieprijzen en middelen voor het aantrekken van personeel voor de uitvoering van het klimaatakkoord.

Transitievisie Warmte
Zoals onder Algemeen Milieu aangegeven, starten we in 2023 met het opstellen van de Wijk Uitvoeringsplannen. Van de eerder ontvangen middelen is een deel hiervan ingezet in 2022. De komende jaren zetten we de rest van de middelen in en monitoren we of deze voldoende zijn. Gezien de doorlooptijd tot en met 2050 verwachten we dat een deel van de aangekondigde structurele middelen voor de warmtetransitie moet worden ingezet. Zodra de hoogte van deze middelen voor onze gemeente bekend zijn, komen we hiervoor met een begrotingsvoorstel.

Aanpak Energiearmoede
Vanwege de sterk stijgende energieprijzen, ontving de gemeente in 2022 €392.232 voor de aanpak van structurele energiearmoede. Het doel van deze gelden is het direct en structureel verlagen van de energierekening bij inwoners met beperkte middelen. De gelden mogen enkel voor dit doel worden ingezet, met een doorlooptijd tot 31 december 2023. Een deel van de middelen zetten we in 2022. De overige middelen worden in 2023 aangewend.

Transitievisie Warmte
In 2023 zijn de Wijk Uitvoeringspannen voltooid voor 3 wijken. Daarmee zijn de betreffende middelen ingezet op dit onderwerp, aangezien hier de grootste kansen liggen om op termijn van het gas af te gaan. Voor 2024 is structureel een bedrag opgenomen in de begroting om invulling te geven aan de visie.

Aanpak Energiearmoede
Het afgelopen jaar hebben we voor energiearmoede ingezet op een witgoedactie, waarmee mensen bestaand witgoed kunnen inruilen voor nieuw witgoed. Deze actie was een succes. Ook zijn gelden rechtstreeks ten gunste gekomen van de energierekening en isolatie.

VTH taken

De invoeringsdatum van de Omgevingswet is door het Rijk uitgesteld naar (naar verwachting) 1 januari 2023. De invoering van de wet betekent een enorme verandering voor de taakuitvoering en werkwijze van de OMWB. Ondanks het feit dat de OMWB daarop goed voorbereid is, begint het feitelijke veranderingsproces pas na de inwerkingtredingsdatum in 2023 en daarna.

Het huidige vergunning- en meldingenstelsel gaat uit van "inrichtingen"; de Omgevingswet gaat uit van milieubelastende activiteiten. Verder zal onder de Omgevingswet het weer mogelijk worden om leges te heffen voor een aantal milieu-gerelateerde toestemmingen.

Gezien de noodzaak van een verdere professionalisering en de wens van de raad om een taakstelling van gemiddeld 5% te realiseren worden diverse werkwijzen aangepast en verdergaand gedigitaliseerd. Ook het slim benutten en inzetten van data wordt verder uitgerold.

De invoering is niet ingegaan per 1 januari 2023 en is uiteindelijk uitgesteld naar 1 januari 2024. In 2023 zijn afspraken gemaakt en werkprocessen opgesteld met en door de OMWB om aanvragen onder de Omgevingswet te kunnen afhandelen. Daarnaast zijn tarieven opgenomen in de legesverordening 2024 om leges te heffen voor milieu-gerelateerde toestemmingen.

2.20 Mutaties reserves

Wat willen we bereiken?

Mutaties en reserves programma 2

De reserves hebben verschillende functies. Waaronder een bufferfunctie voor het opvangen van onverwachte tegenvallers en risico's (weerstandscapaciteit). Een bestedingsfunctie voor het reserveren van middelen voor specifiek doel of activiteit. Een egalisatiefunctie voor het egaliseren van tarieven over meerdere jaren. Ook kunnen jaarlijks terugkerende en (sterk) fluctuerende lasten met een reserve daarbij worden verrekend. Daarnaast kennen de reserves een financierings- en dekkingsfunctie zoals o.a. dekking van kapitaallasten van investeringen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Reserve Klimaatmiddelen

Reservering van de rijksgelden voor uitvoering klimaatmaatregelen.

De door de gemeente in het verleden gevormde reserve voor Klimaatmiddelen Transitievisie warmte, Klimaatmiddelen Energieloketten en Klimaatmiddelen Wijkaanpak is in 2023 voor een aantal specifieke uitgaven ingezet. Het restant van deze reserve zal naar verwachting in 2024 ingezet worden. De rijksmiddelen die de gemeente ontvangt voor de klimaatmaatregelen gaan via een zogenaamde SPUK uitkering en worden via de balans geregistreerd. Hiervoor hoeft dan geen specifieke reserve gevormd te worden.

Reserve Duurzaamheid

Eind 2022 hebben we van het Rijk voor het eerst structureel geld ontvangen voor de uitvoering van het Klimaatakkoord. Om ervoor te zorgen dat dit geld ook voor dit doel wordt gebruikt, creëren we een reserve Duurzaamheid. Deze reserve zetten we onder andere in voor personeelskosten, maar ook voor andere taken en verplichtingen die voortvloeien uit het klimaatakkoord. In 2023 is € 190.000 gestort.

2.30 Wat heeft het gekost?

P2 Wat heeft het gekost?

Overzicht Duurzaamheid (bedragen x € 1.000)

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	5.514	5.630	6.800	6.207	594
Baten	-5.515	-5.673	-6.660	-6.099	-562
Saldo	**-1**	**-43**	**140**	**108**	**32**

Resultaat bestemming

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	1.865	0	190	190	0
Baten	-27	-55	-105	-88	-17
Saldo	**1.838**	**-55**	**85**	**102**	**-17**

Gerealiseerd resultaat

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	7.379	5.630	6.990	6.397	594
Baten	-5.542	-5.728	-6.765	-6.186	-579
Saldo	**1.837**	**-98**	**225**	**211**	**15**

2.40 Voortgang investeringen

In de onderstaande tabel wordt op hoofdlijnen een toelichting gegeven op de investeringen zoals opgenomen in het investeringsplan 2023 of in het boekjaar 2023 separaat door de gemeenteraad zijn besloten. In het jaarrekeninggedeelte is de detailinformatie van alle lopende investeringen opgenomen.

Krediet omschrijving	Toelichting
23 Riolering Parkzicht uitbreiding.	In 2023 is met de rioleringswerkzaamheden begonnen. In 2024 zullen nog werkzaamheden worden uitgevoerd voor de riolering van project Parkzicht.
23 Riolering Luiten Ambachtstraat 8 t/m 18.	Het project is nagenoeg afgerond. Er dient nog een aangepaste pomp te worden geïnstalleerd.

2.50 Risico's

Voor programma 2 zijn geen risico's voorzien.

2.60 Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel bevat de wettelijke Beleidsindicatoren van Programma 2.

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Begroot 2023	Jaar	Waarde (Jaarrekening 2023)	Eenheid	Bron	Opmerkingen
33.	7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	140	2023	107	Kg/inwoners	CBS	** Nader voorlopige cijfers
34.	7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	6,7	2021	11,3	%	Waarstaatjegemeente	*Gemiddelde op gebiedsniveau

Beleidsindicatoren beleidsrijke begroting 2023

Hoe gaan we dat meten?

Strategisch doel	Beleidsindicatoren	Meest recente meting
Fossielvrij en energieneutraal Geertruidenberg in 2050 of eerder	% duurzaam opgewekte energie	11,3% (2021)
	% energiebesparing t.o.v. 2018	12,5% (2021
	% aardgasvrije panden	10,6% (2021)
	Aantal GWh zon op dak	
	Aantal GWh zon op veld	
Alle verplaatsingen in Geertruidenberg zijn in 2050 of eerder duurzaam	Aantal (semi)publieke laadpunten	227 (sept 2023)
	%geregistreerde elektrische en waterstofvoertuigen t.o.v. totaal	3,8% (2022)
Een circulair Geertruidenberg in 2050 of eerder	% hergebruik primaire grondstoffen	- (landelijke monitor in ontwikkeling)
	% gebruik primaire grondstoffen	- (landelijke monitor in ontwikkeling)
	Huishoudelijk restafval in kg/inwoner/jaar	107 kg (2023)
	Scheidingspercentage huishoudelijk afval	75%
	Percentage gerecycled huishoudelijk afval	67%
	%CO2-uitstoot t.o.v. 2018	37,3% verlaging (2021)
Een klimaatneutraal Geertruidenberg in 2050 of eerder	Gevoelstemperatuur op een hete zomerdag vs. oppervlaktetemperatuur	-
	%groen van het oppervlak van de gemeente (exclusief agrarisch)	26,3% (2022)
	Blootstelling PM10 en NO2 per m3 lucht	PM10: 17,1 (2021) NO2: 14,9 (2021)

Programma 3 Opgave Mens en Zorg

Opgave Perspectief Mens en Zorg

In het vastgestelde beleidskader sociaal domein verschuiven we de focus op zorgplicht naar volwaardige deelname van inwoners in de samenleving. Iedereen moet naar vermogen mee doen. Mee kunnen doen, én hier ook zelf aan bijdragen. Voor zichzelf, en voor een ander. Enerzijds omdat dit het beste is voor de inwoner zelf, en anderzijds omdat alleen dan adequate zorg en ondersteuning houdbaar is in de huidige context van toenemende (zorg-)vraag en arbeidsmarktproblematiek.

Om dit te bereiken is verandering nodig. Wij denken hierbij aan meer aandacht voor preventie, meer integraliteit en een betere een andere balans tussen collectieve, voorliggende, voorzieningen en geïndiceerde zorg en ondersteuning. Dit vraagt een andere manier van werken van onszelf en onze maatschappelijke partners. Inwoners en hun leven, wensen en mogelijkheden als vertrekpunt nemen. En ondertussen de beweging naar voren versterken. Vroeger signaleren, breder kijken, vraagstukken eerder oppakken en oplossen, met minder dwang en escalatie. In het vertrouwen dat het dan ook minder kost. En dat alles vanuit het besef dat de gemeente niet de gemeenschap zelf is, maar een partner in die gemeenschap. En dus juist ook niet overal van is, alles op hoeft te pakken of alles hoeft te betalen. Maar daarvoor wel heel duidelijk moet zijn over de eigen rol, ambitie en mogelijkheden.

In de komende jaren zetten we, samen met partners en inwoners, in op laagdrempelige ondersteuning in de wijken en directe omgeving. Ook stimuleren we maatschappelijke initiatieven. Daarom is het belangrijk voor de langere termijn te investeren, wat mogelijk eerst hogere kosten met zich meebrengt voordat dit zich vertaalt in lagere kosten voor de zorg. In de eerstvolgende begrotingswijziging doen wij u hiervoor enkele voorstellen.

Ontwikkelbudget Sociaal domein

De gemeente Geertruidenberg investeert jaarlijks aanzienlijk in nieuw beleid. Dat is ook hard nodig gezien de grote vraagstukken en snelle ontwikkelingen in de samenleving. Hiervoor worden deels eigen lokale middelen ingezet, en deels middelen die door de landelijke overheid via diverse kanalen beschikbaar worden gesteld voor specifieke beleidsdoelen. In het kader van de beoogde integraliteit, prioritering en effectiviteit willen we meer inhoudelijke én budgettaire samenhang brengen tussen al deze middelen. En daarmee ook meer flexibiliteit én transparante creëren in de inzet van deze middelen. Dit sluit ook aan bij de motie van de gemeenteraad om meer kleinschalige initiatieven te kunnen blijven subsidiëren. Daarvoor is het van belang dat er meer vrije middelen beschikbaar komen.

Met ingang van dit begrotingsjaar creëren we daarom een integraal ontwikkelbudget ad € 180.000. Dit budget wordt gevormd door de overheveling van verschillende deelbudgetten, waaronder de stelpost Ontmoeting en dagbesteding (€ 20.000), subsidies sociaal domein (€30.000), restpost Sociaal wijkteam (€ 10.000) en projectgelden OHOT (€ 28.000). Daarnaast leggen we een claim op de zogenaamde POK gelden (€92.000) . De POK gelden maken onderdeel uit van de algemene uitkeringen en worden in de volgende begrotingswijziging verwerkt.

Opgave Mens & Zorg

Programmamanager

Bestuurlijk

Visie

Iedereen in de gemeente Geertruidenberg doet naar vermogen mee, en draagt naar vermogen bij.
We kijken naar elkaar om en voelen ons verbonden

Strategische doelstellingen

Inwoners zijn en blijven vitaal	Inwoners zijn (financieel) zelfredzamer	Meer sociale cohesie in de lokale samenleving	Eerder erbij en een gezamenlijke en integrale aanpak	Houdbare basisondersteuning

Ambtelijk

Maatschappelijke effecten

Inwoners leven bewuster gezond - Inwoners zijn actief en voelen zich mentaal gezond	Inwoners anticiperen op volgende levensfases - Inwoners melden eerder het (mogelijk) ontstaan van problematische schulden	Maatschappelijke initiatieven krijgen hun waarde - Inwoners participeren zo vroeg en lang mogelijk	Maatschappelijk partners leveren een actievere bijdrage aan vroegsignalering - Inwoners leveren een maatschappelijke bijdrage	Het gebruik van voorzieningen is gebaseerd op maatwerk - Gelijke kansen voor kinderen en jongeren om talenten te ontwikkelen	De gemeentelijke toegang is laagdrempelig en gericht op zelfredzaamheid -

Inhoud

3.1 Inleiding

Vanaf 2015 is de gemeente Geertruidenberg in hoog tempo verantwoordelijk geworden voor steeds meer taken op het gebied van zorg en ondersteuning aan (potentieel) kwetsbare inwoners. De taken zijn, samen met bijbehorende middelen, afzonderlijk aan de gemeente “gedecentraliseerd”. Aanvankelijk heeft de nadruk gelegen op het goed overnemen van deze taken, het zorgdragen voor continuïteit van de ondersteuning aan onze inwoners en het inrichten van de regionale samenwerkingen die hiervoor nodig zijn. De integratie van deze nieuwe taken (met name WMO, Jeugd en Participatie) is na 2015 door de gemeente opgepakt in de zogenaamde 3- sporen aanpak:

1. Herkenbare en optimale toegang.
2. Effectieve zorg en ondersteuning.
3. Versterken zelforganisatie.

Er is (vooral) veel aandacht besteed aan spoor 1. Met de vorming van het loket Werk Inkomen Zorg (WIZ) en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is de dienstverlening toegankelijk en overzichtelijk gemaakt voor inwoners. Met het realiseren van het beleidskader sociaal domein en de ontwikkeling van een beleidsagenda sociaal in 2021 is de basis gelegd om ook spoor 2 en 3 gedegen uit te voeren. Dit gaan we in de periode 2023-2026 realiseren via de opgave en het programma Mens en Zorg.

3.2 Missie

De gemeente heeft zich, als sociale gemeente, primair geconcentreerd op de overname en continuïteit van afzonderlijke taken, veelal in de vorm van het verstrekken van voorzieningen. Dit uit zich bijvoorbeeld in een ruimhartig voorzieningenpakket. De afgelopen jaren realiseren we ons dat we hier bewuster, terughoudender en anders mee om moeten gaan. Omdat de financiële kaders dit afdwingen, en omdat eigen initiatief de basis is voor duurzame, integrale, oplossingen en het versterken van veerkracht.

Onze gemeente kent een goed sociaal beleid. Daarbij stellen we de volwaardige deelname van inwoners aan de samenleving centraal. De gemeente ondersteunt op momenten in het leven dat die deelname moeilijk wordt of niet op eigen kracht mogelijk is. De toenemende problematiek in de samenleving en de oplopende kosten in het sociaal domein zijn een grote zorg. De schaarste op de arbeidsmarkt maakt meer professionele inzet ook steeds lastiger. Het spanningsveld tussen het niveau van voorzieningen en de beschikbare budgetten maakt het noodzakelijk dat we duidelijke keuzes maken.

In het vastgestelde beleidskader sociaal domein verschuiven we de focus op zorgplicht naar volwaardige deelname van inwoners in de samenleving. Iedereen moet naar vermogen mee doen. Mee kunnen doen, én hier ook zelf aan bijdragen. Voor zichzelf, en voor een ander. Inwoners die (tijdelijk) niet het vermogen hebben om hun problemen op te lossen of op te vangen worden ondersteund. Van inwoners die dit vermogen wel hebben wordt gevraagd dit zelf te doen.
Om dit te bereiken is verandering nodig, de opgave Mens & Zorg .

Iedereen in de gemeente Geertruidenberg doet naar vermogen mee,
én draagt naar vermogen bij.
We kijken naar elkaar om en voelen ons verbonden.

3.3 Strategische doelen en maatschappelijke effecten

Strategische doelstellingen

Binnen de opgave Mens en Zorg zijn strategische doelstellingen geformuleerd die samen de volledige opgave omvatten:

1. Inwoners zijn en blijven vitaal
2. Inwoners zijn (financieel) zelfredzamer
3. Meer sociale cohesie in de lokale samenleving
3. Eerder erbij en een gezamenlijke en integrale aanpak
4. Houdbare basisondersteuning

Dat we deze doelstellingen behalen gaat blijken uit maatschappelijke effecten die op moeten treden in de samenleving. Daarop richten zich dan ook de (extra) inspanningen die we de komende jaren gaan doen.

Wat willen we bereiken?
Inwoners zijn en blijven vitaal
Alle inwoners nemen verantwoordelijkheid én initiatief om fysiek, mentaal en sociaal, gezond en fit te blijven, zich te blijven ontwikkelen, weerbaar te zijn en er te zijn voor een ander.

Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:

1. Inwoners leven bewuster gezond
2. Inwoners zijn actief en voelen zich mentaal gezond
3. Inwoners participeren zo vroeg en lang mogelijk
4. Inwoners anticiperen op volgende levensfases

Inwoners zijn (financieel) zelfredzamer. Inwoners zijn weerbaarder tegen (financiële) risico's en veranderingen. Zij worden hierin beter ondersteund met signalering, informatie en begeleiding door betrokken organisaties.

Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:

1. Inwoners participeren zo vroeg en lang mogelijk
2. Inwoners melden eerder het (mogelijk) ontstaan van problematische schulden
3. Maatschappelijk partners leveren een actievere bijdrage aan vroeg signalering

Meer sociale cohesie in de lokale samenleving
De kernen van de gemeente Geertruidenberg zijn gastvrije, toegankelijke, veilige en initiatiefrijke gemeenschappen van inwoners en informele en formele organisaties waar iedereen bij hoort en gezien wordt.

Maatschappelijke effecten zijn :

1. Inwoners participeren zo vroeg en lang mogelijk
2. Maatschappelijke initiatieven krijgen hun waarde
3. Inwoners leveren een maatschappelijke bijdrage
4. Maatschappelijk partners leveren een actievere bijdrage aan vroeg signalering

Eerder erbij en een gezamenlijke en integrale aanpak: Professionele expertise wordt effectief en doelmatig ingezet ín én met de leefwereld van inwoners: vroegtijdig, zo kort als nodig, gericht op netwerkversterking, integrale ondersteuning en procesregie.

Maatschappelijke effecten zijn :

1. Inwoners melden eerder het (mogelijk) ontstaan van problematische schulden
2. Maatschappelijk partners leveren een actievere bijdrage aan vroeg signalering

3. De gemeentelijke toegang is laagdrempelig en gericht op zelfredzaamheid
4. Gelijke kansen voor kinderen en jongeren om talenten te ontwikkelen

Houdbare basisondersteuning: In dialoog met de samenleving worden beschikbare middelen ingezet, passend bij de ambitie, visie, positie en verantwoordelijkheid van de gemeente, aansluitend op de haalbaarheid bij aanbieders.

1. Maatschappelijke initiatieven krijgen hun waarde
2. De gemeentelijke toegang is laagdrempelig en gericht op zelfredzaamheid
3. Gebruik van voorzieningen is gebaseerd maatwerk

3.4 Inspanningen
Wat gaan we daarvoor doen?
We zetten in op preventieve maatregelen zodat er minder dure hulp ingezet hoeft te worden. We stimuleren de vitaliteit onder inwoners. Zowel fysiek, mentaal als sociaal. We versterken de financiële zelfredzaamheid. We investeren in het perspectief voor jongeren en hun stap naar volwaardige deelname én bijdrage aan de samenleving. Ondertussen werken we aan de sociale cohesie in die samenleving. Door de sociale- en zorginfrastructuur in de wijk te versterken, en maatschappelijke en buurt-initiatieven te stimuleren, vergroten we de veerkracht en het zelf oplossend vermogen.

Er ligt een flinke opgave die we alleen samen, mét inwoners en partners, op kunnen pakken. En die vraagt om aanzienlijke investeringen in de komende vier jaar.
In de primaire begroting is hierop al voorgesorteerd door een ontwikkelbudget te vormen uit een aantal kleinere, nog niet gelabelde, budgetten voor nieuw sociaal beleid en een claim te leggen op de POK-gelden die door de landelijke overheid beschikbaar zijn gesteld voor het verbeteren van de kwaliteit van dienstverlening.
Daarbij is aangegeven dat we de besteding van het ontwikkelbudget bij de herziene begroting verantwoorden. Vandaar dat we in de toelichting op de begrotingsmutatie ook een uitleg geven over de begrotingsposten die worden gedekt door het ontwikkelbudget.
Samengevat investeren we extra in :

In lijn met de begroting doen we daarvoor onder andere de volgende extra inspanningen:

- Stimuleren van een gezonde en actieve leefstijl, onder meer met sporten en bewegen

De focus ligt hierbij op de vernieuwing van het sport (en beweeg-) beleid. Onze gemeente heeft een hoog voorzieningenniveau van verenigingen terwijl uit onderzoeken blijkt dat steeds minder mensen zich aansluiten bij een vereniging maar meer individueel in de openbare ruimte sporten. We zetten in op de doorontwikkeling van buurtsport, en willen we sport inzetten als preventief middel zowel voor de fysieke als de sociale component. We zorgen dat inwoners (meer) worden uitgedaagd om te bewegen en kiezen voor gezonde opties. Nieuwe ontwikkelingen worden hier in meegenomen, zoals het gebruik van de openbare ruimte om te bewegen en nudging.
We willen ook de ondersteuning aan verenigingen moderniseren en meer in lijn brengen met de opgave. Zo onderzoeken we de inrichting van een sport- vastgoedbedrijf en maken we een nieuwe subsidieprogramma met duidelijke randvoorwaarden voor de subsidiering van verenigingen en maatschappelijke initiatieven.

- Aanpak van (dreigende) schulden en armoede

De bestaanszekerheid komt de komende jaren voor een steeds grotere groep inwoners onder druk te staan. We investeren daarom in de ontwikkeling van integrale schuldhulpverlening, waaronder de inzet van budgetcoaches, en het realiseren van een structureel vangnet. Het inmiddels gerealiseerde noodfonds is hierin een concrete eerste stap.

- Versterking van de ondersteuning aan jongeren, kinderen en ouders

Er wordt extra inzet gepleegd op de gelijke kansen voor kinderen en jongeren. We doen dit vooral ook samen met jongeren. De dialoog met jongeren krijgt dan ook extra aandacht. We zetten in op jongerenparticipatie en de inzet van ervaringsdeskundigheid. Het onderwijs vervult, als 2e leefomgeving van kinderen, een belangrijke rol in het leven van kinderen en jongeren. We investeren extra in de samenwerking met onderwijs, met name gericht op het voorkomen of terugdringen van onderwijsachterstanden. Daarnaast zetten we in op versterking en verbreding van de maatschappelijke functie van, met name basisscholen, in hun directe omgeving. We werken aan een nieuw regionaal jeugdstelsel dat de oplopende inzet van jeugdzorg moet remmen door te zorgen dat ondersteuning eerder, lichter en makkelijker beschikbaar is én inwoners en professionals beter accepteren dat hobbels bij het leven horen. Met de uitvoering van al deze maatregelen verwachten we een inverdieneffect op de inzet van jeugdhulp. De verwachting is dat door deze kwaliteitsimpuls de kosten voor jeugdhulp worden geremd.

- Preventieve aanpak om het ontstaan van problemen te voorkomen

Inspanningen richten zich enerzijds vooral op het stimuleren van een meer preventieve aanpak, en anderzijds op een bredere, integrale aanpak in een nauwe samenwerking tussen de betrokken inwoner(s), hun directe netwerk en informele en formele ondersteuning. Preventie vraagt meer zicht op kwetsbare inwoners en maatschappelijke vraagstukken en het, continu, in beeld brengen van de resultaten die behaald worden (Monitor & effectmeting). De komende jaren kunnen we rekenen op veel landelijke middelen die beschikbaar komen voor tal van maatschappelijke vraagstukken. Het aanvragen en inzetten van die middelen vraagt extra inzet en aandacht.
Professionele expertise willen we eerder inzetten met meer aandacht voor (dreigende) problemen, en als onderdeel van integrale aanpak, samen de betrokken inwoners(s), het directe sociale netwerk en andere betrokkenen vanuit informele en formele zorg.

- Ondersteunen van maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen

Inspanningen richten zich op de verbinding met en tussen inwoners en maatschappelijke organisaties, zoals verenigingen. Hiervoor willen we onder meer wijkgericht werken verder ontwikkelen. Centraal daarin staat de benodigde sociale infrastructuur als het gaat om ontmoeten en activiteiten, het stimuleren maatschappelijke initiatieven, het initiëren van zorg in de wijk en het stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet zoals mantelzorg.

Ook voor zorg zetten we wijk meer centraal. We gaan aan de slag met zorg in de wijk en versterken samen met inwoners en partners de verbinding tussen het sociaal domein en het medisch domein. We bouwen door op de goede ervaringen die er bijvoorbeeld zijn met de wijk-GGD-er en de praktijkondersteuner jeugd (POH-Jeugd) en onderzoeken de inzet van nieuwe concepten zoals Welzijn op recept. Daarbij hoort ook de heroriëntatie op de huishoudelijke zorg.
Ook vanwege het oplopende tekort aan arbeidskrachten moeten we er beter voor zorgen dat de beschikbare hulp bij de inwoners terecht komt die die het hardst nodig hebben.

- Het versterken van de basisondersteuning om participatie te waarborgen

Inspanningen zijn onder meer gericht op het ontwikkelen van de basisondersteuning en het herinrichten van Welzijn. Toegangsloketten voor vrij toegankelijke zorg moeten bekend en goed bereikbaar zijn. Hiervoor gaan de verschillende loketten in onze gemeente zich door ontwikkelen naar lokale dorpsteams. Hier is een brede expertise beschikbaar zodat direct met de goede professional het goede gesprek gevoerd kan worden en passende ondersteuning beschikbaar is. Om deze beweging te maken is het noodzakelijk om betere cijfers te krijgen over vraag, aanbod en productie van zorg en ondersteuning. We investeren in de monitoring en effectmeting van onze inspanningen door een passend en relevant dashboard te ontwikkelen.

De waarborg voor participatie vraagt expliciete aandacht op bestuurlijk en strategisch niveau. We leggen een stevigere verbinding tussen de WMO (begeleiding), participatie en inburgering waardoor een brede participatie en effectievere integratie plaatsvindt. Inspanningen richten zich onder meer op de verbreding van het aanbod voor (lokale) dagbesteding/ werkervaringsplekken Met het oog op de verwachte toenemende instroom van statushouders investeren we in extra capaciteit in de uitvoering.

In 2023 hebben we het programma Mens en Zorg met veel in- en extern betrokkenen handen en voeten gegeven. Er ligt nu een stevig meerjarig programmaplan- en begroting om doelgericht, samen, en in samenhang, aan de grote opgaven in het sociaal domein te werken. We geven stapsgewijs invulling aan het thema van het programma “Meer speler, minder speelbal”. Door zelf goed te weten wat we willen en wat daarvoor nodig is kunnen we onze maatschappelijke partners met duidelijke opdrachten in staat stellen adequate ondersteuning aan inwoners te geven én, op basis van hun specifieke competenties en opdracht, effectief samen te laten werken en zo een dekkende sociaal maatschappelijke infrastructuur te ontwikkelen en te onderhouden.

In 2023 hebben we hierin belangrijke stappen gezet met partners als Surplus Welzijn, SportService Noord Brabant(Buurtsport), het CJG, het onderwijsveld (LEA) en het maatschappelijke middenveld (Actief-Akkoord). Veel doen we in regionaal verband met andere gemeenten. Ook hier brengen we onze agenda in en proberen we vergelijkbare bewegingen te maken. Zo hadden we een actieve rol in de ontwikkeling van reablement en welzijn op recept, en het strategieplan voor de jeugdregio WBO waar een nieuw jeugd(hulp)stelsel vorm krijgt. Regionale samenwerking wordt steeds belangrijker, en daarmee ook intensiever. Ook doordat de landelijke overheid hier steeds actiever op stuurt en veel opdrachten en middelen op regionaal niveau toekent. In 2023 hebben we afspraken gemaakt voor het inzetten van landelijke/regionale middelen in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (Gala) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA), en daarmee belangrijke randvoorwaarden ingevuld voor de uitvoering van onze ambitie.

Enkele voorbeelden van behaalde resultaten in 2023:

- Het sportakkoord is herijkt, wat vanaf juni 2023 het Actief-Akkoord heet. Samen met verschillende maatschappelijke organisaties, het onderwijs, verenigingen en ondernemers, is er gekeken naar welke thema’s er voor sport-, spel- en cultuur het belangrijkste zijn om op te pakken. Dit gaat bijvoorbeeld over inclusiviteit, een veilig sportklimaat en een goed vrijwilligersbeleid. Ook zijn de eerste stappen gezet voor de doorontwikkeling van de inzet van de buurtsportcoaches. Vanaf 2023 wordt er meer ingezet op samenwerking met lokale partners en betere ondersteuning aan de sportverenigingen.

- Er is een evaluatie uitgevoerd van het huidige subsidiebeleid. De uitkomsten zijn met de gemeenteraad besproken in een de Raad Debatteert. De uitkomsten hiervan zijn gebruikt voor de bestuursopdracht die inmiddels wordt uitgevoerd. Verder is er in de zomer- en kerstperiode een laagdrempelige subsidieregeling voor initiatieven voor en door inwoners opengesteld. In beide perioden zijn er meer dan 30 initiatieven georganiseerd.

- Er is een noodfonds ingericht voor inwoners die in problematische, financiële situaties dreigden te komen vanwege de sterk stijgende energie kosten. 20% van de aanvragen die binnen zijn gekomen, kwamen daadwerkelijk in aanmerking voor het noodfonds en hebben financiële ondersteuning gehad vanuit het noodfonds. Onder andere de uitvoering van de energietoeslag

heeft ons meer inzicht gekregen in de doelgroep tussen 120 en 150% boven het sociale minimum.

- Er is een start gemaakt met een ketenaanpak jeugd. Het jongerenwerk heeft een aanvullende incidentele subsidie ontvangen, vanuit de landelijke NPO-middelen. Zo is er een behoefte-inventarisatie onder jongeren uitgevoerd; is er een online vragenlijst uitgezet en zijn er panelgesprekken gevoerd. Daarnaast is er extra ingezet op het meidenwerk (interventies die zich specifiek richt op kwetsbare meiden) en is er deelgenomen aan de Social Zone (een interventie gericht op eenzame jongeren). Het CJG heeft ook in 2023 een extra inzet gedaan op scholen vanuit de doelstelling van vroeg signalering en normaliseren. Deze samenwerking wordt door alle partijen als zeer zinvol ervaren. Sowieso investeren we als gemeente in een goede samenwerking met onderwijs door de lokaal educatieve agenda nieuw leven in te blazen en te komen tot gezamenlijke doelen.

- Het uitvoeringskader Jeugd vastgesteld met daarin opgenomen hoe we de komende tijd gaan werken aan onze ambitie dat iedere jongere, ongeacht afkomst, kwetsbaarheid, beperking, op de eigen manier in de samenleving kan meedoen en floreren en zich kan ontwikkelen tot een veerkrachtige zelfredzame volwassene. Als gevolg hiervan heeft de gemeente zich aangemeld voor deelname voor het project OKO (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving).Op regionaal niveau is dit jaar verder vorm gegeven aan de regiovisie jeugd door het vaststellen van een strategieplan om te komen tot sterkte lokale teams.

- Wijkgericht werken is opgepakt en er is een start gemaakt met de ontwikkeling hiervan. een speerpunt hierin is de ontwikkeling van een nieuwe multifunctionele accommodatie (MFA) in Raamsdonksveer-Noord. In de MFA worden over een paar jaar de drie basisscholen met een kinderopvang gevestigd. Daarnaast wordt hierin een gymzaal en een wijkcentrum gevestigd. Deze MFA moet een “huis van de wijk” worden met initiatieven die bijdragen aan de leefbaarheid in de wijk. De MFA wordt ook een verbindingsplek voor contact met welzijn en informele en formele zorg. Om daar de juiste keuzes in te maken investeerden we in wijkdata, en ontwikkelden we een participatietraject met inwoners en partners dat in 2024 wordt uitgevoegd. Eind 2023 ondertekenden de partners van onderwijs, welzijn en de gemeente een intentieverklaring voor de realisatie van MFA. De lessen uit dit project worden de komende jaren gebruikt bij de versterking van wijk- en ontmoetingspunten in andere delen van de gemeente.

- Er is geïnvesteerd in de bezetting en kwaliteit van het gemeentelijk sociaal domein. Door personele problemen, nieuwe taken (zoals wet inburgering, noodfonds e.d.) en een sterke toename van complexe ondersteuningsvragen was de kwaliteit van de uitvoering onder druk gekomen. In 2023 is dit op orde gebracht door de inzet van extra structurele capaciteit (m.n. participatiecoaches, kwaliteitsmedewerker) en zijn, met incidentele capaciteit, achterstanden in de implementatie van veranderende wet- en regeling grotendeels weggewerkt. Ook zijn enkele medewerkers na langdurige ziekte weer succesvol gere-integreerd. Ondertussen ontwikkelt het loket Werk, inkomen en Zorg (WIZ) zich verder door op het gebied van integraal en omgekeerd werken. Eind 2023 zijn alle medewerkers in de uitvoering ook fysiek bij elkaar geplaatst om integraal werken te stimuleren

- In juli 2023 is Surplus Welzijn gestart als brede welzijnsorganisatie in de gemeente Geertruidenberg. De overname van de medewerkers en activiteiten van Trema is vlot verlopen waardoor de dienstverlening aan inwoners is gewaarborgd. Naast het aanbieden van de basisvoorziening welzijn in onze gemeente hebben Surplus en de gemeente ingezet op een doorontwikkeling van welzijn. We zien nu al dat medewerkers van de gemeente en welzijn elkaar makkelijker vinden. Er is gestart met een pilot integraal wijkteam, waarbij medewerkers van het

loket Werk, Inkomen en Zorg (WIZ) aansluiten bij het spreekuur van Surplus. De eerste resultaten daarvan zijn waardevol.

3.1 Openbaar basisonderwijs

Wat willen we bereiken?

Openbaar basisonderwijs

In 2023 streven we naar een prettige samenwerking met het basisonderwijs. Ook zijn we als gemeente verantwoordelijk voor solide en duurzame onderwijshuisvesting voor leerlingen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Basisonderwijs

Ook in 2023 wordt er door het basisonderwijs nog gebruik gemaakt van de NPO-gelden. Zo heeft het CJG extra budget ontvangen om scholen te kunnen ondersteunen.

Vanuit het Rijk geldt de regeling 'Specifieke Uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen', zijnde het Nationaal Programma Onderwijs (Hierna te noemen NPO). De NPO middelen kunnen tot en met schooljaar 2024-2025 worden ingezet en moeten ervoor zorgen dat kinderen die het nodig hebben langer, meer en effectiever onderwijs krijgen. Binnen het onderwijs worden de middelen reeds goed ingezet, denk hierbij aan CJG op scholen, het geven van Rots en water trainingen, de aanschaf van boeken enzovoorts.

3.2 Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

Onderwijshuisvesting

Solide en duurzame onderwijshuisvesting voor leerlingen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Gymnastieklokaal de Brug

Onderhoud aan het gebouw en de inventaris moet adequaat worden bijgehouden. Bassischolen De Vonder en De Wilsdonck maken op dit moment gebruik van gymnastieklokaal De Brug. Er is nog niet duidelijk wat de plannen voor het gymnastieklokaal zijn wanneer de basisscholen gaan verhuizen naar Parkzicht. Voor het oude pand staan geen uitgaven gepland in het IHP.

In 2023 hebben de reguliere inspecties, keuringen van de materialen voor het vak bewegingsonderwijs en schoonmaakwerkzaamheden plaatsgevonden.

Gymnastieklokaal Geertruidenberg

Gymzaal Geertruidenberg is verouderd. Dit maakt dat het onderhoud aan het gebouw en de inventaris de komende jaren adequaat bijgehouden moet worden. De verwarming heeft groot onderhoud nodig. Hiervoor wordt een bedrag van € 18.000 voorzien in 2024. Vernieuwing of renovatie van de betreffende gymzaal staat in het IHP op de planning voor 2028.

De verwarmingsinstallatie heeft groot onderhoud nodig. Hierover zijn in 2023 meerdere overleggen gevoerd tussen de school en de gemeente. De verwarmingsinstallatie verwarmt de basisscholen De Biekorf en De Vuurvlinder evenals de gemeentelijke gymzaal. Voor het groot onderhoud wordt voor het gemeentelijk deel een bedrag van € 18.000 voorzien in 2024.

Gymnastieklokaal Hoge Waai Raamsdonk

Onderhoud aan het gebouw en de inventaris moet adequaat worden bijgehouden. Basisschool de Hoge Waai maakt gebruik van het gymnastieklokaal.

In 2023 heeft de gemeente gesprekken gevoerd met De Hoge Waai over het verlengen van de levensduur van de gymzaal in Raamsdonk. Er heeft in november 2023 een bouwkundige inspectie plaatsgevonden om vast te stellen welke werkzaamheden noodzakelijk zijn.

Gymnastieklokaal Hooipolder

De basisscholen De Schoof, De Ruif en De Radonkel vormen tezamen 'Scholeneiland' op locatie Hooipolder. De drie schoolbesturen hebben gezamenlijk een aanvraag gedaan voor een voorbereidingskrediet om de renovatie van Scholeneiland (conform planning IHP) te kunnen voorbereiden. Schoolbesturen hebben vooralsnog de wens uitgesproken Gymzaal Hooipolder in de ontwikkelingen te willen meenemen. In het IHP is de nieuwbouw/ renovatie voorzien om uitgevoerd te worden in 2025.

Verder is de gymzaal Hooipolder verouderd. Dit maakt dat het onderhoud aan het gebouw en de inventaris de komende jaren adequaat bijgehouden moeten worden. Vernieuwing of renovatie van de betreffende gymzalen staan in het IHP op de planning voor 2025.

In 2023 zijn reguliere keuringen van de gymnastiekmaterialen, onderhoud en schoonmaak uitgevoerd. Gymnastiekmaterialen zijn aangevuld en vervangen. Schade is hersteld na een inbraakpoging, tevens zijn maatregelen genomen om het gebouw minder inbraakgevoelig te maken. Een alarminstallatie is aangelegd.

Huisvesting basisonderwijs

Solide onderwijshuisvesting draagt bij aan goed onderwijs. Uitvoering van het IHP (Integraal Huisvesting Programma)is van belang om in goed onderwijs te kunnen blijven voorzien. De grootste hindernis hierbij is dat de normbedragen in de verordening Huisvesting Onderwijs Geertruidenberg niet corresponderen met de huidige marktprijzen in de bouwsector. De verwachting is dan ook dat de normbedragen voor nieuwbouw en/of renovatie niet toereikend zullen zijn.

Duidelijk is dat door de steeds stijgende marktprijzen het huidige investeringsbedrag met normvergoedingen niet afdoende is. In de begroting voor de komende jaren dient hier dan ook afdoende rekening mee gehouden te worden. In 2024 zal de financiële bijlage van de Verordening Onderwijshuisvesting door het college worden geactualiseerd naar de normbedragen die hiervoor jaarlijks door de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) worden aangegeven.

Ten behoeve van de fusieschool (De Wilsdonck / De Vonder) zal nieuwbouw worden gerealiseerd op de locatie Parkzicht. Door de gemeenteraad is in 2023 een krediet ter hoogte van € 10.168.000 beschikbaar gesteld voor de bouw van Kind Centrum Raamsdonksveer bestaande uit twee gefuseerde scholen en een kinderdagverblijf. Van het bedrag van € 10.168.000 is € 8.177.000 bestemd voor de fusieschool. Van dit laatstgenoemde bedrag was een deel van € 221.000 al eerder door de gemeenteraad beschikbaar gesteld als voorbereidingskrediet.

De basisscholen De Schoof, De Ruif en De Radonkel vormen tezamen 'Scholeneiland' op locatie Hooipolder. De drie schoolbesturen hebben gezamenlijk een aanvraag gedaan voor een voorbereidingskrediet om de renovatie van Scholeneiland (conform planning IHP) te kunnen voorbereiden. Schoolbesturen hebben vooralsnog de wens uitgesproken Gymzaal Hooipolder in de ontwikkelingen te willen meenemen. In het IHP is de nieuwbouw/ renovatie voorzien om uitgevoerd te worden in 2025. Om de wijk te verrijken en de sociale cohesie te versterken heeft het college de opdracht gegeven onderzoek te verrichten naar het verbreden van de functie van het KindCentrum naar een Multifunctionele Accommodatie (MFA) voor de wijk en het plan “Scholeneiland” te verbreden naar het plan “Schoolenwijk”. Met alle betrokkenen wordt een visietraject gestart, met als doel te onderzoeken op welke manier een MFA de leefbaarheid in de wijk kan vergroten en welke functies en diensten nodig zijn om het wonen in Raamsdonksveer Noord nog aangenamer te maken.

Voor wat betreft de gymzalen geldt dat de vervangende nieuwbouw / renovatie van de gymzaal in Raamsdonk in voorbereiding is. Bij de aanvraag van het voorbereidingskrediet ter hoogte van € 50.000 is tevens in het raadsvoorstel opgenomen dat het in het IHP opgenomen bedrag is gebaseerd op de geldende normbedragen welke hoogstwaarschijnlijk niet voldoende zijn om de bouw te bekostigen. Voor extra budget zal een aanvullend besluit aan de gemeenteraad voorgelegd moeten worden.

Verder zijn de gymzalen Hooipolder en Elisabethstraat verouderd. Dit maakt dat het onderhoud aan het gebouw en de inventaris zal de komende jaren adequaat bijgehouden moeten worden. Vernieuwing of renovatie van de betreffende gymzalen staan in het IHP op de planning voor 2025 (Hooipolder) en 2028 (Elisabethstraat).

Op dit budget zijn in 2023 reguliere zaken bekostigd: de kapitaalslasten zijn betaald voor de gebouwen van het primair onderwijs. Tevens heeft de gemeente de plicht om de schoolgebouwen te verzekeren, deze premies zijn uit dit budget betaald. De OZB aanslag die de scholen krijgen opgelegd wordt door de gemeente vergoed. Dit zijn drie reguliere taken die uit dit budget zijn gefinancierd in 2023.

Huisvesting Voortgezet Onderwijs

We blijven met het Dongemondcollege in gesprek over eventuele huisvestingsvraagstukken.

In 2023 is het gebruik van het oude brugklasgebouw gestopt, omdat er voldoende ruimte is voor de leerlingen in de nieuwe(re) gebouwen. Het oude brugklasgebouw is medio 2023 afgebroken evenals de aangrenzende noodlokalen. Het terrein is ingezaaid met gras.

3.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Wat willen we bereiken?

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

De taak van de gemeente op het gebied van onderwijs is om overleg te faciliteren en partijen bij elkaar te brengen, hier gaan wij ook in 2023 mee door. Het toezicht op de leerplicht is uitbesteed aan het Regionale Bureau Leerplicht, ook hier voert de gemeente intensief contact mee. Dit draagt bij aan de doelstelling "eerder erbij en integrale ondersteuning".

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Leerlingenvervoer

Er is de afgelopen jaren een toename te zien in het aantal leerlingen dat naar het speciaal (basis) onderwijs gaat, waardoor de totale kosten voor vervoer ook hoger uitvallen. Daarnaast is er steeds vaker sprake van complexe problematiek. Wanneer er vanwege een structurele lichamelijke, verstandelijke, psychische of zintuiglijke handicap vervoer naar verder gelegen scholen toegekend moet worden, betekent dit veelal individueel (en daardoor relatief duur) vervoer. Hierdoor kan het budget overschreden worden.

Door met aanvragers in overleg te gaan over mogelijke alternatieve oplossingen proberen we het risico op overschrijdingen te beperken. Ook wordt voor leerlingen op het voortgezet onderwijs een reizen met OV (Voor Elkaar Pas) de norm, waar enkel individueel van afgeweken wordt indien blijkt dat reizen met OV niet mogelijk is en/of zal worden. In augustus 2022 gaat de nieuwe aanbesteding leerlingenvervoer in. Het leerlingenvervoer kost ongeveer € 360.000 per jaar. Aandachtspunt hierbij is dat bedragen zoals genoemd in de aanbesteding niet (blijven) corresponderen met de huidige brandstofprijzen. De verwachting is dan ook dat de komende jaren een indexatie zal moeten plaatsvinden.

Er is de afgelopen jaren een toename te zien in het aantal leerlingen dat naar het speciaal (basis) onderwijs gaat, waardoor de totale kosten voor vervoer ook hoger uitvallen. Daarnaast is er steeds vaker sprake van complexe problematiek. Wanneer er vanwege een structurele lichamelijke, verstandelijke, psychische of zintuiglijke handicap vervoer naar verder gelegen scholen toegekend moet worden, betekent dit veelal relatief kostbaar vervoer. Hierdoor kan het budget overschreden worden.

Door met aanvragers in overleg te gaan over mogelijke alternatieve oplossingen proberen we het risico op overschrijdingen te beperken. Ook wordt voor leerlingen op het voortgezet onderwijs een reizen met OV (Voor Elkaar Pas) de norm, waar enkel individueel van afgeweken wordt indien blijkt dat reizen met OV (nog) niet mogelijk is en/of zal worden.

Het nieuwe contract is voortgekomen uit de aanbesteding en is ingegaan in september 2022. Dit

heeft, vanwege de hogere brandstofprijzen en personeelskosten geleid tot hogere kosten voor het leerlingenvervoer. 2023 was het eerste kalenderjaar dat volledig volgens de nieuwe aanbesteding is uitgevoerd en dit heeft geleid tot een stijging van de kosten samen met de hiervoor genoemde oorzaken.

De kosten van het leerlingenvervoer worden jaarlijks geïndexeerd volgens de NEA index. Deze index was historisch hoog, dit leidde tot een stijging van de tarieven met 13,7% met ingang van 01-01-2023 (ter vergelijking de indexering per 1-1-2024 is 3,4% en per 1-1-2022 was dat 3,5%). De gemeente ontving een bijdrage vanuit het Rijk voor het vervoer van Oekraïense leerlingen van € 50.000 naar de taalschool. Deze bijdrage is gestort in de algemene middelen. De kosten die gemaakt zijn voor het vervoer van deze leerlingen zijn in de totale kosten van het leerlingenvervoer opgenomen.

Leerplicht

In 2023 staan 4 speerpunten centraal:
1. Thuiszitters: ambitie dat geen enkel kind langer dan 3 maanden thuis zit zonder passend aanbod van onderwijs of zorg.

2. Een sluitend regionaal vangnet voor jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar. Onderwijs, sociaal domein en alle partners in de verzuimketen spannen zich in om het recht van alle jongeren op onderwijs te waarborgen.

3. Overstap onderwijs (aansluiting en overstap po, vo, mbo) . Door gezamenlijke inspanning van gemeenten, onderwijs, leerlingen en ouders te komen tot een weloverwogen keuze voor een vervolgopleiding.

4. Aanpak oud-voortijdig schoolverlaters; het regionaal beleid is erop gericht om deze jongeren te begeleiden naar een passende opleiding, baan of leerbaan voor bijscholing voor een duurzame inzet op de arbeidsmarkt. Hier wordt nog meer maatwerk in mogelijk.

In 2023 is binnen het Regionaal Bureau Leren hard gewerkt aan het neerzetten van een goede basis. Er is een doorontwikkeling in gang gezet waarbij het doel blijft om schoolverzuim en het voortijdig schoolverlaten (nog) verder terug te dringen, een sluitend vangnet te creëren voor jongeren, zorgen voor goede overstap mogelijkheden binnen het onderwijs en goede begeleiding / maatwerk van oud-voortijdig schoolverlaters naar een passende plek binnen de samenleving. Het Regionaal Bureau Leren levert hiermee een actieve bijdrage aan ons streven om te komen tot vroeg signalering en gelijke kansen voor kinderen en jongeren om hun talenten te ontwikkelen.

Onderwijsachterstandenbestrijding

In 2023 wordt het nieuwe onderwijsachterstandenbeleid vastgesteld. In de gemeente Geertruidenberg vinden wij het belangrijk dat alle kinderen hun talenten kunnen ontplooien. Het vergroten van de kansen voor kinderen met (taal-)achterstanden maakt hier een belangrijk onderdeel van uit. In het nieuwe beleid wordt met name gekeken naar het vergroten van de doelgroep en de versteking van de doorgaande leerlijn. In de voor- en vroegschoolse periode krijgen kinderen onder andere aan de hand van VVE-programma's de ondersteuning die ze helpt bij het

inlopen van hun taal- of sociaal emotionele achterstand. Bij de uitvoering wordt gekeken naar het aanhaken bij andere relevante projecten binnen het sociaal domein.

Het onderwijsachterstandenbeleid heeft als doel onderwijsachterstanden van kinderen, vroegtijdig te signaleren en te bestrijden, denk aan kinderen die op basis van hun omgevingskenmerken een vergroot risico lopen op een onderwijsachterstand. Inzet van deze middelen is grotendeels gericht op de voor- en vroegschoolse educatie, maar ook overige zaken die een positieve bijdrage hebben kunnen we (mee)subsidiëren.

Gedurende 2023 zijn we druk geweest met het opstellen van nieuw beleid rondom de voor -en vroegschoolse educatie met als visie dat we het in de gemeente Geertruidenberg belangrijk vinden dat alle kinderen hun talenten kunnen ontplooien. Het vergroten van de kansen voor kinderen met (taal-)achterstanden maakt hier een belangrijk onderdeel van uit. In het nieuwe beleid wordt met name gekeken naar het vergroten van de doelgroep en de versterking van de doorgaande leerlijn. In de voor- en vroegschoolse periode krijgen kinderen onder andere aan de hand van VVE-programma's de ondersteuning die ze helpt bij het inlopen van hun taal- of sociaal emotionele achterstand. Bij de uitvoering wordt gekeken naar het aanhaken bij andere relevante projecten binnen het sociaal domein.

Peuteropvang

Zie Kinderopvang.

Kinderopvangorganisaties en gemeente hebben elkaar nodig om goede kinderopvang en gelijke kansen voor ieder kind te kunnen bieden. Binnen de reguliere werkzaamheden werken we dan ook nauw samen in verschillende overlegvormen (op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau) denk hierbij aan de vergadering van de Lokaal Educatieve Agenda, de werkgroep voor -en vroegschoolse educatie en de werkeenheid passend onderwijs. We onderhouden korte lijntjes waar het gaat om zaken als beleid en passend onderwijs, maar ook meer individuele casussen.

Ook dit jaar heeft de GGD de toezicht en handhaving van de verschillende kinderopvang locaties weer uitgevoerd conform wet -en regelgeving.

Regionale Meld en Coördinatiepunten

In regionaal verband geeft de gemeente Geertruidenberg uitvoering aan de RMC-functie, waarbij RMC staat voor Regionale Meld - en Coördinatiepunten. Er wordt onderzoek gedaan naar het bevorderen van de onderlinge samenwerking tussen de gemeenten op strategisch niveau. Op uitvoerend niveau is een pilot gestart met een projectaanjager leerplicht die de uitvoerende zaken tussen de verschillende gemeenten aanjaagt.

Wet RMC staat voor wet Regionale Meld- en Coördinatie functie. Conform deze wet moeten gemeenten jongeren tussen de 18 en 23 jaar zonder starkwalificatie opsporen en ervoor zorgen dat ze een opleiding of een leer/werk traject gaan volgen. De gemeente Geertruidenberg geeft in Regionaal verband uitvoering aan deze opgave, waarbinnen we blijven werken aan een goede samenwerking tussen alle gemeenten. En er lopen projecten die uitvoering geven aan de opdracht en naar volle tevredenheid verlopen, denk aan project NEET (Not in Education

Employement orTraining). Daarnaast wordt gewerkt met een projectaanjager leerplicht die de uitvoerende zaken tussen de verschillende gemeenten aanjaagt.

Voortgezet onderwijs overige lasten en baten

Onder deze post valt bijvoorbeeld het onderhoud van het sportveld. Ook hiervoor zijn we als gemeente verantwoordelijk.

In 2023 hebben we het onderhoud van het sportveld bekostigd. Het gras is regelmatig gemaaid. Ook is een dubbele poort geïnstalleerd zodat bredere machines toegang hebben tot het sportveld. Een storing in de beregeningsinstallatie is verholpen.

3.4 Sportbeleid en activering

Wat willen we bereiken?

Sportbeleid en activering

Het moet voor alle inwoners in onze gemeente mogelijk zijn om naar behoefte te kunnen sporten en bewegen. Bewegen is belangrijk, hierdoor wordt en/of blijf je vitaal.
Onze gemeente voorziet in een groot aanbod aan sport- en ontspanningsmogelijkheden voor jong en oud. Op deze wijze kan de gezondheid op een laagdrempelige manier bevorderd worden.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Sportbeleid

Sinds 2020 is er een Lokaal Sportakkoord voor onze gemeente. Dit is opgesteld door een sportformateur samen met de gemeente, lokale sportaanbieders en externe partijen met raakvlakken tot sport. Dezelfde formateur is aangesteld voor het opstellen van een preventie akkoord. Vanaf 2023 werken we binnen onze gemeente met een sport- en preventie akkoord. Realisatie in de praktijk wordt gedaan met behulp van het uitvoeringsbudget.

De buitensportverenigingen kunnen, indien zij dit wensen, begeleid worden bij het doen van een aanvraag voor de landelijke BOSA[1]-subsidie voor duurzaamheidsmaatregelen. Dit is een verantwoordelijkheid van de verenging. SportStroom kan deze begeleiding bieden. Indien de BOSO-subsidie wordt verkregen kan de vereniging bovendien een beroep doen op een lening uit de “Stimuleringslening duurzaamheid sportaccommodaties”.

[1] BOSA: Stimulering Bouw en Onderhoud van Sportaccommodaties

In 2023 maken we verdere stappen naar toekomstbestendige sportaccommodaties. Alle veldverlichting laten we keuren op veiligheid en gestelde normen door de verschillende sportbonden. In navolging op deze keuring wordt waar nodig de veldverlichting vernieuwd of aangepast. Dit geldt alleen voor de veldverlichting welke wordt aangemerkt als basisvoorziening. Eenmalig benodigd budget voor de keuring bedraagt € 20.000 exclusief btw.

Naast het inzetten van de buurtsportcoach voor het organiseren van activiteiten voor de doelgroepen jeugd, senioren en mensen met een beperking worden ze ook al jaren ingezet binnen het primair onderwijs. Dit voor het geven van bewegingslessen en aanverwante activiteiten. Met het aanstellen van een verenigingsondersteuner gaan we het bereik vergroten. Deze moet bijdragen aan het vitaliteitsproces van de verenigingen. Deze pilot wordt bekostigd met het uitvoeringsbudget voor het Lokaal Sportakkoord.

Het Lokaal sport- en preventieakkoord is geactualiseerd en maakt sinds 2023 deel uit van de Brede SPUK-regeling. Deze regeling is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. Het geeft gemeenten de mogelijkheid om diverse afspraken uit te voeren. Deze afspraken worden vastgelegd in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Preventieakkoord.

De regeling bestaat uit 3 hoofdthema's. Sport, bewegen en Cultuur is één van die thema's welke is opgedeeld in Lokaal Sportakkoord en Brede Regeling Combinatiefunctie. Uit laatstgenoemde worden de buurtsportcoaches mede gefinancierd. Sportservice Noord Brabant doet de detachering van de buurtsportcoaches binnen de gemeente Geertruidenberg. Op basis van een financieel en inhoudelijk plan, aangeleverd door Sportservice, passend binnen de gestelde kaders door de gemeente wordt vorm gegeven aan de inzet van de buurtsportcoaches. Door uitval van de regiomanager en de coördinator buurtsportcoaches was 2023 een bewogen jaar. Desondanks zijn er veel activiteiten voor verschillende doelgroepen georganiseerd. En zijn op de meeste basisscholen de bewegingslessen verzorgd.

Er is een plan van aanpak opgesteld door LVRNK en Dovici B.V., als vervolg op het rapport Beter door Verbinding (rapport positionering sport -en maatschappelijk vastgoed gemeente Geertruidenberg. Het opgestelde plan van aanpak is richting gevend. Welke voorgestelde stappen, fasering en planning zijn er benodigd. Daarbij welke personele en financiële gevolgen het heeft om te komen tot een oprichting van een sport- vastgoedbedrijf. Het plan van aanpak wordt in 2024 ambtelijk besproken om dit naar alle waarschijnlijkheid eind 2024 ter besluitvorming voor te leggen.

Alle veldverlichting is gekeurd. Op basis van het rapport gaat vanaf 2024 de veldverlichting aangepakt worden.

In 2023 is er een start gemaakt met de SportclubAPK bij alle buitensportverenigingen. Dit wordt aangeboden door Sportservice Noord Brabant. Tijdens de SportclubAPK wordt een vereniging gecheckt op verschillende thema's, professionals en vrijwilligers, duurzaamheid en inclusief sport en bewegen. Met de verkregen inzichten kunnen verenigingen verder om zich vitaal en duurzaam te (blijven) ontwikkelen.

Sportsubsidies

Op grond van het subsidieprogramma behorend bij de Subsidieverordening Sociaal Domein zullen ook in 2023 diverse subsidies worden toegekend.

Op grond van het subsidieprogramma behorend bij de Subsidieverordening Sociaal Domein 2018-2024 zijn er in 2023 diverse subsidies toegekend aan verschillende verenigingen.

3.5 Sportaccommodaties

Wat willen we bereiken?

Sportaccommodaties

- Vitale en krachtige sportaanbieders op toekomstbestendige sportcomplexen.
- Vitale sportaanbieders hebben de financiële en organisatorische basis op orde. Zo kunnen ze hun vizier richten op passend aanbod en op passende bindingsvormen.
- Krachtige sportaanbieders spelen in op veranderingen, tonen veerkracht en komen tegemoet aan de actuele maatschappelijke verwachtingen.
- Sportcomplexen zijn effectief en efficiënt ingericht. Creëren optimale sportomstandigheden voor iedereen en zijn duurzaam.
- Dit alles ter bevordering van een positief en inclusief sportklimaat binnen onze gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Overige buitensportaccommodaties

De fysieke leefomgeving dient voldoende mogelijkheden te bieden voor sport en bewegen naar behoefte van de inwoners binnen onze gemeente.
Met sportverenigingen waar exploitatie en beheer niet bij de gemeente ligt, willen we in gesprek blijven over de toekomstbestendigheid van de sportaanbieder en/of het sportcomplex.

TPV heeft een aanvraag gedaan voor de stimuleringslening duurzaamheid sportaccommodaties. Het college heeft ingestemd met de aanvraag. Met de toewijzing kan TPV een lening aanvragen bij SVN voor het verder verduurzamen van hun sportaccommodatie.

De Jeu de Boulesbanen wateren niet voldoende af. Werkzaamheden om dit op te lossen stonden gepland voor 2023. Door drukte bij de aannemer worden deze werkzaamheden in 2024 uitgevoerd.

In november heeft de jaarlijkse sportontmoeting plaatsgevonden. Dit maal in de kantine van FC Right-Oh.

Daarnaast verschijnt er ieder kwartaal de nieuwsbrief sport. Daarin worden actuele thema's aangehaald en worden verenigingen op de hoogte gehouden van (nieuwe) ontwikkelingen.

Sporthallen en sportlokalen

Afhankelijk van de resultaten uit het onderzoek tot de mogelijkheden voor het inrichten van een sport- en/of vastgoed bedrijf wordt binnen dit kader een verdere uitwerking gedaan.

De toekomstige sporthal gaat steeds meer vorm krijgen.

Na een gedegen voorbereiding is eind 2023 de officiële handeling uitgevoerd die de start van de bouw van de nieuwe sporthal Parkzicht inluidt. Als alles naar wens loopt en het weer niet teveel tegenzit is het de verwachting dat de nieuwe sporthal na de zomer van 2024 in gebruik genomen

kan worden. De nieuwe voorziening zal gebruikt worden door het onderwijs en door sportverenigingen.

Sportterreinen voor handbal

In navolging op de vastgestelde herijking buitensportaccommodatiebeleid gaat er een overdracht in eigendommen plaatsvinden. De financiële consequenties hangen af van de huidige boekwaarde. Dit wordt verdisconteerd in de huur. Dat geldt ook voor de korting welke gegenereerd wordt op basis van de nieuwe werkwijze onderhoud sportvelden conform het cafetariamodel. Afhankelijk van het gekozen pakket ontvangt de vereniging een korting op de huur.

Gepland onderhoud op basis van het vastgestelde MJOP buitensport (inclusief investeringen en onderhoud) is minimaal en kan binnen de exploitatie worden opgevangen. In 2023 laten we alle veldverlichting keuren op basis van veiligheid en gestelde norm door de sportbond.

In augustus is de projectleider sport gestart. Door de capaciteitsuitbreiding zijn verschillende projecten (opnieuw) opgepakt. Zo ook de tweede fase van de herijking buitensportaccommodatiebeleid. In deze fase worden er nieuwe huurovereenkomsten opgesteld n.a.v. het vastgestelde rapport herijking. Hiermee samenhangend vindt ook de overdracht in eigendommen plaats. De bijbehorende kosten worden verdisconteerd in de huur. Het MJOP wordt herzien. De onderhouds/kortingspakketten, als uitvoering binnen het cafetariamodel, worden opgesteld en vertaald naar de praktijk. En als laatste wordt er een handboek onderhoud sportaccommodaties opgesteld. Hierin wordt alles kort en bondig beschreven voor de verenigingen.

De velden bij HMC zijn opnieuw belijnd en de doelen opnieuw bestickerd.

Sportterreinen voor hockey

In navolging op de vastgestelde herijking buitensportaccommodatiebeleid gaat er een overdracht in eigendom plaatsvinden. De financiële consequenties hangen af van de huidige boekwaarde. Dit wordt verdisconteerd in de huur. Dat geldt ook voor de korting welke gegenereerd wordt op basis van de nieuwe werkwijze onderhoud sportvelden conform het cafetariamodel. Afhankelijk van het gekozen pakket ontvangt de vereniging een korting op de huur.

Gepland onderhoud op basis van het vastgestelde MJOP buitensport (inclusief investeringen en onderhoud). Het zand ingestrooid veld dient vervangen te worden. In 2023 laten we alle veldverlichting keuren op basis van veiligheid en gestelde norm door de sportbond.

In augustus is de projectleider sport gestart. Door de capaciteitsuitbreiding zijn verschillende projecten (opnieuw) opgepakt. Zo ook de tweede fase van de herijking buitensportaccommodatiebeleid. In deze fase worden er nieuwe huurovereenkomsten opgesteld n.a.v. het vastgestelde rapport herijking. Hiermee samenhangend vindt ook de overdracht in eigendommen plaats. De bijbehorende kosten worden verdisconteerd in de huur. Het MJOP wordt herzien. De onderhouds/kortingspakketten, als uitvoering binnen het cafetariamodel, worden opgesteld en vertaald naar de praktijk. En als laatste wordt er een

handboek onderhoud sportaccommodaties opgesteld. Hierin wordt alles kort en bondig beschreven voor de verenigingen.

Veld 2 (zand ingestrooid veld) bij DDHC is gerenoveerd.

De fietsenstalling is uitgebreid. Dit was nodig, omdat een deel van de oude fietsenstalling is ingenomen door de nieuw geplaatste zendmast.

Sportterreinen voor voetbal

Vanaf 2022 wordt er gewerkt met een nieuw model voor het onderhoud van de sportvelden, het zogenaamde cafetariamodel. Dit in vervolg op en in lijn met de herijking van het sportaccommodatiebeleid. De aanbesteding is hoger uitgevallen dit is opgenomen in de begroting. In navolging op de vastgestelde herijking buitensportaccommodatiebeleid gaat er een overdracht in eigendom plaatsvinden. De financiële consequenties hangen af van de huidige boekwaarde. Dit wordt verdisconteerd in de huur. Dat geldt ook voor de korting welke gegenereerd wordt op basis van de nieuwe werkwijze onderhoud sportvelden conform het cafetariamodel. Afhankelijk van het gekozen pakket ontvangt de vereniging een korting op de huur.

Gepland onderhoud op basis van het vastgestelde MJOP buitensport (inclusief investeringen en onderhoud):

- Bij FC Right-Oh moet het hoofdveld gerenoveerd worden.
- Bij vv Raamsdonk moet het hoofdveld gerenoveerd worden.
- Bij RFC moeten de velden 2, 3 en 8 gerenoveerd worden (veld 2 is grassmaster). Afhankelijk van de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek, welke in 2022 wordt uitgevoerd bij RFC, volgt een herinrichting van het sportpark. Indien dit van toepassing is komen we hiervoor met separaat voorstel.
- Aanbrengen automatische beregening, waar van toepassing, op de velden welke gerenoveerd worden.
- Vervangen veldafrastering en bestrating, waar nodig en van toepassing, rondom de velden welke gerenoveerd worden.
- In 2023 laten we alle veldverlichting keuren op basis van veiligheid en gestelde norm door de sportbond.

In augustus is de projectleider sport gestart. Door de capaciteitsuitbreiding zijn verschillende projecten (opnieuw) opgepakt. Zo ook de tweede fase van de herijking buitensportaccommodatiebeleid. In deze fase worden er nieuwe huurovereenkomsten opgesteld n.a.v. het vastgestelde rapport herijking. Hiermee samenhangend vindt ook de overdracht in eigendommen plaats. De bijbehorende kosten worden verdisconteerd in de huur. Het MJOP wordt herzien. De onderhouds/kortingspakketten, als uitvoering binnen het cafetariamodel, worden opgesteld en vertaald naar de praktijk. En als laatste wordt er een handboek onderhoud sportaccommodaties opgesteld. Hierin wordt alles kort en bondig beschreven voor de verenigingen.

Het haalbaarheidsonderzoek bij RFC en de behoeftebepaling bij FC Right-Oh zijn wegens capaciteitstekort en prioritering doorgeschoven naar 2024. Uitkomsten en mogelijke besluitvorming n.a.v. de onderzoeken kunnen gevolgen hebben voor het gepland onderhoud op

basis van het MJOP. Daardoor heeft er (nog) geen renovatie plaatsgevonden aan het hoofdveld van FC Right-Oh en veld 2,3, en 8 van RFC.

Alle veldverlichting is gekeurd. Op basis van het rapport gaan we vanaf 2024 aan de slag met het vervangen dan wel herstellen van de veldverlichting waar nodig.

Veld 1 (hoofdveld) bij RFC is gerenoveerd. Er is ook direct automatische beregening aangebracht. Het straatwerk en leunhekwerk bij dit veld was in 2022 al vernieuwd.

Bij RFC heeft er een nul meting plaatsgevonden. Dit was nodig om na de nieuwbouw een goed beeld te hebben van alle installatie en stand van zaken. Ook zijn de laatste openstaande punten na de nieuwbouw verholpen.

Er is een inhaalslag gemaakt met het snoeien van groen en bomen op en rondom te sportaccommodaties.

Zwembaden

Beide buitenzwembaden worden op basis van een niet-risicodragende exploitatie uitbesteed. Op basis van de onderzoeksresultaten van de effectenanalyse zwembaden en mogelijkheid tot inrichtingen sport en/of vastgoed bedrijf wordt verder gekeken naar beheer en exploitatie van de zwembaden in de toekomst.

In augustus is de projectleider sport gestart. Door de capaciteitsuitbreiding zijn verschillende projecten (opnieuw) opgepakt. Zo ook de tweede fase effectenanalyse zwembaden. Er is een werkgroep samengesteld. Met deze werkgroep wordt in 2024 verder gekeken naar de bredere inzetbaarheid en toekomstvisie van de zwembaden.

N.V. Sportfondsen Geertruidenberg, exploitant van de zwembaden, geeft aan dat 2023 een gemiddelde maar natte zomer heeft gekend. Een zwemseizoen zonder incidenten en met tevreden bezoekers. Ondanks de krapte en uitdagingen op personeelsvlak konden beide zwembaden continu open. Als tegenvaller worden de hoge onderhoudskosten aangegeven. Er was een lek aan een leiding van het ondiepe bad bij zwembad De Schans. Een meevaller is de SPUK MEOZ welke in 2023 in aangevraagd en toegekend. Hiermee kan een deel van de meerkosten in energie gedekt worden.

Aan de omzetzijde is de zeer uitdagende begroting nagenoeg gehaald. Dit natuurlijk mede dankzij de factuur welke de exploitant bij de gemeente heeft ingediend ter dekking van de gratis verstrekte abonnementen voor de basisschooljeugd.

De begroting 2024 is behandeld door de gemeenteraad. Opnieuw is er gekozen voor afwijkende tarieven voor de jeugd. In 2024 wordt hier uitvoering aan gegeven.

3.6 Samenkracht en burgerparticipatie

Wat willen we bereiken?

Samenkracht en burgerparticipatie

We werken aan een gemeente waar je altijd “dichtbij ons” woont. Waar gemeenschapszin heerst en inwoners naar elkaar omkijken. Ze zijn actief in de eigen sociale netwerken en ontmoeten elkaar in het rijke verenigingsleven en op mooie plekken en locaties in onze gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Algemene voorzieningen jeugd

Het programma Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) geeft uitvoer aan de kaders die belegd zijn in de regiovisie jeugdhulp. Naast deze regiovisie jeugdhulp werkt de regio West Brabant Oost, als onderdeel van de NvO, aan twee andere opgaven;

- een intensievere regionale samenwerking (governance);
- een andere wijze van contracteren (inkoopproces).

Voor de verdere inrichting van dit proces is een programmabegroting opgesteld. De kosten voor 2023 worden geraamd op € 75.000.

In september 2023 is het strategieplan op basis van de Regiovisie vastgesteld door de 5 gemeenten van regio WBO. In dit strategieplan is een stevig fundament gelegd voor de beoogde transformatie: de uitvoering van de Regiovisie en de weg daarnaartoe. Na vaststelling van het strategieplan zijn we verder aan de slag gegaan met onze opgaven rondom de uitvoeringsagenda en de contractering/ inkoop. Parallel aan dit proces liepen andere processen door zoals het governancetraject.

Algemene voorzieningen WMO

In 2020 heeft er met steun van een subsidie van ZonMW een pilot gedraaid waarbij een wijk-ggd-er werd ingezet voor ondersteuning van inwoners met psychosociale problematiek. Vanwege het succes hiervan is besloten deze pilot in 2021/2022 op eigen kosten te verlengen. Inmiddels is deze functie niet meer weg te denken uit onze gemeente en wordt er op dit moment incidenteel € 20.000 aan kosten geraamd voor 2023.

De wijk-ggd’er heeft tot algehele tevredenheid haar werk in 2023 kunnen voortzetten. Vanwege een personeelswisseling is de wijk-ggd’er niet het gehele kalenderjaar actief geweest en daardoor is niet het gehele budget benut.

Buurthuis De Schelf en Agnesgebouw

Vanwege het tot voor kort niet op een adequate wijze kunnen invullen van de vacature gebouwenbeheer zijn er binnen het onderhoudsprogramma achterstanden opgelopen. In de eerste helft van 2023 zullen de achterstanden zo veel als mogelijk worden opgepakt. Tevens zal beleid

worden ontwikkeld hoe om te gaan met de gemeentelijke gebouwen en zal, mede op basis hiervan, worden gekomen tot een geactualiseerd meerjarenonderhoudsplan. Dit zal ter vaststelling aan uw raad worden aangeboden.

Van achterstand in onderhoud is geen sprake meer. In 2023 is het nodige onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed uitgevoerd, waardoor de panden verkeren in minimaal conditieniveau 3. Tevens is er begin 2023 gewerkt aan een geheel nieuw MeerJarenOnderhoudsPlan (MJOP) voor de jaren 2024-2033. Het nieuwe MJOP is medio juni vastgesteld door de gemeenteraad. Het nieuwe MJOP is leidend als het gaat om het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed.

Inburgering en Statushouders

Met de ingang van de nieuwe wet inburgering heeft de gemeente weer de regie over de inburgering. De toestroom van statushouders wordt naar verwachting alleen maar groter de komende jaren. Speerpunt is om alle inburgeraars zo snel en zo goed mogelijk mee te laten doen in de lokale maatschappij. Ook is de verwachting dat een deel van de Oekraïners die nu worden opgevangen in Nederland blijft en moet inburgeren.

Alle componenten van de inburgering worden gefinancierd vanuit de Rijksmiddelen. Een deel hiervan (de inburgeringsproducten) is afhankelijk van de toestroom, terwijl de uitvoeringskosten niet meebewegen. Wanneer de toestroom van statushouders blijft oplopen kan het zo zijn dat de uitvoeringskosten vanuit het Rijk niet toereikend zullen zijn om de inburgering goed aan te kunnen bieden. Deze toestroom is echter niet te voorspellen. Wel heeft ons recent informatie bereikt dat voor 2023 moet worden uitgegaan van een verdubbeling van het aantal statushouders en vermoedelijk daarna nog aanzienlijk zal toenemen. Er wordt samen met onze partners naar gestreefd om mensen zo goed mogelijk te laten inburgeren binnen de Rijksmiddelen die beschikbaar worden gesteld.

Met de ingang van de nieuwe wet inburgering heeft de gemeente weer de regie over de inburgering. In 2023 hebben we door de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) in te besteden het complete inburgeringsaanbod kunnen aanbieden aan de inburgeraars die in onze gemeente zijn komen wonen. Naar verwachting zullen de eerste inburgeraars die onder de nieuwe wetgeving vallen in 2024 hun inburgeringsexamen afleggen.

Jeugd en jongerenwerk

Het jongerenwerk is in 2022 onderdeel geworden van Surplus. Hierdoor is een betere samenwerking ontstaan met jongerenwerkers uit buurgemeenten, waardoor expertise onderling kan worden uitgewisseld. Ook in 2023 blijft het jongerenwerk veel actief op "vindplaatsen" voor jongeren, en wij hopen het in 2022 geopende jongerencentrum in stand te kunnen houden voor jonge bezoekers. Ook vinden er diverse preventieve activiteiten plaats.

Het jongerenwerk is onderdeel van de BCF-subsidie en is ook in 2023 uitgevoerd door Surplus. In 2023 is er extra ingezet op het voorliggend veld en de preventieve taken van het jongerenwerk. De ontwikkeling om met verschillende partners uit het jeugddomein integraler te werken, is in 2023 met extra aandacht en inzet aangepakt. Het jongerencentrum is een bekende plek voor jongeren geworden en wordt erg goed bezocht. Door het jongerenwerk zijn er wekelijks

verschillende activiteiten georganiseerd, soms in samenwerking met andere partijen zoals de Buurtsportcoach. Ook de afstemming met politie, Halt, handhaving etc. om jongerenoverlast te voorkomen of op te lossen heeft in 2023 extra aandacht gekregen. Zo heeft het jongerenwerk tijdens oudejaarsdag samen met de politie en handhaving opgetrokken om de overlast te beperken.

Kinderopvang

De kinderopvang wordt gevormd door commerciële organisaties waar de gemeente in nauw contact mee staat. Hoewel wij als gemeente geen invloed hebben op het beleid van de kinderopvangorganisaties kunnen wij in de overleggen over subsidieplaatsen voor lage inkomens en onderwijsachterstandensubsidies wel voorwaarden stellen aan de verlening hiervan. In werkgroepen worden de voorwaarden in goed overleg overeen gekomen. Gelijke kansen voor ieder kind staan daarbij voorop.

Kinderopvangorganisaties en gemeente hebben elkaar nodig om goede kinderopvang en gelijke kansen voor ieder kind te kunnen bieden. We werken dan ook nauw samen in verschillende overlegvormen (op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau) denk hierbij aan de vergadering van de Lokaal Educatieve Agenda, de werkgroep voor -en vroegschoolse educatie en de werkeenheid passend onderwijs. We onderhouden korte lijntjes waar het gaat om zaken als beleid en passend onderwijs, maar ook meer individuele casussen.

Maatschappelijk werk

In 2023 start de nieuw gecontracteerde brede welzijnsorganisatie in onze gemeente, die de basisvoorziening welzijn gaat uitvoeren.

In april 2023 is Surplus Welzijn gestart als aanbieder voor de basisvoorziening Welzijn. Zij hebben per 1 april de diensten van Trema Welzijn overgenomen en per 1 juli is de BCF subsidie van start gegaan. Door middel van een werkplan hebben we de ambities en doelstellingen bepaald.

In het 3e kwartaal van 2023 heeft Surplus Welzijn ingezet op het continueren van de dienstverlening en het creëren van de basis op orde. Door de diensten geruisloos over te laten gaan en de inwoners hier zo min mogelijk last van te laten ervaren. Daarnaast zijn zij gestart met het ontwikkelen van nieuwe dienstverlening rondom het voorliggende veld. Samenwerkingen zijn opgezet met andere maatschappelijk partners om uitvoering te geven aan de ambities.

Vanaf het 4e kwartaal van 2023 heeft Surplus Welzijn een spreekuur Geld en Recht geïmplementeerd, welke wordt gehouden door geschoolde vrijwilligers op deze onderwerpen.

Ouderenbeleid

In 2023 wordt het project Dementievriendelijke Gemeente (DVG) gecontinueerd.

Het project DVG is in 2023 voortgezet conform plan van aanpak. Daarnaast is extra ingezet op bewustwording van de signalen van dementie. Er is met partners uit de werkgroepen een week

van dementie georganiseerd, waar op diverse locaties activiteiten hebben plaatsgevonden. Daarnaast hebben we met partners uit de werkgroepen van DVG een theatervoorstelling aangeboden voor de inwoners die zich herkennen in het onderwerp. De theatervoorstelling was een succes en is bezocht door ruim 110 inwoners.

Overige lasten sociaal cultureel werk

Elke gemeente is verplicht een antidiscriminatievoorziening (ADV) te hebben. Voor onze gemeente is dat Radar: een meldpunt voor onafhankelijke bijstand aan slachtoffers van discriminatie en de registratie van klachten over discriminatie. Om deze ADV's te versterken krijgen gemeenten meer middelen.

In 2023 heeft RADAR voor onze gemeente 2 meldingen van discriminatie geregistreerd en slachtoffers van discriminatie bijgestaan.

Programma Langer Thuis

Kwetsbare inwoners moeten zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. In het programma wonen en bijbehorende woonzorgvisie zal invulling worden gegeven aan het programma langer thuis.

In het programma wonen is een hoofdstuk wonen, welzijn en zorg opgenomen. Het project Langer Thuis is hiermee afgesloten en bewustzijn omtrent het langer thuis (moeten) wonen is geborgd in het programma wonen. Samen met Thuisvester en Surplus kijken we hoe we onze inwoners zo goed mogelijk kunnen voorbereiden op het ouder worden.

Subsidie st. OMC exploitatie

In 2023 zal Stichting Ontmoetingscentrum Raamsdonk (OMC) jaarlijks een activiteitensubsidie ontvangen van
€ 60.000, vanaf 2024 is dit bedrag € 62.000. Hiermee kan het pand in Raamsdonk worden hersteld zodat het als monument én gemeenschapshuis behouden blijft. De subsidie is al reeds eerder opgenomen in de meerjarenbegroting 2022.

Door het renoveren van het ontmoetingscentrum, kan de maatschappelijke functie straks (beter) worden vervuld. Dit draagt bij aan de beschreven doelen in het beleidskader Sociaal Domein, waarbij een ontvangende, toegankelijke en initiatiefrijke gemeenschap van inwoners, ondernemers en organisaties één van de uitgangspunten is.

In 2023 heeft Stichting Ontmoetingscentrum Raamsdonk (OMC) een activiteitensubsidie ontvangen van € 60.000. Hiermee wordt het pand in Raamsdonk hersteld zodat het als monument én gemeenschapshuis behouden blijft.

Door het renoveren van het ontmoetingscentrum, kan de maatschappelijke functie straks (beter) worden vervuld. Dit draagt bij aan de beschreven doelen in het programma Mens & Zorg, waarbij een ontvangende, toegankelijke en initiatiefrijke gemeenschap van inwoners, ondernemers en organisaties één van de uitgangspunten is.

Subsidies Sociaal Domein

Het subsidieprogramma Sociaal Domein loopt tot 2024. Er zal daarom in het najaar van 2022 gestart worden met een evaluatie van het subsidieprogramma en de daarbij horende verordening.
Voor het nieuwe subsidieprogramma zal het beleidskader Sociaal Domein leidend zijn.

Het subsidieprogramma Sociaal Domein en de bijhorende subsidieverordening loopt tot en met 2024. Er is daarom in het najaar van 2022 gestart met een evaluatie van het subsidieprogramma en de bijhorende verordening. In 2023 is de evaluatie verder uitgewerkt en zijn de uitkomsten gedeeld met de gemeenteraad.

Vrijetijdsbesteding voor volwassenen

Op grond van het subsidieprogramma behorend bij de Subsidieverordening Sociaal Domein zullen ook in 2023 diverse subsidies worden toegekend.

Op grond van het subsidieprogramma behorend bij de Subsidieverordening Sociaal Domein 2018-2024 zijn er in 2023 diverse subsidies toegekend aan initiatieven vanuit verschillende organisaties en inwoners. Deze subsidies dragen bij aan het programma Mens & Zorg en Leefbaarheid: ze zorgen voor meer ontmoeting en meer eigenaarschap voor hun eigen leefomgeving.

3.7 Wijkteams

Wat willen we bereiken?

Wijkteams

We werken aan de realisatie van een generalistisch dorpsteam: één loket waar medewerkers van welzijn en de gemeente samenwerken.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Centrum Jeugd en Gezin Drimmelen Geertruidenberg

Ook in 2023 zal het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) hulp organiseren en aanbieden voor ouders en jeugdigen met betrekking tot de taken zoals genoemd in de Jeugdwet. Hierbij wordt gewerkt aan de volgende vier doelstellingen:

- Informatie en advies over opvoeden en opgroeien;
- Ambulante jeugdhulp en gezinsbegeleiding op alle leefgebieden;
- Coördinatie van jeugdhulp en arrangeren van passende zorg;
- Inzetten op vergroting van zichtbaarheid en bereikbaarheid van het CJG.

Naast deze algemene doelstellingen zijn er voor 2023, net als in 2022, incidentele middelen beschikbaar om twee extra doelstellingen te realiseren. De gemeente Geertruidenberg ontvangt

extra rijksmiddelen ten behoeve van de jeugd(zorg) en NPO gelden. Het Rijk heeft wel een intentie aangegeven waaraan de extra rijksmiddelen t.b.v. de jeugd kan worden besteed, waaronder het wegwerken/verkorten van de wachtlijsten. De NPO-gelden zijn ingezet in samenspraak met het onderwijs. Deze middelen worden o.m. ingezet om onderstaande doelstellingen te realiseren:

- Het overbruggen van wachttijden in de beschermingsketen en van de zorgaanbieder zonder zelf een wachtlijst te hoeven hanteren;
- Het bieden van extra ondersteuning binnen het onderwijs gericht op opvoedondersteuning, coaching van leerkrachten, delen van kennis met betrekking tot jeugdwet versus onderwijs en meldcode.

Dit alles past binnen de doelstellingen vanuit de eerder benoemde missie en speerpunten, zoals "eerder erbij en integrale ondersteuning" en "doelmatige inzet van middelen".

Het uitgangspunt is dat eventuele kostenstijging voor bedrijfsvoering of overhead alleen veroorzaakt mag worden door indexeringen of door nieuw beleid, waar het bestuur van het CJG expliciet vooraf mee instemt. Op basis van de begroting 2023 bedraagt de bijdrage voor het CJG in 2023 € 1.197.150.

Het CJG kende in 2023 een groei van het aantal advies- en onderzoeksvragen. Gecombineerd met langdurige zieken ontstond wel een druk op de wachttijd. Het is onder meer hierom dat verzocht is om een extra bijdrage ter grootte van het overschot van de bijdrage in 2022. Samen met de kosten voor de CAO loonstijging is deze extra bijdrage opgenomen in de begrotingswijziging. De bijdrage voor het CJG komt daarmee in 2023 op € 1.352.580. Er zijn in 2023 een aantal maatregelen genomen voor om de wachttijd te bekorten.

Voor de zomer is in de gemeente Drimmelen de volgende motie aangenomen:
Verzoekt het college om in overleg met de gemeente Geertruidenberg en het CJG te komen tot prestatieafspraken en deze voor het eind van 2023 met de raad te delen met daarin de volgende doelstelling:

•Alle acties van het CJG zijn erop gericht om te voldoen aan de doelstelling om te voorzien in een maximale wachttijd van 4 weken.
•In alle P&C stukken komt een gestandaardiseerd overzicht in de vorm van een tabel over de voortgang van de wachttijden, zodat de raad naar inzicht kan bijsturen.
•De raad een budgetvoorstel te doen bij de begrotingsbehandeling voor volgend jaar gericht op uitbreiding van de formatie van het CJG voor de jaren 2024 en 2025 om de totale tijd van het hulpverleningstraject voor jeugdigen te verkorten.

De raad van Geertruidenberg besloot daarop deze uitnodiging aan te nemen en proactief in overleg te treden met het CJG en de gemeente Drimmelen en zo te streven een gelijk speelveld voor alle gebruikers van het CJG. Dit heeft ertoe geleid dat er een afspraak ligt dat de wachttijd (voor een afspraak) maximaal 4 weken mag duren en dat het CJG hierover rapporteert. Vanaf september 2023 is de wachttijd maximaal 2 weken geweest.
De extra middelen voor het overbruggen van wachttijden in de beschermingsketen en van de zorgaanbieder zijn hierbij noodzakelijk gebleken.

Eind 2023 is de extra ondersteuning binnen het onderwijs gericht op opvoedondersteuning, coaching van leerkrachten, delen van kennis met betrekking tot jeugdwet versus onderwijs en meldcode, geëvalueerd:

- Het specifiek benoemde doel: Na 2 jaar zijn de scholen voldoende toegerust om hulpvragen te

normaliseren, is er verduidelijking en gesprek over werkwijze tussen onderwijs en jeugdwet en weten scholen hoe zij de Meldcode Kindermishandeling moeten hanteren, slechts deels behaald. Er is veel onduidelijkheid wat met normaliseren wordt bedoeld, het snijvlak onderwijs/jeugdwet is nog regelmatig punt ter discussie en niet alle scholen hebben de volledige training Meldcode Kindermishandeling doorlopen.

- De inzet wordt bijna overal erg gewaardeerd en de samenwerking is goed/verbeterd.
Er waren het afgelopen jaar 745 consultatievragen van leerkrachten of IBers aan de contactpersonen CJG binnen het onderwijs, 241 adviesgesprekken met jeugdigen (hierbij ook meerdere gesprekken met een jeugdige), en 77 aanmeldingen via school naar het CJG. Het gaat hier om cijfers van Geertruidenberg en Drimmelen samen. De inzet wordt in 2024 voortgezet met verscherpte doelstellingen en voorwaarden.

Eerstelijnsloket Jeugd

Dit betreft de bijdrage aan Veilig Thuis in 2023. Hiermee wordt geborgd dat er meldingen kunnen worden gedaan over onveiligheid/geweld, en dat deze worden opgepakt door middel van doorverwijzing of nader onderzoek. Ook betreffen dit de kosten voor het Jeugd Adviesteam, een expertteam van deskundigen op het gebied van jeugdproblematiek.

Veilig Thuis valt, samen met de vrouwenopvang (Safegroup), onder de centrumregeling ‘Geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA) en meldpunt crisiszorg’. In 2023 is naast de reguliere taken, ingezet om de basis op orde te krijgen bij Veilig Thuis en op extra hulp en ondersteuning van vrouwen in de vrouwenopvang bij dagelijkse activiteiten.

Het jeugd adviesteam heeft in 2023 weer ondersteuning geboden aan het CJG.

Eerstelijnsloket WMO

Loket Werk, Inkomen en Zorg
Met het loket Werk Inkomen en Zorg (WIZ) wordt o.a. multi problematiek eerder gesignaleerd en de samenwerking met andere loketten geoptimaliseerd. Met een integrale benadering wordt ook de zorg voor de inwoner bevorderd.
Na de vraagverheldering waarbij met de inwoner wordt gekeken op welke onderwerpen binnen het sociaal domein er ondersteuning nodig is, wordt de vraag doorgeleid naar het juiste loket van de gemeente voor verdere behandeling. Daarbij wordt eerst gekeken naar de behoefte van de inwoner en vervolgens naar de wetgeving in plaats van te starten met het strak toepassen van wetgeving (omgekeerde toets). Procesregie zorgt ervoor dat zaken die betrekking hebben op meerdere onderdelen van het sociaal domein niet vastlopen c.q. dat ze worden vlot getrokken als ze toch zijn vastgelopen. Deze werkwijzen worden gecontinueerd en zo nodig verbeterd. Ook de samenwerking met onze externe partners wordt geïntensiveerd.

Ontwikkelingen Sociale Zaken
Afgelopen jaren heeft er aaneensluitend inhuur bij Sociale Zaken plaatsgevonden onder meer door tussentijdse taken die of vanuit de wetgever of vanuit lokaal beleid ontstaan, denk bijvoorbeeld laatstelijk aan de energietoeslag. De verwachting is dat vanwege de maatschappelijke ontwikkelingen dit komende jaren niet anders gaat worden.

In 2023 heeft het loket Werk, Inkomen en Zorg (WIZ) zich verder ontwikkeld op het gebied van integraal en omgekeerd werken. Zo is er geïnvesteerd in collegiale toetsing en casuïstiekbesprekingen. Bovendien heeft er een interne verhuizing in het gemeentehuis plaatsgevonden waardoor de teams uit het sociaal domein nu bij elkaar gehuisvest zijn. Tevens is in 2023 een pilot gestart voor een integraal wijkteam, waarbij naast het loket WIZ ook Surplus Welzijn is betrokken. Deze pilot wordt in 2024 voortgezet en waar nodig bijgestuurd.

Sign. en coord systeem Zorg voor Jeugd

Zorg voor Jeugd is het systeem waarmee we aansluiten op de Verwijsindex Risicojongeren. Deze aansluiting is vooralsnog wettelijk verplicht. We willen als regio West Brabant Oost (WBO) verder onderzoeken naar een alternatief systeem om te kunnen aansluiten op de Verwijs Index Risicojongeren (VIR).

Om diverse redenen hebben de overige gemeenten in West Brabant met ingang van 1-1-2023 besloten de overeenkomst met PinkRoccade te beëindigen en geen nieuw systeem aan te schaffen. Wij hebben besloten om per 1-1-2024 hetzelfde te doen. De redenen zijn dat:

- Er wordt niet of nauwelijks gebruik gemaakt van Zorg voor Jeugd.
Al jaren werd en wordt door hulpverleners en andere professionals in West-Brabant in de praktijk weinig gebruik gemaakt van Zorg voor Jeugd. De belangrijkste reden is dat het niet gebruiksvriendelijk is. Daarnaast is ons Jeugdhulpstelsel zo ingericht dat de verwijzers, waaronder de jeugdprofessionals, zelf door contact en samenwerking met verschillende partijen ervoor zorgen dat ze geen jeugdigen uit het oog verliezen. De noodzaak van een signaleringssysteem is daarmee ook minder aanwezig. Omdat de overige gemeenten in West Brabant aan de hulpverleners hebben laten weten dat zij geen gebruik meer kunnen maken van Zorg voor Jeugd voor hun gemeente zal het gebruik voor Geertruidenberg zijn geminimaliseerd. Er zijn dit jaar nog geen meldingen bekend.

- Er zijn jaarlijks kosten verbonden aan het contract met PinkRoccade.
Voor Geertruidenberg gaat het om een bedrag van € 7.568 per jaar. Voor een systeem dat niet oplevert waarvoor het bedoeld is, is dat teveel.

- Staatssecretaris Maarten van Ooijen (VWS) heeft op 28 september 2022 in een brief aan de Tweede Kamer aangegeven dat hij de VIR als wettelijke verplichting uit de Jeugdwet wil schrappen.
De Tweede Kamer heeft begin december 2021 een motie aangenomen, die de regering oproept om de wettelijke verplichting op het gebruik van de VIR te schrappen. De staatssecretaris geeft hier gehoor aan.

Sociaal Wijk Team

In de begroting is de toelichting voor dit onderdeel opgenomen onder Eerstelijnsloket WMO.

Omdat in de begroting aangehaakt is bij de beschrijving van het Eerstelijns loket WMO verwijzen wij ook hier naar de toelichting onder dit onderdeel.

3.8 Inkomensregelingen

Wat willen we bereiken?

Inkomensregelingen

Inclusieve samenleving: alle inwoners kunnen naar vermogen meedoen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Armoedebestrijding

Het aantal inwoners dat moeite heeft om rond te komen groeit. Er komt steeds meer kennis over de ingrijpende gevolgen van armoede, vaak van generatie op generatie, en op diverse levensdomeinen. Er komt een landelijke aanpak geldzorgen, armoede en schulden om de vicieuze cirkel te doorbreken en de bestaanszekerheid van deze inwoners te versterken. Daarbij is het beter bereiken van de doelgroep één van de speerpunten.

De Rijksoverheid wil in 2025 het aantal kinderen dat in armoede leeft, halveren ten opzichte van 2015. Een beter bereik van de kindregeling draagt bij aan het behalen van deze doelstelling. Mede door de energietoeslag zijn meer inwoners voor deze regeling in beeld gekomen. Het aantal deelnemers van de kindregeling is in 2023 gegroeid en bestaande deelnemers maken meer gebruik van de regeling. Daarnaast is er een pilot geweest met een schoolspullenpas van Stichting Leergeld. Ook is er een uitvoeringskader Financiële zelfredzaamheid met een aanpak voor armoede, geldzorgen en schulden (voor kinderen en volwassen) in ontwikkeling. In 2024 start de uitvoering hiervan.

Besluit bijstandverlening Zelfstandigen

Er is steeds meer aandacht voor ondernemers die in (financiële) problemen komen. De BBZ is een van de mogelijkheden waar deze ondernemers aanspraak op kunnen maken. Wanneer deze niet kan worden toegekend wordt gekeken of schuldhulpverlening voor ondernemers kan worden ingezet.

Er is steeds meer aandacht voor ondernemers die in (financiële) problemen komen. De BBZ is een van de mogelijkheden waar deze ondernemers aanspraak op kunnen maken. In 2023 is het aantal ondernemers dat vanuit de BBZ ondersteuning ontvangt ongeveer gelijk gebleven. Wanneer de BBZ niet kan worden toegekend, wordt gekeken of schuldhulpverlening voor ondernemers kan worden ingezet.

Bijzondere bijstand

Wanneer inwoners voor bijzondere/onvoorziene kosten komen te staan, welke zij niet uit hun reguliere inkomen kunnen voldoen, kunnen zij een beroep doen op de bijzondere bijstand. Vooral in de kosten voor bewindvoering zien wij al een aantal jaren een stijging. De verwachting is dat deze stijging door zal zetten de komende jaren, gezien de huidige moeite die men heeft om rond te kunnen komen. Dit zal naar verwachting leiden tot hogere kosten op deze post dan in 2022.

Wanneer inwoners voor bijzondere/onvoorziene kosten komen te staan, welke zij niet uit hun reguliere inkomen kunnen voldoen, kunnen zij een beroep doen op de bijzondere bijstand. Vooral de kosten voor bewindvoering stijgt al een aantal jaren. Zoals verwacht zijn ook in 2023 de kosten voor bewindvoering toegenomen. Gezien de moeite die veel inwoners hebben om rond te komen, verwachten wij ook voor 2024 een verdere stijging.

Inkomensvoorzieningen (IOAW/IOAZ)

Ouderen werklozen kunnen een uitkering aanvragen. De gemeente controleert of er aan de voorwaarden wordt voldaan en beslist of er een uitkering wordt verstrekt.

Oudere werklozen kunnen een uitkering aanvragen. Als ouderen aan de voorwaarden voldoen, wordt de uitkering verstrekt. Het aantal IOAW en IOAZ-uitkeringen is toegenomen. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt blijft het voor oudere werklozen lastiger om een baan te vinden. Daarnaast neemt het aantal ouderen als gevolg van de vergrijzing toe.

PW inkomen

Alle inwoners moeten naar vermogen kunnen meedoen. Wanneer zij niet kunnen meedoen in de vorm van betaald werk kunnen zij terugvallen op onze inkomensvoorzieningen totdat zij weer in staat zijn om zelf in inkomen te voorzien. Het aantal uitkeringsgerechtigden is lastig te voorspellen maar is de afgelopen jaren ondanks corona vrijwel gelijk gebleven.

Alle inwoners moeten naar vermogen kunnen meedoen. Wanneer zij niet kunnen meedoen in de vorm van betaald werk, kunnen zij terugvallen op onze inkomensvoorzieningen totdat zij weer in staat zijn om zelf in inkomen te voorzien. Na een aantal jaren waarbij het aantal uitkeringsgerechtigden stabiel bleef, zien we in 2023 een lichte daling.

3.9 Begeleide participatie

Wat willen we bereiken?

Begeleide participatie

Nieuwe wetgeving die in besluitvorming is, biedt meer ruimte voor de menselijke maat en maatwerk. Nog sterker komt de nadruk op het uitstromen naar werk en een betere borging van bestaans- en inkomenszekerheid.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Dagbesteding en ontmoetingscentra

In 2022 is het Ontmoetingspunt Sandoel opengesteld. Een evaluatie zal het voortbestaan van deze voorziening moeten bewijzen. Onderzoek zal moeten uitwijzen waar de behoeften en hiaten liggen voor ontmoetingspunten voor de diverse doelgroepen.

Eind 2022 heeft er een evaluatie plaatsgevonden m.b.t. het Ontmoetingspunt Sandoel. Uit deze evaluatie kwam naar voren dat er weinig tot geen inwoners het Ontmoetingspunt hebben bezocht. Daarom is er in 2023 in goed overleg met de initiatiefnemer besloten het ontmoetingspunt te sluiten en wordt er in het programma Mens & Zorg aandacht besteed aan (toekomstige) ontmoetingspunten in de wijken/kernen.

Sociale Werkplaatsen

De invoering van de participatiewet leidt tot een wijziging van de instroom bij sociale werkbedrijven, zoals MidZuid. Daarnaast maakt de krapte op de arbeidsmarkt dat de problematiek van de instroom zwaarder is geworden. De dienstverlening en organisatie van MidZuid moet hierop anticiperen, toekomstbestendig en financieel duurzaam worden.

MidZuid heeft in 2023 ingezet op de ontwikkeling van de Technohub Inclusieve Technologie (TINT). Daarnaast zijn de plannen voor de herhuisvesting verder uitgewerkt. De gemeenteraden hebben hierover hun mening kunnen geven. Dit heeft geresulteerd in een fasering van de besluitvorming over herhuisvesting. MidZuid benut 2024 om een strategisch meerjarenplan op te stellen, zodat de gemeenteraad in 2025 op basis van de strategische visie een definitief besluit over de herhuisvesting kan nemen.

3.10 Arbeidsparticipatie

Wat willen we bereiken?

Arbeidsparticipatie

Inclusieve samenleving: alle inwoners kunnen naar vermogen meedoen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Participatiebudget

De uitvoeringskosten participatie bestaan uit de kosten voor de begeleiding vanuit Midzuid. Deze kosten stijgen al jaren. De gemeente heeft geen invloed op deze trajectprijzen. Mochten deze trajectprijzen wel moeten zakken, dan zien wij de tekorten die hierdoor ontstaan op de begroting van Midzuid terug in een stijgende gemeentelijke bijdrage. Onder aan de streep zouden we deze dan op een andere post alsnog betalen.

De uitvoeringskosten participatie bestaan voor een groot deel uit de kosten van MidZuid. De trajectprijzen stijgen als gevolg van jaarlijkse indexering of aanpassing vanuit Rijksoverheid. Daarnaast zien we dat de inwoners die door de gemeente naar werk worden begeleid, een grotere ondersteuningsbehoefte hebben. Door de krapte op de arbeidsmarkt wordt de doelgroep als het ware ‘zwaarder’. Ook hierdoor stijgen de uitvoeringskosten.

3.11 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Wat willen we bereiken?

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Ook in 2023 krijgt iedereen de zorg die nodig is. We bekijken wel of – daar waar dat kan en verantwoord is – we een lichtere vorm van zorg aan kunnen bieden. Ook zullen we daar waar mogelijk een beroep doen op het voorliggend veld en het eigen netwerk.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Gehandicapten parkeerkaarten

De verstrekking van de gehandicaptenparkeerkaart blijft in overeenstemming met de daarvoor bestemde regelgeving plaatsvinden zodat de mobiliteit van degenen die gebruik willen maken van deze voorziening gehandhaafd blijft.

Voor het jaar 2023 zijn er geen bijzonderheden te melden. Door het verstrekken van gehandicaptenkaarten aan de daarvoor bestemde groep, heeft de gemeente de regelgeving omtrent de mobiliteit gehandhaafd.

WMO hulpmiddelen

Medio 2023 gaat het nieuwe contract voor Wmo Hulpmiddelen in. Door prijs- en loonontwikkelingen is de verwachting dat de tarieven voor de hulpmiddelen zullen toenemen. De exacte budgettaire consequenties zijn nu nog niet bekend.

De kosten voor hulpmiddelen zijn in 2023 redelijk stabiel gebleven. Er is geen overschrijding van het budget.

WMO vervoersvoorzieningen

In 2023 loopt de aanbesteding voor een nieuw contract Deeltaxi met ingang van 2024. De verwachting is dat de vervoerskosten met bijna 10% zullen toenemen vanwege de grote stijging van de NEA-index.

In 2023 zijn de kosten voor Deeltaxi fors gestegen door een grote stijging van de NEA-index (13,7%) en een stijging van het aantal ritten t.o.v. 2022 (16%). De aanbestedingsprocedure heeft vertraging opgelopen. Hierdoor wordt het huidige contract gecontinueerd in 2024.

WMO-woonvoorziening

Door vergrijzing en het feit dat mensen langer thuis blijven wonen, zijn er vaker woningaanpassingen in de vorm van bijvoorbeeld trapliften nodig om dit mogelijk te maken. De verwachting is dat in 2023 de aanvragen voor trapliften zullen stijgen.

In 2023 zijn de kosten voor woonvoorzieningen lager uitgevallen dan verwacht. Incidenteel kunnen zich grote woningaanpassingen voordoen. Hiermee wordt rekening gehouden in de begroting.

3.12 Maatwerkdienstverlening 18+

Wat willen we bereiken?

Maatwerkdienstverlening 18+

Ook in 2023 krijgt iedereen de zorg die nodig is. Daar waar de burger niet kan terugvallen op het eigen netwerk of het voorliggend veld kan de inzet van een Wmo-voorziening een (tijdelijke) oplossing bieden.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Eigen bijdragen WMO

Dit budget betreft de eigen bijdragen van het CAK (Centraal Aministratie Kantoor).

Specifiek wordt hiervoor van de gemeente geen actie verwacht. De verstrekking die door of via de gemeente in het kader van de WMO worden verstrekt worden deels in rekening gebracht bij de cliënten door het in rekening brengen van een eigen bijdrage.

Schuldhulpverlening

De nieuwe wet gemeentelijke schuldhulpverlening geeft gemeenten taken inzake vroegsignalering. De wettelijke taken zijn geïmplementeerd. De aangekondigde landelijke aanpak geldzorgen, armoede en schulden zorgt voor een bredere inbedding van deze vroegsignalering. De nieuwe aanpak moet ondersteunen bij de preventie van schulden en een kortere doorlooptijd van schuldhulptrajecten. Het betreft een integrale aanpak met fiscale, juridische en praktische uitvoeringsmaatregelen. De focus ligt hierbij ook op het beter bereiken van de doelgroep. Daarnaast richten de inspanningen zich op de nieuwe taak om schuldhulpverlening te bieden aan ondernemers.

Het is een uitdaging om de nieuwe aanpak te implementeren met de huidige personeelstekorten. Eind 2022 wordt bekend welke extra middelen en ondersteuning gemeenten (en andere partijen) ontvangen voor de landelijke aanpak. Het streven is de nieuwe aanpak binnen de beschikbare middelen te implementeren.

In 2023 is de vroegsignalering uitgevoerd conform wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Hierbij hebben we brieven verstuurd, telefoontjes gepleegd en huisbezoeken afgelegd. Het bereik is in 2023 gelijk gebleven t.o.v. 2022.

We zien dat er steeds meer overeenkomsten worden gesloten met de NVVK en meer aanbieders hun vroegmelding in het systeem plaatsen. Hierdoor kunnen we wel eerder met de inwoners contact leggen.

WMO Begeleiding

Het kostenbeheersingsplan heeft in de afgelopen tijd alleen tot stabilisatie van het aantal cliënten met begeleiding en een kleine verschuiving naar lichtere zorg geleid. De verwachting is dat dit het hoogste haalbare is.

Het beroep op WMO Begeleiding is redelijk stabiel gebleven. Er is geen overschrijding van het budget.

WMO huishoudelijke verzorging

In 2023 verwachten we dat de kosten van de Huishoudelijke Ondersteuning verder blijven toenemen. Dit komt onder andere door autonome ontwikkelingen zoals de extramuralisering, de vergrijzing en het abonnementstarief. We verwachten dat het aantal cliënten blijft toenemen. Daarnaast nemen de tarieven toe doordat er sprake is van een flinke loon- en prijsindexering binnen het contract. We vragen hiervoor structureel een budgetverhoging van € 296.000 wat resulteert in een totaal budget van € 2.717.000.

In 2023 hebben we Wmo Huishoudelijke Ondersteuning aangeboden. De gecontracteerde aanbieders hebben te maken gehad met personeelstekort, waardoor het een uitdaging was om alle bestaande en nieuwe cliënten zorg te leveren. Zorgaanbieders hebben de mogelijkheid gehad om de zorg flexibel in te zetten. Daarnaast hebben we opties voor innovatie en kostenbeheersing verkend met de zorgaanbieders. De kosten van de Huishoudelijke Ondersteuning zijn in 2023 lager uitgevallen voor zowel de zorg in natura, pgb als HHT-regeling. Dit resulteert per saldo in een overschot van € 142.000.

3.13 Maatwerkdienstverlening 18-

Wat willen we bereiken?

Maatwerkdienstverlening 18-

Daar waar de jeugdige/ouder niet kan terugvallen op het eigen netwerk of het voorliggend veld kan ondersteuning/begeleiding vanuit de Jeugdwet (tijdelijk) worden ingezet. De juiste en de beste hulp voor de jeugdige, zo dichtbij mogelijk. Hieraan willen we samenwerken met onze partners in het jeugdhulplandschap.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Individuele voorzieningen Natura Jeugd

Dit betreffen de kosten voor de tweedelijns jeugdhulp. Voor 2023 is, gezien de CAO-ontwikkelingen, een inflatiecorrectie te verwachten. Dit betekent dat er een kostenstijging verwacht wordt, op dit moment is er nog geen duidelijkheid over de hoogte hiervan.

In de primitieve begroting 2023 is rekening gehouden met een prijscompensatie en OVA. Op basis van de informatie over de indexering, gaan we er voorlopig vanuit dat deze prijsindexatie

binnen de huidige begroting 2023 kan worden opgevangen. Het uiteindelijk effect van is mede afhankelijk van het gebruik van de voorzieningen en zal inzichtelijk zijn bij de Q-rapportages.

PGB jeugd

Hieruit worden de persoonsgebonden budgetten voor jeugd/jongeren uit bekostigd.

In 2023 zijn door de jeugdprofessionals van het CJG, 42 beschikkingen afgegeven voor een PGB.

3.14 Geëscaleerde zorg 18+

Wat willen we bereiken?

Geëscaleerde zorg 18+

Dit taakveld heeft betrekking op Beschermd Wonen (BW) en Maatschappelijke Opvang. In het kader van Maatschappelijke opvang wordt in 2023 een nieuwe beleidskader opgesteld. Het Versterkingsplan Dak- en Thuisloosheid wordt verder uitgewerkt. De decentralisatie Beschermd Wonen is een jaar uitgesteld tot 2024. De GR Beschermd wonen is vanaf 2022 van kracht. De regionale gezamenlijke begroting zal naar alle waarschijnlijkheid in 2023 een positief saldo laten zien. Met de implementatie van de 'Koerswijzer Beschermd Wonen' zorgen we dat we op alle leefgebieden (o.a. wonen, financiële redzaamheid, gezondheid) voorbereid zijn op de zorg voor inwoners met een indicatie BW.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Maatschappelijke opvang

Dit betreffen de kosten voor de uitvoering van de Wet Verplichte GGZ, waardoor inwoners met spoed (gedwongen) kunnen worden opgenomen.

We passen de Wet Verplichte GGZ toe. We hebben een uitvoeringsplan gemeentelijke taken Wet verplichte GGZ van de gemeente in West- Brabant, daar hebben we uitvoering aangegeven. Van het meldpunt Crisiszorg tot het uitvaardigen van maatregelen via burgemeester. Er is ook wekelijks een overleg met het meldpunt crisiszorg (met onze twee procesregisseurs).

3.15 Geëscaleerde zorg 18-

Wat willen we bereiken?

Geëscaleerde zorg 18-

Daar waar de jeugdige/ouder niet kan terugvallen op het eigen netwerk of het voorliggend veld kan ondersteuning/begeleiding vanuit de Jeugdwet (tijdelijk) worden ingezet. Dit draagt eraan bij kinderen gezond en veilig opgroeien.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd

Voor 2023 is, gezien de CAO-ontwikkelingen, een inflatiecorrectie te verwachten.
De gemeente neemt deel aan een onderwijs-zorgarrangement (Plein 3). De kosten hiervan worden structureel geraamd op € 20.000.

In de primitieve begroting 2023 is rekening gehouden met een prijscompensatie en OVA. Op basis van de vastgestelde indexering, gaan we er voorlopig vanuit dat deze prijsindexatie binnen de huidige begroting 2023 kan worden opgevangen. Het uiteindelijk effect is mede afhankelijk van het gebruik van de voorzieningen en zal inzichtelijk zijn bij de Q-rapportages.

De pilot Plein 3 is in 2023 voortgezet. Ook jongeren uit de gemeente Geertruidenberg ontvangen ondersteuning en begeleiding vanuit Plein 3.

3.16 Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?

Volksgezondheid

Vanuit volksgezondheid zijn er drie ambities voor 2023 benoemd: 'gezonde en veilige leefomgeving', 'verbreden en verdiepen preventie' en 'gelijke gezondheidskansen voor iedereen'. Het doel is dat inwoners die zo lang mogelijk gezond en fit blijven, zowel fysiek als mentaal. Het accent ligt komend jaar met name op het terugdringen van overgewicht, roken en alcoholgebruik.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Gezondheidszorg

Komende jaren wordt vanuit gezondheidszorg meer ingezet op preventie. Zo is er een regionale samenwerking tussen de GGD, zorgverzekeraars en gemeenten om gezamenlijk in te zetten op preventie en gezondheid. Daarnaast gaan we als gemeente vanaf 2023 aan de slag met het lokale preventieakkoord (roken, alcohol en overgewicht) en nemen we deel aan het actieprogramma Kansrijke Start.

De GGD begroting gaat voor onze gemeente in 2023 uit van een bedrag van € 879.163. Voor 2023 stond een begroot bedrag van € 797.586, wat betekent dat de subsidie aan de GGD vanaf 2023 verhoogd moet worden met een bedrag van € 81.577. Deze toename wordt met name verklaard door de toename in: kosten voor de basistaken, de bijdrage in het basispakket JGZ 0-3 jarigen, huisvestingskosten en de CAO impact 2023.

De GGD heeft in 2023 naast de reguliere taken rondom jeugdgezondheidszorg en infectieziektebestrijding extra ingezet op het verbreden en verdiepen van preventie. Het voorkomen dat er gezondheidsproblemen ontstaan, is hierbij het uitgangspunt. In 2023 is de GGD nauw betrokken geweest bij de plannen die lokaal en regionaal opgesteld zijn in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA).

3.17 Begraafplaatsen en crematoria

Wat willen we bereiken?

Begraafplaatsen en crematoria

Graven en asbestemmingen worden uitgegeven op de huidige gemeentelijke begraafplaatsen in Geertruidenberg en Raamsdonk: er vindt geen productdifferentiatie in het aanbod in lijkbezorging plaats. Jaarlijks worden bovengronds graven geruimd, regelmatig worden ondergronds graven geruimd. Er wordt zoveel mogelijk gestreefd naar een maximaal haalbare kostendekking door een financieel optimale uitvoering van de operationele taken.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Algemene begraafplaatsen

Om de ruiming van graven op de begraafplaatsen structureel uit te voeren is vanaf 2024 structureel een budgetverhoging van € 3.000 nodig (totaal budget per jaar: € 10.000).

In 2023 heeft er een grote ruiming plaatsgevonden op de Algemene Begraafplaats Raamsdonk, zowel op de "oude" als de "nieuwe" begraafplaats.

Lijkbezorgingsrechten

Nabestaanden betalen jaarlijks leges voor het huren van een graf voor een periode van 10 jaar of een urnennis

In 2023 hebben er in totaal 16 begrafenissen plaatsgevonden op de Algemene Begraafplaats van Geertruidenberg en de Algemene Begraafplaats in Raamsdonk. Overige inkomsten zijn betaalde leges voor verlenging grafrechten, verleende vergunningen voor het plaatsen van een monument of rechten voor een Columbariumnis.

3.20 Mutaties reserves

Wat willen we bereiken?

Mutaties reserves programma 3

De reserves hebben verschillende functies. Waaronder een bufferfunctie voor het opvangen van onverwachte tegenvallers en risico’s (weerstandscapaciteit). Een bestedingsfunctie voor het reserveren van middelen voor specifiek doel of activiteit. Een egalisatiefunctie voor het egaliseren van tarieven over meerdere jaren. Ook kunnen jaarlijks terugkerende en (sterk) fluctuerende lasten met een reserve daarbij worden verrekend. Daarnaast kennen de reserves een financierings- en dekkingsfunctie zoals o.a. dekking van kapitaallasten van investeringen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Reserve Afschrijving investeringen IHP

Dekking voor huidige en toekomstige kapitaallasten van de uitvoering van het IHP.

Bij het vaststellen van het IHP is besloten een reserve dekking investeringen IHP te vormen. De storting is gebaseerd op een OZB opbrengst van 1% per jaar (cumulatief) gedurende een periode van 15 achtereenvolgende jaren. Met deze methodiek wordt geleidelijk ruimte in de begroting gecreëerd om de toekomstige kapitaallasten van de onderwijshuisvesting te kunnen bekostigen. Ook in 2023 heeft de begrote storting plaatsgevonden. Op termijn groeien de kapitaallasten en de storting/onttrekking van de reserve IHP naar elkaar toe en kan deze tegen elkaar wegvallen.

Reserve sporthal Dongemond

Met raadsbesluit is een risicoreserve "exploitatietekort sporthal Dongemond" ingesteld ten behoeve van mogelijke exploitatietekorten of mogelijke negatieve vermogenssaldi bij ontbinding van de stichting.

De reserve sporthal Dongemond is gevormd om in te kunnen zetten in geval van exploitatietekorten, groot onderhoud of investeringen door de stichting of eventuele negatieve vermogenssaldi bij ontbinding van de stichting. In 2023 heeft de gebruikelijke storting plaatsgevonden.

Reserve Noodfonds 23

Het noodfonds heeft tot doel te voorkomen dat huishoudens met betalingsproblemen grote schulden opbouwen. Opzet is om huishoudens met een inkomen tussen de 120-200% van het sociaal minimum te helpen die, ondanks de kabinetsmaatregelen, hun gestegen vaste lasten écht niet meer kunnen betalen.
In 2023 is hiervan beperkt gebruik gemaakt. (€ 35.000).

Vrije Algemene Reserve opgave 3

In de begroting wordt de inzet van de Vrij Algemene Reserve veelal gekoppeld aan incidentele uitgaven waarvan de gemeenteraad instemt om deze incidentele uitgave te dekken door een onttrekking uit de Vrije Algemene Reserve. Deze onttrekkingen worden gekoppeld aan de programma's. Voor programma 3 is een onttrekking voorzien ter dekking van de kosten van de vergoeding van het zwemabonnement aan het zwembad.

3.30 Wat heeft het gekost?

P3 Wat heeft het gekost?

Overzicht Mens en Zorg (bedragen x € 1.000)

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	35.007	31.876	38.503	37.194	1.308
Baten	-10.575	-6.231	-12.576	-12.945	369
Saldo	**24.432**	**25.645**	**25.927**	**24.249**	**1.677**

Resultaat bestemming

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	715	315	315	315	0
Baten	0	-116	-155	-160	5
Saldo	**715**	**199**	**160**	**155**	**5**

Gerealiseerd resultaat

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	35.722	32.191	38.818	37.509	1.308
Baten	-10.575	-6.347	-12.731	-13.105	374
Saldo	**25.147**	**25.844**	**26.087**	**24.404**	**1.682**

3.40 Voortgang investeringen

In de onderstaande tabel wordt op hoofdlijnen een toelichting gegeven op de investeringen zoals opgenomen in het investeringsplan 2023 of in het boekjaar 2023 separaat door de gemeenteraad zijn besloten. In het jaarrekeninggedeelte is de detailinformatie van alle lopende investeringen opgenomen.

Krediet omschrijving	Toelichting
23 Investeringen sportvelden algemeen.	Niet alle renovaties conform MJOP zijn in 2023 uitgevoerd. Dit betreft de renovatie van het hoofdveld van "vv Raamsdonk". Deze renovatie worden in 2024 uitgevoerd. Tevens zal de naam van het krediet in 2024 aangepast worden naar "Renovatie hoofdveld vv Raamsdonk".
23 DDHC Hockey renovatie zandveld.	Na akkoord revisie met aannemer ontvangen we een laatste termijn factuur en de eindafrekening.
23 RFC Renovatie hoofdveld.	Laatste factuur van de aannemer ontvangen. Project kan worden afgesloten.
23 Kind Centrum (Kinderdagverblijf).	Dit project bevindt zich in de opstartfase, er wordt gewerkt aan het ontwerp.

3.50 Risico's

Een stijging van het aantal bijstandsgerechtigden of een toename van aanvragen voor bijzonder bijstand

De verwachting is dat de aanhoudende onrust in de wereld leidt tot een afkoeling van de economie. Voor 2024-2025 wordt landelijk een (bescheiden) stijging van het aantal bijstandsgerechtigden verwacht. Daarnaast neemt het aantal IOAW en IOAZ-uitkeringen als gevolg van de vergrijzing toe. Het aantal inwoners dat een beroep doet op bijzondere bijstand is door de energiecrisis en inflatie toegenomen. Gezien de moeite die veel inwoners hebben om rond te komen is de verwachting dat de uitgaven komend jaar wederom zullen toenemen.

Voortijdig opzegging leasecontract

Omdat Enexis geen grootverbruik aansluiting verstrekt t.b.v. het Kindcentrum aan de Parklaan te Raamsdonksveer, wordt door Stichting Uniek een leasecontract van 10 jaar t.b.v. een energieopslagsysteem afgesloten. Het leasecontract kan na 5 jaar worden opgezegd, tegen een bedrag van €120.000,-. Het kan voor de gemeente Geertruidenberg mogelijk interessant zijn om hier gebruik van te maken, in het geval Enexis op een gegeven moment wél een grootverbruik aansluiting zou kunnen verstrekken.

Tekort op exploitatie WSW (Midzuid)

MidZuid is een belangrijke partner wat betreft de plaatsing van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De exploitatie van sociaal ontwikkelbedrijven staat onder druk. Het meerjarenperspectief laat een toename van de gemeentelijke bijdragen zien. Daarnaast leidt de besluitvorming over nieuwe huisvesting hoogstwaarschijnlijk tot een verdere verhoging van de gemeentelijke bijdrage. Tegelijkertijd worden gemeenten, ook Geertruidenberg, geconfronteerd met teruglopende Rijksmiddelen voor deze wettelijke taak.

Toename aanvragen WMO/ aantal voorzieningen per inwoner

De toenemende vergrijzing zorgt ook voor een toenemend beroep op Wmo-voorzieningen. Dit zorgt voor hogere uitgaven, welke stijgende lijn de laatste jaren goed zichtbaar is. Hierbij is nu ook het personeelstekort een factor van betekenis geworden. Het is de vraag of er de komende periode voldoende personeel zal zijn voor deze groeiende vraag naar ondersteuning.

Onvoldoende kunnen terugvorderen van BTW (over bepaalde dienstverlening)

Sinds 2019 valt de exploitatie van sportaccommodaties onder de btw–vrijstelling. Dit betekent dat het niet meer mogelijk is om btw in aftrek te brengen. Het Rijk compenseert dit door middel van de Regeling specifieke uitkering stimulering sport (SPUK). Ook in 2023 is een aanvraag gedaan voor een bijdrage uit deze regeling. De SPUK-regeling is vanwege het landelijk aangevraagde bedrag , net als vorige jaren, waarschijnlijk niet dekkend. Eind 2024 wordt de definitieve vaststelling verwacht.

Toename Jeugdhulp aantallen en/ of complexe (duurdere) vormen

In 2023 laat ambulante jeugdhulp een toename zien, ten opzichte van 2021 en 2022. Dit gaat gepaard met het doel van regio WBO om het aantal jeugdigen in de Jeugdzorgplus, jeugdbescherming en jeugdreclassering te verminderen in de komende jaren. Echter, we constateren ook een verzwaring van de hulpvragen; de problematieken bij jeugdigen worden complexer. Hierdoor zien wij een toename van inzet van zorgvormen uit het Landelijk Transitie Arrangement (LTA) en maatwerken.

3.60 Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel bevat de wettelijke Beleidsindicatoren van Programma 3.

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Begroot 2023	Jaar	Waarde (Jaarrekening 2023)	Eenheid	Bron	Opmerkingen
17.	4. Onderwijs	Absoluut verzuim	2,7	2022	7,2	Aantal per 1.000 leerlingen	RBL	
18.	4. Onderwijs	Relatief verzuim	13	2022	20	Aantal per 1.000 leerlingen	RBL	
19.	4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	1,70	2021	1,7	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Ingrado	
20.	5. Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters	52,3	2020	52,3	%	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)	
21.	6. Sociaal domein	Banen	654	2021	654,0	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 65 jaar	LISA	
22.	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	1	2021	1	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	
23.	6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	5	2021	4	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	
24.	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	72,3	2022	74,6	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	
26.	6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	1	2021	1	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	
27.	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	232	2023	220	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	
28.	6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	73	2022	35	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS	
29.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	14,0	2022	13,8	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	
30.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	2	2022	0,7	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	
31.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	0,0	2019	0,4	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	
32.	6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	990	2022	1010	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	

Beleidsindicatoren beleidsrijke begroting 2023

Hoe gaan we dit meten?

Strategisch doel	Indicatoren	Aantal
Inwoners zijn en blijven vitaal	% inwoners met overgewicht/obesitas	inwoners 18-64: 60 % (2022) inwoners 65+: 61% (2022)
	% inwoners dat kampt met eenzaamheid of depressie	18-64: 48 % (2022) 65+: 52% (2022)

Inwoners zijn (financieel) zelfredzamer	% inwoners met problematische schulden	Huishoudens met problematische schulden (2020): 6,4% Inwoners dat een betalingsachterstand had in het afgelopen jaar (2022) 18-64: 10 % 65+: 3%
	% inwoners met terugkerende schuldenproblematiek	
Meer sociale cohesie in de lokale samenleving	% sportverenigingen dat inclusief sporten ondersteunt stijgt 35%	
	% inwoners dat onvoldoende sociale samenhang ervaart daalt van 53% naar 35%	
Eerder erbij en een gezamenlijke en integrale aanpak	% kinderen dat jeugdzorg heeft	13,8 % (2022)
	%/aantal jongeren dat regelmatig middelen gebruikt	Recent alcohol gedronken: 39% (2021) Recent binge gedronken: 30% (2021) Heeft ooit wiet/hasj gebruikt: 7% (2021)
	%/aantal veilig thuis meldingen	210 (2022)
Houdbare basisondersteuning	Het gebruik van geïndiceerde voorzieningen	Gerealiseerde uitgaven WMO maatwerkvoorzieningen per inwoner: € 271 (2022)

Programma 4 Opgave Wonen

Opgave Perspectief Wonen

Het college ziet in de opgave wonen een zeer urgente maatschappelijk opgave. In de laatste maanden alleen al was er versnelling nodig waar het gaat om de stijgende vraag naar huisvesting van spoedzoekers, asielzoekers, Oekraïense vluchtelingen en statushouders. Dit creëert een spanningsveld tussen ‘regulier’ woningzoekenden (denk bijvoorbeeld aan starters) en de bijzondere doelgroepen die ook gehuisvest dienen te worden, vaak in sociale huurwoningen. Het woonruimteverdelingsvraagstuk wordt daarmee nog complexer dan het al was. Verder is er steeds meer verbinding nodig met de Opgave Mens en Zorg, door bijvoorbeeld de taken op het gebied van beschermd wonen, maatschappelijke opvang en senioren die langer thuis blijven wonen. Om aan al deze vraagstukken te kunnen voldoen, is enerzijds regionale samenwerking nodig maar ook het zoeken naar creatieve oplossingen. Voorop staat dat we binnen de mogelijkheden die we hebben bouwen naar de behoefte van inwoners en hierbij ook op langere termijn kijken wat er nodig is. Om aan dit alles te kunnen voldoen, doen wij u in de eerste begrotingswijziging een voorstel.

4.0 Beleidsrijke begroting 2023

Wonen

Programmamanager

Bestuurlijk	Visie	We realiseren passende, toekomstbestendige huisvesting voor de juiste doelgroep op de juiste locatie voor de juiste prijs.			
	Strategische doelstellingen	We creëren woonruimte naar behoefte	We verbeteren, bewaken en behouden de balans	We pakken meer regie op de woningmarkt	Ontwikkelingenvinden plaats insamenspraak met onze inwoners en stakeholders
Ambtelijk	Maatschappelijke effecten	De maatschappelijke effecten hebben betrekken op meerdere strategische doelstellingen Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheden om woonruimte te creëren en behouden voor onze eigen inwoners Er is balans tussen wettelijke taakstellingen en autonome lokale ontwikkelingen	Er zijn duidelijke randvoorwaarden voor toekomstige ontwikkelingen. Bij iedere ontwikkeling wordt de balans in ruimtelijke inrichting als uitgangspunt genomen. We koersen op een juiste mix in woningaanbod per kern en wijk.	We maken toekomstbestendige woningbouw mogelijk op de juiste locaties. We zijn creatief en innovatief in onze oplossingen Onze inwoners en stakeholders voelen zich betrokken en gehoord	Er komt meer woonruimte beschikbaar voor zowel onze eigen inwoners als de verschillende doelgroepen vanuit de wettelijke en maatschappelijke taakstelling Tussen 2022 en 2026 wordt duidelijker wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn op het gebied van de ruimtelijke ontwikkelingen en de fysieke leefomgeving.

Inhoud

4.1 Inleiding

Wonen is een zeer urgente en complexe maatschappelijke opgave; niet alleen lokaal, maar ook regionaal en landelijk. Woningnood, vergrijzing, een toenemende zorgvraag en andere maatschappelijke ontwikkelingen hebben hun uitwerking op deze opgave. Ons belangrijkste uitgangspunt is dat we bouwen voor onze eigen inwoners en daarmee de doorstroming bevorderen. Voor alle doelgroepen (jong, oud, starters en doorstromers) moeten we zorgen voor een aangename, betaalbare, duurzame en passende woning. We geven ruimte aan creatieve en innovatieve woonvormen.

Het ontwikkelen van de woningbouwplannen doen we samen met onze inwoners. De plannen van de ontwikkelaar staan niet centraal, maar de behoeften binnen onze samenleving. Daarnaast maken we ons in regionaal verband sterk voor een betere verdeling van de woningaantallen binnen onze regio. Deze uitgangspunten zijn vertaald naar de visie, strategische doelstellingen, maatschappelijke effecten en inspanningen die wij de komende jaren nastreven op het gebied van wonen. Veel van de opgave Wonen zal een plek gaan krijgen in het Programma Wonen dat in 2023 wordt opgesteld en vastgesteld door de gemeenteraad. Zo zal de concrete invulling van de opgave Wonen hierin worden vastgesteld, alsook de financiële gevolgen van de keuzes die hierin worden vastgelegd.

4.2 Missie

Op basis van autonome demografische ontwikkelingen die zijn verwerkt in het woonbehoefteonderzoek, de opgelegde taakstelling en ruimte voor onverwachte ontwikkelingen wordt de woonbehoefte in onze gemeente in kaart gebracht in het Programma Wonen. Hierin wordt bepaald aan welke woningen voor welke doelgroepen behoefte is en zo wordt concreet hoe passende huisvesting voor de juiste doelgroep tegen de juiste prijzen eruit komt te zien.

Onze opgave op het gebied van Wonen is dan ook:

We realiseren passende, toekomstbestendige huisvesting voor de juiste doelgroep op de juiste locatie voor de juiste prijs.

4.3 Strategische doelen en maatschappelijke effecten

Strategische doelstellingen
Binnen de opgave Wonen zijn strategische doelstellingen geformuleerd die samen de volledige opgave omvatten:

1. We creëren woonruimte naar behoefte
2. We verbeteren, bewaken en behouden de balans.
3. We pakken meer regie op de woningmarkt
4. Ontwikkelingen vinden plaats in samenspraak met onze inwoners en stakeholders.

Wat willen we bereiken?
We creëren woonruimte naar behoefte
Op basis van demografische ontwikkelingen en de opgelegde taakstelling voor specifieke doelgroepen, ontwikkelen we naar behoefte.

Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:

1. Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheden om woonruimte te creëren en behouden voor onze eigen inwoners;
2. Er komt meer woonruimte beschikbaar voor zowel onze eigen inwoners als de verschillende doelgroepen vanuit de wettelijke en maatschappelijke taakstelling;
3. Er is balans tussen wettelijke taakstellingen en autonome lokale ontwikkelingen;
4. We koersen op een juiste mix in woningaanbod per kern en wijk;
5. Onze inwoners en stakeholders voelen zich betrokken en gehoord.

We verbeteren, bewaken en behouden de balans
Balans gaat zowel over het verdelen van de woningvoorraad als over de soorten woningen die we hebben in onze gemeente. Ook wordt balans gezocht in de ruimtelijke ontwikkelingen.

We maken gebruik van de mogelijkheid om een percentage van onze woningvoorraad toe te wijzen aan onze eigen inwoners. Daarnaast houden we rekening met een evenredige spreiding van doelgroepen zoals de uitstroom beschermd wonen, maatschappelijke opvang en statushouders. Daarnaast houden we bij herstructureren en nieuwbouw de verdeling van verschillende typen woningen en prijsklassen in het oog.

Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:

1. Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheden om woonruimte te creëren en behouden voor onze eigen inwoners;
2. Er komt meer woonruimte beschikbaar voor zowel onze eigen inwoners als de verschillende doelgroepen vanuit de wettelijke en maatschappelijke taakstelling;
3. We koersen op een juiste mix in woningaanbod per kern en wijk;
4. Er is balans tussen wettelijke taakstellingen en autonome lokale ontwikkelingen;
5. Er zijn duidelijke randvoorwaarden voor toekomstige ontwikkelingen;
6. Bij iedere ontwikkeling wordt de balans in ruimtelijke inrichting als uitgangspunt genomen;
7. Tussen 2022 en 2026 wordt duidelijker wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn op het gebied van de ruimtelijke ontwikkelingen en de fysieke leefomgeving.

We pakken meer regie op de woningmarkt. We gaan actief sturen op de woningmarkt: dit betekent aan de voorkant een uitvraag doen in plaats van toetsing achteraf.

Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:

1. Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheden om woonruimte te creëren en behouden voor onze eigen inwoners;
2. We maken toekomstbestendige woningbouw mogelijk op de juiste locaties;
3. We zijn creatief en innovatief in onze oplossingen;
4. Er zijn duidelijke randvoorwaarden voor toekomstige ontwikkelingen.

Ontwikkelingen vinden plaats in samenspraak met onze inwoners en stakeholders.
Bij alle nieuwe ontwikkelingen op het gebied van wonen worden inwoners en stakeholders betrokken. Op deze manier creëren we draagvlak, en voelen inwoners en stakeholders zich betrokken en gehoord.

Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:

1. Er zijn duidelijke randvoorwaarden voor toekomstige ontwikkelingen;
2. Onze inwoners en stakeholders voelen zich betrokken en gehoord;

3. Tussen 2022 en 2026 wordt duidelijker wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn op het gebied van de ruimtelijke ontwikkelingen en de fysieke leefomgeving;

4.4 Inspanningen
Wat gaan we daarvoor doen?
De belangrijkste inspanning die het college zal verrichten in 2023 is het opstellen en laten vaststellen van het Programma Wonen door de gemeenteraad. Dit document zal zowel een visiedocument als een uitvoeringskader zijn op het gebied van wonen. Hierin ligt vast wat we de komende jaren gaan doen, voor wie en op welke manier. Hierin leggen wij zaken vast zoals het al dan niet toestaan van het splitsen van woningen, het bouwen van mantelzorgwoningen, de verdeling van de woningvoorraad en de richtlijnen voor nieuwe projecten. Hieruit vloeit dus een verdere uitwerking van de opgave Wonen.

Creëren woonruimte naar behoefte:
Om dit te bereiken wordt gestart met een locatiestudie. Deze omvat zowel mogelijkheden voor tijdelijke woonruimte, als ook locaties voor nieuwbouw en mogelijkheden voor transformatie. Het Programma Wonen wordt in 2023 vastgesteld. Hierin worden creatieve en innovatieve oplossingen afgewogen. Lokaal zorgen we ervoor dat er woonruimte wordt gecreëerd voor onze eigen inwoners. Daarnaast wordt de procedure voor het Veerse dok en de Oude Haven gestart en afgerond en worden lopende projecten verder uitgewerkt en uitgevoerd. Dit resulteert in de start van de bouw van minimaal 100 woningen voor 2025.

We verbeteren, bewaken en behouden de balans
We zorgen ervoor dat binnen woonwijken een juiste mix van woningen ontstaat zodat we bijdragen aan een inclusief leefklimaat met een betere sociale cohesie. Hiertoe stellen wij kaders op om de juiste woningen voor de juiste doelgroepen te kunnen bouwen. Deze kaders kunnen betrekking hebben op zowel de woningen zelf (duurzaam, toekomstbestendig) als op de omgeving (natuurinclusief).

Daarnaast gaan wij vanaf 2023 gebruik maken van nieuwe wetgeving die het mogelijk maakt om maximaal 50% van de woningvoorraad toe te wijzen aan eigen inwoners. Ook worden in 2023 regionaal afspraken gemaakt over het huisvesten van verschillende doelgroepen. Hierbij kun je denken aan statushouders, asielzoekers maar ook spoedzoekers. In 2023 zal binnen het Programma Wonen worden besloten welke sturingsmiddelen er worden ingezet om meer balans te creëren in de woonruimteverdeling.

We pakken meer regie op de woningmarkt
Door het Programma Wonen vast te stellen pakken we zelf de regie en maken we woningbouw voor de juiste doelgroep op de juiste plek met de juiste prijs mogelijk. We communiceren randvoorwaarden proactief naar ontwikkelaars. In het Programma Wonen wordt ook besloten of het voeren van actief grondbeleid bijdraagt aan het oplossen van de uitdagingen op het gebied van wonen. Daarnaast zorgen we voor een constante monitoring van de woonbehoefte om het woonbeleid actueel te houden en in te kunnen spelen op maatschappelijke ontwikkelingen.
Op basis van het Programma Wonen en de locatiestudie is in 2026 is de omgevingsvisie Geertruidenberg heroverwogen en voor zover nodig herijkt en heeft het omgevingsplan in hoge mate vorm en inhoud gekregen.

Ontwikkelingen vinden plaats in samenspraak met onze inwoners en stakeholders.
Zowel in het Programma Wonen als in alle nieuwe projecten op het gebied van wonen worden inwoners en stakeholders betrokken. In 2023 wordt gestart met een participatietraject voor Achter de Hoeven. Deze participatietrajecten worden geëvalueerd om ervoor te zorgen dat inwoners en stakeholders zich gehoord en betrokken voelen. Dit richt zich niet op de uitkomst van het

participatietraject, maar juist op het proces. Tijdens participatieprocessen maken we gebruik van de ervaring en kennis die bij doelgroepen aanwezig is.

Het programma Wonen, zoals dat onder de Omgevingswet valt, vormt een concrete uitwerking van de omgevingsvisie waarbij de doelen uit het collegeakkoord 2022-2026 zijn meegenomen. Het programma is in de loop van 2023 opgesteld. Tijdens het proces gericht op de totstandkoming ervan is een aantal keren gespiegeld met de gemeenteraad over de richting.

Ons college heeft op 5 december 2023 kennis genomen van het programma Wonen en besloten dit ter vaststelling aan uw raad aan te bieden. Na vaststelling zal nog worden gekomen tot een op het programma gebaseerde uitvoeringsagenda om uitvoering te kunnen geven aan de maatregelen en actiepunten die daarin zijn opgenomen.

Met betrekking tot het creëren van woonruimte naar behoefte is een locatiestudie opgesteld. In de vergadering van uw raad van 9 november 2023 besloot u kennis te nemen van de (indicatieve) stedenbouwkundige verkenning locatiestudie woningbouw Geertruidenberg d.d. 14 juni 2023 en in te stemmen met het wijzigen van de op 3 juni 2021 vastgestelde omgevingsvisie Geertruidenberg door de 14 potentiele woningbouwlocaties hierin op te nemen, dit met de toevoeging dat voor elke afzonderlijke locatie geldt dat een beslissing tot realisatie van woningbouw door de gemeenteraad wordt genomen nadat nader onderzoek is gepleegd naar de fysieke haalbaarheid, een integrale belangenafweging is gemaakt en daarin burgerparticipatie een plek is gegeven.

De procedure voor het Veerse Dok is gestart. Voor wat betreft het project Oude Haven is vertraging opgetreden. Voor de locatie Omschoorweg heeft de gemeenteraad een uitvoeringsnotitie vastgesteld en is benodigde omgevingsvergunning aangevraagd. De start van de bouw van 100 woningen in 2025 is in die zin alleszins aannemelijk. In het kader van de verdere uitwerking van de diverse locaties zullen met ontwikkelende partijen afspraken worden gemaakt over de woningbouwdifferentiatie. Het programma Wonen vormt daarbij het kaderstellende document.

Hiermee pakken we meer regie. Op regionaal niveau is een tool in voorbereiding die het mogelijk maakt te monitoren welke woningbouwdifferentiatie per gemeente is toegepast en of de afspraken die in het kader van de Woondeal zijn gemaakt ook daadwerkelijk worden gerealiseerd.

De aanvankelijke verwachting dat de Huisvestingswet medio 2023 zou worden gewijzigd is niet uitgekomen. Dit maakt dat de huisvestingsverordening evenmin is aangepast zodat de gewenste procentuele ophoging naar 50 met betrekking tot het (kunnen) toewijzen aan eigen inwoners nog geen werkelijkheid is. De mogelijkheden om dit in 2024 wel te bewerkstelligen worden onderzocht.

Het eerste deel van het participatietraject voor Achter de Hoeven is doorlopen. Voor nog op te starten projecten zal het participatieproces worden meegenomen.

4.1 Ruimte en leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Ruimtelijke ordening

Zorgen voor een geschikt toetsingskader en passend beleid om functies binnen de gemeente een plek te geven en ontwikkelingen mogelijk te maken.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bestemmingsplannen

Pilots en projecten zijn ingericht voor externe ontwikkelaars. Ontwikkelaars kunnen plannen indienen voor ontwikkelingen binnen de gemeente grens. Indien de plannen op medewerking van de gemeente kunnen rekenen wordt een anterieure overeenkomst gesloten voor de ontwikkeling van het plangebied. Middels plankostenscan worden de kosten die de gemeente moet maken (bestemmingsplan, onderzoek en toezicht) aan de ontwikkelaar doorberekend. Voor de periode 2023-2026 worden ontwikkelingen verwacht aan de Raadshuisstraat in Raamsdonk, Oosterhoutseweg en Grote Kerkstraat 96-98 in Raamsdonksveer.

Voor 2023 wordt een bedrag van € 270.000 verwacht. De uitgaven die hier tegen overstaan bedragen € 270.000, waarvan € 170.000 interne uren betreft. Voor de periode 2024-2026 zijn nog geen projecten bekend.

Omgevingsplan
Met de verwachte invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2023 volgt de wettelijke verplichting om voor de gehele gemeente één omgevingsplan op te stellen. Conform het reeds vastgestelde plan van aanpak is een begin gemaakt met het uitwerken van het eerste deelgebied, namelijk Dombosch. Verwacht wordt dat eind 2023 dit deelgebied aan de raad voorgelegd kan worden om vast te stellen.

Met de ervaring die we opdoen bij deze eerste deeluitwerking kunnen we aan de slag met de het omgevingsplan voor andere bedrijventerreinen in de gemeente, Gasthuiswaard, Rivierkade en de Pontonnier. Deze werkzaamheden worden in 2023 opgestart. Deelgebied Raamsdonk moet ons inzicht geven in het werken en opstellen van een omgevingsplan voor tal van andere activiteiten. In 2023 starten we ook met het opstellen met de deeluitwerking van dit gebied.

We streven naar een afronding het omgevingsplan voor de gehele gemeente in 2027. De ervaring die we opdoen bij de eerste uitwerkingen gaat meer inzicht geven in de haalbaarheid van de planning.

Woningbouwopgave
Als gemeente Geertruidenberg moeten wij ook onze inbreng leveren voor de huidige woningbouwopgave in Nederland. Het is daarom belangrijk dat we voor komende jaren voldoende mogelijkheden creëren om deze woningen te bouwen. Dit doen we in eerste instantie door woningbouwlocaties te kiezen op de juiste plekken en hier de juiste kaders voor te scheppen. In de omgevingsvisie hebben wij diverse locaties aangewezen waar de komende jaren nieuwbouw gepleegd kan worden. Met ruimtelijke procedures (bestemmingplan/omgevingsplan, omgevingsvergunningen, etc.) moeten we dit mogelijk gaan maken.

Projecten
Theresiakwartier: Hier zijn de kaders door de gemeente al gevormd en worden de eerste woningen

in 2023 opgeleverd. Ook stichting Prisma zal in 2023 intrek nemen in hun nieuwbouw op deze locatie. In totaal komen hier 71 woningen.

Tuin van Sandoel: Op de locatie van de voormalige Bliënborch Mavo, oftewel Koloszaal, worden drie bouwblokken met 56 appartementen ontwikkeld. De bestemmingsplanprocedure voor dit project is in 2022 opgestart en wordt naar verwachting eind 2022/begin 2023 afgerond.

Veerse Dok: Jachthaven Dok12 in Raamsdonksveer-Zuid wordt getransformeerd naar een gevarieerd woonmilieu met diverse woning typologieën, onder ander waterwoningen. In totaal komen er 62 woningen in het gebied. De ontwikkelaar is bezig met het concept bestemmingsplan voor te bereiden.

Beethovenlaan 9 Raamsdonksveer: De locatie van het voormalige Overstapje aan de Beethovenlaan in Raamsdonksveer is door Prisma verkocht. Het bestemmingsplan voor de bouw van 9 vrijstaande woningen is door de gemeenteraad al vastgesteld. Het plan wordt in de vorm van vrije kavels gerealiseerd. De kavels zijn verkocht en de sloop van het pand is afgerond. Verwacht wordt dat de eerste woningen in 2023 opgeleverd worden.

Hoge Veer: De startnotitie voor de herontwikkeling van de locatie van het voormalige verzorgingstehuis in Raamsdonksveer is door de raad vastgesteld. Ondanks dat het gebouw momenteel wordt gebruikt voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne gaat de planontwikkeling achter de schermen door. De planning en realisatie zal afhangen van de termijn dat het gebouw een tijdelijke functie heeft.

Omschoorweg Raamsdonksveer: Samen met Thuisvester wordt voor de locatie gezocht naar een manier om hier op korte termijn huisvesting voor o.a. spoedzoekers mogelijk te maken. Dit kan in de vorm van tijdelijke woningbouw op basis van een tijdelijke vergunning. Maar bij voorkeur ontwikkelt Thuisvester hier direct permanente woningen.

Herstructurering Zoutmanstraat: De woningen aan de Zoutmanstraat, Burg. Meijersstraat en Molenstraat in Geertruidenberg zijn bouwkundig en bouwfysisch in een dusdanige staat dat renovatie geen optie meer is voor Thuisvester. Volledige sloop en nieuwbouw is dan ook het uitgangspunt. De planologische procedure wordt in 2023 verwacht. Het aantal woningen gaat van 39 naar ca. 60.

Grote Kerkstraat 96-98 Raamsdonksveer: Op de hoek van de Grote Kerkstraat en de Boterpolderlaan staat een bedrijfsloods die enkele jaren is afgebrand. De loods en de twee bijhorende bedrijfswoningen worden ontwikkeld tot 11 appartementen. De startnotitie voor deze ontwikkeling is in voorbereiding en wordt nog 2022 aan de raad voorgelegd. De planologische procedure zal in 2023 opgestart worden.

Raadhuisstraat 69 Raamsdonk: Voor het perceel naast Raadhuisstraat 67 in Raamsdonk is door de raad een startnotitie vastgesteld om tot de bouw van 7 woningen te komen. De ontwikkelaar is bezig met de verdere uitwerking van de plannen en de nodige procedure voor te bereiden.

Jan Steenstraat-Rembrandtlaan Raamsdonksveer*:* Achter het witgele kruisgebouw, tussen de Jan Steenstraat en de Rembrandtlaan wordt een plan ontwikkeld voor 8 appartementen. Planologisch is deze ontwikkeling in 2010 al mogelijk gemaakt door het vaststellen van het bestemmingsplan Ontwikkellocaties Raamsdonksveer Zuid. Destijds is deze ontwikkeling niet helemaal gerealiseerd.

<u>Transformatieopgave</u>
Een aantal gebieden binnen de gemeente staan aan de vooravond van een transformatie. De reden

van transformatie is veelal een milieutechnisch knelpunt of de (bestuurlijke) wens om een gebied een andere, kwalitatief betere invulling te geven. De Rivierkade krijgt als onderdeel van Programma Dongeoevers te maken met een transformatie van bedrijvigheid naar een mix van bedrijvigheid, commerciële activiteiten en recreatie.

Vanuit de zoektocht naar een alternatieve locatie voor de scheepswerf van Ruijtenberg ontstaat op termijn de opgave om tot een transformatie van de huidige scheepswerf te komen. Voor het Amergebied blijft de transformatie de komende jaren op de agenda staan. Keuzes die gemaakt gaan worden op landelijke en regionaal niveau voor wat betreft de elektriciteitsvoorziening gaan veelal bepalend zijn voor de vorm van transformatie.

Stikstof & energie

De opgave om tot een forse reductie van de stikstofdepositie te komen op onze Natura2000 gebieden zet de bouw van woningen in het hele land onder druk. Vooralsnog zijn er binnen onze gemeente geen woningbouwprojecten die geen doorgang kunnen vinden. Maar voor de ontwikkelingen in voorbereiding moet nog gaan blijken of deze problematiek tot vertragingen of afstel gaat leiden. De beleidslijnen vanuit de Rijksoverheid zullen hier veelal bepalend in zijn.

De transitie van fossiele brandstoffen naar duurzame energieopwekking zal van invloed zijn op de voortgang van onze woningbouwopgave. Maar ook de opgave om deze transitie in bestaande gebieden mogelijk te maken is vele malen groter en complexer. Het planologische kader dat wij als gemeente maken moet hier voldoende flexibiliteit voor bieden.

Visies & beleidsstukken:

Gebiedsvisie Grote Kerkstraat: Voor het gebied grofweg begrensd door de Grote Kerkstraat, Rembrandtlaan, Rubenstraat in Raamsdonksveer is een gebiedsvisie in voorbereiding. Door het aankomende vertrek van basisschool de Wilsdonck uit het pand aan de Rembrandtlaan en de wens van enkele ondernemers om hier gronden tot ontwikkeling te brengen is ervoor gekozen om een integrale visie voor het gebied op te stellen, zodat de aankomende ontwikkelingen samenhang met elkaar vertonen en de ontwikkelingen elkaar ook kunnen versterken.

Gebiedsvisie amoveringslocaties 150 Kv: Hoewel het moment van verwijderen van de masten nog niet definitief bekend is, gaan we als gemeente wel aan de slag om te bekijken hoe we om moeten gaan met de locaties onder het tracé als de masten weg zijn. Niet met het doel om potentiële woningbouw of andere ontwikkelingen mogelijk te maken, maar om de ruimtelijke kwaliteit van deze gebieden te waarborgen of te verbeteren. Dit gaan we samen doen met de inwoners en belanghebbende van de verschillende locaties. Voor het opstellen van de visie en het mogelijk maken van participatie wordt te zijner tijd een werkbudget aangevraagd.

Projectplan Nionplas: Als onderdeel van de ontwikkelvisie Plassengebied Raamsdonksveer is een concept inrichtingsplan voor de Nionplas opgesteld. Het inrichtingsplan wordt verder uitgewerkt en zal, samen met een projectplan om tot uitvoering te komen, aan de raad en het college voorgelegd gaan worden. Voor het verder uitwerken van het herinrichtingsplan en het opstellen van een projectplan voor de uitvoering is een werkbudget nodig van €25.000,-

Antennebeleid: Telecommunicatie is in deze tijd van levensbelang. De techniek rondom telecommunicatie staat ook niet stil. Onder andere met de uitrol van het 5G netwerk in Nederland krijgen veel gemeenten te maken met verzoeken van netwerkaanbieders om nieuwe masten te mogen plaatsen. Om als gemeente kaders te geven waarbinnen de locatie keuzes voor nieuwe masten gemaakt worden is het Antennebeleid noodzakelijk. Dit beleid wordt medio 2022 voorbereid en zal naar verwachting in 2023 aan de raad voorgelegd worden ter besluitvorming.

Omgevingsplan
De Omgevingswet is uiteindelijk op 1 januari 2024 in werking getreden. Vanaf die inwerkingtreding tot uiterlijk 1 januari 2032 hebben wij als gemeente de tijd om te komen tot één omgevingsplan voor de gehele gemeente. Op dat moment moet het definitieve omgevingsplan ook voldoen aan de geldende standaarden en regelgeving. Dit is een omvangrijke klus. Om die reden is in 2023 al gestart met het opstellen van de eerste deeluitwerking van het omgevingsplan. Conform het Plan van Aanpak zijn we begonnen met industrieterrein Dombosch als eerste deeluitwerking. Samen met adviesbureau Antea is er gewerkt aan de structuur van het omgevingsplan en ook hebben de eerste regels vorm gekregen.
Samen met het opschuiven van de inwerkingtreding van de Omgevingswet schuift ook de planning voor het opstellen van het Omgevingsplan, zoals opgenomen in het Plan van Aanpak mee op.

Woningbouwprojecten
Theresiakwartier
In het begin van 2023 is gestart met de bouw 27 appartementen. Het nieuwe woongebouw en kindcentrum van Stichting Prisma zijn opgeleverd en bewoners van Prisma hebben hun intrek genomen. Hiermee kon de sloop van de overige gebouwen ook plaats vinden. In 2023 is ook de verkoop van de 17 grondgebonden woningen gestart.

Tuinen van Sandoel
In december 2022 is het bestemmingsplan voor de ontwikkeling van 56 appartementen door de gemeenteraad vastgesteld. Het beroep dat tegen het bestemmingsplan was ingesteld is ingetrokken, daarmee is het bestemmingsplan in 2023 onherroepelijk geworden. De ontwikkelaar heeft de plannen verder uitgewerkt en de omgevingsvergunning voor de drie bouwblokken is in 2023 verleend. De verkoop van de appartementen van de eerste twee bouwblokken heeft in 2023 plaatsgevonden. De ontwikkelaar heeft overeenstemming bereikt met Thuisvester om de 12 appartementen van bouwdeel C over te nemen. Deze komen na realisatie beschikbaar voor de sociale huur. Aan de 12 appartementen van bouwdeel C is een StartBouwImpuls (SBI) subsidie toegekend van €12.500 per wooneenheid. Een totaal bedrag van €150.000. Deze subsidie is inmiddels uitgekeerd aan de gemeente. We zoeken naar een manier om de subsidie op de juiste wijze aan Thuisvester toe te laten komen.

Veerse Dok
De jachthaven Dok12 wordt getransformeerd tot een gevarieerd woonmilieu met verschillende woningtypologieën. Met de initiatiefnemer is een anterieure overeenkomst gesloten. Gedurende de voorbereidingen van het bestemmingsplan is duidelijk geworden dat de provincie en het waterschap negatief staan tegenover de ontwikkeling omdat deze buitendijks plaats vindt. Ondanks verschillende gesprekken is het standpunt niet veranderd. Omdat de gemeente en de ontwikkelaar nog steeds positief tegenover het plan staan en van mening zijn dat sprake is van een veilig woon- en leefklimaat is eind 2023 het ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd.

Hoge Veer
Ondanks het tijdelijke gebruik van het voormalige verzorgingstehuis gaan de gesprekken met Thuisvester over herontwikkeling van de locatie verder. Nu de raad zich duidelijk heeft uitgesproken over de datum dat het tijdelijk gebruik beëindigd moet worden, is het voor Thuisvester ook duidelijker in welke tempo zij tot ontwikkeling over moeten gaan. In lijn met de reeds vastgestelde startnotitie (april 2022) verwacht Thuisvester hier ca. 100 wooneenheden te kunnen realiseren. Een deel daarvan zal zorg wonen worden.

Omschoorweg

Voor de locatie Omschoorweg in Raamsdonksveer is in 2023 een uitvoeringsnotitie door de raad vastgesteld. De ontwikkeling voorziet in ten hoogste 70 verplaatsbare woningen. Thuisvester heeft een prefab woningsysteem voor ogen om op deze locatie in korte tijd woningen te kunnen realiseren. Ondanks het verplaatsbare karakter van de woningen is de ontwikkeling beoogd voor 40 jaar. Met de ontwikkeling wordt voorzien in het huisvesten spoedzoekers en statushouders, maar ook is de helft van de woningen bedoelt voor reguliere sociale verhuur. Om de ontwikkeling te vergunnen voor een periode van 40 jaar is het project aangemeld als experiment onder Crisis- en Herstelwet (Chw). Het plan is voor advisering aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit voorgelegd. Ook heeft er een informatieavond voor omwonenden plaatsgevonden. De vergunningaanvraag is eind 2023 binnengekomen.

Herstructurering Zoutmanstaat

Het plan van Thuisvester om de 39 vroeg naoorlogse woningen aan de Zoutmanstraat, Burg. Meijerstraat en Molenstraat te vervangen door een combinatie van grondgebonden en gestapelde woningen in 2023 een stap verder gebracht. Het plan is op advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit aangepast. De aanwezigheid van vleermuizen maakt dat er eerst de nodige maatregelen getroffen moeten worden, voordat er tot sloop kan worden overgegaan. Dit brengt de nodige vertraging met zich mee. De planning om nog in 2023 een bestemmingsplan ter inzage te leggen is dan ook niet meer gehaald. Thuisvester zal nu, vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet, tot een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) over gaan.

Grote Kerkstraat 96-98 Raamsdonksveer

Ter plaatse van de twee bedrijfswoningen en de afgebrande loods op de hoek van de Grote Kerkstraat-Boterpolderlaan in Raamsdonksveer is een ontwikkelaar voornemens om appartementen te ontwikkelen. Het eerste plan om hier 11 appartementen te realiseren bleek volgens de ontwikkelaar niet haalbaar. Om die reden is het plan gewijzigd naar 4 appartementen, 1 nieuwe grondgebonden woning en behoud van één van de bestaande woningen. De initiatiefnemer is nog bezig met het verder uitwerken van de plannen en laat de nodige onderzoeken uitvoeren. Verwacht wordt dat de ruimtelijke procedure in 2024 gestart wordt.

Raadhuisstraat-Regentenstraat Raamsdonk
Voor de bouw van 7 grondgebonden woningen op het perceel Raadhuisstraat-Regentenstraat in Raamsdonk heeft het ontwerpbestemmingsplan in 2023 ter inzage gelegen. Vaststelling van het plan staat geagendeerd voor de raadsvergadering van 25 april 2024. Om de ontwikkeling mogelijk te maken is er gezocht naar een alternatieve locatie voor de skatebaan die nu op het perceel staat. Met behulp van een enquête is de omgeving bevraagd over een mogelijke nieuwe plek. De skatebaan wordt verplaatst naast het trapveldje aan de Regentenstraat.

Landgoed Hooijpolder
Al enkele jaren is de eigenaar van enkele agrarische gronden aan de Lange Broekstraat in Raamsdonk bezig om tot een landgoedontwikkeling te komen. Het landgoed beslaat grofweg de gronden tussen de Lange Broekstraat, Engelsewal, Nieuweweg en Vlaaikensstraat. Het plangebied van ca. 15 ha bevat minimaal 50% nieuwe natuur, maar ook agrarische gronden voor extensieve begrazing met bijzondere grazers. Daarnaast wordt er de mogelijkheid gecreëerd om 3 woongebouwen bestaande uit ieder maximaal 2 wooneenheden op te richten. Omdat de Landgoedregeling vanuit de provincie is aangescherpt, wordt op deze locatie niet meer voldaan aan deze regeling. Toch vindt de provincie het plan bijdragen aan de ruimtelijk kwaliteit. Het ontwerpbestemmingsplan is dan ook aangepast om middels een maatwerk regeling af te wijken van de omgevingsverordening van de provincie.
Het ontwerpbestemmingsplan is in december ter inzage gelegd. Met de initiatiefnemer is een anterieure overeenkomst gesloten.

Jan Steenstraat-Rembrandtlaan Raamsdonksveer
Achter het witgele kruisgebouw, tussen de Jan Steenstraat en de Rembrandtlaan wordt een plan ontwikkeld voor 8 appartementen. Planologisch is deze ontwikkeling in 2010 al mogelijk gemaakt door het vaststellen van het bestemmingsplan Ontwikkellocaties Raamsdonksveer Zuid. Destijds is deze ontwikkeling niet helemaal gerealiseerd. Het is aan de initiatiefnemer om de benodigde vergunningen voor het project aan te vragen.

Andere projecten

Herontwikkeling Schonckplein
Met de vastgoedeigenaar van de PLUS supermarkt en voormalige sporthal de Veste op het Schonckplein in Geertruidenberg is in 2022 een intentieovereenkomst gesloten. De ontwikkelaar heeft 2023 benut om onderzoek te doen naar de haalbaarheid van herontwikkeling van het Schonckplein, waarbij er plaats is voor een nieuwe supermarkt op de locatie van de sporthal. Boven de nieuwe supermarkt kan voorzien worden in appartementen en er wordt gezocht naar een nieuwe invulling van de bestaande winkelruimte. Daarnaast is het nodig om de inrichting van de openbare ruimte een kwaliteitsimpuls geven. In 2024 wordt het resultaat van het haalbaarheidsonderzoek (inclusief participatie) in de vorm van een startnotitie ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.

Veerse Toren
In maart 2023 stelde de gemeenteraad het bestemmingsplan voor de ontwikkeling van een hotel in en rond de monumentale watertoren in Raamsdonksveer vast. Dit plan in ondertussen onherroepelijk geworden en de ontwikkelaar is bezig om het plan verder uit te werken. Hiervoor is diverse malen het ontwerp voor advisering met de CRK besproken. Om de bouwwerkzaamheden al te kunnen starten voordat afrit 34 na de reconstructie van knooppunt Hooipolder komt te vervallen, is er gekozen de op en afrit tijdelijk te verleggen. Hiervoor is ondertussen vergunning afgegeven. Vanwege de netcongestie wordt er geen garantie gegeven

voor een elektra aansluiting door Enexis. De initiatiefnemer is nog bezig om tot een oplossing te komen hiervoor, alvorens de vergunningaanvraag gedaan kan worden.

Inrichtingsplan Nionplas / Plassengebied
Als gevolg van de werkzaamheden rondom knooppunt Hooipolder is een (gedeeltelijke) herinrichting van de Nionplas noodzakelijk. Omdat de ambtelijke capaciteit op andere projecten is ingezet is er nog geen voortgang in het opstellen van een inrichtingsplan.
De zandwinning in de Put van Caron is begonnen. Het gewonnen zand ligt in het depot aan de Oosterhoutseweg. De verondieping die nodig is voor de herinrichting is punt van discussie geweest bij bestuur van het waterschap, omdat dit gebeurt met licht verontreinigd slib en grond. Bij het bestuur lag een toetsingskader om sturing te geven aan deze verondieping. Die is door het bestuur niet aangenomen. De verondieping is daarmee niet van de baan. Er zijn meer mogelijkheden voor de aannemer.

Visie & beleidsstukken

Uitwerking ontwikkelvisie Plassengebied
Het college heeft een uitwerking van de ontwikkelvisie Plassengebied uit 2018 vastgesteld. Hiermee worden beleidsmatige keuzes uit de visie verder aangescherpt. De visie uit 2018 en de uitwerking vormen samen de ontwikkelrichting van het plassengebied.

Bestemmingsplan de Pontonnier
Voor het bedrijventerrein de Pontonnier was het noodzakelijk dat de geluidszone werd geactualiseerd, aangezien er bij de vaststelling 2002 enkele fouten zijn gemaakt. Er is de afgelopen jaren gewerkt aan een nieuw zonebeheersplan. De nieuwe geluidszone moet ook juridisch verankerd worden in een bestemmingsplan. Er is gekozen om een integrale herziening

van het bestemmingsplan Pontonnier op te starten. Op 20 april 2023 stelde de raad het bestemmingsplan vast. Omdat er ook een deel van de geluidszone over onze gemeentegrens valt, heeft de gemeente Altena een partiele herziening van het bestemmingsplan vastgesteld. Tegen het bestemmingsplan is beroep ingesteld.

4.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Wat willen we bereiken?

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

We geven sturing aan de gemeentelijke gebiedsontwikkeling. De grondexploitaties zijn budgettair neutraal.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Grex Achter de Hoeven

In 2023 start de aanbesteding en participatie voor de woningbouw Achter de Hoeven. Ook zullen we voorbereidende onderzoeken uitvoeren en lopen de reguliere projectactiviteiten door.
Kosten 2023: € 95.000

In 2024 vinden er onderzoeken plaats en uitwerking van de ontwikkelplannen alsmede de ruimtelijke procedure. Tevens zijn er risico's waar rekening mee gehouden moet worden.
Kosten 2024: € 185.000

In 2025 en 2026 begeven we ons richting de uitvoering . Dit brengt veel begeleiding, contractmanagement, participatie en afstemmingen met zich mee. Tevens zijn er risico's waar rekening mee gehouden moet worden.
Kosten 2025 en 2026: € 210.000 per jaar

De gemeenteraad stelde in oktober van 2023 de startnotitie Achter de Hoeven vast. Voordat dit besluit genomen kon worden is er een participatietraject opgestart waarbij de omwonenden en andere belanghebbende mee hebben bepaald wat de waardevolle delen van het huidige groengebied Achter de Hoeven zijn. Te samen met gebiedsvisie, opgesteld door deskundigen, is een Toekomstperspectief geschetst.

In het gebied zijn ook verkennende sonderingen en bodemonderzoeken uitgevoerd om inzicht te krijgen in de bodemgesteldheid. Tevens zijn de veldonderzoeken afgerond om de aanwezigheid van beschermde diersoorten te bevestigen of uit te sluiten.

Bij de algehele actualisatie van de grondexploitaties zijn de uitgangspunten uit de starnotitie verwerkt in de GREX Achter de Hoeven. Een gewijzigd programma, prijsstijgingen en rentewijzigingen zijn factoren die het resultaat van de GREX beïnvloeden. Dit heeft er geresulteerd dat het verwachte resultaat is afgenomen van € 3.324.000 naar € 2.559.000.

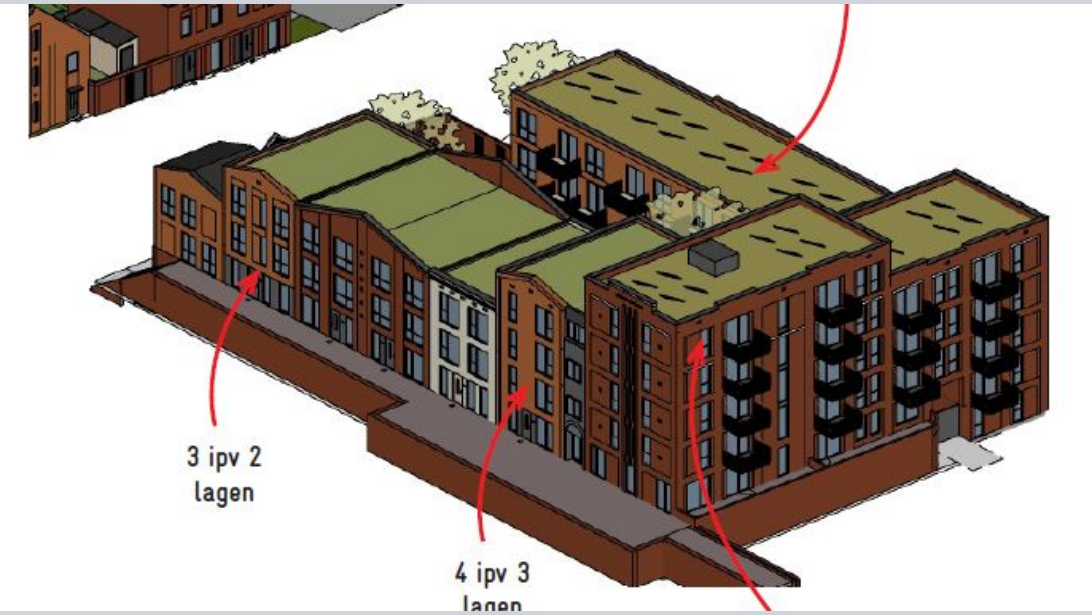
Grex oude haven deel B Woningbouw

In 2023 zijn de werkzaamheden van de Herinrichting afgerond. De activiteiten beperken zich tot de begeleiding van de woningbouwontwikkelingen. Dit gaat om contractmanagement, participatie, ruimtelijke procedure en de algemene plankosten. In 2023 en 2024 gaat het om voorbereiding. In 2025 en 2026 gaat het om uitvoering. In 2026 zijn er nog kosten om de buitenruimte aan te passen op de woningbouw.

Kosten 2023-2026: € 45.000 per jaar

De aanleg van het openbare gebied is in 2022 afgerond en opgeleverd. In oktober 2023 is de onderhoudstermijn afgelopen.

Na de gunning van het woningbouwproject aan Dura Vermeer is de ontwikkelaar aan de slag gegaan om het plan verder uit te werken. Eind 2023 hebben er nog enkele optimalisaties in het plan plaatsgevonden. De wijzigingen en uitwerkingen zijn besproken met de CRK. Met deze laatste adviezen kan het plan uitgewerkt worden tot het niveau van vergunningaanvraag. Het plan voorziet in 10 grondgebonden woningen en 42 appartementen.

Verder is de contractvorming met de ontwikkelaar in een ver gevorderd stadium. Op enkele kleine puntjes na is hier overeenstemming bereikt. De overeenkomst kan begin 2024 getekend worden.

Het aangepaste plan heeft geen invloed op de grondexploitatie. Bij de actualisatie is het verwachtte resultaat voor Oude Haven iets bijgesteld. Het resultaat is toegenomen van -/- €734.000 naar -/- €665.000.

Grex Rivierkade

In 2023 vindt de ruimtelijke procedure en de uitvoering van de noordelijke bedrijventerreinen plaats. Daarnaast geven we uitvoering aan de verplaatsing van Mafeking en de herinrichting van de

watersportverenigingen. ook wordt er een inrichtingsplan opgesteld waar in de jaren 2024-2026 invulling aan gegeven gaat worden.

Kosten 2023: € 505.000
Kosten 2024: € 240.000
Kosten 2025: € 125.000
Kosten 2026: € 50.000

In 2022 werd overeenstemming bereikt met Bunkercentrum Dongemond over de aankoop van een stuk gemeentegrond voor de uitbreiding van zijn bedrijf. Naast de uitbreiding van de bedrijfsactiviteiten biedt het gebouw straks ook ruimte voor een horecagelegenheid nabij het water. Begin 2023 heeft de overdracht plaatsgevonden en is het bouwplan verder uitgewerkt, de CRK heeft hierbij geadviseerd. De omgevingsvergunning voor de nieuwbouw is afgegeven en de voorbereidingen voor de bouw zijn begonnen.

Omdat de positie van het gebouw iets aangepast moest worden is er een klein deel gemeentegrond extra verkocht. Dit deel was in gebruik bij watersportvereniging de Donge. De vereniging krijgt het aantal vierkante meters elders gecompenseerd.

Met het Bunkercentrum, WSV de Donge en WSV Geertruidenberg is een schetsavond georganiseerd om hun ideeën over de inrichting van het openbare gebied in beeld krijgen. Ook heeft er een informatief gesprek met de Oudheidkundige kring Geertruydenberghe plaatsgevonden. Aveco de Bondt is met al deze informatie aan de slag gegaan om een concept inrichtingsplan op te stellen. In 2024 wordt er vervolg gemaakt met dit traject door het concept met omwonenden en andere belanghebbende verder te bespreken.

Ambtelijk is aan het college geadviseerd om een andere oplossing te zoeken voor de huisvesting van waterscouting Mafeking en de Bergsche Battery. Sinds 2020 ligt het idee op tafel om deze twee verenigingen te huisvesten in de voormalige brandweerkazerne aan de Statenlaan. Omdat behoud van de loods niet bijdraagt aan de kwaliteitsverbetering die in het gebied wordt beoogd en er technische knelpunten zijn is het idee voorgelegd om te onderzoeken of er nieuwbouw mogelijk is aan de Reenweg in Raamsdonksveer. Met de waterscouting Mafeking en de Bergsche Battery zijn gesprekken gevoerd om tot een voorlopig ontwerp te komen van een nieuw gebouw op deze plek. Begin 2024 wordt aan de raad gevraagd om hier budget voor beschikbaar te stellen.

Bij de actualisatie in november is het resultaat van de GREX ietwat bijgesteld van -/- €1.430.000 naar -/- €1.546.000. Dit verschil is onder andere te verklaren door meer sloopkosten die voorheen was voorzien en een langere doorlooptijd van de grondexploitatie.

4.3 Wonen en Bouwen

Wat willen we bereiken?

Wonen en bouwen

Vergunningverlening onder de Omgevingswet:
De nieuwe Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging implementeren en de dienstverlening hierop aanpassen. Dat betekent o.a. kortere doorlooptijden voor vergunningen, meer locatiebezoeken en het werken met intake- en omgevingstafels voor nieuwe initiatieven.

We willen komen tot een adequaat onderhoudsniveau van de gemeentelijke gebouwen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Basisadministratie Gebouwen

Betreft het bijhouden van de wijzigingen in de BAG administratie. De werkzaamheden worden deels intern uitgevoerd.

We hebben de reguliere BAG-werkzaamheden uitgevoerd, welke in samenhang met de uitvoering van de Wet WOZ worden gecontroleerd door de toezichthouder, de Waarderingskamer.

Gemeentelijke panden

Panden:

- Julianalaan 103
- Burggravelaan
- Burggravelaan 3
- Meidoornstraat 5
- Heemraadsingel 6a-b
- Statenlaan 3-5
- Rembrandtlaan 2
- Heereplein Fractiehuisje

Vanwege het tot voor kort niet op een adequate wijze kunnen invullen van de vacature gebouwenbeheer zijn er binnen het onderhoudsprogramma achterstanden opgelopen. In de eerste helft van 2023 zullen de achterstanden zo veel als mogelijk worden opgepakt. Tevens zal beleid worden ontwikkeld hoe om te gaan met de gemeentelijke gebouwen en zal, mede op basis hiervan, worden gekomen tot een geactualiseerd meerjarenonderhoudsplan. Dit zal ter vaststelling aan uw raad worden aangeboden.

Van achterstand in onderhoud is geen sprake meer. In 2023 is het nodige onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed uitgevoerd, waardoor de panden verkeren in minimaal conditieniveau 3. Tevens is er begin 2023 gewerkt aan een geheel nieuw MeerJarenOnderhoudsPlan (MJOP) voor de jaren 2024-2033. Het nieuwe MJOP is medio juni vastgesteld door de gemeenteraad. Het nieuwe MJOP is leidend als het gaat om het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed.

Omgevingsvergunning

Per 1-1-2023 is het hoogstwaarschijnlijk dat de Omgevingswet (OW) en de Wet Kwaliteitsborging (WKP) van kracht gaan worden. Nieuwe aanvragen vanaf deze datum worden afgehandeld conform nieuwe wetgeving. De lopende aanvragen worden afgewerkt onder de Wabo. Dit betekent dat er twee verschillende vergunningprocedures worden gevolgd waarvan de vergunningprocedures onder de Wabo worden afgerond en ook niet meer worden opgestart. De dienstverlening sluit aan op de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging.

Financieel:

Door de sterk gestegen grondstoffen, stijging brandstofprijzen en onzekerheid over het verloop van de oorlog in Oekraïne zijn investeringen die gepland waren in bouwprojecten niet meer vanzelfsprekend. Hierdoor kunnen er minder bouwaanvragen worden ingediend dan was voorzien, hetgeen risico's met zich meebrengt voor de inkomsten bouwleges. Ook de komst van de OW en met name implementatie van de WKP heeft een beperkt effect op de leges omdat een beperkt aantal taken komt te vervallen, maar gelijkertijd komen er taken bij. De inschatting is dat dit gaat om ca 3 % (€ 14.100) van de legesopbrengst.

De Omgevingswet is in 2023 uitgesteld naar 1 januari 2024. Tot het einde van 2023 was er nog onzekerheid over de invoering van deze wet in combinatie met de Wet Kwaliteitsborging (Wkb). Eind 2023 is door minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening besloten dat verbouwingen vallende onder de gevolgklasse 1 (woningen, bedrijfspanden) niet onder de Wkb worden behandeld tot 1 januari 2025. Voorgaande betekent dat het aantal meldingplichtige bouwwerken onder de Wkb beperkt zullen blijven. Eind 2023 zijn nog een aantal plannen ingediend zodat deze nog onder Wabo afgehandeld dienen te worden.

Financieel**:**
Het aantal verleende vergunningen ligt circa 10% lager dan 2022. Deels is dit te verklaren dat het aantal vergunningen in het tweede halfjaar van zonnepanelen in beschermd stadsgezicht is afgenomen. Er zijn echter wel meer grotere projecten gerealiseerd dan was voorzien en dat heeft geleid tot een overschrijding van de leges in t.o.v. de primaire begroting. Gedurende het jaar is prognose opbrengst leges wel in de P&C cyclus aangepast, echter blijkt ook einde het jaar dat de leges wederom een forse overschrijding hebben t.o.v. bijgestelde begroting. Dit wordt veroorzaakt door enkele grote bouwprojecten, zoals het kindcentrum aan de Parklaan en de woningbouw aan de Vijfhoevenlaan. Voor deze projecten zijn bestemmingsplannen opgesteld, welke pas qua procedure in het 4e kwartaal afgerond konden worden. Dit heeft geleid dat de vergunningverlening van deze projecten nog in 2023 konden worden afgerond.

Omgevingswet

1. <u>Achtergrond</u>

De ingangsdatum van de Omgevingswet is al een aantal malen uitgesteld. De invoeringsdatum staat nu gepland voor 1 januari 2023. In de aanloop naar de Omgevingswet is aan de eerste verplichting voldaan: de vaststelling van de Omgevingsvisie in 2021. Daarmee is de basis voor het toekomstig gemeentelijk beleid gelegd. Het maken van een Omgevingsplan (één plan voor de hele gemeente) is de volgende stap in het proces. Het Omgevingsplan is een nadere uitwerking van de Omgevingsvisie. Gestart wordt met deelgebied Dombosch, een offerte-aanvraag in momenteel in voorbereiding. In de begroting van 2022 is hiervoor al budget opgenomen.

2. <u>Periode 2023 tot en met 2026</u>

Na de definitieve inwerkingtreding van de Omgevingswet vervallen de kosten van het aanpassen van wet- en regelgeving. De nadruk komt dan te liggen op inbedding van en leren werken met de nieuwe regelgeving. Voor 2023 tot 2026 is al jaarlijks een bedrag van € 135.000 gereserveerd: € 77.000 bestemd voor inhuur van externe expertise en € 58.000 voor communicatie en opleiding/begeleiding.

De legesverordening en de APV zijn zoveel mogelijk beleidsneutraal overgegaan en vastgesteld in de raad. Er is invulling gegeven aan het adviesrecht van de raad en de delegatie van bevoegdheden. OMWB is onder de Omgevingswet opnieuw gemandateerd, daarmee kan de OMWB rechtmatig de taken uitvoeren namens het college van burgemeester en wethouders. Inhoudelijk zijn er geen wijzigingen aangebracht in het mandaat. Het mandaat aan de OMWB van 2018 is ingetrokken.

De medewerkers zijn getraind om te werken met de Omgevingswet. De werkprocessen vergunningverlening, toezicht en handhaving en intaketafel zijn beschreven en aangepast op het werken onder de Omgevingswet. RXMission, het zaaksysteem, waarmee de vergunningaanvragen worden afgehandeld is ingericht op de Omgevingswet. Er zijn afspraken gemaakt met de Omgevingsdienst Midden en West Brabant(OMWB) over de samenwerkingsruimte. Een samenwerkingsruimte waarin de betrokken ketenpartners(o.a. provincie, Veiligheidsregio) adviezen kunnen uitbrengen.

We zijn gestart met het opstarten van de eerste deeluitwerking van het omgevingsplan. Bij het opstellen doen we veel ervaring en kennis op over het werken met dit nieuwe instrument en de wetgeving.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden.

Volkshuisvesting

Om te zorgen voor een geschikte woningvoorraad voor de juiste doelgroepen op de juiste plekken in de gemeente, gaan we de komende jaren werken aan een Programma Wonen en de uitvoering hiervan. Verschillende onderzoeken zullen deel uitmaken van de basis van het programma. Voor de uitvoering is een jaarlijks bedrag opgenomen.

In dit Programma worden strategische keuzes gemaakt voor het krijgen en behouden van een geschikte woningvoorraad binnen de gemeente. Hierbij wordt ingezet op alle doelgroepen, met extra aandacht voor het doelgroepenbeleid vanuit het Rijk. Dit alles in samenwerking met verschillende stakeholders, waarbij woningcorporatie Thuisvester een zeer belangrijke partner is.

In de woonregio wordt de komende jaren gewerkt aan een gezamenlijk monitoringssysteem, waarmee alle woningbouwontwikkelingen realtime gevolgd kunnen worden en er ook regionaal een goede balans kan ontstaan qua (sociale huur) woningvoorraad.

Het Programma Wonen is opgesteld en wordt begin 2024 gepresenteerd aan de gemeenteraad. In het Programma Wonen geven we een beeld van de maatschappelijke huisvestingsopgaven die op nationaal en lokaal niveau op ons af komen. We staan stil bij de woonbehoeften van verschillende doelgroepen, presenteren onze visie op wonen en ontwikkeling van de woningvoorraad en geven duiding aan wat een prettige woon- en leefomgeving van ons vraagt. Ook spreken we onze voornemens uit op gebied van faciliteren aan woon-zorgbehoeften.

Het afgelopen jaar hebben wij verschillende onderzoeken laten uitvoeren ten behoeve van de volkshuisvesting in Geertruidenberg. Bijvoorbeeld naar mogelijke woningbouwlocaties, en lokale en regionale woon(-zorg)behoeften.

4.20 Mutaties reserves

Wat willen we bereiken?

Mutaties reserves programma 4

De reserves hebben verschillende functies. Waaronder een bufferfunctie voor het opvangen van onverwachte tegenvallers en risico's (weerstandscapaciteit). Een bestedingsfunctie voor het reserveren van middelen voor specifiek doel of activiteit. Een egalisatiefunctie voor het egaliseren van tarieven over meerdere jaren. Ook kunnen jaarlijks terugkerende en (sterk) fluctuerende lasten met een reserve daarbij worden verrekend. Daarnaast kennen de reserves een financierings- en dekkingsfunctie zoals o.a. dekking van kapitaallasten van investeringen.
In programma 4 zijn in de begroting 2023-2026 geen wijzigingen in de reserves voorzien.

Gedurende het jaar 2023 hebben diverse mutaties plaatsgevonden op de reserves binnen het programma Wonen. Onder andere vanwege bestemmingsplannen, grondexploitatie, groencompensatie en de Vrije Algemene Reserve. Een nadere specificatie is opgenomen in het jaarrekeninggedeelte.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Reserve grondexploitatie

Het beschikken over een afzonderlijke buffer om onvoorziene risico's (m.n. die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen) met betrekking tot de grondexploitatie op te vangen. In 2023 is een onttrekking doorgevoerd vanwege dekking van uitgaven waarover in het verleden reeds is besloten.

Reserve externe groencompensatie

Als gevolg van het amendement "Laat ongemoeid, datgene wat groeit en bloeit" van 5 oktober 2023 is het bedrag van €300.000 dat was bedoeld voor verbetering/investering in het natuurbos Achter de Hoeven buiten de grondexploitatie gelaten. In plaats hiervan is een reserve ingesteld bedoeld voor het creëren van groen in de gemeente ter compensatie van het plan Achter de Hoeven. Conform een ander amendement van 5 oktober 2023 wordt ook het eerder beschikbaar gestelde bedrag van €50.000 dat was beoogd voor het onderzoeken van de polder van Allard als locatie voor natuurcompensatie uit de grondexploitatie gehaald en in deze reserve opgenomen. De reserve bedraag in 2023 dan ook in totaal €350.000,-

Vrije Algemene Reserve opgave 4

In 2023 is binnen programma 4 besloten om een tweetal onttrekkingen uit de Vrije Algemene Reserve te doen. € 40.000 ter dekking van de kosten van het bestemmingsplan (herkomst uit besluitvorming 2018) en € 120.000 ter dekking van incidentele salarislasten van 1,5 FTE die in de Beleidsrijke begroting 2023 zijn opgevoerd.

4.30 Wat heeft het gekost?

P4 Wat heeft het gekost?

Overzicht Wonen (bedragen x € 1.000)

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	6.419	3.946	3.215	2.621	594
Baten	-5.671	-3.136	-2.458	-2.953	495
Saldo	**748**	**810**	**757**	**-332**	**1.089**

Resultaat bestemming

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	0	0	350	353	-3
Baten	0	0	-181	-181	0
Saldo	**0**	**0**	**169**	**172**	**-3**

Gerealiseerd resultaat

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	6.419	3.946	3.565	2.974	591
Baten	-5.671	-3.136	-2.639	-3.134	495
Saldo	**748**	**810**	**926**	**-160**	**1.086**

4.40 Voortgang investeringen

In programma 4 zijn geen investeringen begrepen.

4.50 Risico's

Verslechtering kostendekkenheid van leges

De invoering van de Omgevingswet is pas in werking getreden op 1 januari 2024. Uitgangspunt bij de voorbereiding van de legesverordening 2024 was zoveel mogelijk beleidsneutraal over te gaan. Dit is ook als zodanig uitgevoerd. In 2024 zal de legesverordening nader worden geëvalueerd waarbij ook de kostendekkendheid betrokken wordt en de ervaringen van de invoering van de Omgevingswet.

4.60 Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Voor programma 4 zijn geen wettelijke beleidsindicatoren voorgeschreven .

Beleidsindicatoren beleidsrijke begroting 2023

Hoe gaan we dit meten?

Strategisch doel	Beleidsindicatoren	Aantal

Creëren woonruimte naar behoefte:	Het aantal actief woningzoekend in de gemeente in de sociale huursector.	Het aantal uniek reagerende woningzoekenden is als volgt: 2021: 7.074 2022: 2.931 - Actief woningzoekende: 757 2023: 3.216 - Actief woningzoekende: 860
	Het aantal uitgiftes van bindingseis uittreksels.	Het aantal uitgiftes is op dit moment nog niet bekend.
	Het totale aantal woningen binnen de gemeente.	1-1-2023: 10.120 CBS StatLine: Voorraad woningen (https://opendata.cbs.nl/statline/#/-CBS/nl/dataset/82900NED/table?fromstatweb)
	Het resultatenoverzicht van het COA (statushouders en amv-ers)	De taakstelling voor 2023 was het huisvesten van 49 statushouders. We hadden een voorstand van 9 en hebben aanvullend voor 31 personen huisvesting gerealiseerd. Hiermee hebben we 2023 afgesloten met een achterstand op de taakstelling van 9 personen.
	Overzicht woningbouwcapaciteit per gemeente van de provincie Noord-Brabant.	De provincie geeft hun prognoses weer op https://bevolkingsprognose.brabant.nl/ De indicatie van de toename van de woningvoorraad voor Geertruidenberg in de periode 2023-2030 bedraagt 590 (index 105,8) 2025: 10.290, 2030: 10.710, 2035: 11.125, 2040: 11.350
We verbeteren, bewaken en behouden de balans	% sociale woningbouw per wijk/kern/gemeente	31,3 % (2022) van de woningvoorraad in gemeente is een sociale huurwoning. Geertruidenberg (2021): 27, 8 %, Raamsdonksveer (2021): 31,3 %, Raamsdonk (2021): 17,8%
	% toegewezen woningen met binding (Thuisvester)	2023: 21,6% (35 woningen) In 2023 publiceerde Thuisvester 24,7% (40 stuks) van de woningen met voorrang voor inwoners met binding. 35 woningen daarvan werden daadwerkelijk op basis van deze voorrang toegewezen.
We pakken meer regie op de woningmarkt	Monitoring kaders en afspraken na realisatie woningbouwproject.	Momenteel is er onvoldoende data beschikbaar om deze indicator goed in beeld te brengen.
Ontwikkelingen vinden plaats in samenspraak met onze inwoners en stakeholders.	% inwoners en stakeholders dat zich gehoord en betrokken voelt	Momenteel is er onvoldoende data beschikbaar om deze indicator goed in beeld te brengen.

Voor 2023 is er, om reden dat er nog geen woningbouwlocaties concreet gestalte hebben gekregen, nog geen mogelijkheid geweest om de indicatoren uit te werken en door te ontwikkelen. In het programmaplan Wonen overigens zijn nieuwe indicatoren opgenomen die op termijn beter inzicht gaan bieden.

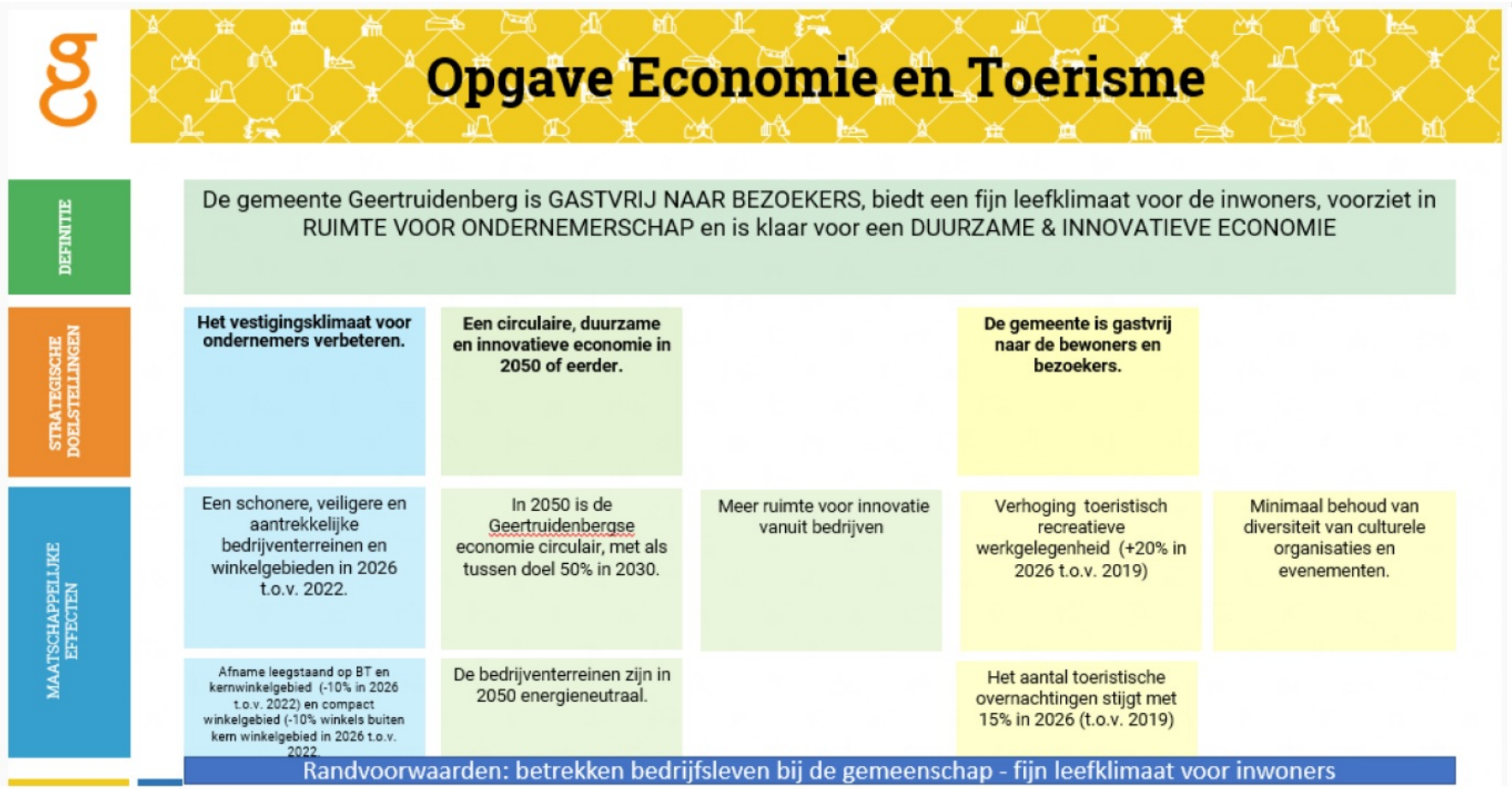
Programma 5 Opgave Economie en Toerisme

Opgave Perspectief Economie en Toerisme

De ondernemers en organisaties binnen gemeente Geertruidenberg hebben zware jaren achter de rug. Onder andere door de coronacrisis, maar inmiddels ook door de inflatie. Ondernemers worden daarnaast gevraagd om te investeren in het verduurzamen van hun bedrijf. Gemeente Geertruidenberg streeft dan ook naar een circulaire, duurzame en innovatieve economie. Om dit mogelijk te maken, is het nodig dat hiervoor budget vrijgemaakt wordt. In de eerste begrotingswijziging doen wij u hiervoor een voorstel.

Op het gebied van toerisme zijn mooie stappen gezet in de afgelopen jaren. In de komende periode gaan we hiermee verder aan de slag, onder andere door het versterken van het merk ‘Vestingstad aan de Biesbosch’ en het stimuleren van het toeristisch ondernemerschap. We blijven onze culturele infrastructuur verder versterken. Voor dit alles werken we samen met andere gemeenten en in regionale samenwerkingsverbanden.

5.0 Beleidsrijke begroting 2023

Opgave Economie en Toerisme
DEFINITIE
De gemeente Geertruidenberg is GASTVRIJ NAAR BEZOEKERS, biedt een fijn leefklimaat voor de inwoners, voorziet in RUIMTE VOOR ONDERNEMERSCHAP en is klaar voor een DUURZAME & INNOVATIEVE ECONOMIE
STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN
Het vestigingsklimaat voor ondernemers verbeteren.
Een circulaire, duurzame en innovatieve economie in 2050 of eerder.
De gemeente is gastvrij naar de bewoners en bezoekers.
MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN
Een schonere, veiligere en aantrekkelijke bedrijventerreinen en winkelgebieden in 2026 t.o.v. 2022.
In 2050 is de Geertruidenbergse economie circulair, met als tussen doel 50% in 2030.
Meer ruimte voor innovatie vanuit bedrijven
Verhoging toeristisch recreatieve werkgelegenheid (+20% in 2026 t.o.v. 2019)
Minimaal behoud van diversiteit van culturele organisaties en evenementen.
Afname leegstaand op BT en kernwinkelgebied (-10% in 2026 t.o.v. 2022) en compact winkelgebied (-10% winkels buiten kern winkelgebied in 2026 t.o.v. 2022.
De bedrijventerreinen zijn in 2050 energieneutraal.
Het aantal toeristische overnachtingen stijgt met 15% in 2026 (t.o.v. 2019)
Randvoorwaarden: betrekken bedrijfsleven bij de gemeenschap - fijn leefklimaat voor inwoners

Inhoud

5.1 Inleiding

In 2021 is de visie economische domein Geertruidenberg vastgesteld, deze is tot stand gekomen in samenwerking met onze partners op de terreinen economie en toerisme.
De gemeente Geertruidenberg is een gemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is. We hebben de ambitie om het bedrijfsleven bij te staan in de duurzaamheidsopgave en toekomstbestendig te maken.
We zetten in op meer toeristische bezoekers, die we langer in het gebied willen laten verblijven en die vaker terugkomen naar de gemeente Geertruidenberg.

5.2 Missie

De gemeente Geertruidenberg is GASTVRIJ NAAR BEZOEKERS, biedt een fijn leefklimaat voor de inwoners, voorziet in RUIMTE VOOR ONDERNEMERSCHAP en is klaar voor een DUURZAME & INNOVATIEVE ECONOMIE

5.3 Strategische doelen en maatschappelijke effecten

Strategische doelstellingen
Binnen de opgave Economie en Toerisme zijn strategische doelstellingen geformuleerd die samen de volledige opgave omvatten:

1. Het vestigingsklimaat voor ondernemers verbeteren
2. Een circulaire, duurzame en innovatieve economie in 2050 of eerder
3. De gemeente is gastvrij naar de bewoners en bezoekers

Door te werken aan de beoogde maatschappelijke effecten geven we de komende jaren invulling aan de door het college vastgestelde strategische doelen.

Wat willen we bereiken?
Het vestigingsklimaat voor ondernemers verbeteren
We zorgen voor behoud van de lokale werkgelegenheid en zetten optimaal in op ruimtegebruik en toekomstbestendig maken van de bedrijventerreinen. Bovendien zetten we in op compacte en complete winkelgebieden in de gemeente.

- Schone, veilige en aantrekkelijke bedrijventerreinen en winkelgebieden in 2026 t.o.v. 2022
- Afname leegstand op bedrijventerreinen en winkelgebied (-10% in 2026 t.o.v. 2022)
- Realiseren compact winkelgebied (-10% winkels buiten kern winkelgebied in 2026 t.o.v. 2022)

Een circulaire, duurzame en innovatieve economie in 2050 of eerder
We staan het bedrijfsleven bij om te komen tot een circulaire economie en faciliteren bedrijventerreinen om energieneutraal te worden.

- In 2050 is de Geertruidenbergse economie circulair, met als tussendoel 50% in 2030
- De bedrijventerreinen zijn in 2050 energieneutraal
- Meer ruimte geven aan bedrijven voor innovatieve ontwikkelingen

De gemeente is gastvrij naar de bewoners en bezoekers
We zetten in op meer toeristische bezoekers, die we langer in het gebied willen laten verblijven en die vaker terugkomen naar de gemeente Geertruidenberg.

- Het aantal toeristische overnachtingen stijgt (+15% in 2026 t.o.v. 2019)
- Verhoging toeristische recreatieve werkgelegenheid (+20% in 2026 t.o.v. 2019)
- Minimaal behoud van diversiteit van culturele organisaties en evenementen

5.4 Inspanningen
Wat gaan we daarvoor doen?
Om de strategische doelstellingen te bereiken zijn extra inspanningen noodzakelijk. Deze hebben enerzijds betrekking op de bekostiging van diverse projecten en anderzijds op de intensivering van ambtelijke inzet. Het is noodzakelijk om extra capaciteit in te zetten op de opgave economie en toerisme om uitvoering te kunnen geven aan alle inspanningen.

We willen zorgen voor behoud van de werkgelegenheid en willen dat inwoners lokaal de boodschappen doen. Dit draagt bij aan het verbeteren van het vestigingsklimaat. Bovendien ondersteunen we ondernemers om meer circulair en duurzaam te ondernemen.
We willen gastvrij zijn naar de onze inwoners en bezoekers. Daarom stimuleren we het ambassadeurschap onder ondernemers en inwoners. Daarnaast zetten we in op het optimaliseren van de wandel- en fiets infrastructuur en de bereikbaarheid over het water.

Het team economie & toerisme werd uitgebreid met 1 fte, in juni en september zijn de functies ingevuld.

We hebben veel inspanningen gerealiseerd die bijdragen aan de strategische doelstellingen. Dit hebben we in samenwerking gedaan met de ondernemerscollectieven (zoals Toeristisch Platform Geertruidenberg, Economisch Platform Geertruidenberg) en samenwerkingsverbanden op het gebied van economie & toerisme (zoals Rewin, Zuiderwaterlinie, regiogemeenten).

Het vestigingsklimaat voor ondernemers verbeteren
De ondernemerspeiling is uitgevoerd en we hebben een economische barometer voor Geertruidenberg ontwikkeld en opgemaakt. Voor bedrijventerrein Dombosch hebben we een kwaliteitsverbeterplan opgesteld en is een pilot parkmanagement onderzocht. Er is uitvoering gegeven aan maatregelen 2023 van het keurmerk veilig ondernemen op Dombosch en Pontonnier en de voorbereidingen voor de nieuwe KVO 2024-2026 periode zijn gedaan, zodat begin 2024 de audit kan worden uitgevoerd. Daarnaast is de walstroomvoorziening aan de Reenweg geüpgraded.

Alle basisschoolleerlingen hebben het OTG- techniekprogramma gevolgd en in samenwerking met het onderwijs en ondernemers is het symposium Connecting Generations Event georganiseerd op het Dongemondcollege.

Voor starters en groeiers hebben we een starterprogramma opgezet. Vanwege te weinig belangstelling in het najaar is dit doorgezet naar voorjaar 2024. Samen met de omliggende gemeenten en ondernemers hebben we twee Zaakvooruitdagen georganiseerd.

Ook hebben we maandelijks een lokaal bedrijf bezocht.

Een circulaire, duurzame en innovatieve economie in 2050 of eerder
Tijdens het Generations Event is de groene pluim uitgereikt aan VPK. We hebben samen met Rewin voor het bedrijfsleven een rest- en vraagstromen bijeenkomst georganiseerd om inzicht te krijgen en om kansen tussen partijen te creëren. Potentiele reststromen worden nu verder

uitgewerkt. We hebben de potentie van zon op dak op bedrijventerreinen (en woningen) in beeld gebracht.

Om inzicht in subsidies te krijgen, zodat we daar steeds meer gebruik van kunnen maken, is een subsidiescan voor het programma economie & toerisme uitgevoerd. Het aanbestedingsbeleid wordt herzien en met name gericht op de thema's lokaal, duurzaam en circulair. Dit is besproken met ondernemers. De besluitvorming zal in 2024 plaats gaan vinden.

De gemeente is gastvrij naar de bewoners en bezoekers
Voor de evenementenorganisaties is een netwerkbijeenkomst gehouden om organisaties (vraag/aanbod) bij elkaar te brengen en te informeren.
Naast de reguliere promotie van de Zuiderwaterlinie is in 2023 ingezet op een Europees traject. Samen met EFFORTS zijn connecties met Brussel gelegd en de banden met internationale partners versterkt met als doel om mee subsidies voor vestingerfgoed beschikbaar te krijgen. Er is onder de noemer "Menno's reis" met verschillende activiteiten aandacht geschonken aan de expeditiereis die Menno van Coehoorn 325 jaar geleden maakte. De reis heeft uiteindelijk geleid tot het verdedigingssysteem wat we nu de Zuiderwaterlinie noemen. In het kader van Menno's reis zijn verschillende wandelingen georganiseerd onder de naam "De Expeditie". Daarnaast heeft een interactief kunstwerk een reis langs de Zuiderwaterlinie gemaakt. Dit kunstwerk heeft ook in Museum de Roos gestaan. Een derde onderdeel waren de kennisateliers die langs de linie georganiseerd zijn, waarbij door experts met de Zuiderwaterlinie als basis oplossingen werden gezocht voor de hedendaagse opgaven zoals klimaatadaptatie en woningcrisis.

Ook is het fietsknooppuntensysteem in Raamsdonk aangepast, zodat er meer opties zijn om rond te fietsen. En er is er een start gemaakt met een spreekwoordenroute in Geertruidenberg en drie fietsroutes door de regio in het kader van de Zuiderwaterlinie.

Begin 2023 is vanuit Beleef de Biesbosch een bijeenkomst georganiseerd voor ondernemers rondom de Biesbosch over internationalisering. De ondernemers leerden hier over gasten uit het buitenland en waarom het belangrijk is om hierop in te spelen. Daarnaast is in het voorjaar een Instameet georganiseerd met influencers die zich richten op natuur en cultuur. Op deze manier werden de gewenste categorie bezoekers gericht bereikt.

Er is ook gewerkt aan de projecten bestemmingsmanagement (het in kaart brengen van de bezoekersstromen in de Biesbosch) en driehoeksveer Altena-Drimmelen-Geertruidenberg. Beiden krijgen in 2024 een vervolg.

5.1 Recreatieve havens

Wat willen we bereiken?

Recreatieve havens

Wij zorgen voor havens die binnen de gemeente gebruikt kunnen worden voor recreatieve doeleinden.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Gemeentelijke Jachthaven

We onderhouden de gemeentelijke jachthaven en innen havengelden. Zie paragraaf A Lokale heffingen.

Eerder is een aanbesteding geweest voor de overname van de jachthaven. In 2024 wordt naar verwachting de jachthaven overgenomen. Tot die tijd zal het onderhoud gedaan worden maar geen grote investeringen meer.

Passantenhaven

We onderhouden de gemeentelijke passantenhaven en innen havengelden. Zie paragraaf A Lokale heffingen.

De havenmeesters zijn regelmatig in de passantenhaven aanwezig, controleren de aanlegsteigers en stroomvoorziening en innen havengeld bij overnachtingen in de passantenhaven. De aanlegsteigers en stroomvoorzieningen zijn in het onderhoud meegenomen.

5.2 Economische havens en waterwegen

Wat willen we bereiken?

Economische havens en waterwegen

Wij zorgen voor havens die binnen de gemeente gebruikt kunnen worden voor binnenvaartschepen, historische schepen en woonboten.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Historische schepen en woonboten

Voor de historische schepen en woonboten innen we havengelden. Zie paragraaf A Lokale heffingen.

De havengelden van de (historische) schepen worden betaald volgens de contracten die de ligplaatshouders hebben.

Ligplaatsvoorzieningen Binnenvaartschepen

Zorgen voor goede faciliteiten en voorzieningen t.b.v. de binnenvaartschepen die voor korte tijd aanmeren in onze gemeente.

Er wordt regulier onderhoud gepleegd aan de faciliteiten voor de binnenvaartschepen. Daarnaast zijn reparaties en defecten verholpen.

5.3 Economische ontwikkelingen

Wat willen we bereiken?

Economische ontwikkelingen

Wij willen gastvrij zijn naar bezoekers, een fijn leefklimaat bieden voor bewoners, voorzien in ruimte voor ondernemerschap en klaar zijn voor een duurzame en innovatieve economie.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Economisch beleid

Uitvoeringsprogramma Economisch Domein
We voeren het uitvoeringsprogramma van de visie economisch domein 2021-2026 verder uit. Wij werken aan verschillende uitvoeringsprojecten (o.a. bereikbaarheid bedrijventerreinen, versterking agrarische sector, startershuis).

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
We reiken een Groene Pluim uit aan een lokaal bedrijf die serieus werk maakt van de global goals. Naast deze waardering voor het bedrijf is het met name gericht op het vervolg. De Groene Pluim is geen eindpunt maar een startpunt om samen met de andere Groene Pluimhouders verdere stappen te maken, elkaar te inspireren, kennis te delen en als netwerk te gebruiken.

Sterk Techniek Onderwijs
Samen met primair en voortgezet onderwijs, Theek 5, Stichting Onderwijs en Techniek Geertruidenberg (OTG) en VOG/ondernemers maken we een lesprogramma om leerlingen te motiveren en te interesseren voor techniek.

Duurzame ontwikkeling Dombosch
Dombosch heeft de doelstelling om uit te groeien tot een duurzaam bedrijventerrein en geeft invulling aan de energietransitie-opgave door te besparen op de energievraag, de huidige energie-infrastructuur te transformeren en energie op te slaan. Daarnaast speelt Dombosch in op een circulaire economie. Wij gaan samen met ondernemers invulling geven aan deze duurzame ontwikkeling.

Duurzame Energie Bedrijfsleven
We pakken samen met ondernemers en onderwijsinstellingen projecten op voor verduurzaming van bedrijven. Er worden o.a. informatiesessies over bijvoorbeeld een collectieve aanpak en kennisdeling georganiseerd.

Het uitvoeringsprogramma economie is ondergebracht binnen het programmaplan economie & toerisme.

De Groene Pluim is uitgereikt tijdens het Connecting Generations Event aan het lokale bedrijf VPK. Dit is nu de 4e Groene Pluimhouder in onze gemeente (naast Sibelco, Holmatro en Millvision).

Alle basisscholenleerlingen hebben in het schooljaar 2022-2023 vanuit OTG een techniekprogramma doorlopen. zo is er onder andere een bezoek gebracht aan de Uitvindfabriek, Klasseboeren en lokale technische bedrijven.

Voor Dombosch is samen met ondernemers een actieprogramma toekomstbestendig Dombosch opgemaakt. Duurzame energie, verduurzamen en circulaire economie zijn thema's die hierin zijn meegenomen. We hebben in samenwerking met Rewin een inventarisatie opgemaakt van rest- en vragenstromen bij ondernemers.

Stadspromotie

Vanuit stadspromotie zetten we in op marketing, stimuleren van evenementen en de aankleding van de centrumgebieden als onderdeel van de visie Economisch Domein Geertruidenberg 2021 - 2026.

We hebben dit jaar een informatie- en netwerkbijeenkomst georganiseerd voor alle evenementenorganisaties binnen onze gemeente. Daarnaast hebben we een viertal inzamelbakken voor statiegeld flesjes en -blikjes aangeschaft die door evenementenorganisaties ingezet kunnen worden tijdens evenementen.

In het winkelcentrum van Raamsdonksveer zijn de bloembakken en de kioskvlaggen vernieuwd. Ook is er een bijdrage geleverd aan het ondernemersinitiatief Beleef Geertruidenberg. Beleef Geertruidenberg zet in op marketing via website, social media en heeft pocketboekje van de bijzondere locaties en activiteiten in Geertruidenberg uitgebracht.

5.4 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Wat willen we bereiken?

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het bieden van ondersteuning en dienstverlening aan bedrijven.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Weekmarken

De gemeente faciliteert door de huur van marktkramen en is verantwoordelijk voor het onderhoud van het marktterrein. Daar tegenover staat de inning van de marktgelden.

Wij onderhouden het terrein en de daarbij horende voorzieningen. De marktgelden worden geïnd. De marktterreinen worden onder meer ook gebruikt voor evenementen en kermissen.

5.5 Economische promotie

Wat willen we bereiken?

Economische promotie

De gemeente Geertruidenberg wil gastvrij zijn naar bezoekers, een fijn leefklimaat bieden voor bewoners, voorzien in ruimte voor ondernemerschap en klaar zijn voor een duurzame en innovatieve economie.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Toerisme

We voeren het uitvoeringsprogramma van de visie economisch domein 2021-2026 verder uit. Wij blijven ons hierbij profileren als "Geertruidenberg, vestingstad aan de Biesbosch" onder andere door actieve participatie in de samenwerkingsverbanden Zuiderwaterlinie en Beleef de Biesbosch.

Doordat de bijdrage aan Beleef de Biesbosch sinds 2008 niet meer geïndexeerd is en de kosten hard zijn gestegen is een verhoging van de jaarlijkse bijdrage met structureel € 2.000 nodig om de activiteiten uit te kunnen voeren.

We hebben actief deelgenomen in de samenwerkingsverbanden Zuiderwaterlinie en Beleef de Biesbosch en we hebben subsidie verstrekt aan VVV Geertruidenberg om op die manier de gemeente Geertruidenberg toeristisch op de kaart te zetten als "Geertruidenberg, vestingstad aan de Biesbosch".

Daarnaast is het Toeristisch Platform Geertruidenberg (TPG) vijf keer samengekomen om te adviseren over toeristische onderwerpen en mee te helpen aan de uitvoering van de economische visie.

5.6 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Wat willen we bereiken?

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

We zetten ons in voor het behoud en de ontwikkeling van onze culturele infrastructuur.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Culturele activiteiten

Wij ondersteunen organisaties die van toegevoegde waarde zijn voor de lokale culturele infrastructuur door het beschikbaar stellen van een jaarlijkse subsidie.

Ook in 2023 hebben we lokale culturele organisaties ondersteund bij het uitvoeren en voortzetten van hun werkzaamhedendoor door het beschikbaar stellen van subsidie.

Cultuureducatie

Om cultuureducatie beter in te bedden in de curricula zijn wij aangesloten bij het provinciale programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK). Onze basisscholen worden hierin ondersteund door de intermediair CmK die werkzaam is bij Theek 5. Wij ondersteunen dit project door een jaarlijkse bijdrage.
Daarnaast ondersteunen we Scattando met een jaarlijkse subsidie voor het organiseren van laagdrempelig buitenschools cultuuraanbod.

Ook in 2023 hebben we een financiële bijdrage geleverd aan Cultuureducatie met Kwaliteit zodat cultuureducatie op de basisscholen onder de aandacht bleef en waar nodig een impuls kreeg.

Scattando heeft van ons subsidie ontvangen zodat het laagdrempelige buitenschoolse cultuuraanbod in 2023 kon worden voortgezet.

Kermisterreinen

De gemeente organiseert en faciliteert een kermis in alle drie de kernen.

In 2023 is in alle kernen van de gemeente een kermis georganiseerd. Het is steeds lastiger om kermisexploitanten te vinden voor de kleinere kermissen. In 2024 gaat we hierover met Raamsdonk in gesprek om tot een passende invulling te komen.

Kunstvoorwerpen

Wij onderhouden de kunstobjecten in de openbare ruimte.

In 2023 is een groepje schoonmaakhelden vanuit Prisma gestart met het regelmatig controleren en schoonmaken van een aantal kunstwerken in Raamsdonksveer.

Er zijn nieuwe foto's van alle kunstobjecten gemaakt waarbij de huidige staat van de kunstwerken en de omgeving is vastgelegd. Er was in 2023 geen groot onderhoud nodig aan de kunstobjecten.

Oudheidkunde

Wij ondersteunen de erfgoedverenigingen bij hun activiteiten om de geschiedenis van gemeente Geertruidenberg uit te zoeken, te bewaren en vertellen door het beschikbaar stellen van een jaarlijkse subsidie.

We hebben subsidie beschikbaar gesteld aan de erfgoedverenigingen, zodat zij de lokale geschiedenis konden blijven uitzoeken, bewaren en vertellen.

Volksfeesten

We ondersteunen organisaties die de lokale volksfeesten zoals carnaval, Koningsdag en Sinterklaas organiseren door bijvoorbeeld het beschikbaar stellen van subsidie en het compenseren van energie- en afvalkosten.

Er is subsidie verstrekt aan onder andere de carnaval- en sinterklaasorganisaties en de oranjecomités zodat zij hun evenementen ook in 2023 konden organiseren. Ook zijn voor een aantal organisaties afvalverwerkingskosten en elektriciteit kosten betaald.

Daarnaast is op basis van de uitkomst van een enquête onder inwoners en in samenspraak met de organisatie van de Winterfair nieuwe feestverlichting aangeschaft voor Geertruidenberg. Dit is een duurzaam alternatief ter vervanging van de boom die voorheen op de Markt werd geplaatst.

5.7 Musea

Wat willen we bereiken?

Musea

We zetten ons in voor het behoud en de ontwikkeling van onze culturele infrastructuur.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Museum De Roos

Wij ondersteunen museum de Roos bij het bewaren en vertellen van de geschiedenis van gemeente Geertruidenberg door het beschikbaar stellen van een jaarlijkse subsidie.

In 2023 hebben we subsidie aan museum de Roos beschikbaar gesteld zodat zij de lokale historie konden blijven bewaren en vertellen.

5.8 Cultureel erfgoed

Wat willen we bereiken?

Cultureel erfgoed

We willen het lokale erfgoed verder inventariseren, waarderen, beschermen en benutten.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Fort Lunet, Oude wacht en molens

Vanwege het tot voor kort niet op een adequate wijze kunnen invullen van de vacature gebouwenbeheer zijn er binnen het onderhoudsprogramma achterstanden opgelopen. In de eerste

helft van 2023 zullen de achterstanden zo veel als mogelijk worden opgepakt. Tevens zal beleid worden ontwikkeld hoe om te gaan met de gemeentelijke gebouwen en zal, mede op basis hiervan, worden gekomen tot een geactualiseerd meerjarenonderhoudsplan. Dit zal ter vaststelling aan uw raad worden aangeboden.

Van achterstand in onderhoud is geen sprake meer. In 2023 is het nodige onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed uitgevoerd, waardoor de panden verkeren in minimaal conditieniveau 3. Tevens is er begin 2023 gewerkt aan een geheel nieuw MeerJarenOnderhoudsPlan (MJOP) voor de jaren 2024-2033. Het nieuwe MJOP is medio juni vastgesteld door de gemeenteraad. Het nieuwe MJOP is leidend als het gaat om het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed.

Historische gebouwen

De uitvoering van de Erfgoednota zetten we voort. Het traject voor het actualiseren van het welstandsbeleid vanaf najaar 2022 loopt door in 2023.

In 2023 zijn 30 panden in beschermd stadsgezicht aangewezen als gemeentelijk monument. We hebben een erfgoedvisie voor het beschermd stadsgezicht opgesteld. Enkele door de gemeente te ondersteunen erfgoedprojecten van de lokale erfgoedinstanties waren in 2023 nog niet rijp voor uitvoering en schuiven door naar 2024. In 2023 is ook gestart met een evaluatie van twee welstandvrij verklaarde gebieden. Het verder evalueren en opstellen van welstandsbeleid is door andere prioriteiten en gezien de Omgevingswet doorgeschoven naar 2024.

5.9 Media

Wat willen we bereiken?

Media

We zetten ons in voor het behoud en de ontwikkeling van onze culturele infrastructuur.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Lokale omroep

Wij ondersteunen de lokale omroep in het informeren van onze inwoners over het lokale nieuws door het beschikbaar stellen van een wettelijke verplichte jaarlijkse bijdrage aan de SLOG.

In 2023 hebben we subsidie aan de SLOG beschikbaar gesteld zodat zij de inwoners kunnen blijven informeren over lokaal nieuws.

Subsidie bibliotheken

Theek5 verzorgt het bibliotheekwerk in de gemeente Geertruidenberg. De leidraad hierbij is de offerte 2021-2024 die Theek 5 heeft opgesteld naar aanleiding van het programma van eisen van gemeente Geertruidenberg. Theek 5 legt lokaal de focus op taal- en digitale vaardigheden &

leesbevordering, het terugdringen van laaggeletterdheid en het bijdragen aan een inclusieve samenleving. Ook worden de thema's techniek, duurzaamheid en digitaal samengebracht in de Maakplaats. Theek5 ontvangt jaarlijks een subsidie op basis van BCF (beleidgestuurde contract financiering) afspraken.

Aan Theek 5 is subsidie verstrekt conform de meerjaren afspraken in het kader van de BCF (beleidgestuurde contract financiering). Deze subsidie hebben zij gebruikt om de doelen uit het programma van eisen en het daaruit voorvloeiende jaarprogramma te behalen. Zij hebben met hun activiteiten bijvoorbeeld ingezet op leesbevordering en verhogen van leesplezier en het verbeteren van digitale vaardigheden van inwoners. Kinderen lieten zij via het Ontdeklab (Maakplaats) kennis maken met techniek.

5.10 Wonen en Bouwen

Wat willen we bereiken?

Wonen en bouwen

We streven naar een zo goed mogelijke omgang met archeologie in brede zin, zoals bedoeld in de Nota archeologie (2017). Sinds het Parapluplan archeologie (2021) betreft dit in de praktijk vooral een zo goed mogelijke beoordeling van archeologische rapporten e.d. bij vergunningsplichtige bodemverstoringen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Archeologische monumentenzorg

Sinds 2021 is archeologie voor heel de gemeente beschermd via het Parapluplan archeologie. De gemeentelijke werkzaamheden op het gebied van archeologie betreffen sindsdien vooral de beoordeling van archeologische rapporten e.d. bij vergunning plichtige bodemverstoringen, waarvoor advies wordt ingewonnen bij de archeoloog van het Monumentenhuis. Waar nodig wordt informatie over archeologie geactualiseerd. Een evaluatie van de uitvoering van de Nota archeologie (2017) zal na behandeling door B&W (najaar 2022) ter kennis worden gebracht aan de raad.

Ook in 2023 is (in het kader van de behandeling van ruimtelijke plannen) over archeologische onderzoeksrapporten e.d. advies ingewonnen bij onze archeologische adviseur van het Monumentenhuis.
Eind 2022, begin 2023 is een raadsinformatiebrief over de evaluatie van de uitvoering van archeologiebeleid aan de raad gezonden.

5.20 Mutaties reserves

Wat willen we bereiken?

Mutaties reserves programma 5

De reserves hebben verschillende functies. Waaronder een bufferfunctie voor het opvangen van onverwachte tegenvallers en risico’s (weerstandscapaciteit). Een bestedingsfunctie voor het

reserveren van middelen voor specifiek doel of activiteit. Een egalisatiefunctie voor het egaliseren van tarieven over meerdere jaren. Ook kunnen jaarlijks terugkerende en (sterk) fluctuerende lasten met een reserve daarbij worden verrekend. Daarnaast kennen de reserves een financierings- en dekkingsfunctie zoals o.a. dekking van kapitaallasten van investeringen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Reserve OMC

Dekking voor de meerjarige bijdrage van de kosten van het OMC.

De reserve is ten behoeve van de dekking van de exploitatie van het OMC en de activiteitensubsidies aan verenigingen die gebruik maken van het OMC.

Reserve afschrijving bouwkundige kosten mafeking

De reserve wordt gebruikt voor het dekken van de afschrijvingslasten van de restauratiekosten Mafeking.

De reserve wordt gebruikt voor het dekken van de afschrijvingslasten van de in het verleden gemaakte restauratiekosten van Mafeking.

Reserve Beeldende Kunst

Aankopen, opdrachten of andere activiteiten in het kader van de beeldende kunst. Hoewel de omvang inmiddels lager is dan € 25.000 willen we deze reserve vooralsnog handhaven vanwege de regelmatig voorkomende mutaties in de reserve.

In 2023 is geen aanspraak gemaakt op het in de reserve opgenomen budget. Er heeft een storting plaatsgevonden vanwege de grex Rivierkade.

Reserve afschrijving restauratie Fort Lunet

De reserve wordt gebruikt voor het dekken van de afschrijvingslasten van de restauratiekosten Fort Lunet na aftrek van de subsidie.

De reserve wordt gebruikt voor het dekken van de afschrijvingslasten van de in het verleden gemaakte restauratiekosten Fort Lunet.

5.30 Wat heeft het gekost?

P5 Wat heeft het gekost?

Overzicht Economie en Toerisme (bedragen x € 1.000)

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	1.822	1.782	2.101	1.980	120
Baten	-172	-144	-182	-175	-7
Saldo	**1.650**	**1.638**	**1.919**	**1.805**	**113**

Resultaat bestemming

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	66	0	0	10	-10
Baten	-185	-35	-35	-34	-1
Saldo	**-119**	**-35**	**-35**	**-24**	**-11**

Gerealiseerd resultaat

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	1.889	1.782	2.101	1.990	111
Baten	-357	-179	-217	-209	-8
Saldo	**1.532**	**1.603**	**1.884**	**1.781**	**103**

5.40 Voortgang investeringen

In programma 5 zijn geen investeringen begrepen.

5.50 Risico's

Voor programma 5 zijn geen risico's voorzien.

5.60 Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel bevat de wettelijke Beleidsindicatoren van Programma 5.

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Begroot 2023	Jaar	Waarde (Jaarrekening 2023)	Eenheid	Bron	Opmerkingen
14.	3. Economie	Functiemenging **	53,0	2022	52,3	%	LISA	
16.	3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	123,0	2023	125	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	

** functiemengingsindex weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Beleidsindicatoren beleidsrijke begroting 2023

Hoe gaan we dat meten?

Strategisch doel	Beleidsindicatoren	Aantal
Het vestigingsklimaat voor ondernemers verbeteren	• bedrijfsvestigingen en banen	bedrijven 2170, waarvan 1591 zzp-ers * banen 10.802, waarvan 5600 op bedrijventerreinen * winkels buiten kern winkelgebied 40 * starters 109 * stoppers 67 *
	• Leegstandscijfer m2 en aantal (jaarlijks het leegstandscijfer van bedrijventerreinen en winkelgebieden bepalen)	panden bedrijventerreinen 56 (97.245 m2) * panden centrum 28 (5.740 m2) * verkooppunten 12,2 % **
	• Ondernemerspeiling (4 jaarlijks een ondernemerspeiling houden)	uitkomsten 2023: algemene dienstverlening 6,8 dienstverlening via dig. fac 5,8 ondernemersklimaat 6,0 vestigingsklimaat 6,0 bereikbaarheid 7,3 openbaar vervoer 6,1 parkeren 6,8 openbare ruimte 6,8 veiligheid 7,0 vereenvoudige/versoepelen regelgeving 4,8
Een circulaire, duurzame en innovatieve economie in 2050 of eerder	• Duurzaam opgewekte energie (jaarlijks toename energie opwek bij bedrijfspanden) • Energieverbruik bedrijfspanden	21.761 kW *** 35 miljoen m3 gas* 127 miljoen kWh elektriciteit*
	• Innovatieve bedrijven • % Hergebruik primaire grondstoffen (landelijke monitor wordt ontwikkeld)	97 (3,5 %) **** -
De gemeente is gastvrij naar de bewoners en bezoekers	• Toeristenbelasting (jaarlijks toeristische overnachtingen)	25.531
	• Banen toeristische recreatieve branche • Vestigingen toeristische recreatieve branche	505 * 167 *

* Economische Barometer Geertruidenberg ** Locatus *** Klimaatmonitor **** Innovatiespotter

Programma 6 Opgave Bestuur en Dienstverlening

Opgave Perspectief Bestuur en Dienstverlening

De komende jaren werken we vanuit maatschappelijke opgaven. Bovendien gaan we er alles aan doen om samen met de samenleving op te trekken om aan deze opgaven te werken. Dat betekent een andere manier van werken waarin onder meer sprake is van een duidelijke scheiding in verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen raad (kaderstellend, controlerend en volksvertegenwoordigend), college (hoe geven we invulling aan de kaders) en de ambtelijke organisatie (uitvoering geven aan het collegeakkoord onder verantwoordelijkheid van het college). Om deze nieuwe manier van werken verder vorm te geven is het belangrijk om te investeren in de verbinding tussen raad, het college en de organisatie. Hierin krijgt burgerparticipatie een belangrijke rol.

Wij willen vanuit onze dienstverleningsconcept een bereikbare gemeente zijn (digitaal, op het gemeentehuis en in de buurten en wijken), met kundige en betrokken medewerkers, die zaken slagvaardig, deskundig en snel oppakken en afhandelen. De gemeente kennen en door de inwoners en ondernemers gekend worden is daarbij van belang, net als oog voor hen die ondersteuning nodig hebben, zonder onnodige bemoeienis. Daarom gaan we meer dan voorheen er op uit en zijn we daar waar het gebeurt.

Om de ambities die volgen uit de maatschappelijke opgaven verder vorm te geven is de ambtelijke organisatie van grote waarde. Gezien de huidige krapte op de arbeidsmarkt en het zijn van een kleine gemeente betekent dit dat we de komende jaren op verschillende manieren fors zullen moeten investeren in aantrekkelijk werkgeverschap. Dit doen we bijvoorbeeld door te kijken naar onze huisvesting, primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden, beschikbare budgetten voor scholing en inhuur en door slimme oplossingen te verzinnen voor de krapte op de arbeidsmarkt. We moeten fundamentele aanpassingen doen om onze ruimte in de arbeidsmarkt te kunnen behouden. Mede door de toename van het aantal taken bij gemeenten zien we landelijk een stijging van het aantal medewerkers bij gemeenten. Ook in onze directe omgeving zien we gemeenten investeren in capaciteit om de taken en ambities het hoofd te kunnen bieden met concurrentie op de directe arbeidsmarkt tot gevolg. In de eerstvolgende begrotingswijziging gaan wij hier verder op in.

6.0 Beleidsrijke begroting 2023

Opgave Bestuur en Dienstverlening

(Onderdeel Bestuur)

DEFINITIE

Wij zijn een krachtig lokaal bestuur dat klaar is voor de toekomst. We onderhouden en leggen verbinding met de gemeenteraad, de inwoners, de ondernemers en de maatschappelijke partners. We investeren in de samenwerking met onze inwoners en laten zien wat we gaan doen. We werken aan het herstel van het vertrouwen in de plaatselijke politiek en zetten in op participatie van diverse groepen uit onze samenleving in die lokale politiek.

STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

We hebben inzicht in de toekomstscenario's van de gemeente op zowel de korte als de lange termijn

Wij zijn als college en gemeenteraad samen één overheid

Wij zijn betrouwbaar, toegankelijk en werken continu aan inclusiviteit

MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN

- Gezamenlijk met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners kennen we onze toekomst
- We zijn een sterk lokaal bestuur in West Brabant en weten wat we zelf kunnen doen en waar we ondersteuning via regionale samenwerking bij nodig hebben
- college en gemeenteraad kennen elkaars rollen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden en respecteren elkaar daarin.
- We trekken samen op in de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van ons beleid
- Ons verhaal naar buiten is een gezamenlijk verhaal, waarbij we ruimte laten voor een andere mening
- Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners zijn trots op de gemeente
- Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners vinden dat de gemeente afspraken na komt en genomen besluiten motiveert
- We zetten in op participatie van diverse groepen uit onze samenleving in de lokale politiek zodat zoveel mogelijk inwoners participeren, gehoord en vertegenwoordigd worden

Bestuur

6.1 Inleiding
De rode draad binnen deze opgave is dat wij samen met anderen ons beleid vorm geven en uitvoeren. Samen met de gemeenteraad, met onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners én met de regiogemeenten. We stellen samen met de gemeenteraad regels vast over burgerparticipatie, we verstevigen de relatie tussen college en gemeenteraad. We zetten sterker in op onze communicatie naar buiten, we investeren in dataverzameling en monitoring en we stellen een nieuwe toekomstvisie op.

6.2 Missie
Als gemeente zijn wij er voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. In ons beleid en bij de uitvoering daarvan staat onze samenleving centraal. Wij zetten hierbij nadrukkelijk in op samenwerking, ook met de gemeenteraad. Onze gemeentelijke dienstverlening vindt plaats binnen alle maatschappelijke opgaven. Onze dienstverlening heeft ook effect op het bereiken van de gewenste maatschappelijke effecten van onze andere opgaven.

Onze opgave op het gebied van Bestuur is:

Wij zijn een krachtig lokaal bestuur dat klaar is voor de toekomst. We onderhouden en leggen verbinding met de gemeenteraad, de inwoners, de ondernemers en de maatschappelijk partners. Wij investeren in de samenwerking met onze inwoners en laten zien wat we gaan doen. We werken aan het herstel van het vertrouwen in de plaatselijke politiek en zetten in op participatie van diverse groepen uit onze samenleving in die lokale politiek.

6.3 Strategische doelen en maatschappelijke effecten
Strategische doelstellingen Bestuur
Binnen de opgave Bestuur zijn strategische doelstellingen geformuleerd die samen de volledige opgave omvatten:

1. We hebben inzicht in de toekomstscenario's van de gemeente op zowel de korte als de lange termijn
2. Wij zijn als college en gemeenteraad samen één overheid
3. Wij zijn betrouwbaar, toegankelijk en werken continu aan inclusiviteit

Door te werken aan de beoogde maatschappelijke effecten geven we de komende jaren invulling aan de vastgestelde strategische doelen.

Wat willen we bereiken?
We hebben inzicht in de toekomstscenario's van de gemeente, zowel op korte als op lange termijn

Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:
1. Gezamenlijk met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners kennen we onze toekomst
2. We zijn een sterk lokaal bestuur in West-Brabant en weten wat we zelf kunnen doen en waar we ondersteuning via regionale samenwerking bij nodig hebben

Wij zijn als college en gemeenteraad samen één overheid
Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:

1. College en gemeenteraad kennen elkaars rollen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden en respecteren elkaar daarin
2. We trekken samen op in de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid
3. Ons verhaal naar buiten is een gezamenlijk verhaal, waarbij we ruimte laten voor een andere mening

Wij zijn betrouwbaar, toegankelijk en werken continu aan inclusiviteit
Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:

1. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners zijn trots op de gemeente
2. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners vinden dat de gemeente afspraken nakomt en genomen besluiten motiveert
3. We zetten in op participatie van diverse groepen uit onze samenleving in de lokale politiek zodat zoveel mogelijk inwoners participeren, gehoord en vertegenwoordigd worden

Wij verbeteren de kwaliteit, professionaliteit en continuïteit van onze dienstverlening
Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:

1. De kwaliteit van onze (digitale) dienstverlening is verhoogd
2. We communiceren meer helder, proactief en tijdig over wat we doen en niet doen
3. We hebben de administratieve lastendruk voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners verminderd
4. We verlenen deskundiger advies en antwoord, zijn inlevend en denken mee
5. De klachten over onder andere niet tijdig terugbellen, niet tijdige afhandeling, het niet voldoen aan servicenormen zijn afgenomen

We zijn dichtbij en weten wat er speelt
Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:

1. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners geven aan zich meer gehoord te voelen
2. Onze (digitale) dienstverlening is afgestemd op de verschillende levensfases van onze inwoners
3. Het gemeentehuis is het “huis” van de gemeente, iedereen voelt zich welkom

We betrekken onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners meer dan voorheen bij zaken die hen raken
Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:

1. Jongeren voelen zich betrokken bij onze gemeente
2. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners hebben meer begrip voor onze besluiten, doordat ze passend zijn geïnformeerd en/of op onderdelen hebben mogen meedenken of meebeslissen
3. Actieve deelname van inwoners ondernemers en maatschappelijke partners vindt plaats; de uitvoering van beleid past beter bij de behoefte
4. Zelfregie bij inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners is toegenomen

6.4 Inspanningen

Wat gaan we daarvoor doen?

Bestuur

Inzicht in de toekomstscenario's
In 2024 gaan we een toekomstvisie opstellen (als opvolger van G-kracht). Dit doen we samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Tevens bepalen we onze regionale samenwerkingsambitie in Baronie, RWB of ander regionaal verband. We onderzoeken wat we zelf (nog) kunnen en waar we inzoomen op samenwerking.

Als college en gemeenteraad samen één overheid
We maken in 2023 afspraken met de gemeenteraad over taken, rollen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. We omarmen de BOB-structuur van de gemeenteraad en bereiden samen met de raad beleidsvoorstellen voor. Daarnaast investeren we in de relatie tussen college en gemeenteraad door training en coaching. Tenslotte investeren we in onze eigen deskundigheid eveneens via training en coaching.

Betrouwbaar, toegankelijk en continu werken aan inclusiviteit
We zetten in op burgerparticipatie en het verstevigen van de contacten in de wijk. Daarnaast communiceren we over onze servicenormen (zie opgave dienstverlening) en communiceren we aan de voorkant over kaders en verwachtingen en zijn we duidelijk in wat de vervolgstappen zijn. Tenslotte organiseren we, in aanloop naar de volgende gemeenteraadsverkiezingen en cursus politiek actief, met aandacht voor inclusiviteit.

Bestuur

I**nzicht in toekomstscenario's**
Het afgelopen jaar hebben de nieuwe samenwerkingsverbanden, te weten de Stedelijke Regio Breda Tilburg en De Baronie, meer body gekregen. De discussie over de vorm en inhoud van de Regio West Brabant (RWB) heeft in 2023 plaatsgevonden en hierover vindt in 2024 besluitvorming plaats.

Voorbereidende werkzaamheden voor de in 2024 op te starten toekomstvisie hebben plaatsgevonden.

Als college en gemeenteraad samen één overheid
We hebben in het afgelopen jaar meermalen als college en gemeenteraad bij elkaar gezeten om de samenwerking te optimaliseren. Dit gaat met horten en stoten. Er is nog een lange weg te gaan.

Betrouwbaar, toegankelijk en continu werken aan inclusiviteit
In 2023 is vormgegeven aan burgerparticipatie. Per traject wordt bekeken, in samenspraak met de gemeenteraad, hoe burgerparticipatie vorm en inhoud moet krijgen. Dit betreft een continu proces en de juiste vorm van burgerparticipatie blijft een punt van zorg.

Opgave Bestuur en Dienstverlening

(Onderdeel Dienstverlening)

Dienstverlening

6.1 Inleiding

De rode draad binnen deze opgave is dat wij samen met anderen ons beleid vorm geven en uitvoeren. Samen met de gemeenteraad, met onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners én met de regiogemeenten. We stellen samen met de gemeenteraad regels vast over burgerparticipatie, we verstevigen de relatie tussen college en gemeenteraad. We zetten sterker in op onze communicatie naar buiten, we investeren in dataverzameling en monitoring en we stellen een nieuwe toekomstvisie op.

6.2 Missie

Als gemeente zijn wij er voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. In ons beleid en bij de uitvoering daarvan staat onze samenleving centraal. Wij zetten hierbij nadrukkelijk in op samenwerking, ook met de gemeenteraad. Onze gemeentelijke dienstverlening vindt plaats binnen alle maatschappelijke opgaven. Onze dienstverlening heeft ook effect op het bereiken van de gewenste maatschappelijke effecten van onze andere opgaven.

Onze opgave op het gebied van Dienstverlening is:

Wij zijn een open en bereikbare gemeente. Wij werken met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners samen vanuit vertrouwen en gelijkwaardigheid. Onze dienstverlening is dichtbij. Onze professionele medewerkers zijn betrokken, ondernemend, pakken zaken snel op en denken in mogelijkheden.

6.3 Strategische doelen en maatschappelijke effecten

Strategische doelstellingen Dienstverlening
Binnen de opgave Dienstverlening zijn strategische doelstellingen geformuleerd die samen de volledige opgave omvatten:

1. Wij verbeteren de kwaliteit, professionaliteit en continuïteit van onze dienstverlening (betrokken, ondernemend, professioneel en snel)
2. Wij zijn dichtbij en weten wat er speelt (open, bereikbaar en dichtbij)
3. We betrekken onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners meer dan voorheen bij zaken die hen raken (samen, vertrouwen, gelijkwaardig en mogelijkheden)

Door invulling te geven aan de beoogde maatschappelijke effecten geven we de komende jaren invulling aan de vastgestelde strategische doelen

Wat willen we bereiken?
We hebben inzicht in de toekomstscenario's van de gemeente, zowel op korte als op lange termijn
Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:
1. Gezamenlijk met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners kennen we onze toekomst
2. We zijn een sterk lokaal bestuur in West-Brabant en weten wat we zelf kunnen doen en waar we ondersteuning via regionale samenwerking bij nodig hebben

Wij zijn als college en gemeenteraad samen één overheid
Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:
1. College en gemeenteraad kennen elkaars rollen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden en respecteren elkaar daarin
2. We trekken samen op in de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid

3. Ons verhaal naar buiten is een gezamenlijk verhaal, waarbij we ruimte laten voor een andere mening

Wij zijn betrouwbaar, toegankelijk en werken continu aan inclusiviteit
Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:
1. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners zijn trots op de gemeente
2. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners vinden dat de gemeente afspraken nakomt en genomen besluiten motiveert
3. We zetten in op participatie van diverse groepen uit onze samenleving in de lokale politiek zodat zoveel mogelijk inwoners participeren, gehoord en vertegenwoordigd worden

Wij verbeteren de kwaliteit, professionaliteit en continuïteit van onze dienstverlening
Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:

1. De kwaliteit van onze (digitale) dienstverlening is verhoogd
2. We communiceren meer helder, proactief en tijdig over wat we doen en niet doen
3. We hebben de administratieve lastendruk voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners verminderd
4. We verlenen deskundiger advies en antwoord, zijn inlevend en denken mee
5. De klachten over onder andere niet tijdig terugbellen, niet tijdige afhandeling, het niet voldoen aan servicenormen zijn afgenomen

We zijn dichtbij en weten wat er speelt
Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:
1. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners geven aan zich meer gehoord te voelen
2. Onze (digitale) dienstverlening is afgestemd op de verschillende levensfases van onze inwoners
3. Het gemeentehuis is het “huis” van de gemeente, iedereen voelt zich welkom

We betrekken onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners meer dan voorheen bij zaken die hen raken
Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:
1. Jongeren voelen zich betrokken bij onze gemeente
2. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners hebben meer begrip voor onze besluiten, doordat ze passend zijn geïnformeerd en/of op onderdelen hebben mogen meedenken of meebeslissen
3. Actieve deelname van inwoners ondernemers en maatschappelijke partners vindt plaats; de uitvoering van beleid past beter bij de behoefte
4. Zelfregie bij inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners is toegenomen

6.4 Inspanningen
Wat gaan we daarvoor doen?

Dienstverlening

Kwaliteit, professionaliteit en continuïteit
We formuleren servicenormen en communiceren hierover. We zorgen er voor dat onze correspondentie begrijpelijk is voor onze inwoners. We vereenvoudigen de gemeentelijke regelgeving, zodat de administratieve lastendruk voor inwoners en ondernemers verminderd. We brengen de gevolgen van de Wet Open Overheid en de Wet digitale Overheid in beeld en passen onze organisatie en systemen daarop aan. We koersen richting een datagedreven organisatie, zodat we de gestelde maatschappelijke effecten ook kunnen meten (zie ook de opgave Financiën en organisatie). We houden tweejaarlijkse klanttevredenheidsonderzoeken. We trainen onze

medewerkers in houding en gedrag op het gebied van dienstverlening, zetten in op mediation en ontwikkelen het Loket WIZ verder door. We verstevigen onze regionale contacten om zodoende de dienstverlening op peil te kunnen houden. Bovendien gaan we na wat we zelf kunnen blijven doen en waar we juist meer samenwerking nodig zullen hebben.

We zijn dichtbij en weten wat er speelt
We onderzoeken de toekomstbestendigheid van het gemeentehuis voor de korte en lange termijn. Het Klant Contact Centrum (KCC) wordt doorontwikkeld, zodat er eenduidige, optimale externe communicatie plaatsvindt. We intensiveren onze contacten in de wijk via Wijkgericht SAMENwerken (zie opgave leefbaarheid), via locatiebezoeken in de fysieke ruimte (in het kader van de Omgevingswet), via keukentafelgesprekken (zie opgave mens en Zorg) en we passen onze (digitale) dienstverlening aan, aan de verschillende levensfasen van onze inwoners en stemmen deze af op de maatschappelijke effecten die we op het gebied van dienstverlening willen bereiken. In de periodieke klanttevredenheidsonderzoeken besteden we aandacht aan het gehoord voelen.

Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners meer betrekken bij zaken die hen raken
We gaan onderzoeken hoe we jongeren beter kunnen betrekken bij onze gemeente; dit doen we in samenwerking met de opgave Mens en Zorg. Daarnaast sluiten we op het gebied van communicatie beter aan bij de belevingswereld van jongeren. We gaan samen met de gemeenteraad de randvoorwaarden ten aanzien van burgerparticipatie vormgeven en op basis daarvan burgerparticipatie fasegewijs invoeren in onze gemeente. om burgerparticipatie goed te kunnen invoeren organiseren we trainingen voor college, bestuur en ambtelijke organisatie.

Medio 2023 is er een burgerpeiling/ondernemerspeiling uitgevoerd. De resultaten zijn betrokken bij de opstelling van de programmaplannen. De maand van de taal is georganiseerd. Daarin is o.a. aandacht besteed aan begrijpelijk schrijven. Dat krijgt in 2024 nog een vervolg met trainingen schrijven op B1 niveau.

De impact van de Wet Open Overheid(WOO) is in beeld gebracht. Voor de eerste vier informatie categorieën is een implementatie advies uitgebracht waarbij het ambitieniveau basis het uitgangspunt is. Ambitieniveau basis is volgen van de wettelijke fasering implementatie WOO.

In september is een trainee gestart met het introduceren van data gedreven werken. Eerste stap is het ontwikkelen van een datastrategie. Hiervoor wordt een nulmeting data uitgevoerd (datavolwassenheid scan).

De regionale samenwerkingsverbanden (formeel of informeel) zijn per programma in beeld gebracht. Beoordeeld is of de samenwerkingsvormen een bijdrage leveren aan de gewenste effecten in de maatschappelijke opgaven/programma's.

De verdere invulling van burgerparticipatie is met de raad en de ambtelijke organisatie opgepakt. Burgerparticipatie wordt stapsgewijs ingevoerd in de organisatie. De module digitaal checken en aanvragen van een evenementenvergunning is in ontwikkeling. Eerste kwartaal 2024 wordt het systeem operationeel en kunnen organisatoren checken of er een vergunning nodig is en deze vergunning digitaal aanvragen.

6.1 Bestuur

Wat willen we bereiken?

Bestuur

Als gemeente zijn wij er voor onze inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke partners. In ons beleid en bij de uitvoering daarvan staat onze samenleving centraal. Dat betekent dat voor onze inwoners duidelijk is wat wel en wat niet kan. En dat wij als gemeente er alles aan doen om samen met de samenleving op te trekken. Samen maken wij onze gemeente nog mooier! De gemeenteraad is hierin kader stellend, controlerend en richtinggevend, het college bepaalt hoe we deze kaders verder vorm gaan geven waarna de ambtelijke organisatie aan de slag gaat met de uitvoering. Besturen op hoofdlijnen van beleid heeft hierbij de voorkeur.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

College van Burgemeester en Wethouders

Voor het college en wethouders wordt een voorziening aangehouden voor wachtgeldverplichtingen en pensioenverplichtingen. In het overzicht Reserves en voorzieningen worden de bedragen toegelicht.

De lasten en baten die betrekking hebben op het college worden verzameld op dit taakveld. Denk hierbij aan salarissen, opleidingskosten, contributies en dergelijke. Daarnaast heeft dit taakveld te maken met het feit dat de gemeente zogenoemde eigen risicodrager is voor wachtgeld- en pensioenverplichtingen. Hiertoe wordt jaarlijks berekend wat de omvang van de daarvoor bestemde voorziening moet zijn.

Gemeenteraad

Na het succes van de cursus Politiek Actief van Prodemos in 2021 willen we jaarlijks - behalve in het verkiezingsjaar- deze cursus gaan aanbieden aan inwoners. In 2023, 2024 en 2025 willen we derhalve deze cursus gaan aanbieden. Prodemos vraagt € 6.000 per cursus.

De raad heeft op 11 november 2021 ingestemd met het instellen van een lokale rekenkamer. Vanaf 2022 zou daartoe jaarlijks € 26.500 worden opgenomen. Nu de nieuwe gemeenteraad is geïnstalleerd kan het profiel voor de rekenkamerleden opgesteld gaan worden en kan geworven gaan worden. Een onderzoek in 2022 wordt echter niet meer verwacht. Er zal dan ook geen beroep op het bedrag worden gedaan. Het eerste rekenkameronderzoek wordt verwacht in 2023.

De cursus Politiek Actief van Prodos heeft in 2023 geen doorgang gevonden vanwege een tekort aan kandidaten.

Voor de Rekenkamer Geertruidenberg was 2023 een opstartjaar. Zo heeft men o.a. een onderzoeksprotocol opgesteld. Maandelijks komen de leden van de Rekenkamer bijeen. Als eerste onderzoeksonderwerp heeft de Rekenkamer gekozen voor "Jongeren & alcohol- en drugsbeleid van de gemeente Geertruidenberg". Onderzoeksbureau BBSO heeft daartoe opdracht gekregen. Het rapport is reeds voor ambtelijke hoor- en wederhoor ingediend. In het eerste kwartaal van 2024 wordt het definitieve rapport verwacht.

Griffie

De griffie ondersteunt de gemeenteraad in brede zin. Buiten de gebruikelijk geldstromen om worden er geen extra gelden gevraagd.

De griffie ondersteunt de gemeenteraad in brede zin. Buiten de gebruikelijke geldstromen om, zijn er geen extra gelden gevraagd.

Regionale samenwerking

In 2023 en verdere jaren zetten we in op intensivering van de regionale samenwerking. We stellen hierbij prioriteiten die overeenkomen met de uitgangspunten van het coalitieakkoord.
Voor wat betreft de bijdrage aan de Regio West Brabant voor 2023 het volgende. De bijdrage aan apparaatskosten is € 93.084 en aan het O&O fonds dragen wij in 2023 € 14.151 bij.

Binnen Baronieverband hebben we gewerkt aan de uitwerking van de Woondeal en we hebben in samenwerking met alle gemeenten in West- en Midden Brabant (Stedelijke Regio Breda Tilburg) gewerkt aan de Ontwikkelstrategie die mede de basis vormt voor de ruimtelijke indeling van de provincie Noord-Brabant.
De verantwoording over de bijdrage 2023 aan de RWB (en alle andere Verbonden Partijen) wordt in een afzonderlijk voorstel aan uw raad voorgelegd.

6.2 Burgerzaken

Wat willen we bereiken?

Burgerzaken

Wij verwerken en verstrekken tijdig de juiste informatie over onze inwoners in de basisregistratie personen en toetsen deze waarbij de thema's persoonsinformatiemanagement en identiteitsmanagement een belangrijke rol spelen.

Daarnaast zorgen we onder meer voor een goede organisatie van verkiezingen en ontwikkelen en implementeren we de dienstverleningsvisie. Daarbij houden wij rekening met maatschappelijke en digitale ontwikkelingen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bevolkingsregister

In 2022 was er sprake van een toename van de aanvragen paspoorten en ID kaarten vanwege het opheffen van de Corona maatregelen. Verwacht wordt dat hier nog een nasleep van komt in 2023. Verder vooruitkijkend is de verwachting dat de aanvragen aanzienlijk gaan toenemen. Deze toename wordt veroorzaakt doordat de geldigheidsduur van reisdocumenten voor volwassenen in 2014 verlengd is van 5 naar 10 jaar. Volwassenen die tussen 2014 en 2018 een nieuw reisdocument hebben aangevraagd, komen vanaf 2024 een nieuw document aanvragen. Deze piek duurt tot 2029.

Prognose in getallen voor onze gemeente gebaseerd op het huidige aantal inwoners:
2023 680 (het aantal verlopen reisdocumenten van voorgaande jaren (2019/2021) is 257
2024 3723
2025 3854
2026 4148

In 2023 zijn in totaal 1784 reisdocumenten aangevraagd. Dat is fors meer dan oorspronkelijk ingeschat. Om de dienstverlening te waarborgen is hiervoor tijdelijk extra capaciteit ingehuurd.

Burgerlijke stand

Voor het voltrekken van de huwelijken en het verstrekken van uittreksels burgerlijke stand worden leges in rekening gebracht.

In 2023 zijn er 101 huwelijken voltrokken en 28 partnerschappen gesloten. Ten opzichte van 2022 (141 huwelijken, 42 partnerschappen) is dat een daling in aantal. Oorzaak hiervan is dat in 2022 een inhaalslag heeft plaatsgevonden in verband met Corona in 2020 en voor een deel ook in 2021.

Kaartbeheer en kadaster

Dit budget wordt ingezet voor het inmeten, registreren en bijhouden van objecten voor de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). Het bijhouden hiervan is een wettelijke verplichting voor gemeenten. Omdat de gemeente niet over een eigen landmeter en BGT specialist beschikt worden deze werkzaamheden met behulp van dit budget uitgezet bij derden.

Dit budget is ingezet voor het inmeten en actualiseren van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). Andere onderdelen die tot dit budget behoren en zijn uitgevoerd, zijn de jaarlijkse luchtfoto's van de gemeente en de overige landmeetkundige inwinning, benodigd voor uitvoer van diverse taken binnen de gemeente.

Naturalisatie

Degene die in Nederland verblijft en aan bepaalde voorwaarden voldoet kan de Nederlandse nationaliteit aanvragen.

In 2023 zijn in onze gemeente 39 aanvragen voor naturalisatie gedaan.

Verkiezingen

In de periode 2023-2026 zijn er de volgende verkiezingen:
2023: Provincie en Waterschap
2024: Europees Parlement

2025: Tweede Kamer
2026: Gemeenteraad

Vooral in 2023 zullen we extra kosten maken omdat dit een dubbele verkiezing is met extra materiaal- en bezorgkosten. Ook zullen hier extra tellers nodig zijn. Daarnaast heeft het BZK aangegeven dat vanwege veranderende wetgeving dit voor de gemeentelijke organisatie meer werk en kosten met zich mee zullen brengen. Een concreet bedrag is nog niet genoemd. Ook is nog niet duidelijk of en welke Coronamaatregelen zullen gelden (denk bv aan extra materiaalkosten).

In 2023 hebben we drie verkiezingen georganiseerd: voor de Provinciale Staten, de Waterschappen en onverwachts ook voor de Tweede Kamer. Vanwege de hoge opkomst zijn voor alle verkiezingen extra stembureaus aangewezen en stembureauleden ingezet. Het tellen heeft centraal plaatsgevonden, ook hier zijn extra tellers voor ingezet. De verkiezingen hebben we binnen de gestelde budgetten georganiseerd.

Vanwege slijtage moeten diverse materialen vervangen worden. Ook moet er nieuwe verkiezingssoftware worden aangeschaft. Deze uitgaven zullen in 2024 plaatsvinden.

6.3 Crisisbeheersing en brandweer

Wat willen we bereiken?

Crisisbeheersing en brandweer

Samen met de betrokken ketenpartners besteden we aandacht aan de bewustwording van inwoners en ondernemers op het gebied van rampen/crisis, zware ongevallen en brand. Dit doen wij op integrale wijze. Wij willen iedereen die een rol heeft in de crisisbeheersing, regionaal én lokaal, meer en/of beter betrekken bij de crisisbeheersing.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Brandweergarages en blusmiddelen

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de brandweergarages zodat de brandweer optimaal haar werk kan uitvoeren.

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de brandweergarages. Ook in 2023 heeft onze bijdrage er aan bijgedragen dat de brandweer haar werk optimaal kon uitvoeren. In 2023 zijn de uitgaven geweest zoals begroot en zijn er geen bijzonderheden.

Rampenbestrijding

Rampenbestrijding is een wettelijke taak van de gemeente die deels is weggelegd bij Veiligheidsregio MWB. De Veiligheidsregio MWB verzorgen onder andere opleidingen, trainingen en oefeningen maar zorgen ook voor de bemensing van de districtelijke en regionale bemensing van de crisisorganisatie. Ook de komende jaren zullen wij deze opleidingen, trainingen en oefeningen blijven afnemen. Naast de inspanningen van de Veiligheidsregio MWB voeren we ook lokaal een aantal taken uit in het kader

van samenwerking, opleiden, trainen en oefenen en het bemensen van de lokale crisisorganisatie (Drimmelen - Geertruidenberg).

In 2023 hebben ons College en crisismedewerkers diverse opleidingen, trainingen en oefeningen gevolgd.

Opleiding crisiscommunicatie
In 2023 hebben collegeleden een opleiding crisiscommunicatie gevolgd. In deze opleiding hebben zij geleerd hoe crisiscommunicatie in de regio Midden- en West-Brabant is ingericht, dat de basis van crisiscommunicatie ligt bij de informatiebehoefte van de buitenwereld en hoe zij crisiscommunicatie op de juiste manier in kunnen zetten.

Mediatraining
Aanvullend op de opleiding crisiscommunicatie heeft het College een mediatraining gevolgd. In deze training leerden de collegeleden welke interviewtechnieken er zijn en werd hen diverse scenario's voorgelegd waarbij zij voor een camera werden geïnterviewd.

GBT (Gemeentelijk Beleidsteam) oefening
Ook heeft er een GBT oefening plaatsgevonden in 2023. Het hoofddoel van de oefening was kennismaken met de werking van een gemeentelijk beleidsteam en welke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden de leden hebben in een GBT.

Veiligheidsregio MWB

De Veiligheidsregio MWB voert wettelijke taken van de gemeente uit op de terreinen van brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening, rampen,- en crisisbeheersing, en het voorzien van een gemeenschappelijke meldkamer. De inwonerbijdrage voor de Veiligheidsregio MWB blijft gehandhaafd, dit zorgt ervoor dat we onze wettelijke taken kunnen continueren.

Ook in 2023 hebben we een inwonerbijdrage geleverd aan de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant. De veiligheidsregio voert voor de gemeente wettelijke taken uit op het gebied van brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening, rampen- en crisisbeheersing en het voorzien van een gemeenschappelijke meldkamer. Door deze bijdrage kunnen we onze wettelijke taken continueren.

6.4 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Openbare orde en veiligheid

Een zo veilig mogelijke gemeente door een integrale, preventieve, gebiedsgerichte aanpak in samenwerking met inwoners en partners.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bureau Halt

Ook in 2023 zal bureau Halt gastlessen verzorgen, hiervoor verstrekken wij een subsidie. Daarnaast vervult Halt een signalerende rol op het gebied van problematiek onder jongeren.

In 2023 hebben de professionals van Halt verschillende voorlichtingslessen gegeven op het primair en voortgezet onderwijs. Daarnaast hebben er adviesgesprekken plaatsgevonden met de Boa's en politie. In 2023 hebben er 18 jongeren een doorverwijzing naar Halt gekregen.

Dierenbescherming

Voor de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van Dierennoodhulp en Dierenwelzijn is er een overeenkomst afgesloten met de Stichting Dierenasiel Breda e.o.. Deze overeenkomst is aangegaan voor de periode van 2021 - 2026. De inwonersbijdrage blijft gehandhaafd zodat de opvang en zorg voor zwerf- en asieldieren kan worden gecontinueerd.

In 2023 hebben we voor de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van Dierennoodhulp en Dierenwelzijn bijgedragen aan de Stichting Dierenasiel Breda e.o.. Door de inwonersbijdrage die wij leveren kan de opvang en zorg voor zwerf- en asieldieren worden gecontinueerd.

Huisuitzettingen

Incidenteel is er sprake van een huisuitzetting. De gemeente speelt een rol bij de verwijdering van de huisraad. De goederen, met een hogere waarde dan €750, worden opgeslagen door de gemeente. De kosten hiervan komen voor rekening van de woningeigenaar. In de meeste gevallen is dit Thuisvester. In onze gemeentebegroting is een beperkt werkbudget opgenomen voor zowel de kosten die de gemeente moet maken en de inkomsten die op basis van declaratie worden vergoed. Deze post is daarmee in beginsel budgettair neutraal.

De gelden zijn ontvangen t.b.v. de afvoer van inboedel. De gemeente verzorgt de afvoer in overleg met de deurwaarder en na vaststelling van de waarde van de goederen. De kosten hiervoor worden doorberekend richting woningeigenaar.

Openbare orde / BOA

Dit jaar is van het Ministerie een brief ontvangen dat door het Kabinet geld is vrijgemaakt voor extra inzet van boa's in de openbare ruimte. Deze decentralisatie uitkering kent een structureel karakter en wordt via het gemeentefonds uitgekeerd. Met ingang van 2022 is aan Geertruidenberg een uitkering toegekend van € 32.392. Dit staat gelijk met ongeveer 0,5fte.

De BOA-capaciteit op straat is met 0,7 fte uitgebreid (effectief hebben we nu 3 BOA's in dienst).

Openbare orde / veiligheid

In 2022 wordt het nieuwe Integraal Veiligheidsbeleid vastgesteld voor 2023-2026. In 2023 gaan we daar uitvoering aan geven. De lijn van de afgelopen jaren houden we vast en zetten we voort met prioriteiten die passen bij de trends en (lokale) ontwikkelingen.

In aanvulling op het Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 wordt jaarlijks een focusblad opgesteld. Hierin staat aangegeven waar we ons dat jaar mee bezig zullen gaan houden. Zo is er in 2023 een nieuw BIBOB beleid vastgesteld, hebben we een start gemaakt met de Brabantse norm weerbare overheid en is de nieuwe crisisorganisatie van start gegaan.

Aanpak jaarwisseling
Ieder jaar wordt een aanpak jaarwisseling opgesteld. In deze aanpak wordt onder andere beschreven welke vuurwerkvrije zones gelden tijdens de jaarwisseling en welke afspraken er gemaakt zijn met de politie en het Openbaar Ministerie. Jaarlijks wordt u middels een RIB geïnformeerd over de ervaring met de vuurwerkvrije zones en het schadebedrag.

Week van de veiligheid
Tijdens de week van de veiligheid is actief gecommuniceerd over diverse onderwerpen op het gebied van veiligheid, denk aan Meld Misdaad Anoniem en cybercrime/digitale veiligheid. Daarnaast is op de weekmarkt van Raamsdonk een thematafel georganiseerd omtrent digitale veiligheid.

Opleiden, trainen, oefenen
In 2023 is aandacht besteed aan het vakbekwaam maken van ons College ten tijde van crisis. Hiervoor zijn diverse opleidingen en trainingen georganiseerd, zodat zij tijdens een crisis goed voorbereid hun werk kunnen uitvoeren. Ook hebben de crisismedewerkers van de gemeente diverse opleidingen, trainingen en oefeningen gevolgd.

Escapeboot
In de zomer hebben we in samenwerking met de gemeente Drimmelen een escapeboot in de haven van Drimmelen laten komen. Deze escapeboot was gericht op ondermijning. Medewerkers konden de uitdaging aangaan te ontsnappen uit deze escapeboot en tegelijkertijd leerden zij signalen van ondermijning herkennen.

Zorg- en veiligheid
In 2023 hebben we een aantal casuïstiek gehad met betrekking tot zorg- en veiligheid. In de aanpak hiervan hebben we zeer nauw en integraal samengewerkt met betrokken instanties.

Onverwachte uitdagingen
Naast onderwerpen die in het focusblad 2023 benoemd staan, zijn we ook voor onverwachte uitdagingen komen te staan. Zo zijn er incidenten geweest met een grote maatschappelijke impact, zijn er maatregelen opgelegd op basis van de Opiumwet en is het clubhuis van de Hells Angels (tijdelijk) gesloten.

6.20 Mutaties reserves

Wat willen we bereiken?

Mutaties reserves programma 6

De reserves hebben verschillende functies. Waaronder een bufferfunctie voor het opvangen van onverwachte tegenvallers en risico's (weerstandscapaciteit). Een bestedingsfunctie voor het reserveren van middelen voor specifiek doel of activiteit. Een egalisatiefunctie voor het egaliseren van tarieven over meerdere jaren. Ook kunnen jaarlijks terugkerende en (sterk) fluctuerende lasten met een reserve daarbij worden verrekend. Daarnaast kennen de reserves een financierings- en dekkingsfunctie zoals o.a. dekking van kapitaallasten van investeringen.

Er zijn binnen programma 6 over het begrotingsjaar 2023 geen mutaties in reserves doorgevoerd.

6.30 Wat heeft het gekost?

P6 Wat heeft het gekost?

Overzicht Bestuur en Dienstverlening (bedragen x € 1.000)

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	4.027	3.906	4.083	4.121	-38
Baten	-757	-187	-429	-536	107
Saldo	**3.270**	**3.719**	**3.654**	**3.585**	**69**

Resultaat bestemming

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	0	0	0	0	0
Baten	-236	0	0	0	0
Saldo	**-236**	**0**	**0**	**0**	**0**

Gerealiseerd resultaat

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	4.027	3.906	4.083	4.121	-38
Baten	-993	-187	-429	-536	107
Saldo	**3.034**	**3.719**	**3.654**	**3.585**	**69**

6.40 Voortgang investeringen

In de onderstaande tabel wordt op hoofdlijnen een toelichting gegeven op de investeringen zoals opgenomen in het investeringsplan 2023 of in het boekjaar 2023 separaat door de gemeenteraad zijn

besloten. In het jaarrekeninggedeelte is de detailinformatie van alle lopende investeringen opgenomen.

Krediet omschrijving	Toelichting
23 Burgerpanel voorlichting.	In 2023 hebben we op dit budget niets uitgegeven. We zijn nog bezig met de implementatie van burgerparticipatie. De aanschaf van een digitaal burgerpanel wordt betrokken bij de verdere implementatie van burgerparticipatie in onze gemeente. Aan de hand daarvan gaan we kijken welke middelen we hiervan gaan aanschaffen. Het investeringsbedrag moet daarom blijven bestaan in 2024.

6.50 Risico's

Voor programma 6 zijn geen risico's voorzien.

6.60 Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel bevat de wettelijke Beleidsindicatoren van Programma 6.

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Begroot 2023	Jaar	Waarde (Jaarrekening 2023)	Eenheid	Bron	Opmerkingen
6.	1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	18	2023	18	Aantal jongeren (12 – 17 jaar)	Bureau Halt	
8.	1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	0,78	2023	1,44	Aantal per 1.000 inwoners	Data.politie.nl	Bron gewijzigd, data niet meer uit CBS gegevens te halen. Vergelijking begroot/werkelijk niet goed te maken.
9.	1. Veiligheid	Gewelds-en seksuele misdrijven	3,9	2022	4,07	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	
10.	1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	0,3	2023	1,26	Aantal per 1.000 inwoners	Data.politie.nl	Bron gewijzigd deze data niet meer uit CBS gegevens te halen. Vergelijking begroot/werkelijk niet goed te maken.
11.	1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	4,70	2023	2.17	Aantal per 1.000 inwoners	Geertruidenberg app Vandalisme en vernielingen	Bron gewijzigd, Geen gegevens beschikbaar bij CBS. Vergelijking begroot/werkelijk niet goed te maken

Voor een aantal beleidsindicatoren wordt gebruik gemaakt van een andere bron. Daardoor is geen zuivere vergelijking meer te maken tussen het begroot cijfer en waarde jaarrekening. Bij de omrekening naar aantal per 1000 inwoners is uitgegaan van een inwoneraantal 22.104.

Beleidsindicatoren beleidsrijke begroting 2023

Hoe gaan we dit meten?

Strategisch doel	Beleidsindicatoren	Aantal
Bestuur		
a. Inzicht in toekomstscenario's		
b. Als college en raad één overheid		
c. Betrouwbaar, toegankelijk en continu werken aan inclusiviteit		
Dienstverlening		
a. Kwaliteit, professionaliteit en continuïteit van de dienstverlening	Score klanttevredenheid	6,5
	Daling aantal klachten	-17 t.o.v. 2022
b. We zijn dichtbij en weten wat er speelt	Score klanttevredenheid	
c. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners betrekken meer bij zaken die hen raken	Score klanttevredenheid	5,9

Programma 7 Opgave Financiën en Organisatie

Opgave Perspectief Financiën

Het doel is een doelgerichte en efficiënte besteding van de beschikbare middelen en een financieel gezonde gemeente. In 2025 hebben we onze ambities weten te bereiken en zijn we nog steeds een financieel gezonde gemeente. We zijn terughoudend geweest in het belasten van onze inwoners. We bereiken dit door te kijken of bestaand beleid oplevert wat we ervan verwachten, we maken duidelijke keuzes over wat we wel en niet meer doen en hebben structureel sluitende meerjarenramingen in de begroting.

Financiële uitgangspositie
Voor het opstellen van deze begroting hebben wij de volgende financiële uitgangspunten gehanteerd:
1. Het aantal inwoners per 1 januari 2023 is 22.000.
2. Ontwikkeling lonen volgens cao gemeenten. Voor 2023 wordt rekening gehouden met een loonsverhoging (CAO) inclusief aanpassing van de pensioenpremies van 4%.
3. Ontwikkeling prijzen volgens Bruto Binnenlands Product (vermeld in gemeentefondscirculaires) te weten 5%.
4. De te hanteren rente voor nieuwe investeringen bedraagt 0,75%
5. De berekende rente over het financieringstekort bedraagt 2,5% voor het deel boven de kasgeldlimiet. Over het bedrag van de kasgeldlimiet hanteren we het nultarief.

Als gevolg van de renteontwikkelingen gaan we uit van een rentepercentage op de af te sluiten geldleningen 2,5% (25 jaar rentevast) Zie verder ook de paragraaf Financiering.

7.0 Beleidsrijke begroting 2023

Financiën

Programmamanager

Bestuurlijk

Visie

We willen een financieel gezonde gemeente blijven door gemeenschapsgeld op een zorgvuldige, doelmatige en rechtmatige manier te besteden. De lasten en baten die we hebben moeten bijdragen aan de opgaven die we geformuleerd hebben.

Strategische doelstellingen

We zorgen voor een structureel sluitende begroting met ruimte voor tegenslagen.	We hanteren vastgestelde, waaronder ook wettelijke, objectieve en meetbare criteria en ratio's.	We ontsluiten de P&C producten voor iedereen en op een eenvoudige manier.	We streven meer inzicht in de (financiële) voortgang van alle opgaven na.	We zorgen ervoor dat bestedingen rechtmatig worden gedaan.

Ambtelijk

Maatschappelijke effecten

De lastendruk is in balans met de ambities die vanuit alle opgaven zijn geformuleerd.	Onze inwoners en partners hebben inzicht in de wijze waarop wij conform wet en regelgeving onze middelen besteden en de mate waarin we de doelen realiseren.

Inhoud

7.1 Inleiding

Financiën

Een financieel gezonde gemeente blijven is een opgave op zichzelf in deze onzekere tijden. We zullen eerst moeten kijken naar wat we moeten doen voordat we kunnen kijken naar wat we nog meer willen doen. We zullen daarin prioriteiten moeten stellen en veiligheidskleppen moeten inbouwen om ervoor te zorgen dat we voldoende vet op de botten houden om tegenvallers op te kunnen vangen en niet alleen op de korte, maar ook op de langere termijn aan onze taken en verplichtingen te kunnen blijven voldoen.

Organisatie

Het is noodzakelijk dat wij een ambtelijke organisatie hebben die toekomstbestendig en van voldoende omvang is zodat we invulling kunnen geven aan onze ambities en de maatschappelijke opgaven waarvoor we de komende jaren staan. We vinden het belangrijk dat capaciteit, kennis en kunde en ondersteunende processen in balans zijn met onze ambities en maatschappelijke opgaven.

We realiseren ons dat we een kleine gemeente zijn en dat we op sommige beleidsterreinen slagkracht missen. Er is sprake van krapte op de arbeidsmarkt. We merken dat het lastiger wordt om voldoende en goed personeel te werven. Reële ambities ten opzichte van de beschikbare capaciteit en financiële middelen zijn dus noodzakelijk. Op sommige onderdelen moeten we kiezen of we de werkzaamheden nog zelf uitvoeren.

7.2 Missie

Missie Financiën

We willen een financieel gezonde gemeente blijven door gemeenschapsgeld op een zorgvuldige, doelmatige en rechtmatige manier te besteden. De lasten en baten die we hebben moeten bijdragen aan de opgaven die we geformuleerd hebben.

Missie organisatie

De organisatie van de gemeente Geertruidenberg wil een toekomstbestendige en robuuste organisatie zijn zodat voldaan kan worden aan de politieke ambities en maatschappelijke opgaven waarvoor we de komende jaren gesteld staan.

7.3 Strategische doelen en maatschappelijke effecten

Strategische doelstellingen Financiën

Binnen de opgave Financiën zijn strategische doelstellingen geformuleerd die samen de volledige opgave omvatten:

1. We zorgen voor een structureel sluitende begroting met ruimte voor tegenslagen.
2. We hanteren vastgestelde, waaronder wettelijke, objectieve en meetbare criteria en ratio’s.
3. We ontsluiten de P&C-producten voor iedereen en op een eenvoudige manier.
4. We streven meer inzicht in de (financiële) voortgang van alle opgaven na.
5. We zorgen ervoor dat bestedingen rechtmatig worden gedaan.

Strategische doelstellingen Organisatie

Binnen de opgave Organisatie zijn strategische doelstellingen geformuleerd die samen de volledige opgave omvatten:

1. We brengen in beeld hoe onze organisatie is ingericht en welke kennis en kunde we in huis hebben om de opgaven waar we voor staan het hoofd te kunnen bieden.
2. De gemeente Geertruidenberg onderscheidt zich ten opzichte van andere vergelijkbare werkgevers door in te zetten op aantrekkelijk werkgeverschap
3. We onderzoeken onze huisvesting. Voldoet het “huis van de gemeente” nog aan de vereisten op het gebied van het hybride werken, duurzaamheid en de consequenties van het werken aan maatschappelijke opgaven?

Wat willen we bereiken?
A. Financiën
De lastendruk is in balans met de ambities die vanuit alle opgaven zijn geformuleerd
B. Financiën
Onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners hebben inzicht in de wijze waarop wij conform wet- en regelgeving onze middelen besteden en de mate waarin we de doelen realiseren
A. Organisatie
Capaciteit, kennis en kunde en ondersteunende processen (zoals het gebouw, de faciliteiten en informatiehuishouding etc.) zijn in balans met de omvang van de politieke ambities en maatschappelijke opgaven
B. Organisatie
Samen met inwoners, ondernemers, partners en andere belanghebbenden geven we invulling aan de maatschappelijke opgaven waar we voor staan
C. Organisatie
Kundig personeel aantrekken, binden en boeien

7.4 Inspanningen
Wat gaan we daarvoor doen?
Financiën:

- Er zijn extra inspanningen noodzakelijk in het kader van de uitvoeringstaken WOZ / BAG / Belastingen. Deze hebben betrekking op de bekostiging van de intensivering van ambtelijke inzet.

- We gaan optimaal gebruik maken van provinciale, landelijke of Europese subsidies zoals ook terug komt bij ‘Organisatie’.

- We gaan de inzet van Pepperflow door ontwikkelen en communiceren overall over onze inspanningen en benoemen daarbij ook de financiële consequenties.

- De financiële verordening en budgethouders- en mandaatregeling worden aangepast.

Organisatie:

Om de strategische doelstellingen van alle opgaven te bereiken zijn extra inspanningen noodzakelijk. Deze hebben enerzijds betrekking op de bekostiging van diverse projecten en anderzijds op de intensivering van ambtelijke inzet. Het is noodzakelijk om extra middelen en capaciteit in te zetten voor de organisatie.

Het werken aan maatschappelijke opgaven
De komende jaren werken we aan onze maatschappelijke opgaven. De samenwerking met onze inwoners, partners en andere belanghebbenden is hierbij een belangrijke randvoorwaarde. Het werken vanuit de maatschappelijke opgaven vraagt naast het maken van realistische keuzen ook

meer duidelijkheid en scherpte in verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen raad (kaderstellend, controlerend, richtinggevend en volks vertegenwoordigend), college (hoe geven we invulling aan de kaders) en de ambtelijke organisatie (uitvoering geven aan). Om deze manier van werken verder vorm te geven is het belangrijk om nog meer te investeren in de verbinding tussen raad, het college en de organisatie. Ook burgerparticipatie krijgt hierin een belangrijke rol. Voor een deel van de kosten die hiermee samenhangen is er dekking vanuit de reserve organisatieontwikkeling.

Extra inzet op data gedreven werken en het optimaal benutten van beschikbare subsidies
Als gemeente hebben we de beschikking over veel data en (straat)informatie. Door slimme combinatie van data en (straat)informatie kunnen we nog beter in beeld brengen waar we op moeten inzetten om onze maatschappelijke opgaven het hoofd te kunnen bieden. Op dit moment maken we nog niet optimaal gebruik van verschillende data. In de verschillende maatschappelijke opgaven wordt ook de wens uitgesproken om analyse van data. Gelet op de vraag hiernaar vanuit de verschillende maatschappelijke opgaven willen we daar ook op inzetten door een data-analist aan te trekken die de beschikbare data kan analyseren en op een (geo)grafische wijze kan presenteren.

Er zijn verschillende subsidieregelingen beschikbaar op verschillende beleidsterreinen. We maken daar nog onvoldoende gebruik van. Daarom is het noodzakelijk dat we kennis en kunde in huis organiseren zodat we optimaal gebruik maken van beschikbare subsidieregelingen. De kosten met betrekking tot de capaciteit die daarvoor nodig is worden met het binnenhalen van de subsidies weer terugverdiend. De verwachting is dat dit uiteindelijk kostenneutraal is.

De gemeente moet zich onderscheiden als aantrekkelijk werkgever
De ontwikkelingen in de samenleving vragen om een andere rol van de gemeente en een andere manier van werken van medewerkers. Dat gebeurt onder andere door sterk in te zetten op het zijn van een wendbare organisatie langs de pijlers van zelforganiserende teams en opgavegericht werken. Het is belangrijk dat we talentontwikkeling inzetten om aan deze veranderende rol invulling te geven en aan de andere kant bieden we ons huidige personeel daarmee carrièreperspectief en / of doorgroeimogelijkheden. Om dit handen en voeten te geven wordt het opleidingsbudget opgehoogd en daarmee geven we ook uitvoering aan de door de gemeenteraad aangenomen motie van Morgen!.

Bovendien liggen onze prioriteiten op de thema’s als aantrekkelijk werkgeverschap zoals hiervoor ook al benoemd en het (ver)binden en boeien en behouden van medewerkers. Er is sprake van krapte op de arbeidsmarkt. We merken dat het lastiger wordt om voldoende en goed personeel te werven. We moeten op zoek naar eigentijdse manieren om ons wervings- en selectiebeleid vorm te geven en fors investeren op het zijn van een aantrekkelijke werkgever. Als kleine gemeente in onze regio is het voor ons van belang om aantrekkelijke primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden te hebben die zich verhouden tot het werk dat hier moet worden verricht. Daarnaast zijn een inspirerende huisvesting, goed werkklimaat en sfeer, goede onboarding en opvolging na vertrek van medewerkers belangrijk om medewerkers te behouden. Duurzame inzetbaarheid is ook een belangrijk thema hierbij. Het peilen van de behoefte bij de huidige medewerkers en reeds beschikbare data betrekken we hierbij. Ook het medewerkersonderzoek zetten we hiervoor structureel in.
Tegelijkertijd moeten we ook realistisch zijn wat betreft onze mogelijkheden als kleine gemeente. Daarom zullen we ook in samenwerking met andere (regio)gemeenten moeten zoeken naar slimme oplossingen om voldoende carrièreperspectief of doorgroeimogelijkheden aan medewerkers te kunnen blijven bieden.

Het is belangrijk dat HR in de organisatieontwikkeling hierbij goede ondersteuning biedt. Daarom maken we binnen HR een professionaliseringslag zodat onze diensten nog beter aansluiten.

Communicatie
In 2022 is een eerste aanzet gemaakt voor een communicatievisie die nog aangevuld wordt met de speerpunten vanuit het coalitie- en collegeakkoord. De kern van de visie is dat wij een open en benaderbare gemeente zijn die luistert en in gesprek gaat met haar inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en andere stakeholders. We pakken ons beleid en de uitvoering daarvan zoveel mogelijk samen op.
Bovendien is het van belang dat er in communicatieve zin voldoende aandacht wordt besteed aan het werken aan de maatschappelijke opgaven. Zowel extern als intern gericht. Met name in het 2023 vraagt dit extra capaciteit en budget.

Financiën

- Met betrekking tot het onderzoek naar de toekomst van de WOZ/BAG is er in 2023 een doorkijk gemaakt om de werkzaamheden van WOZ/BAG/Belastingen toekomstbestendig te borgen van wege het aflopende contract met TOG. De einduitkomst is dat de overeenkomst met TOG niet wordt verlengd en dat de gemeenteraad gevraagd is om in te stemmen met het overdragen van de taken aan het Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) waar ook de gemeenten Altena en Drimmelen bij zijn aangesloten. De raad heeft hiermee op 23 november 2023 ingestemd. Met het onderbrengen van de WOZ/BAG/Belastingen bij het samenwerkingsverband SVHW kunnen we de continuïteit en kwaliteit van zowel onze dienstverlening als het werk behouden en kunnen de kosten laag blijven. In 2023 is extra capaciteit besteed aan de inrichting van een nieuwe belastingapplicatie (begin 2024) aangezien geen ondersteuning geleverd op de oude software werd geleverd.

- In 2023 is het helaas niet gelukt om een subsidie coördinator aan te trekken. Desondanks zijn in 2023 voor de verschillende programma's subsidies/specifieke uitkeringen aangevraagd en ontvangen.

- In 2023 heeft een doorontwikkeling van Pepperflow plaatsgevonden. Ten opzichte van 2022 zijn naast de begroting en jaarstukken ook de voorjaarsnota, najaarsnota en slotwijziging via Pepperflow tot stand gekomen. Voor de raadsleden is de mogelijkheid gecreëerd om de technische vragen bij de onderdelen van de P&C documenten in Pepperflow te kunnen stellen. Hiermee hebben raadsleden inzicht in de vragen die door collega raadsleden zijn gesteld. In deze jaarrekening rapporteren we op hoofdlijnen over de diverse inspanningen.

- De mandaatregeling en budgethoudersregeling zijn in 2023 geactualiseerd en op respectievelijk 4 april en 2 mei vastgesteld. De actualisatie van de financiële verordening is in verband met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording doorgeschoven naar 2024. In 2023 is voor de rechtmatigheidsverantwoording een aparte nota opgesteld.

Organisatie
Het afgelopen jaar heeft onze gemeentelijke bedrijfsvoering aanzienlijke ontwikkelingen doorgemaakt om onze dienstverlening te verbeteren en maatschappelijke doelen effectiever te realiseren. Hieronder volgen de belangrijkste initiatieven die zijn ondernomen:

- Opgavegericht werken: We hebben een opgavegerichte aanpak omarmd waarbij nauwe samenwerking met inwoners, partners en belanghebbenden centraal stond.

Burgerparticipatie en duidelijke verantwoordelijkheden tussen de raad, het college en de ambtelijke organisatie waren cruciaal.

- Aantrekkelijk werkgeverschap: om ons te profileren als aantrekkelijke werkgever hebben we, ondanks de uitdagingen van een krappe arbeidsmarkt, geïnvesteerd in huisvesting, arbeidsvoorwaarden, en talentontwikkeling.

- Budget, capaciteit en focus: realistische ambities werden gesteld binnen de beschikbare middelen en capaciteit, met nadruk op samenwerking met andere overheidsinstellingen om efficiëntie te bevorderen.

- Dienstverlening: onze dienstverlening werd getransformeerd om meer toegankelijk, deskundig en responsief te zijn zowel online als offline.

- Impact van externe factoren: externe factoren zoals COVID-19 en geopolitieke spanningen werden aangepakt met snelle en flexibele reacties om de impact op onze dienstverlening te minimaliseren.

- Plaats- en tijdonafhankelijk werken: we hebben geïnvesteerd in infrastructuur en beleid om hybride werken mogelijk te maken, met herinrichting van het gemeentehuis om flexibel werken te ondersteunen.

- Personeel en organisatie: een herziening van onze HR-strategie was gericht op zelforganisatie, talentontwikkeling en het bieden van aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden om talent aan te trekken en te behouden.

- Juridische kwaliteitszorg: investeringen werden gedaan in conflictvaardigheden en contractbeheer om effectieve communicatie te bevorderen en geschillen op te lossen.

- Nieuwe wetgeving: de invoering van nieuwe wetgeving, met name op het gebied van digitale toegankelijkheid en de omgevingswet, vereiste extra aandacht en capaciteit om aan de wettelijke vereisten te voldoen.

- Regionale samenwerking: intensivering van regionale samenwerking was een strategische prioriteit om gezamenlijke doelen te bereiken en efficiëntie te bevorderen.

- Planning en control: onze planning en control cyclus waarborgde financiële transparantie en verantwoording, waardoor ons beleid op een gezonde financiële basis kon worden ontwikkeld en uitgevoerd.

- Wet Open Overheid: we hebben aandacht besteed aan de implementatie van de Wet Open Overheid met een focus op actieve openbaarheid en transparantie in onze processen en besluitvorming.

- Communicatie: onze communicatievisie werd verder ontwikkeld om heldere, eenvoudige en tijdige informatievoorziening te bevorderen, zowel intern als extern, om transparantie en betrokkenheid te stimuleren.

7.1 Beheer overige gebouwen en gronden

Wat willen we bereiken?

Beheer overige gebouwen en gronden

In privaatrechtelijke overeenkomst (verhuur/verkoop) behartigen van de belangen van de Gemeente Geertruidenberg en haar inwoners, waarbij gelijke behandeling het uitgangspunt is. Als er sprake is van specifieke gebouwen en/of gronden worden die onder een specifiek taakveld opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Grondexploitatie algemene dienst

Grondexploitatie algemeen omvat alle werkzaamheden rondom de verhuur en verkoop van gronden welke geen onderdeel zijn van grondexploitatiecomplexen. Te denken valt hierbij aan het sluiten van overeenkomsten voor verhuur, verkoop en het beheer van de gronden (belasting en verzekering e.d.).

Tevens vallen de kosten omtrent het snippergroenproject hieronder. Voor de komende periode 2023-2026 wordt enkel een verhoging van de raming voor 2023 verwacht betreffende het snippergroenproject. Dit project valt duurder uit, na inventarisatie bleken er geen 250 gevallen van oneigenlijk grondgebruik binnen onze gemeente te zijn, maar tenminste 565. De 315 extra gevallen van oneigenlijk grondgebruik zorgen ervoor dat het snippergroenproject in 2023 zo'n € 80.000 duurder uitvalt. Hier staat tegenover dat naar evenredigheid de inkomsten zullen toenemen, met tenminste € 80.000 aan verwachte extra inkomsten. Tevens van belang is dat een belangrijk contract met betrekking tot verhuur in 2026 aan de einddatum komt, mocht geen nieuwe overeenkomst gesloten worden heeft dit een negatief gevolg voor de opgenomen verhuurraming.

Het snippergroenproject is in 2023 verder uitgerold binnen de gehele gemeente waarbij de uitvoering hiervan afgelopen jaar kostenneutraal was. Verder hebben er afgelopen jaar twee grotere grondverkopen plaatsgevonden nabij het projectgebied Tuinen van Sandoel.

Hermenzeil

In 2017 heeft de gemeente, samen met de provincie, jachthaven Hermenzeil aangekocht in verband met ondermijning. In de jaren daarna is een uitgebreide verkoopprocedure doorlopen, waarbij de focus met name lag op een toeristische en recreatieve bestemming van de locatie. Helaas heeft dit niet geleid tot de verkoop van Hermenzeil, in verband met het terugtrekken van de potentiële koper(s).

Tijdens de behandeling van de begroting 2022 nam de gemeenteraad een motie aan waarin het college gevraagd wordt te onderzoeken of de locatie Hermenzeil als woninglocatie kan worden gebruikt. Nu de verkoopprocedure niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd kan in 2023 uitvoering worden gegeven aan deze motie. Dit heeft als gevolg dat er feitelijk een nieuw ruimtelijk ontwikkelingsvraagstuk is gestart: de herontwikkeling van Hermenzeil. Om goed in beeld te kunnen brengen welke mogelijkheden er liggen voor de herontwikkeling, zal gestart worden met een marktconsultatie. Uit deze consultatie volgen een aantal scenario's die aan de gemeenteraad zullen worden voorgelegd.

Om de diverse scenario's, inclusief de bijbehorende risico's en kosten, goed in beeld te kunnen brengen, is externe expertise nodig. Er wordt minimaal een bedrag van € 15.000 gereserveerd voor externe werkzaamheden. Als ervoor wordt gekozen het proces volledig uit te besteden zal dit leiden tot een maximale kostenpost van € 50.000. In de begroting 2023 wordt daarom voor de kosten van het verkoopproces en de kosten die samenhangen met de instandhouding een incidenteel bedrag van € 108.000 opgenomen. Hier tegenover wordt € 54.000 als bijdrage opgenomen vanuit de Provincie.

Hermenzeil in 2023 stond in het teken van de mogelijke komst van een Regionale Opvang Locatie (ROL) waarbij het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) het terrein van de gemeente zou huren en inrichten. Eind 2023 is de raad tot de conclusie gekomen dat er voor deze opvang op de locatie Hermenzeil geen draagvlak was. Het terrein was en is in 2023 nog steeds via een leegstandsbeheerder verhuurd.

7.2 Overhead

Wat willen we bereiken?

Overhead

Daar waar in het verleden overhead een specifiek beschreven onderdeel was in de begroting en rekening is met ingang van 2023 overhead toegevoegd aan het programma Financiën en Organisatie. Het taakveld Overhead is bedoeld om meer inzicht te geven in en zeggenschap over de totale overheadkosten van onze organisatie. De berekening van de overhead in de jaarrekening is overeenkomstig de in de begroting gehanteerde methodiek.
Het BBV geeft de volgende definitie die gemeenten moeten hanteren: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
Volgens deze definitie geven we eenduidig inzicht volgens onderstaande uitgangspunten:

- Directe kosten zoveel mogelijk direct toerekenen aan de betreffende taakvelden.
- Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren derhalve tot de overhead. Wanneer deze ondersteunende taken worden uitbesteed, behoren de uitbestedingskosten bedrijfsvoering tot de overhead (bijvoorbeeld uitbesteding salarisadministratie).
- Sturende taken door hiërarchisch leidinggevenden behoren tot de overhead. De bijbehorende loonkosten behoren ondeelbaar tot de overhead.
- De positionering van een functie binnen de organisatie heeft geen invloed op de beoordeling of er sprake is van overhead.

Bij bepaalde begrotingsonderdelen dient extra-comptabel een overheadpercentage te worden berekend teneinde een integrale kostprijs te kunnen benaderen. Denk hierbij met name aan de berekening van die onderdelen van de begroting waarbij een zogenaamde gesloten financiering aan de orde is. Gesloten financiering is aan de orde bij huisvuilverwijdering en afvalstoffenheffing en beheren van de riolering met rioolrechten.
Als opslagpercentage overhead is rekening gehouden met:

Percentage overhead	2023
Medewerker binnendienst	65%
Medewerker buitendienst	35%

Rekening houden met deze percentages is voor de begroting 2023 een basisbedrag voor loonkosten van een gemiddelde medewerker berekend, met een daarbij behorend netto en bruto uurloon (gebaseerd op 1.425 productieve uren). Deze uurlonen zijn ook in de jaarrekening 2023 gebruikt.

	Uurloon netto	Overhead	Uurloon bruto
Medewerker binnendienst	€ 54.67	65%	€ 90,00
Medewerker buitendienst	€ 33,23	35%	€ 45,00

Onder overhead vallen een groot aantal gemeentelijke taken die niet naar de taakvelden kunnen worden doorgerekend. In totaliteit is voor overhead een bedrag begroot van € 9.930.000. Uit de analyse van de jaarcijfers blijkt dat de baten € 302.000 hoger zijn uitgevallen en de lasten € 157.000 inclusief een voorgestelde overheveling bij de wet WOO. (De overhead komt in 2023 per saldo € 145.000 lager dan begroot). In procenten een voordeel van 1,44%.
Bovengenoemd saldo van hogere baten en lagere lasten is het saldo overeenkomstig de BBV voorschriften inzake Overhead. Voor een zuivere beoordeling moet eveneens beoordeeld worden of er voor- of nadelen aanwezig zijn die ontstaan omdat bepaalde zaken niet zijn uitgevoerd in 2023. Hiervan is sprake bij overhead personeel voor een bedrag van € 62.000 vanwege de vertraagde implementatie van de Wet WOO. Afronding is voor 2024 voorzien. Vandaar wordt voorgesteld om dit budget over te hevelen naar 2024.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Overhead Belastingen

Onder overhead belastingen worden de lasten opgenomen die gemaakt worden voor de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen. Dit zijn o.a. drukkosten en kosten van inhuur specialistische kennis.

Evenals voorgaande jaren zijn hier de lasten opgenomen die als overhead belastingen worden aangemerkt. Denk aan: drukkosten en inzet van het invorderingsbureau. Uitvoering heeft plaatsgevonden binnen de financiële kaders.

Overhead Bestuursondersteuning college van B&W

Juridische kwaliteitszorg
Ook vanuit juridische kwaliteitszorg wordt aansluiting gezocht bij de uitgangspunten op het gebied van dienstverlening uit het coalitieakkoord.
In 2023 hebben een aantal (nieuwe) medewerkers een training mediation- en conflictvaardigheden gevolgd. Daarmee leren ze vaardigheden die ingezet kunnen worden om de communicatie met burgers te verbeteren. Voor de training(en) wordt jaarlijks een budget uit het opleidingsbudget gevraagd.

Contractbeheer is een speerpunt gebleven. Een technisch issue in het programma is niet opgelost en er blijkt nog steeds een inhaalslag nodig. Hierin zal gemeentebreed extra tijd geïnvesteerd moeten worden.

(Nieuwe) wetgeving in 2023

- Omgevingswet

Na enkele keren te zijn uitgesteld, is deze uiteindelijk niet in 2023 maar op 1 januari 2024 in werking getreden. Gemeentelijke regelgeving die ziet op de fysieke leefomgeving is aangepast en in lijn gebracht met de Omgevingswet. Met een projectmatige aanpak is geanticipeerd op de Omgevingswet.

- Digitale Toegankelijkheid Overheid: WEP, TBDT, WMEBV, de WOO en de Archiefwet 2021

De Wet elektronische bekendmaking (WEP) wijzigt de Bekendmakingswet en stelde de elektronische bekendmaking van beleidsregels en de elektronische kennisgeving van vergunningen verplicht per 1 juli 2021. Deze wet verplichtte verder per 1 juli 2023 de elektronische terinzagelegging, naast de fysieke terinzagelegging. Elektronische terinzagelegging gebeurt via de beschikbare applicaties.

Verder is in 2023 landelijk de attendering service van mijnoverheid.nl uitgerold. Dit is een service waarbij inwoners berichten ontvangen over hun buurt en over bekendmakingen van overheden. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het informeren van de eigen inwoners en organisatie.

- De Wet open overheid (WOO) is op 1 mei 2022 in werking getreden en vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (WOB). De WOO heeft als doel overheden transparanter te maken om zo het belang van openbaarheid van publieke informatie voor de democratie beter te dienen. De WOO moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is.

Wat is er in 2023 gebeurd en moet er nog gebeuren?
Medio 2023 is er een Woo-contactfunctionaris gestart. De gemeente zal zijn processen moeten (her)inrichten. Een projectgerichte aanpak en de implementatie van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer zijn in 2023 in gang gezet. Er is begonnen met bewustwording en het in kaart brengen van de (te veranderen) processen. Hiervoor is in 2023 een nulmeting gehouden en een impactanalyse onder leiding van een extern bureau om te bepalen op welk punt de gemeente staat met betrekking tot de actieve openbaarmakingsplicht en om het ambitieniveau vast te stellen.

Voor de implementatie en uitvoering van de WOO heeft het rijk financiële middelen ter beschikking gesteld aan de gemeenten. Deze bestaan uit zowel incidentele als structurele middelen. De incidentele middelen (2022-2026) zijn bestemd voor het verbeteren van systemen, het aanwijzen en inrichten van een digitale publicatieplaats, het opleiden van medewerkers, en het aanpassen van processen en de organisatie.

Een deel van de middelen in 2023 was bestemd voor een verdere implementatie van de Woo (met name de actieve informatieplicht) en aanpassing van systemen. Onderbezetting leidde ertoe dat deze doelen, de verdere implementatie en deze werkzaamheden in 2024 uitgevoerd moeten gaan worden. De resterende gelden van 2023 dienen hiervoor gereserveerd te worden. De hiervoor te reserveren bedragen zijn onderdeel van de overheveling van 2023 naar 2024 zoals in het jaarrekeninggedeelte opgenomen.

- De Archiefwet 2021 (AW) is in 2023 niet in werking getreden, maar zal in werking treden op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld. Deze wetswijziging zal aansluiten bij de uitgangspunten van Digitale Toegankelijkheid Overheid: de informatiehuishouding op orde en duurzame toegankelijkheid.

- De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV) is aangenomen maar in 2023 nog niet in werking getreden.

Bezwaarschriftencommissie Geertruidenberg
De commissie is onafhankelijk en adviseert de raad, het college en de burgemeester over ontvangen bezwaarschriften (met uitzondering van belastingzaken en personele aangelegenheden). In 2023 is de commissie 14 keer bij elkaar gekomen en zijn er 55 adviezen uitgebracht.

Hoger beroepen precario
In twee langslepende zaken met een netbeheerder heeft het Gerechtshof ’s-Hertogenbosch de gemeente in hoger beroep in het gelijk gesteld. Het hoger beroep van de netbeheerder tegen de heffing precariobelasting 2017 is ongegrond verklaard. Tegen deze laatste uitspraak is cassatieberoep ingesteld door de netbeheerder.
Het hoger beroep van de gemeente tegen het vonnis van de civiele rechter in het kader van de opzegging van een duurovereenkomst/concessie is gegrond verklaard. De gemeente en de netbeheerder bezien of de geschillen kunnen worden beëindigd.

Rechtmatigheid
Door de gemeenteraad zijn eind 2023 de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording vastgesteld. In 2023 is een aanvang gemaakt met de uitvoering van de verbijzonderde interne controles vanuit het interne controleplan 2023. Vanwege achterstanden is hier extra capaciteit op ingehuurd.

Overhead cluster Advies

Onder overhead Advies vallen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Binnen de begroting worden o.a. bedragen geraamd voor de vormgeving van de verschillende Planning en Control producten, voor juridische advieskosten en voor advieskosten inzake BTW, BCF en Rijksbelastingen alsook voor communicatie.

In 2023 heeft het cluster Advies een bijdrage geleverd aan de verschillende maatschappelijke opgaven die zijn geformuleerd. Niet alleen betrof dat advisering op de inhoud van de opgaven maar ook op de wijze waarop daaraan is gewerkt. Het opgavegericht werken vraagt namelijk om een andere en nog meer integrale manier van werken. De werkdruk binnen het cluster Advies was en is onverminderd hoog. Daarnaast is het door de situatie op de arbeidsmarkt heel lastig om vacatures met de juiste kennis en ervaring weer in te vullen. Daarom is het van belang dat we ons inzetten om goed personeel te behouden en aan te trekken en hen mogelijkheden te bieden om zichzelf te (blijven) ontwikkelen.

Op Overhead komen de lasten en baten die specifiek aan de clusters kunnen worden toegerekend opgenomen. Met name de salariskosten en een aantal specifieke clusterbudgetten. Ook wordt de doorbelasting van de salariskosten hierop geregistreerd. Salariskosten die niet aan specifieke budgetten in de exploitatie kunnen worden toegerekend worden als overhead van het concern beschouwd. De lasten en baten van een taakveld overhead kunnen en mogen op basis van de BBV voorschriften niet toegerekend worden aan de programma's. In 2023 zijn er geen specifieke afwijkingen voor dit cluster.

Overhead Cluster Beleid

Onder overhead Beleid vallen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

In 2023 zal cluster Beleid werken aan de diverse maatschappelijk opgaves. Dit betekent een andere manier van werken: meer van buiten naar binnen en steeds integraler. Binnen het cluster Beleid wordt geïnvesteerd in enerzijds het vasthouden van jonge medewerkers die nog lerende zijn en anderzijds in overdracht van kennis. In de huidige arbeidsmarkt waarin het steeds moeilijker is om ervaren beleidsmedewerkers te vinden, is het dus ook belangrijk medewerkers die met pensioen gaan tijdig te vervangen en een warme overdracht te doen. Daarom wordt gevraagd 0,89 FTE tijdelijk beschikbaar te stellen zodat een ervaren medewerker kennis kan overdragen aan een nieuwe medewerker. Dit past bij het standpunt van de gemeente Geertruidenberg om geen generatiepact in te zetten maar in plaats daarvan individuele regelingen te treffen.

Op Overhead komen de lasten en baten die specifiek aan de clusters kunnen worden toegerekend opgenomen. Met name de salariskosten en een aantal specifieke clusterbudgetten. Ook wordt de doorbelasting van de salariskosten hierop geregistreerd. Salariskosten die niet aan specifieke budgetten in de exploitatie kunnen worden toegerekend worden als overhead van het concern beschouwd. In 2023 zijn er geen specifieke afwijkingen voor dit cluster.

Overhead cluster Buitenruimte

Onder overhead Buitenruimte vallen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Op Overhead komen de lasten en baten die specifiek aan de clusters kunnen worden toegerekend opgenomen. Met name de salariskosten en een aantal specifieke clusterbudgetten. Ook wordt de doorbelasting van de salariskosten hierop geregistreerd. Salariskosten die niet aan specifieke budgetten in de exploitatie kunnen worden toegerekend worden als overhead van het concern beschouwd. In 2023 zijn er geen specifieke afwijkingen voor deze cluster. In 2023 is de inzet van ingehuurd personeel door het succesvol invullen van vacatures enigszins afgebouwd. Een zekere mate van inhuur bleef en blijft aan de orde, enerzijds, vanwege de actuele situatie op de arbeidsmarkt, anderzijds om een zeker mate van flexibiliteit te creëren.

Overhead cluster Buitenruimte Buitendienst

Onder overhead Buitenruimte vallen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
Bij de gemeentelijke buitendienst zijn er sinds 2022 19 fte medewerkers werkzaam. Binnen overhead worden o.a. ook de kosten van kleine materialen en de kosten die betrekking hebben op bedrijfskleding opgenomen. Alle medewerkers zijn voorzien van de noodzakelijke kleding en persoonlijke beschermmiddelen om zo het werk veilig uit te voeren.

Op Overhead komen de lasten en baten die specifiek aan de clusters kunnen worden toegerekend opgenomen. Met name de salariskosten en een aantal specifieke clusterbudgetten zoals aanschaf van werkkleding en persoonlijke beschermingsmiddelen zoals zaagpakken, gehoorbescherming en handschoenen.

Ook wordt de doorbelasting van de salariskosten hierop geregistreerd. Salariskosten die niet aan specifieke budgetten in de exploitatie kunnen worden toegerekend worden als overhead van het concern beschouwd. In 2023 zijn er geen specifieke afwijkingen voor dit cluster.

Overhead cluster Gemeentewinkel

Onder overhead Gemeentewinkel vallen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Op Overhead komen de lasten en baten die specifiek aan de clusters kunnen worden toegerekend opgenomen. Met name de salariskosten en een aantal specifieke clusterbudgetten. Ook wordt de doorbelasting van de salariskosten hierop geregistreerd. Salariskosten die niet aan specifieke budgetten in de exploitatie kunnen worden toegerekend worden als overhead van het concern beschouwd. In 2023 zijn er geen specifieke afwijkingen voor dit cluster.

Overhead cluster ondersteuning

Onder overhead Ondersteuning vallen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
In 2023 zal het cluster Ondersteuning werken aan verdere professionalisering van haar diensten. Dit betekent dat ingezet wordt op continuïteit en het verminderen van de kwetsbaarheid van functies. Ervoor zorgen dat bestaande medewerkers zich verder kunnen ontwikkelen in de organisatie.

Op Overhead komen de lasten en baten die specifiek aan de clusters kunnen worden toegerekend opgenomen. Met name de salariskosten en een aantal specifieke clusterbudgetten. Ook wordt de doorbelasting van de salariskosten hierop geregistreerd. Salariskosten die niet aan specifieke budgetten in de exploitatie kunnen worden toegerekend worden als overhead van het concern beschouwd. In 2023 zijn er geen specifieke afwijkingen voor deze cluster.
In 2023 heeft cluster Ondersteuning ingezet op de continuïteit en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Bestaande medewerkers hebben zich verder kunnen ontwikkelen in de organisatie.

Overhead Directie

Dit onderdeel van de overhead bevat leidinggevenden primair proces (hiërarchisch). Projectleiding valt hier buiten. Het betreft alle hiërarchische leidinggevenden in het primair proces. Zij hebben een personele verantwoordelijkheid waaronder het voeren van functioneringsgesprekken.

In 2023 zijn we gestart met het programmatisch werken waarbij er 7 programma’s zijn benoemd. Voor de pilotfase zijn hiervoor programmamanagers aangewezen en/of aangetrokken. De programma’s zijn verder uitgewerkt in programmaplannen die als basis hebben gediend voor de begroting 2024.
Naar aanleiding van vertrek van de algemeen directeur is voor de vervanging tijdelijk capaciteit ingehuurd

Overhead DIV

Binnen overhead archief worden de medewerkers gerekend die kaders stellen en richtlijnen ontwikkelen, zich bezighouden met expertise-ontwikkeling, adviseren bij procesinrichting en –aansluitingen op e-depot, DMS inrichten en beheren, zich bezighouden met postregistratie en edepot, archiefonderzoeken en coördineren (niet zijnde leidinggevende), fysieke en digitale documenten verwerken, vernietigen en overbrengen en fysiek en digitaal archief opbouwen en beheren. Ook de budgetten die betrekking hebben op het Regionaal Archief Tilburg worden hiertoe gerekend. Gezien de huidige ontwikkelingen met sterk stijgende prijzen van o.a. grondstoffen, energie en transport in combinatie met een relatief intensief aanbestedingstraject staan de beschikbare budgetten onder druk.

Personele capaciteit DIV:
Vanwege de arbeidsmarkt is het lastig om ervaren en opgeleide DIV medewerkers aan te trekken en in de organisatie te houden.

Provinciaal toezichtoordeel:
In november 2023 kreeg de gemeente het Provinciale toezichtoordeel informatie- en archiefbeheer: voldoet gedeeltelijk. ''De kwalitatieve staat van uw informatiehuishouding beoordelen wij onder meer op basis van de verslaglegging van uw archivaris als onvoldoende''.

Achterstanden archivering:
Er zijn achterstanden op het gebied van archivering en hoewel de organisatie in theorie zaakgericht werkt, laat zaakgerichte archivering in de praktijk veel te wensen over. Het merendeel van de informatie en daarmee van het archief wordt opgeslagen op netwerkschijven en in e-mailboxen. Extern onderzoek door BMC, waartoe de gemeente opdracht heeft verleend, bevestigt dit.

Voortgangsverslag KPI onderzoek informatie- en archiefbeheer:
DIV werkt tevens aan de punten die in het voortgangsverslag KPI onderzoek informatie- en archiefbeheer van de archivaris staan.

Aanbesteding nieuw zaaksysteem:
Verder is besloten om een aanbesteding te gaan doen voor een nieuw zaaksysteem om hiermee de organisatie beter te ondersteunen bij zaakgericht werken. Deze aanbesteding zal in 2024 gestart worden.

Overhead Facilitair

Facilitaire dienstverlening zorgt er voor dat ondersteunende activiteiten, voorzieningen en processen aanwezig zijn zodat werknemers hun werk goed kunnen uitvoeren. Deze diensten bestaan onder meer uit catering, schoonmaak, sanitaire voorzieningen, afval verwijdering, werkplek inrichting , beveiliging, nutsvoorzieningen, contractueel -en klein onderhoud.

Facilitaire diensten bestaan onder meer uit catering, schoonmaak, sanitaire voorzieningen, afval verwijdering, werkplek inrichting , beveiliging, nutsvoorzieningen, contractueel -en klein onderhoud. In 2023 zijn er geen wijzigingen geweest in het aanbod van deze diensten. In 2023 is

er meer bezetting op kantoor t.o.v. eerdere jaren (Corona en energiecrisis) en dit zorgt voor een toename aan kosten voor deze diensten.

Overhead Gemeentehuis

Huisvesting die wordt gerekend tot de overhead heeft betrekking op kantoorruimten. Dit zijn ruimten voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen gemeentelijke organisatie. I.c. betreft het hier het gemeentehuis. Onderdelen hiervan zijn, schoonmaak, nutsvoorzieningen, verzekeringen contract en house-keeping.

In 2023 is er meer bezetting op het gemeentehuis t.o.v. eerdere jaren. Dit heeft geleid tot hogere kosten voor o.a. schoonmaak en nutsvoorzieningen. Daarnaast zijn de tarieven van gas en licht door de energiecrisis enorm toegenomen. In 2023 heeft ook de huidige nuts leverancier DVEP aangegeven niet meer aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Samen met het inkoopbureau en aangesloten gemeenten is er een nieuwe aanbesteding opgestart. Gezien de overspannen energiemarkt zijn er weinig aanbieders. Per 1-1-2024 is onze nieuwe leverancier Greenchoice. De financiële afwikkeling met DVEP loopt op dit moment nog. Financiële consequentie zullen pas in 2024 duidelijk worden.

Overhead Gemeentewerf Raamsdonksveer

Huisvesting die wordt gerekend tot de overhead heeft betrekking op overige ruimten. Dit zijn ruimten voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen gemeentelijke organisatie. I.c. betreft het hier diensten en voorzieningen voor de locatie Gemeentewerf te Raamsdonksveer, die ondersteunend zijn aan de kernactiviteit van onze organisatie. Onderdelen hiervan zijn, telefonie, schoonmaak, nutsvoorzieningen, verzekeringen , contractueel onderhoud en house-keeping.

Door de energiecrisis zijn de kosten voor gas en Electra in 2023 enorm gestegen.
In 2023 heeft de huidige leverancier DVEP aangegeven om niet meer aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Samen met inkoopbureau en aangesloten gemeenten is een aanbesteding gestart. Gezien de energiecrisis zijn er weinig partijen die hiervoor inschrijven. Per 1-1-2024 is Greenchoice onze nieuwe leverancier. De financiële/administratieve afwikkeling met DVEP loopt nog. De financiële consequentie zullen pas in 2024 bekend zijn.

Overhead I&A

Onder Overhead I&A worden de medewerkers gerekend die zich bezig houden met het beleid terzake van informatisering en automatisering.

Ontwikkelingen uit het gemeentelijk plan digitale dienstverlening 2021-2024 gaan door. Software as a service (cloud) is een van de belangrijkste ontwikkelingen om een goed werkende en samenhangende informatievoorziening te behouden waarmee wij onze inwoners en ondernemers snel en efficiënt kunnen helpen.

Door software over te zetten naar de ‘cloud’ ontstaat er een verschuiving van het applicatielandschap en de technische infrastructuur. Dit gaan wij doen op basis van een nog op te stellen visie. Op basis van deze visie maken wij stap voor stap de overgang naar de ‘cloud’.

De kosten hiervoor bestaan uit jaarlijks terugkomende kosten van € 50.000 per jaar (afschrijvingstermijn 1 jaar) en een jaarlijks investeringsbudget van € 50.000 (afschrijvingstermijn 5 jaar). De eenmalige kosten betreffen de overgang naar de 'cloud'. Het jaarlijkse investeringsbudget bestaat uit additionele kosten voor het beschikbaar maken van de software door de leverancier.

Ontwikkelingen uit het gemeentelijk plan digitale dienstverlening 2021-2024 zijn voortgezet. In 2023 is gewerkt aan een goed werkende en samenhangende informatievoorziening. Hierbij is het zaakgericht werken voor het sociaal domein verder geprofessionaliseerd. Op het gebied van dienstverlening is er gestart met het inrichten van websites waarop wij de digitale dienstverlening kunnen uitbreiden op het gebied van het sociaal domein en evenementen. Deze websites komen in 2024 beschikbaar.

Overhead ICT

Onder Overhead ICT worden de medewerkers gerekend die zich bezig houden met informatisering en automatisering, systeem-en netwerkbeheer, werkplekondersteuning, helpdesk, ontwikkeling ICT projectmanagement, technisch applicatiebeheer en functioneel applicatiebeheer dat door bedrijfsvoering medewerkers wordt gedaan (het is exclusief functioneel beheer ten behoeve van primaire proces systemen).

Digitale dienstverlening (structureel en gemeentelijk digitaal plan eenmalige kosten)
Als gevolg van enkele nieuwe ontwikkelingen, wordt het plan digitale dienstverlening op onderdelen aangepast. Mede door corona is er meer telefonisch en via andere communicatie kanalen contact geweest met de burger, waardoor een ander klant contact center visie ontwikkeld moet worden. De huidige telefonie met vast toestellen op het bureau wordt hierin meegenomen. De kosten van de diverse projecten op dit gebied worden gedekt uit de reserve I&A.

Hybride werken (investering)
Investering vervanging werkplek hardware (Laptops en schermen) in het investeringsplan begroting 2022 is niet toereikend om in 2022 alle werkplekken te voorzien van nieuwe hardware voor het hybride werken. Om deze reden nemen wij €50.000 op in de begroting voor verdere vervanging van de werkplek hardware in 2023.

I&A beveiligingskosten (investering gemeentelijk digitaal plan)
Het vanuit de BRP (Basisregistratie Personen) en BAG (Basisregistratie Adres en gebouwen) vereiste uitwijkcontract en opzet, moet in 2023 herzien worden op basis van de laatste technische ontwikkelingen. De verwachte structurele kosten zullen gelijk blijven. Dit project zal opgenomen worden in het gemeentelijk digitaal plan waaruit ook de onderzoekskosten en implementatiekosten gedekt worden. Deze kosten zijn nog niet bekend.

I&A onderhoud en beheer (structureel)
Om prijsstijgingen van diensten en lopende contracten op te vangen nemen wij een verhoging op van het budget voor onderhoud en beheer van € 26.000

Wachtwoordenkluis
Vanuit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid is een wachtwoordenkluis per medewerker nodig. Hiervoor is een project gestart, voor onderzoek en aanschaf van wachtwoordenmanager, zodat medewerkers veilige wachtwoorden ook veilig kunnen opslaan in een kluis. Hiervoor nemen wij in de begroting een budget op van €20.000.

Digitale dienstverlening (structureel en gemeentelijk digitaal plan eenmalige kosten)
Er is gestart met verwijderen van de vaste toestellen op de bureaus en de ambtenaren te voorzien van een smartphones voor betere bereikbaarheid. De investeringskosten van de smartphones zijn ten laste gekomen van het krediet 'mobile devices 2023' uit investeringsplan 2023. hierdoor was het niet nodige om reserve I&A aan te gebruiken om de kosten te dekken.

Hybride werkplek (investering)
In 2023 is een deel van de werkplek hardware (schermen en clients) vervangen door nieuwe werkplek hardware die het hybride werken ondersteunt.

I&A beveiligingskosten (investering gemeentelijk digitaal plan)
Vanuit wetgeving is de gemeente verplicht om de basisregistraties beschikbaar te houden of te hebben bij een calamiteit (zoals brand), hiervoor is een uitwijkcontract afgesloten. Dit contract zorgt bij of na een calamiteit dat servers, werkplekken en overige infrastructuur beschikbaar komen om de basisregistraties beschikbaar te krijgen. Het uitwijkcontract is nog niet herzien, wel zijn er aanpassingen gedaan aan het contract. Herzien van het uitwijkcontract wordt later opgepakt, omdat deze afhankelijk zal zijn van de cloud visie en wanneer BRP (Basisregistratie Personen) naar de cloud zal gaan. Zo is BAG (Basisregistratie Adres en gebouwen) al naar de cloud en geen onderdeel meer van het uitwijkcontract. Hiervoor zijn afspraken (SLA) gemaakt met de leverancier. De gemeente blijft verantwoordelijk voor het tijdig beschikbaar hebben van de BAG en BRP gegevens.

I&A onderhoud en beheer (structureel)
De verhoging van € 26.000 op het budget I&A onderhoud en beheer is gebruikt om de prijsstijgingen 2023 op te vangen.

Wachtwoordenkluis
Het project onderzoek en aanschaf wachtwoordenmanager is uitgevoerd. De licenties van Microsoft zijn uitgebreid zodat de medewerkers gebruik kunnen maken van de wachtwoordenmanager van Microsoft.

Overhead overlegorganen

Onder overhead overlegorganen worden alle lasten en baten geraamd die te maken hebben met overlegorganen.

Vanuit de Wet op de Ondernemingsraden is bepaald dat de Gemeente Geertruidenberg een ondernemingsraad dient te hebben die bestaat uit 7 personen. Na het uitschrijven van verkiezingen in maart 2022 hebben zich zes kandidaten aangemeld voor de ondernemingsraad. Eén van deze kandidaten betreft een zittend lid. Inmiddels is een 7e lid toegetreden. Aantrekkelijk werkgeverschap is één van de speerpunten waar de OR de komende jaren een focus op zal hebben en samen met de organisatie tot passende oplossingen en ideeën komen.

Om de werkzaamheden als OR lid uit te kunnen voeren is er budgettaire ruimte om vervanging te regelen voor het uitvoeren van de reguliere werkzaamheden van die werknemer. Omdat de OR een bijna volledige nieuwe samenstelling kent, zal de komende periode moeten blijken of het budget noodzakelijk is en of het toereikend is.

De Wet op de Ondernemingsraden stelt de gemeente Geertruidenberg verplicht om een Ondernemingsraad (OR) in te stellen. Indien bij een organisatie 100 tot 200 personen werkzaam zijn, moet de OR uit 7 leden bestaan. Door het vertrek van enkele OR-leden uit de organisatie is de OR genoodzaakt geweest om tussentijd nieuwe leden te werven. Dit is gelukt en de OR is dan ook volledig bezet.

De OR heeft inbreng gehad bij het Medewerkersonderzoek dat afgelopen jaar is uitgevoerd. De resultaten van het onderzoek zijn ook besproken. Ondanks de hoge werkdruk blijft de gemeente Geertruidenberg een fijne organisatie om voor te werken.

In 2023 zijn er enkele onderwerpen aan de OR voor instemming voorgelegd. Zo is er ingestemd met beleid rondom het Mobile Device Management (MDM).

De nieuwe Mandaatregeling is voor advies aan de OR voorgelegd. Net als de contourennotitie over de organisatieontwikkeling. In beide gevallen heeft de OR positief geadviseerd. Daarbij zijn wel enkele kanttekeningen geplaatst. De OR is actief meegenomen in het proces rondom de organisatieontwikkeling en het programmatisch werken. En hebben hun bijdrage geleverd aan de evaluatie hiervan.

Overhead Personeel

Onder overhead personeel worden alle lasten en baten geraamd die te maken hebben met salarisadministratie, P&O / HRM advies, organisatie- en formatieadvies, OR ondersteuning, mobiliteitscentrum, coaching, leren en ontwikkelen, bedrijfsmaatschappelijk werk, ARBO, recruitment, arbeidsvoorwaarden, HR control.

Onder overhead personeel worden een groot aantal ramingen opgenomen. Van meest uiteenlopende aard, maar wel ten behoeve van de algemene bedrijfsvoering. De lasten kunnen niet rechtstreeks aan het primaire proces worden gekoppeld. Het betreft o.a. ramingen voor de personeelsvereniging, arbodienst en arbo uitvoering, overwerk, functiehuis ontwikkeling, salarisadministratie, abonnementen, scholing en opleiding, bijdrage A&O fonds, bedrijfskleding, inkoopbureau, reis en verblijfkosten, overwerk, vervanging vanwege ziekte, BHV en aansprakelijkheidsverzekeringen.

<u>HRM</u>
De arbeidsmarkt staat al een aantal jaren onder druk. Door Covid is het tekort op de arbeidsmarkt nog groter geworden. Het A&O fonds Gemeenten geeft aan dat op dit moment één op de vijf vacatures niet structureel kunnen worden ingevuld. Herstel van de arbeidsmarkt is nog niet in zicht en wordt in de komende jaren niet verwacht. Dit betekent dat de organisatie zich moet blijven richten op instroom, behoud en waar mogelijk beperking van uitstroom van medewerkers. Goed werkgeverschap is hét kern begrip. De inzet van HRM is hierop gericht. De onderstaande thema's vormen een rode draad binnen het huidige speerpunten, die continue in ontwikkeling zijn.

1. Duurzame inzetbaarheid & werkgeluk
2. Leren, ontwikkelen en experimenteren
3. Talentontwikkeling, loopbaan- & mobiliteitsbeleid
4. Employer branding (arbeidsmarkt communicatie) en werving & selectie
5. Arbeidsmarkt Binden en Boeien
6. CAO gemeenten en (flexibilisering van) arbeidsvoorwaarden
7. Arbo & preventie

8. Strategische personeelsplanning (hulpmiddel, sturingsinstrument)

Zoveel als mogelijk wordt op regionaal niveau samengewerkt. Voor 2023 is nog niet duidelijk of er extra budget vrijgemaakt moet worden binnen deze thema's. Wanneer hier budget voor nodig is dan komen we hier in een apart voorstel en onze P&C producten op terug.

Onderhoudsronde 2023
In 2020 is HR21 geïmplementeerd. Ook voor 2023 zal er een onderhoudsronde worden ingepland om zowel het loonhuis als het functiegebouw gezond te houden.

Medewerkers onderzoek
In het verleden vond het medewerkers onderzoek iedere twee jaar plaats. In 2022 is besloten om het medewerkers onderzoek anders in te richten. Metingen vinden niet eenmaal in de twee jaar maar meerdere malen per jaar plaats. Hierdoor kan er sneller en gemakkelijker ingespeeld worden op de uitkomsten van het onderzoek. Na dit jaar evalueren we deze nieuwe manier van werken.

Aanbesteding Arbodienst
In 2022 is de aanbesteding voor de arbodienst opgestart en vanaf 2023 gaan we op basis van deze aanbesteding werken. Wij verwachten dat na deze aanbesteding de kosten voor de arbodienst stijgen.

Cao 2023 en flexibilisering arbeidsvoorwaarden
In september 2022 start het VNG het overleg met de vakbonden voor de cao 2023. De insteek van deze cao zal zijn om organisaties de rust en continuïteit te bieden om de ontwikkelingen vanuit de cao 2021-2023 verder gestalte te geven. Belangrijke uitgangspunten zijn: hybride werken, duurzaam verplaatsen, bovenwettelijke sociale zekerheid, duurzame inzetbaarheid en een 'passende loonsverhoging'.
Op dit moment is het nog onduidelijk wat de consequenties van de komende cao zullen zijn. Op het moment dat deze wordt vastgesteld zullen wij u hierover nader informeren. Voor de verwachte cao loonsverhoging is vanaf 2023 rekening gehouden met 4 % stijging van de totale loonsom.
Personele omvang en loonsom
in de begroting 2023 wordt rekening gehouden met een personele omvang van 173,98 FTE en een loonsom van € 12.802.000.

In het afgelopen jaar is er veel tijd besteed aan de instroom en behoud van medewerkers. De krapte op de arbeidsmarkt houdt aan en vacatures worden steeds lastiger in te vullen. In het verlengde hiervan heeft HRM zich het afgelopen jaar bezig gehouden met onderstaande onderwerpen.

1. Duurzame inzetbaarheid & werkgeluk
2. Leren, ontwikkelen en experimenteren
3. Talentontwikkeling, loopbaan- & mobiliteitsbeleid
4. Employer branding (arbeidsmarkt communicatie) en werving & selectie
5. Arbeidsmarkt Binden en Boeien
6. CAO gemeenten en (flexibilisering van) arbeidsvoorwaarden
7. Arbo & preventie
8. Strategische personeelsplanning (hulpmiddel, sturingsinstrument)

De onderhoudsronde HR 21 heeft plaatsgevonden en is doorgevoerd.

Het medewerkers onderzoek heeft zoals gepland plaatsgevonden en de conclusies zijn met de ambtelijke organisatie gedeeld en daar waar gewenst zijn verdere initiatieven opgestart.

Per 1 januari 2023 heeft Gezond Werken Langstraat hun werkzaamheden verder opgepakt. Zij kwamen als beste uit de aanbesteding.

De cao 2023 is bekrachtigd en de in de cao opgenomen maatregelen en financiële ontwikkelingen zijn doorgevoerd. De in de cao opgenomen onderwerpen zijn uitgewerkt en geïmplementeerd.

Overhead Voorlichting

Onder overhead voorlichting worden de lasten geraamd die verband houden met algemene voorlichting zoals het huis aan huis weekblad en diverse specifieke voorlichtingszaken en burgerpanels.

Burgerparticipatie
In 2022 heeft de gemeenteraad de nota Burgerparticipatie vastgesteld. In 2021 hebben we al ervaring opgedaan met deze werkwijze. In 2023 gaan we nadere invulling geven aan de nota Burgerparticipatie. Per project leveren we maatwerk door te bekijken welke vorm en welke participatiemiddelen het beste bij het project passen. Dit kan zijn in de vorm van visualisaties, infographics, podcasts, video's etc.

Langstraat
Een aantal keren per jaar publiceren we extra pagina's in de Langstraat. Dit kan komen door het grote nieuwsaanbod op dat moment of door thema's die het college extra voor het voetlicht van onze inwoners wil brengen om hen zo goed mogelijk te informeren over actuele ontwikkelingen. Voorbeelden hiervan zijn pagina's over financiële documenten, duurzaamheid, veiligheid etc. Deze extra pagina's brengen meer kosten met zich mee dan voorzien en worden ieder jaar in de Turap's verantwoord. Vanaf 2023 willen we deze kosten meenemen in de begroting.

Burgerpanels
Om onze inwoners en ondernemers nog meer te betrekken bij het opstellen van beleid gaan we werken met (digitale) burgerpanels. Hiervoor schaffen we een applicatie aan.

Toegankelijkheid
In Nederland willen we dat openbare voorzieningen toegankelijk zijn voor alle burgers. Hierbij gaat het niet alleen om gebouwen en bijvoorbeeld openbaar vervoer, maar ook over digitale toegankelijkheid zoals websites en apps. Het gaat hierbij om een wettelijke verplichting sinds 2018, een en ander is vastgelegd in het 'Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid'. Ook de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (2017) verplicht bedrijven en overheden om hun diensten toegankelijk aan te bieden.

De gemeente Geertruidenberg vindt het belangrijk dat iedereen de informatie op de gemeentelijke website www.geertruidenberg.nl makkelijk kan lezen en vinden. Dus ook mensen met een visuele-, gehoor-, lees- of andere beperking. Ook apps moeten toegankelijk zijn voor iedereen. De toegankelijkheid van applicaties bestaat uit 2 aspecten: functionele en technische aspecten. Technische aspecten worden geregeld door leveranciers van applicaties. Functionele aspecten zoals fotobijschriften en teksten liggen bij de gemeente zelf. In 2023 ligt de focus op het functionele aspect, toegankelijke teksten op B1-niveau. Onze medewerkers worden gecoacht/opgeleid bij het toegankelijk schrijven van artikelen, voorstellen etc.

Burgerparticipatie:
In 2023 hebben we een aantal stappen gezet op het gebied van burgerparticipatie. Voor diverse projecten hebben we maatwerk geleverd en zijn er diverse participatiemiddelen geleverd. Denk aan visualisaties, infographics en bijvoorbeeld video's. Daarnaast organiseerden we bijeenkomsten voor inwoners. Voor de (digitale) burgerparticipatie hebben we een applicatie aangeschaft. In 2024 zetten we verdere stappen op het gebied van burgerparticipatie.

Langstraat:
We vinden het belangrijk om onze inwoners goed te informeren over ontwikkelingen in de gemeente. Dit doen we wekelijks via onze gemeentelijke pagina in de Langstraat en regelmatig met extra pagina's over bijvoorbeeld de begroting, duurzaamheid en veiligheid. We maken gebruik van extra pagina's als er sprake is van een ruim nieuwsaanbod of wanneer het college bepaalde thema's extra uit wil lichten. Deze extra pagina's brengen meer kosten met zich mee.

Toegankelijkheid:
We willen dat apps en websites toegankelijk zijn voor alle inwoners. De toegankelijkheid van applicaties bestaat uit 2 aspecten: functionele en technische aspecten. In 2023 hebben we de focus gelegd op het functionele aspect, waarvan toegankelijke teksten op B1-niveau een groot onderdeel zijn. We hebben diverse middelen aangeschaft voor de interne communicatie omtrent toegankelijk schrijven. Daarnaast organiseerden we de 'Maand van de Taal' met diverse bijeenkomsten.

Representatie

Onder overhead representatie worden de algemene representatiekosten geraamd alsmede de kosten voor de organisatie van de koningsdag. Wij vinden het belangrijk om waardering uit te spreken en zichtbaar te zijn bij speciale gelegenheden richting inwoners, vrijwilligers en ondernemers. Dit doen we onder andere ook door het organiseren van de opening van Carnaval, een Veteranendag, de lintjesregen ect. Om dit op een vergelijkbare wijze door te kunnen zetten is een verhoging van het budget noodzakelijk.

In 2023 zijn diverse activiteiten voor de inwoners uitgevoerd.

- Een 80-tal 50 jarig huwelijksjubilea hebben een felicitatie ontvangen, een 20-tal 60- en 65 jarig huwelijksjubilea zijn bezocht met een attentie, een 100-jarige heeft een geschenk ontvangen.
- Twee inwoners hebben een Oorkonde van Verdienste met attentie ontvangen.
- Aandacht is gegeven aan overlijdens van inwoners, met impact voor de gemeenschap.
- Er zijn diverse activiteiten georganiseerd: opening van Carnaval, de Lintjesregen en een lokale Veteranendag.
- Speciale aandacht en coördinatie is gegeven aan Dodenherdenking, Koningsdag en de Sinterklaasintochten in de drie kernen.
- Aan het Burgemeestersontbijt en de Santa Run is medewerking gegeven.
- Er is een start gemaakt met de organisatie van een Dag van de Vrijwilliger, die in maart 2024 gepland is.

7.3 Treasury

Wat willen we bereiken?

Treasury

Treasury (Engels voor 'schatkist') staat voor het beheren van de 'treasures', de schatten, het geld van de onderneming in brede zin. Doelstelling is om de inkomende en uitgaande geldstromen zo goed mogelijk te beheren en te optimaliseren.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Deelnemingen en beleggingen

Onderdeel van Treasury is o.a. de rentelast en baat die gekoppeld kunnen worden aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) . Het SVn houdt zich bezig met de uitvoering van het gemeentelijk beleid bij duurzaamheidsleningen, stimuleringsleningen en duurzaamheidsleningen. De gemeente is (historisch) aandeelhouder van de BNG. Per aandeel wordt een jaarlijks dividend uitgekeerd en binnen deze post worden de dividenden van de BNG geraamd. Na enkele jaren van daling van de dividenden laten deze weer een voorzichtige stijgende lijn zien.

In 2023 is geen extra saldo toegevoegd aan de SVn. De van de SVn te ontvangen rentevergoeding kwam hoger uit dan begroot. Ook heeft de gemeente Geertruidenberg dividend ontvangen van de BNG over het jaar 2023. Het dividend bedraagt voor 2023 € 2,50 per aandeel. Het dividend is € 0,22 hoger dan in 2022.

Treasury

Een goed ingerichte treasury zorgt ervoor dat de gemeente altijd over voldoende liquide middelen beschikt om haar activiteiten te betalen. Dit doet de gemeente door – indien noodzakelijk – aanvullend op de inkomsten vreemd kapitaal aan te trekken. Bij een overschot aan liquide middelen moeten deze middelen op een veilige manier worden uitgezet. Om de behoeften hierin goed te leren kennen, is inzicht in de toekomstige financiële stromen nodig. Binnen de ramingen van treasury wordt m.n. gekeken naar de rentelasten op lange en korte termijn leningen. De alsdan berekende rentelast wordt volgens vooraf bepaalde verdeelsleutels (veelal een rekenrente*) verdeeld over de verschillende exploitatiebudgetten.

- De rekenrente is de uitkomst van de totale rentelast (van alle langlopende en kortlopende geldleningen) verdeeld over de totale boekwaarde van de gerealiseerde investeringen. Gezien de relatief lage rentepercentages wordt al een aantal jaren 0,75% rekenrente gehanteerd.

Bij treasury is met name de rentelast vanwege de door de gemeente gedane investeringen / exploitatie uitgaven van belang. Omdat in 2023 geen kortlopende leningen zijn afgesloten terwijl rekening is gehouden met een lage rentelast, is op de rentelast van de kortlopende geldleningen een voordeel behaald. Daarnaast is vanwege de achterblijvende investeringen minder gebruik gemaakt van de beschikbare financiële ruimte. De geleende bedragen zijn namelijk langer dan verwacht op de gemeenterekening blijven staan waardoor er een rentevergoeding van de BNG is ontvangen.

7.4 OZB woningen

Wat willen we bereiken?

OZB woningen

Onder het taakveld OZB woningen zijn de lasten en vooral baten begrepen die te maken hebben met belasting op eigendom woningen, waardering onroerende zaken (woningen), heffing en invordering, uitvoering OZB (woningen) en bezwaar en beroep.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Onroerende Zaakbelastingen eigenaren woningen

De onroerende zaak belasting op woningen wordt geheven met als doel eigen inkomsten te genereren die geheven worden van de eigenaren van woningen. De waarde van de woning is bepalend voor de hoogte van het verschuldigde belastingbedrag. De gewenste opbrengst wordt weergegeven als percentage van de waarde van de eigendom. Voor de berekening van het tarief is de waardemutatie van de woningen bepalend. De laatste jaren is er sprake van forse stijging van de waarde. Teneinde de gewenste opbrengst te realiseren (+) wordt het tarief vervolgens naar beneden (-/-) bijgesteld.

De waardemutatie (stijging) moet eerst bekend zijn om de tarief te kunnen bepalen. Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf A lokale heffingen

In 2023 is de opbrengst exclusief inflatiecorrectie met 1% verhoogd ter dekking van de kosten van de investeringen van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. De waardeontwikkeling was bij de berekening van de tarieven ingeschat op 13%. Dit blijkt achteraf op 12,9% uit te komen.

Uitvoering Wet WOZ en OZB

Voor de heffing van de Onroerende zaakbelasting is de waarde van een onroerend goed bepalend. Hoe een onroerend goed wordt getaxeerd is opgenomen in de Wet Waardering Onroerende Zaken. Een deel van de taxaties wordt uitgevoerd door een extern bureau. Hiervoor is budget in de begroting opgenomen. In specifieke gevallen (uitzonderlijke objecten) is dient een experttaxateur ingehuurd te worden.

De waarde van de woningen en de niet-woningen is in 2023 wederom bepaald conform de voorschriften in de wet WOZ (jaarlijks terugkomend proces), zodat deze waarde gebruikt kan worden bij de heffing van de onroerende zaakbelastingen over 2024. De uitvoering van de WOZ-werkzaamheden zijn conform de planning uitgevoerd, maar helaas kon dit niet binnen de financiële kaders. In het jaarrekeninggedeelte wordt een aantal oorzaken hiervoor genoemd.

7.5 OZB niet-woningen

Wat willen we bereiken?

OZB niet-woningen

Onder het taakveld OZB niet-woningen zijn de lasten en vooral baten begrepen die te maken hebben met belasting op eigendom en gebruik niet-woningen, waardering onroerende zaken (niet-woningen), heffing en invordering, uitvoering OZB (niet-woningen) en bezwaar en beroep.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Onroerende Zaakbelastingen eigenaren niet woningen

De onroerende zaak belasting op niet - woningen wordt geheven met als doel eigen inkomsten te genereren die geheven worden van zowel de eigenaren van de niet-woningen. De waarde van de niet- woning is bepalend voor de hoogte van het verschuldigde belastingbedrag. De gewenste opbrengst wordt weergegeven als percentage van de waarde van de eigendom. Voor de berekening van de tarieven is de waardemutatie van de niet-woningen bepalend. De laatste jaren is er sprake van een stabiele waarde van de niet - woningen. In tegenstelling tot de woningen is de waardemutatie nagenoeg nihil of maximaal 1%. Teneinde de gewenste opbrengst te realiseren (+) wordt het tarief vervolgens (+ of -/-) bijgesteld.

De waardemutatie (stijging of daling) moet eerst bekend zijn om de tarief te kunnen bepalen. Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf lokale heffingen

In 2023 is de opbrengst OZB met 1% verhoogd, exclusief inflatiecorrectie, ter dekking van de investeringen van het Integraal Huisvestingsplan. Ook is in 2023 een inhaalslag gemaakt als het gaat om oudere belastingjaren. Daarnaast is de opbrengst met 5% verhoogd ter compensatie van de inflatie en 1% extra teneinde de negatieve opbrengstontwikkeling van de RWE op te kunnen vangen. Totaal derhalve 7%. In de begroting is rekening gehouden met een waardeontwikkeling van 1%. Dit percentage is uitgekomen op 2,9%. De invloed van leegstand van niet-woningen is moeilijk in te schatten. Voor het saldo van de exploitatiecijfers wordt verwezen naar de specifieke toelichting in de paragraaf lokale heffingen.

Onroerende Zaakbelastingen gebruikers

De onroerende zaak belasting op niet - woningen wordt geheven met als doel eigen inkomsten te genereren die geheven worden van de gebruikers van de niet-woningen. De waarde van de niet-woning is bepalend voor de hoogte van het verschuldigde belastingbedrag. De gewenste opbrengst wordt weergegeven als percentage van de waarde. Bij het berekenen van de gebruikstarieven wordt rekening gehouden met het feit dat niet iedere niet-woning een gebruiker heeft. Van leegstaande niet-woningen wordt geen opbrengst geraamd.

Voor de berekening van de tarieven is de waardemutatie van de niet-woningen bepalend. De laatste jaren is er sprake van een stabiele waarde van de niet - woningen. In tegenstelling tot de woningen is de waardemutatie nagenoeg nihil of maximaal 1%. Teneinde de gewenste opbrengst te realiseren (+) wordt het tarief vervolgens (+ of -/-) bijgesteld.

De waardemutatie (stijging of daling) moet eerst bekend zijn om de tarief te kunnen bepalen. Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf lokale heffingen

In 2023 is de opbrengst met 1% verhoogd ter dekking van de investeringen van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. Daarnaast is de opbrengst met 5% verhoogd ter compensatie van de inflatie en 1% extra teneinde de negatieve opbrengstontwikkeling van de RWE op te kunnen vangen. Totaal derhalve 7%. In de begroting is rekening gehouden met een waardeontwikkeling van 1%. Dit percentage is uitgekomen op 2,9%. De invloed van leegstand van niet-woningen is moeilijk in te schatten.

7.6 Belastingen overig

Wat willen we bereiken?

Belastingen overig

Onder overige belastingen worden de belastingen ondergebracht die van beperkte omvang zijn en beschouwd worden als algemeen dekkingsmiddel.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Precariobelasting

De precariotarieven worden trendmatig verhoogd met de inflatiecorrectie. Als inflatiecorrectie wordt 5% aangehouden. De precariobelasting op kabels en leidingen mogen wettelijk gezien niet meer in een aanslagoplegging betrokken worden.

In 2023 ligt de realisatie van de precariobelasting fors hoger dan de geraamde opbrengst over 2023. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat er geen 'corona korting' meer is gegeven op deze aanslagen.

7.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Wat willen we bereiken?

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Tot dit taakveld behorende de uitkeringen uit het gemeentefonds:
* Algemene uitkering
* Integratie- uitkeringen
* Decentralisatie- uitkeringen

Specifieke uitkeringen (SPUK) behoren hier niet toe en worden als inkomst onder het betreffende taakveld geboekt.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitkering deelfonds sociaal domein

Als onderdeel van de algemene uitkering van het gemeentefonds wordt een integratie-uitkering participatie (deeluitkering sociaal domein) ontvangen. In beginsel is dit een uitkering welke 1 op 1 wordt doorgesluisd naar Mid-Zuid als uitvoerder van de wet sociale werkvoorziening. De laatste jaren wordt dit specifiek onderdeel steeds kleiner qua omvang. Reden hiervoor is dat vanwege de herverdeling van het gemeentefonds steeds meer budgetten worden overgeheveld naar het algemene deel van de algemene uitkering en dat er sprake is van een afbouw van de omvang van de WSW.
Voor 2023 wordt geraamd: € 1.945.000 waarvan € 1.827.000 wordt doorgesluisd naar Mid-Zuid.

In de loop van het jaar is het begrote bedrag aangepast aan de beschikkingen van het ministerie. In de jaarrekening is overeenkomstig de aangepaste begroting een bijdrage ontvangen van het Ministerie. Het onderdeel WSW (bijdrage voor Mid Zuid) is voor een bedrag van € 1,9 miljoen doorbetaald. Feitelijk betreft het hier niets meer dan het doorsluizen van rijksbudgetten naar Mid Zuid.

Uitkering gemeentefonds

Gemeenten krijgen geld van de Rijksoverheid uit het gemeentefonds. Gemeenten bepalen zelf waar ze dit geld aan besteden. De algemene uitkering (maar ook integratie-uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen) bevat ongeveer 60% van de totale inkomsten van de gemeente. In mei en september wordt de gemeente door het ministerie uitvoerig geïnformeerd (circulaire) over de omvang van de uitkering(en). Op basis van deze circulaire wordt door de gemeente een berekening gemaakt van de te verwachten inkomsten voor de komende 4 jaren.

De omvang van de algemene uitkering zoals opgenomen in deze meerjarenbegroting is gebaseerd op de meicirculaire 2022. Gebruikelijk is om de ramingen te baseren op de septembercirculaire, maar op het moment van opstellen van deze begroting waren de uitkomsten van de septembercirculaire voor de jaren 2023-2026 nog niet zeker. Vanwege de onzekerheden uit de septembercirculaire zijn slechts de mutaties in de omvang van de Jeugdwetbudgetten en de gewijzigde regels van de toezichthouders terzake van de inzet van de Jeugdwetgelden. Daar waar in het verleden slechts 75% van de mogelijke Jeugdgelden mochten worden ingeboekt, heeft de toezichthouder aangegeven dat vanaf 2024 de Jeugdwetvergoedingen voor 100% mogen worden ingeboekt. De algemene uitkering wordt verlaagd met bepaalde bedragen voor "dossiers waarover overeenstemming is bereikt". Voor 2025 valt deze verlaging voor onze gemeente positief uit.

Tot slot heeft het Rijk aangegeven dat een deel van de uitvoering van de Jeugdwet (terug) overgaat naar het rijk. Hiervoor heeft het rijk een stelpost afgeraamd van € 100 miljoen in 2024 oplopend naar € 500 miljoen vanaf 2025. Deze operatie is budgettair neutraal. De verlaging van de algemene uitkering wordt gecompenseerd door vanaf 2024 een stelpost op te nemen voor hetzelfde bedrag bij de uitvoering van de Jeugdwet (samenwerking Breda) . De bedragen die voor onze gemeente van toepassing zijn bedragen: € 123.000 voor 2024 en € 618.000 vanaf 2025 e.v.

Bij de integrale behandeling van de 1e begrotingswijziging van deze meerjarenbegroting (medio januari) zal de meerjarige ontwikkeling van de algemene uitkering worden meegenomen.
Vooralsnog wordt het meerjarig voordeel van de algemene uitkering (gebaseerd op de meicirculaire) ingeschat op:

	2023	2024	2025	2026
Aanpassing budgetten jeugdwet vanwege overeenstemming dossiers	36.000	62.000	405.000	-78.000
Aanpassing budgetten jeugdwet vanwege aanpassing toetsingscriteria		406.000	288.000	288.000
Vrijval risicomarge 20% uit meicirculaire	965.000	1.137.000	1.260.000	1.150.000
Totale verhoging	**1.001.000**	**1.605.000**	**1.953.000**	**1.360.000**

De totale omvang van de algemene uitkering bedraagt voor 2023 afgerond : € 37.300.000 . Voor 2024 is dit € 38.310.000. Het begrotingsjaar 2025 is geraamd op € 38.600.000 en 2026 is € 35.400.000.

Nadat de herziene of aangepaste septembercirculaire 2022 is ontvangen zullen wij deze zo snel mogelijk doorrekenen en de resultaten daarvan delen.

Daar waar een aanpassing van de algemene uitkering gepaard gaat met een taakmutatie wordt hiermee rekening gehouden als er sprake is van een significante mutatie. Het reserveren van specifieke taakmutaties doet namelijk afbreuk van het principe van een algemene uitkering.

Rekening houdend met de aanpassingen die in de ramingen zijn doorgevoerd naar aanleiding van de meicirculaire en septembercirculaire is een algemene uitkering begroot van € 39.647.000. Op basis van de decembercirculaire 2023 (deze circulaire kon gelet op de publicatiedatum niet meer in de begroting meegenomen worden) komt de uitkering uit op € 39.527.000. De algemene uitkering is derhalve uiteindelijk € 120.000 lager dan begroot.

De hoofdreden hiervoor is de aanpassing van de uitkeringsfactor (doorwerking van de landelijke verlaging van de omvang van de algemene uitkering). Binnen de algemene uitkering is overigens in de decembercirculaire 2023 wel een post opgenomen van € 143.000 (significante taakmutatie) als vergoeding van de invoeringskosten van de Omgevingswet. Dit bedrag wordt in principe in 2024 pas uitgegeven. Gelet hierop is het bedrag opgenomen in het overhevelingsvoorstel.

7.8 Overige baten en lasten

Wat willen we bereiken?

Overige baten en lasten

Onder dit taakveld valt een verzameling van stelposten, taakstellende bezuinigingen, begrotingsruimte, etc. alsook de (schatting) niet voorziene uitgaven. In beginsel is het doel om deze ramingen zo laag mogelijk te houden, zodat de producten zoveel mogelijk de juiste ramingen bevatten.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Algemene uitgaven en inkomsten

Onder algemene uitgaven en inkomsten worden uitgaven en inkomsten opgenomen die niet specifiek aan een taakveld kunnen worden gekoppeld. In de begroting is de omvang beperkt tot onderuitputting van afschrijving en rente van investeringen die niet met gesloten financiering te maken hebben en o.a. kosten van dwangbevelen. In de loop van het jaar worden hier bijvoorbeeld ook de opbrengst van inruil opgenomen.

Evenals andere jaren en gebruikelijk worden onder de post algemene uitgaven de afwijkingen opgenomen die ontstaan als gevolg van bijvoorbeeld suppletieberekeningen van de BTW en de BCF alsmede de mutaties in de voorziening dubieuze debiteuren algemeen en belastingen. De grootste afwijkingen worden in het jaarrekeninggedeelte toegelicht.

Onvoorzien

Onvoorziene uitgaven
Binnen taakveld 0.8 wordt in de begroting 2023 – 2026 rekening gehouden met een post voor onvoorziene uitgaven van € 45.000 per jaar. Deze post is daarmee ongewijzigd ten opzichte van de ramingen in voorgaande jaren.

In 2023 is beperkt gebruik gemaakt van de post onvoorzien bij de Najaarsnota. In de rest van het jaar is er geen specifiek gebruik gemaakt van de post onvoorzien als algemeen dekkingsmiddel. Het restant is als algemeen dekkingsmiddel ingebracht in de slotwijziging.

7.9 Economische promotie

Wat willen we bereiken?

Economische promotie

Het doel is een doelgerichte en efficiënte besteding van de beschikbare middelen en een financieel gezonde gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Toeristenbelasting

Hierin wordt een belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente. Het tarief wordt ten opzichte van 2022 niet verhoogd en blijft € 1,50 per overnachting. In de verordening wordt ook een aankondiging gedaan van het tarief wat in 2024 zal gaan gelden, t.w. € 1,60 per overnachting. Omdat boekingen veelal ruim van te voren gedaan weten de ondernemers waarmee ze bij reserveringen rekening kunnen houden.

Binnen de toeristenbelasting wordt eveneens een watertoeristenbelasting geheven. De tarieven hiervoor blijven ongewijzigd.

De realisatie van de toeristenbelasting betreffen de definitieve aanslagen over belastingjaar 2022 en de nog te ontvangen toeristenbelasting over 2023. De gerealiseerde opbrengsten liggen in lijn met de jaaropbrengsten die hiervoor begroot zijn. Voor nadere cijfermatige duiding wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.

7.20 Mutaties reserves

Wat willen we bereiken?

Mutaties reserves programma 7

De reserves hebben verschillende functies. Waaronder een bufferfunctie voor het opvangen van onverwachte tegenvallers en risico's (weerstandscapaciteit). Een bestedingsfunctie voor het reserveren van middelen voor specifiek doel of activiteit. Een egalisatiefunctie voor het egaliseren van tarieven over meerdere jaren. Ook kunnen jaarlijks terugkerende en (sterk) fluctuerende lasten met een reserve daarbij worden verrekend. Daarnaast kennen de reserves een financierings- en dekkingsfunctie zoals o.a. dekking van kapitaallasten van investeringen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Reserve bouw gemeentehuis

Deze reserve is bestemd ter egalisatie van de kapitaallasten van het gemeentehuis. Deze onttrekking is structureel.

In 2023 is het doel van de reserve ongewijzigd namelijk het egaliseren van de kapitaallasten van in het verleden gerealiseerde investeringen in het gemeentehuis. Deze onttrekking is structureel. De gebruikelijke onttrekking is als dekking ingezet.

Reserve I&A

De reserve dient ter egalisatie van de lasten Informatievoorziening en Automatisering. De storting en de onttrekking zijn beide structureel. Het ligt in de bedoeling om deze reserve de komende jaren te bestemmen en de jaarlijkse lasten geleidelijk te verwerken in de exploitatiebegroting.

De reserve dient ter egalisatie van de lasten Informatievoorziening en Automatisering. In 2023 is het doel van de reserve ongewijzigd. De gebruikelijke onttrekking is als dekking ingezet. In de toekomst zal deze reserve langzamerhand komen te vervallen.

Vrije algemene reserve (VAR)

De Vrije Algemene Reserve wordt binnen verschillende programma's ingezet. In beginsel wordt binnen de opgave financiën het begrotingsoverschot (of tekort) opgenomen. De ramingen zijn meerjarig en worden door de toezichthouder ook beoordeeld bij de bepaling of een begroting reëel en structureel sluitend is.

De omvang van de Vrije Algemene Reserve is ook bepalend voor de berekening van verschillende ratio's waaronder de solvabiliteitsratio.

De omvang van de Vrije Algemene Reserve is van vele factoren afhankelijk. De omvang wordt voldoende geacht. Voor meer gedetailleerde informatie verwijzen we naar de balans en de toelichting op de balans. Op basis van de analyse van de risico's wordt jaarlijks een berekening gemaakt van de hoogte van een weerstandsreserve. Deze weerstandsreserve is onderdeel van de Vrije Algemene Reserve.

Reserve afschr. Inv. Maatsh. Nut

Deze reserve is ingesteld om te voldoen aan de regels van het (nieuwe) BBV en onze financiële verordening waarbij is bepaald dat ook op investeringen met maatschappelijk nut moet worden afgeschreven. De reserve is gevoed door overheveling vanuit een aantal reserves die dienden als eenmalige dekking van de investering. De reserve wordt nu belast voor de structurele afschrijvingen nadat de investering is afgerond. De looptijd bedraagt 40 jaar (2057).

Reserve Doorontwikkeling Organisatie

Egalisatiereserve t.b.v. flankerende maatregelen rond de reorganisatie en zodoende de doorontwikkeling een impuls te geven.

Reserve Ontheemden

De uitvoering van de regeling opvang ontheemden Oekraïne laat vooralsnog een voordeel zien. Het voordeel wordt op voorhand gestort in een reserve zodat deze ingezet kan worden als dekking voor kosten die direct en indirect met de opvang van Ontheemden te maken hebben.

7.30 Wat heeft het gekost?

P7 Wat heeft het gekost?

Overzicht Financiën en Organisatie (bedragen x € 1.000)

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	11.451	9.450	11.273	11.341	-68
Baten	-51.053	-47.617	-50.386	-50.836	450
Saldo	**-39.602**	**-38.167**	**-39.113**	**-39.495**	**382**

Resultaat bestemming

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	4.205	1.357	2.779	4.263	-1.484
Baten	-1.794	-276	-2.156	-2.761	605
Saldo	**2.411**	**1.081**	**623**	**1.502**	**-879**

Gerealiseerd resultaat

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	15.656	10.807	14.052	15.604	-1.552
Baten	-52.847	-47.893	-52.542	-53.597	1.055
Saldo	**-37.191**	**-37.086**	**-38.490**	**-37.993**	**-497**

7.40 Voortgang investeringen

In de onderstaande tabel worden op hoofdlijnen een toelichting gegeven op de investeringen zoals opgenomen in het investeringsplan 2023 of in het boekjaar 2023 separaat door de gemeenteraad zijn besloten. In het jaarrekeninggedeelte is de detailinformatie van alle lopende investeringen opgenomen.

Krediet omschrijving	Toelichting
23 Investeringen I en A plan.	Geen investeringen in 2023.
23 Mobile devices.	Het krediet is gebruikt voor aanschaf mobiele apparaten. In 2024 is er een nieuw krediet en daarom kan deze afgesloten worden.
23 Investeringen hard- en software.	In 2023 geen upgrade van software of hardware plaatsgevonden, maar die mogelijk in 2024 plaatsvinden. Zoals toekomst zaaksysteem en document management systeem.
23 Werkplek hardware 2023.	Project vervanging werkplek hardware voor hybride werken loopt door in 2024, daar is al budget voor opgenomen in het investeringsplan 2024.
22 - 23 Voorbereidingskrediet vernieuwbouw gemeentehuis.	Middels een raadsinformatiebrief is aangegeven dat is besloten om de scenario's renoveren, nieuwbouw en huur van een pand te laten doorberekenen op basis van het opgestelde functioneel en ruimtelijk programma van eisen waarbij rekening wordt gehouden met de toekomstige ontwikkelingen op het gebied van jeugdzorg / CJG. Gelijktijdig is besloten om het krediet ontvangstruimte gemeentewinkel met bedrag van € 212.000,- af te ramen. Dit bedrag storten in het krediet "22 Kantoorconcept en meubilair.

7.50 Risico's

Tekort ambtelijke capaciteit en ervaring

Het aantal taken bij de gemeente neemt al jaren toe en daarmee ook de werkdruk bij de medewerkers. Daarnaast is er sprake van arbeidskrapte. Onze gemeente heeft in vergelijking met de omliggende gemeente een laag loongebouw en ook een platte organisatiestructuur waardoor er weinig mogelijkheden zijn voor groei. Dit maakt het voor (nieuwe) medewerkers minder aantrekkelijk om voor onze gemeente te kiezen. Daarnaast vragen sommige taken (nieuwe) expertise die minimaal voorradig is op de arbeidsmarkt. Het effect is dat we niet altijd de kwaliteit kunnen bieden die we zouden willen en sommige zaken langer blijven liggen dan wenselijk.

Renteschommelingen

Jaarlijks hebben we te maken met aflossing van leningen die in beginsel in aanmerking komen voor herfinanciering. Herfinanciering zit op een bedrag van ongeveer € 3.000.000 per jaar. Daarnaast nieuw aan te trekken geldleningen gelijk aan de voorgenomen investeringen. Ook gemiddeld € 3.000.000. Het renterisico wordt derhalve berekend op € 6.000.000 per jaar. Indien de rente onverhoopt zou stijgen met 1% dan is het maximale risico € 60.000.

Uitval van computersysteem/stroom of vertraagde werking van computersysteem/Data raakt verloren/inconsistent

Het gebruik van logins en sterke wachtwoorden wordt afgedwongen binnen het netwerk. Security Incident & Event Management (SIEM), Security Operations Center (SOC) en beveiligingsapplicaties worden 2024 verder uitgebreid of geïmplementeerd om te voldoen aan de BIO (Baseline informatiebeveiliging Overheid) en de NIS2 (EU richtlijn netwerk en informatiebeveiliging). Een pentest (periodiek) wordt ook in 2024 minimaal één keer uitgevoerd.
Deze maatregelen hebben als doel de cyberweerbaarheid te verhogen. En het beperken van gegevensverlies (datalek) en impact door cybercriminaliteit en onzorgvuldig gebruik van logins.

Oninbare (incasso)vorderingen op debiteuren

Vanwege de huidige economische situatie en de vooruitzichten is de verwachting dat het risico op oninbare debiteuren gelijk blijft.

Voorgestelde bezuinigingen worden niet gerealiseerd

De gemeente staat voor een flinke financiële uitdaging voor 2026 en verder als de plannen met betrekking tot de financiering vanuit het Rijk doorgang vinden. De gemeente werkt momenteel aan oplossingsrichtingen voor deze financiele uitdaging. Het risico bestaat dat bij de uitwerking van de oplossingsrichtingen de verwachte resultaten niet worden behaald.

Precariobelasting niet kunnen innen

In hoger beroep is de gemeente in het gelijk gesteld m.b.t. de opzegging van een duurovereenkomst en de heffing van precariobelasting op een netbeheerder. De gemeente is in overleg met de netbeheerder om de geschillen te beëindigen middels een vaststellingsovereenkomst, waarbij de openstaande vorderingen precariobelasting ingelost kunnen worden en het risico dat deze niet meer ingevorderd kunnen worden ernstig verkleind is.

Budgetoverschrijdingen of -onderschrijdingen

De huidige manier van werken zorgt voor steeds meer focus op datgene waar we als gemeente voor aan de lat staan. Het programmatisch werken geeft daarnaast een duidelijk kader van strategische

doelstellingen, maatschappelijke effecten en de inspanningen die daarbij horen. Wat hieraan gekoppeld is zijn onze budgetten. Het goed in beeld brengen van de financiële ruimte blijft een lastige inschatting en is vaak onderhevig aan vele factoren, zeker in deze onzekere tijden waarbij kosten stijgen en alternatieven gezocht moeten worden om onze maatschappelijk effecten toch te behalen.

Documenten met vertrouwelijke informatie komen in handen van onbevoegden

In de laatste zes maanden van 2023 zijn binnen de gemeente Geertruidenberg een beperkt aantal momenten geweest dat informatie onbedoeld in handen van onbevoegden had kunnen komen. Deze datalekken of beveiligingsincidenten zijn steeds tijdig opgepakt, de oorzaak is onderzocht en waar nodig weggenomen. In één geval is een melding aan de Autoriteit Persoonsgegevens gedaan, in alle gevallen zijn de betrokkenen (wier persoonsgegevens mogelijk in handen van onbevoegden terecht zijn gekomen) hierover geïnformeerd.
Uiteindelijk is het risico dat informatie in handen van onbevoegden komt niet naar nul terug te brengen, maar datgene wat de gemeente hieraan kan doen wordt gedaan.

Schade is niet volledig te verhalen

Schades die derden aan onze eigendommen veroorzaken zijn niet volledig te verhalen. Bij schades door vernielingen is de veroorzaker in de regel niet te vinden. Voor schades die (aantoonbaar) door motorvoertuigen zijn veroorzaakt kunnen wij terecht bij het Waarborgfonds Motorverkeer. Bij Waarborgfonds Motorverkeer geldt echter bij materiële schade een wettelijk eigen risico van € 250,00. Soms is het schadebedrag te laag en/of is er onvoldoende bewijs om de schade te verhalen op de vermoedelijke veroorzaker en/of via Waarborgfonds Motorverkeer.

Algemene Uitkering gemeentefonds fluctueert met grote bedragen

De algemene uitkering van het gemeentefonds bedraagt in 2023 ruim € 41,5 miljoen. Het belang van een stabiele financiële gedragslijn is groot. Een afwijking van 1% op het totaal maakt een verschil van € 450.000 positief of negatief. Op rijksniveau wordt gewerkt aan een herziening van de berekening systematiek met als doel om de fluctuaties in de omvang te beperken. Een van de mogelijkheden daartoe is om te werken met zogenaamde Specifieke Uitkeringen (SPUK). Spuk uitkeringen worden verstrekt met een specifiek doel en maken geen onderdeel uit van de algemene uitkering.

7.60 Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel bevat de wettelijke Beleidsindicatoren van Programma 7.

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Begroot 2023	Jaar	Waarde (Jaarrekening 2023)	Eenheid	Bron	Opmerkingen
1.	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	7,7	2023	8,64	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	
2.	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	6,8	2023	8,01	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	
3.	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	€ 756	2023	€ 857,12	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	
4.	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	10%	2023	15,23%	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens	

5.	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	14%	2023	12,25%	% van totale lasten	Eigen gegevens	
35.	8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	329	2023	329	Duizend euro	CBS	
36.	8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	14,3	2023	2,08	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	
37.	8. Vhrosv	Demografische druk	74,5	2023	74,5	%	CBS	
38.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	738	2023	790	In Euro's	COELO	
39.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	834	2023	894	In Euro's	COELO	

Beleidsindicatoren Beleidsrijke begroting 2023

Hoe gaan we dat meten?

Financiën

Strategisch doel	Beleidsindicatoren	Aantal
Structureel sluitende begroting met ruimte voor tegenslagen	- Structureel saldo uit P&C producten	0,17%
Ontsluiting van P&C-producten	Nog ontwikkelen	
Inzicht in (financiële) voortgang van alle opgaven	- Realisatie financiële begroting op taakvelden	
	- Aantal raadplegingen P&C producten in Pepperflow	
Rechtmatige besteding	- Percentage rechtmatigheidsfout (jaarrekening)	9,69%
	- Percentage rechtmatigheidsfout (Niet acceptabel)	1,34%

Organisatie

Aan onderstaande beleidsindicatoren is gedurende het jaar gewerkt. Aangezien deze indicatoren niet altijd te meten zijn in percentages of cijfers en vaak een optelsom zijn van allerlei factoren volstaat hier de opmerking dat de strategische doelen continue onder de aandacht zijn en meewegen in de keuzes die gemaakt worden.

Strategisch doel	Beleidsindicatoren	Aantal
We brengen in beeld hoe onze organisatie is ingericht en welke kennis en kunde we in huis hebben om de opgaven waar we voor staan het hoofd te kunnen bieden.	- Subsidies waarop we een beroep hebben gedaan	
	- Strategische personeelsplanning	
De gemeente Geertruidenberg onderscheidt zich ten opzichte van andere vergelijkbare werkgevers door in te zetten op aantrekkelijk werkgeverschap	- Personeelsverloop	
	- Invulling vacatures	
	- Medewerkersonderzoek	
We onderzoeken onze huisvesting. Voldoet het "huis van de gemeente" nog aan de vereisten op het gebied van het hybride werken, duurzaamheid en de consequenties van het werken aan maatschappelijke opgaven?	Zie nadere uitwerking in de opgave Bestuur en Dienstverlening	

Paragrafen

Paragraaf A - Lokale heffingen

Beleid en hoofdlijnen
In deze paragraaf geven we een specificatie van de lokale heffingen, uitgesplitst naar:
1. het beleid en hoofdlijnen ten aanzien van lokale heffingen;
2. een aanduiding van de lokale lastendruk;
3. de (geraamde) inkomsten;
4. het kwijtscheldingsbeleid

De heffingen die tot woonlasten leiden zijn:
a. onroerende zaakbelastingen
- voor eigenaren van woningen;
- voor gebruikers en eigenaren van niet-woningen;
b. afvalstoffenheffing;
c. rioolheffing;

De overige heffingen betreffen:
d. hondenbelasting;
e. lijkbezorgingsrechten;
f. leges;
h. precariobelasting;
i. havengelden;
j. marktgelden;
k. (woon)schepenrechten;
l. (water)toeristenbelasting.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
De gemeenten zijn op basis van de voorschriften in het BBV, verplicht om in de paragraaf lokale heffingen een overzicht van baten en lasten op te nemen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. Concreet is dit het geval bij de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de lijkbezorgingsrechten, de leges, de havengelden, de marktgelden en de woonschepenrechten.
Als gevolg van de wijzigingen in het BBV mag de overhead voortaan niet meer worden verantwoord op de taakvelden. Deze mogen echter wel (extracomptabel) worden meegenomen in de tarieven en de onderbouwing daarvan. De totale overhead staat opgenomen in het nieuwe “Overzicht overhead” in de begroting. De berekening van de overhead gebeurt extracomptabel op basis van een procentuele toerekening van de tijd en salariskosten die door de diverse medewerkers aan de taakvelden wordt besteed. Voor medewerkers binnendienst is het overheadpercentage 65% en voor de buitendienst bedraagt dit percentage 35%.

Onroerende zaakbelastingen (OZB)
De onroerende zaakbelastingen worden geheven op onroerende zaken. De tarieven van de OZB hangen af van de waardeontwikkeling van die zaken en van de gewenste opbrengst. Ook in 2022 heeft er een hertaxatie van de onroerende zaken plaatsgevonden. De zogenaamde WOZ waarde is bepaald naar de waarde peildatum 1 januari 2022. Deze waarde is gebruikt voor de heffing van de OZB in 2023.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen tarieven voor woningen en tarieven voor niet-woningen. Er is sprake van een woning als een onroerende zaak in hoofdzaak (= voor tenminste 70%) dient tot woning. Uitgangspunt is daarbij de waarde van de hele onroerende zaak.

In de begroting 2023 is uitgegaan van een verhoging van de opbrengst met 1% in verband met dekking van de investering van het Integraal Huisvestigingsplan Onderwijs (hiertoe is in 2020 besloten). Daarnaast zijn de OZB-opbrengsten met 5% inflatiecorrectie verhoogd conform besluitvorming voorgaande jaren. Voor niet woningen is dezelfde verhoging toegepast.

Onroerende zaakbelasting Tarieven per jaar	2021	2022	2023
Woningen			
- eigenarendeel	0.1128%	0.1074%	0.1008%
Niet-woningen			
- eigenarendeel	0.3076%	0.3041%	0.3280%
- gebruikersdeel	0.2514%	0.2573%	0.2594%

De financiële consequenties van bovenstaande zijn in de onderstaande tabellen verwerkt.

Opbrengst ozb	Begroting	Werkelijk	Saldo
Onroerende zaak Woning eigendom	3.250.000	3.270.000	20.000 V
Onroerende zaak Niet-woning eigendom	2.350.000	2.339.000	11.000 N
Onroerende zaak Niet-woning gebruik	1.625.000	1.545.000	80.000 N
Totaal netto	**7.225.000**	**7.154.000**	**71.000 N**

Woz-waarden 2023 (x € 1,00)	Begroting	Jaarrekening
Woning eigendom	3.200.000.000	3.215.000.000
Niet-woning eigendom	700.000.000	715.000.000
Niet-woning gebruik	645.000.000	705.000.000

Woning

In de begroting 2023 is bij het vaststellen van de tarieven uitgegaan van de op dat moment bekende WOZ-waarden van € 3.200.000.000. De ingeschatte waarde- ontwikkeling van de woningen was 13%. In de begroting is een opbrengst opgenomen van € 3.250.000 met een tarief van 0,1008%. Bij de jaarrekening 2023 wordt als totale WOZ waarde de waarde aangehouden zoals deze ook in de algemene uitkering wordt aangehouden. Deze WOZ waarde viel € 15 miljoen hoger uit. De waarde-ontwikkeling is daarmee iets meer dan 0,46% hoger uitgekomen dan ingeschat. Daarmee is verklaard dat de OZB opbrengst ongeveer € 20.000 hoger is uit gevallen.
De hogere opbrengst van de onroerendezaakbelasting woningen is in principe van incidentele aard, omdat bij de berekening van de opbrengst 2023 rekening is gehouden met de WOZ waarde ontwikkeling van 2022 en daarop de tarieven zijn aangepast.

Niet-woning

In de begroting 2023 is bij het vaststellen van de tarieven uitgegaan van de op dat moment bekende WOZ-waarden van € 700.000.000 met een waardeontwikkeling van 1%. In de begroting is een opbrengst opgenomen van € 2.350.000 met een tarief van 0,3280% voor eigenaren van niet-woningen. De werkelijke opbrengst voor eigenaren bedraagt echter € 2.339.000, dat is € 11.000 minder dan begroot.
De begrote opbrengst van gebruikers van niet-woningen bedraagt € 1.625.000 met een tarief van 0,2594%. Bij deze gebruikers bedroeg de netto opbrengst € 1.545.000. Dat is € 80.000 minder dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door tegenvallende OZB opbrengsten uit oudere jaren die in 2023 zijn opgelegd.

Afvalstoffenheffing

Met de afvalstoffenheffing worden de huisvuil inzamelingskosten gedekt. De heffing mag, wettelijk gezien, alleen worden ingezet voor de dekking van de kosten van afvalinzameling en afvalverwerking.

Er mag géén winst op worden gemaakt (‘gesloten financiering’). In onderstaande tabel geven we een overzicht van de tarieven van de afvalstoffenheffing over de afgelopen jaren.

Tarieven afvalstoffenheffing per jaar	2021	2022	2023
- eenpersoonshuishouden	179,88	186,96	200,90
- tweepersoonshuishouden	232,92	240,24	258,24
- driepersoonshuishouden	255,00	256,54	282,12
- meerpersoonshuishouden	329,52	338,76	364,08
- extra container	156,00	156,00	150,00

Berekening kostendekking afvalverwijdering:

Kosten	Bedrag
Directe kosten taakveld	2.835.000
Mutatie voorziening	170.700
Overhead	119.000
Totale kosten	3.124.000
Opbrengsten	**Bedrag**
Heffingen	2.546.000
Overige opbrengsten	578.000
Totaal opbrengsten	3.124.000
Totaaloverzicht	**Bedrag**
Totaal lasten	3.124.000
Totaal baten	3.124.000
Dekkingspercentage	**100%**

Rioolheffing

De rioolheffing is ter dekking van de kosten voor maatregelen, die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen voor hemelwater en grondwater. De gemeente kan de kosten verhalen die worden gemaakt voor het nakomen van de zorgplichten uit de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken. Dit betekent dat de gemeente het individuele profijt van de heffing niet hoeft aan te tonen. In onderstaande tabel geven we een overzicht van de tarieven van de rioolheffing over de afgelopen jaren.

Tarieven per jaar	2021	2022	2023
Rioolheffing gebruiker (woning)			
- eenpersoonshuishouden	38,40	36,10	39,48
- tweepersoonshuishouden	51,72	48,60	53,16
- driepersoonshuishouden	59,88	56,40	61,56
- meerpersoonshuishouden	89,04	77,17	84,48

Rioolheffing gebruiker (niet-woning)			
0 - 349 m3	82,08	77,16	84,48
350 m3 - 499 m3	210.,48	197,88	216,790
500 m3 - 999 m3	372,00	349,48	383,16
1.000 m3 - 1.999 m3	638,64	600,36	657,79
2.000 m3 - 4.999 m3	1.242,84	1.168,32	1.279,28
5.000 m3 - 9.999 m3	2.128,92	2.021,24	2.192,78
10.000 m3 - 49.999 m3	6.393,00	6.009,48	6.584,79
50.000 m3 en meer	10.645,92	10.009,16	10.965,29
Rioolheffing eigenaar	161,76	152,40	166,56

Berekening kostendekking rioolheffing:

Kosten	**Bedrag**
Directe kosten taakveld	1.990.000
Mutatie voorziening	158.000
Overhead	303.000
Totale kosten	2.451.000
Opbrengsten	**Bedrag**
Heffingen	2.446.000
Overige opbrengsten	5.000
Totaal opbrengsten	2.451.000
Totaaloverzicht	**Bedrag**
Totaal lasten	2.451.000
Totaal baten	2.451.000
Dekkingspercentage	100%

Hondenbelasting

Iedereen die één of meer hond(en) in de gemeente Geertruidenberg houdt, is belastingplichtig voor de hondenbelasting. Gelet op de budgettaire ontwikkelingen is besloten voor 2023 de tarieven van met 5% te verhogen. De opbrengst is begroot op € 88.000 en in werkelijkheid kwam deze ook uit op afgerond € 88.000.

Lijkbezorgingsrechten

Lijkbezorgingsrechten zijn rechten die in rekening worden gebracht voor het begraven van stoffelijke overschotten, het bijzetten van urnen en het onderhoud van graven op de gemeentelijke begraafplaatsen. Dit gebeurt volgens de Verordening lijkbezorgingrechten Geertruidenberg. Voor 2023 zijn de tarieven met 5% verhoogd.

Kosten	**Bedrag**
Directe kosten taakveld	86.000
Mutatie voorziening	0

Kosten	Bedrag
Overhead	18.000
Totale kosten	104.000
Opbrengsten	**Bedrag**
Heffingen	27.000
Overige opbrengsten	0
Totaal opbrengsten	27.000
Totaaloverzicht	**Bedrag**
Totaal lasten	104.000
Totaal baten	27.000
Dekkingspercentage	26%

Leges

Voor 2023 zijn de tarieven van de leges waar mogelijk trendmatig gestegen. Er is een afwijkend percentage gehanteerd als dat niet mogelijk was (uit het oogpunt van kostendekkendheid of op grond van wettelijke voorschriften). De tarieven voor de leges hebben we vastgesteld in de Legesverordening en Tarieventabel in Titel 1, Titel 2 en Titel 3.

Kostendekkendheid

Het werkelijke saldo van de totale lasten minus baten voor 2023 geven wij in de volgende tabellen weer, eerst per Titel, daarna als recapitulatie.

Samenvatting titel 1,2 en 3

Recapitulatie Titel 1, 2 en 3	Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kostendekking
Kostendekking Titel 1	€ 212.693	€ 108.542	€ 321.235	€ 256.838	79,95%
Kostendekking Titel 2	€ 720.505	€ 610.541	€ 1.331.046	€ 1.254.827	94,27%
Kostendekking Titel 3	€ 16.565	€ 15.463	€ 32.028	€ 13.711	42.81%
Kostendekking totale tarieventabel	**€ 949.764**	**€ 734.546**	**€ 1.684.310**	**€1.525.376**	**90,56%**

De kostendekkendheid van gemeente Geertruidenberg voldoet aan de wettelijk gestelde eisen.

Titel 1 algemene dienstverlening

Titel 1 Algemene dienstverlening			Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kostendekking
hoofdstuk	1	Burgerlijke Stand	€ 34.322	€ 14.568	€ 48.890	€ 30.906	63,22%
hoofdstuk	2	Reisdocumenten	€ 85.502	€ 32.702	€ 118.204	€ 107.660	91,08%
hoofdstuk	3	Rijbewijzen	€ 51.759	€ 34.732	€ 86.491	€ 78.002	90,19%
hoofdstuk	4	Verstrekkingen uit de basisregistratie personen	€ 12.413	€ 9.977	€ 22.390	€ 10.014	44,73%
hoofdstuk	5	Vervallen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	6	Bestuursstukken	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	7	Vastgoedinformatie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	8	Overige publiekszaken	€ 9.694	€ 2.245	€ 11.939	€ 9.011	75,48%
hoofdstuk	9	Gemeentearchief	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	10	Vervallen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	11	Kansspelen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	12	Leegstandwet	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	13	Kabels en leidingen	€ 4.840	€ 6.245	€ 11.085	€ 15.234	137,43%
hoofdstuk	14	Verkeer en vervoer	€ 14.164	€ 8.073	€ 22.237	€ 6.011	27,03%
hoofdstuk	15	Diversen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
Kostendekking Titel 1			**€ 212.693**	**€ 108.542**	**€ 321.235**	**€ 256.838**	**79,95%**

Titel 2 dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Titel 2 Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning			Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kostendekking
hoofdstuk	1	Begripsomschrijvingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	2	Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag	€ 1.423	€ 1.328	€ 2.751	€ 1.155	41,98%
hoofdstuk	3	Omgevingsvergunning	€ 719.082	€ 609.213	€ 1.328.295	€ 1.253.672	94,38%
hoofdstuk	4	Vermindering	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	5	Teruggaaf	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	6	Intrekking omgevingsvergunning	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	7	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	8	Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	9	Sloopmeldingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	10	In deze titel niet benoemde beschikking	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
Kostendekking Titel 2			**€ 720.505**	**€ 610.541**	**€ 1.331.046**	**€ 1.254.827**	**94,27%**

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn

Titel 3 Europese dienstenrichtlijn			Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kostendekking
hoofdstuk	1	Horeca	€ 11.658	€ 10.882	€ 22.540	€ 12.665	56,19%
hoofdstuk	2	Algemene Plaatselijke Verordening (evenementen)	€ 4.743	€ 4.428	€ 9.171	€ 1.008	10,99%
hoofdstuk	3	Brandbeveiligingsverordening	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	4	Winkeltijdenwet	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	5	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	€ 164	€ 153	€ 317	€ 38	11,99%
Kostendekking Titel 3			**€ 16.565**	**€ 15.463**	**€ 32.028**	**€ 13.711**	**42,81%**

Precariobelasting

Voor de precariobelasting is in de begroting voor 2023 een bedrag geraamd van € 12.500. De realisatie ligt een kleine € 9.000 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat in 2022 vanuit coulance m.b.t. corona de aanslagen niet voor volledige terrassen is opgelegd, wat in 2023 wel is gebeurd.

Havengelden en woonschepenrechten

Voor het (tijdelijk) mogen gebruiken van de gemeentelijke (passanten)haven hebben we vergoedingen gevraagd/geïnd. Momenteel kan de beroepsbinnenvaart gebruikmaken van twee ligplaatsvoorzieningen; te weten in de kern Geertruidenberg (Timmersteekade) en in de kern Raamsdonksveer (Reenweg). Ook kan men op een aantal andere plekken in de Donge aanleggen. De tarieven voor de havengelden zijn opgenomen in de Verordening binnenhavengeld. Het havengeld berekenen we op basis van de grootte van het schip en de duur van het gebruik. Ook hier is een trendmatige verhoging van de tarieven van 5% toegepast.

Kosten	**Bedrag**
Directe kosten taakveld	75.000
Mutatie voorziening	0
Overhead	0
Totale kosten	75.000
Opbrengsten	**Bedrag**
Heffingen	33.000
Overige opbrengsten	1.000
Totaal opbrengsten	34.000
Totaaloverzicht	**Bedrag**
Totaal lasten	75.000
Totaal baten	34.000
Dekkingspercentage	45%

Marktgelden
De gemeente heeft drie weekmarkten op drie verschillende locaties: het Heereplein in Raamsdonksveer, de Markt in Geertruidenberg en de Oude Melkhaven in Raamsdonk. Voor het innemen van een standplaats op de aangewezen plaatsen heffen we marktgeld volgens de Verordening Marktgelden. De hoogte van de marktgelden is afhankelijk van de oppervlakte van een standplaats. Deze marktgelden gebruiken we voor het huren van marktkramen en voor het onderhoud/schoonmaken van de locaties. De tarieven voor 2023 zijn trendmatig verhoogd met 5%.

Het saldo van de totale lasten minus baten -zoals gebruikt voor de tariefberekening- voor 2023 geven wij in onderstaande tabel weer:

Kosten	**Bedrag**
Directe kosten taakveld	41.000
Mutatie voorziening	0
Overhead	20.000
Totale kosten	61.000
Opbrengsten	**Bedrag**
Heffingen	7.000
Overige opbrengsten	0
Totaal opbrengsten	7.000
Totaaloverzicht	**Bedrag**
Totaal lasten	61.000
Totaal baten	7.000
Dekkingspercentage	11%

(Water)toeristenbelasting
Met ingang van 2019 kent de gemeente Geertruidenberg een (water)toeristenbelasting. De aanslagen over 2023 worden na afloop van het belastingjaar opgelegd nadat de belastingplichtigen aangifte hebben gedaan. In 2023 heeft de afwikkeling plaatsgevonden van 2021 en 2022. De realisatie (€ 31.000) sluit prima aan bij de begroting (€ 31.000) voor deze belastingsoort.
In de jaarrekening 2023 is een geprognosticeerde opbrengst opgenomen van € 31.000. Wat de opbrengst over 2023 uiteindelijk wordt, zal medio 2024 duidelijk worden nadat de aangiftes zijn ontvangen en de aanslagen kunnen worden opgelegd.

Lokale lastendruk
Voor zowel de afvalstoffenheffing als de rioolheffing worden gedifferentieerde tarieven gehanteerd. Omdat er sprake is van gedifferentieerde tarieven zijn er vele varianten mogelijk om de lokale lastendruk te schetsen. Bij de indicatie hieronder wordt als voorbeeld een gezin van drie personen met een eigen woning (WOZ-waarden zie hieronder) genomen.

3-persoonshuishouden (eigenaar)	**2021**	**2022**	**2023**
Waarde woning	255.000	278,000	316.000
OZB eigendom	301,41	298,57	318,53
Rioolheffing gebruik	59,88	56,40	61,56

3-persoonshuishouden (eigenaar)	2021	2022	2023
Rioolheffing eigendom	161,76	152,40	166,56
Afvalstoffenheffing	255,00	262,54	282,12
Totaal woonlasten	**778,05**	**769,91**	**828,77**

De geraamde inkomsten versus de werkelijke inkomsten

Soort belasting of heffing	Begroting na wijziging 2023	%	Werkelijk 2023	%
Onroerende zaakbelasting gebruiker niet woning	1.652.000	12,08%	1.545.000	11,11%
Onroerende zaakbelasting eigenaar niet - woning	2.350.000	17,46%	2.339.000	16,82%
Onroerende zaakbelasting eigenaar woning	3.250.000	24,15%	3.270.000	23,51%
Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten	2.530.000	18,80%	2.546.000	18,31%
Rioolheffing	2.440.000	18,13%	2.446.000	17,59%
Hondenbelasting	88.000	0,65%	89.000	0,64%
Begraafrechten	24.000	0,18%	27.000	0,20%
Leges omgevingsvergunning (inclusief bouwleges)	801.000	5,96%	1.253.000	9,01%
Leges burgerlijke stand	31.000	0,23%	40.000	0,29%
Leges bevolkingsregister	189.000	1,40%	196.000	1,41%
Leges naturalisatie	15.000	0,11%	19.000	0,13%
(Water)toeristenbelasting	31.000	0,23%	62.000	0,44%
Precariobelasting	12.000	0,09%	21.000	0,15%
Subtotaal	13.413.000	99,49%	13.853.000	99,60%
Overige: o.a. havengelden, marktgelden APV vergunningen	69.000	0,51%	55.000	0,40%
Totaal inkomsten uit belastingen, heffingen en rechten	13.456.000	100%	13.908.000	100%

Kwijtschelding

Als een belastingplichtige niet of over te weinig financiële middelen beschikt om de belastingaanslag te voldoen, wordt onder bepaalde voorwaarden aan deze belastingplichtige kwijtschelding verleend. Het gehanteerde kwijtscheldingspercentage bedraagt maximaal 100%. Dit betekent dat alle belastingplichtigen die een inkomen hebben dat 100% van het minimuminkomen (volgens bijstandsnorm) of lager bedraagt, in aanmerking komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding. Kwijtschelding kan alleen worden verleend als het een aanslag betreft voor afvalstoffenheffing en rioolheffing gebruiker. De overige heffingen zijn in de betreffende belastingverordeningen uitgesloten van kwijtschelding.

Voor het belastingjaar 2023 is sprake van kwijtscheldingen tot een totaalbedrag van € 87.000 (2022 € 81.000). De kwijtscheldingen zijn toe te rekenen aan rioolheffingen voor een bedrag van € 15.000 (begroot € 15.000) en afvalstoffenheffing voor € 71.000 (begroot € 75.000). Mogelijk worden er in 2024 nog bedragen kwijtgescholden die betrekking hebben op 2023.

Paragraaf B - Weerstandvermogen en risicobeheersing

De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting van de gemeente Geertruidenberg is. Dit is van belang wanneer een financiële tegenvaller zich voordoet. Aandacht voor het weerstandsvermogen kan voorkomen dat elke financiële tegenvaller dwingt tot

bezuinigingen.

De Gemeente Geertruidenberg vindt een goed risicomanagement belangrijk en acht het wenselijk risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering en ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen beheersbaar te maken. Alleen wanneer we een zo volledig mogelijk inzicht in de potentiële risico's en hun gevolgen hebben, kunnen we een uitspraak doen over het wel of niet aanvaarden van het risico en over voor het wel of niet nemen van eventuele aanvullende maatregelen. Hierdoor kunnen we op verantwoorde wijze besluiten worden genomen en worden risico's tot een gewenst niveau beperkt.

1. Risicomanagementbeleid

In het vastgestelde risicomanagementbeleid worden de kaders gesteld ten aanzien van de reikwijdte en toepassing van risicomanagement.
Risicomanagement is gemeentebreed doorgevoerd. Het risicoprofiel is uitgewerkt voor de reguliere bedrijfsprocessen én de projecten, zodat de hierbij behorende weerstandscapaciteit van Gemeente Geertruidenberg kan worden berekend. Verdere verfijning en doorontwikkeling van risicomanagement vindt doorlopend plaats.

2. Risico's

Een risico is de kans op een gebeurtenis met effect op het behalen van de door de organisatie gestelde doelstellingen.

Risicoprofiel
De onderstaande tabel geeft de resultaten weer van de risico-inventarisatie voor gemeente Geertruidenberg. Om de risico's van onze gemeente systematisch in kaart te brengen en te beoordelen is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is een dynamisch geheel: als er aanleiding toe is, worden risico's toegevoegd, gewijzigd en/of verwijderd. Hierbij is gebruik gemaakt van NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem).

Ten behoeve van de jaarrekening 2023 zijn de risico's in relatie met de opgaven, doelstellingen en de te bereiken effecten kritisch doorgenomen. In totaal zijn 58 risico's in beeld gebracht, hierbij zijn twee risico's samengevoegd en één verwijderd daarnaast zijn er drie nieuwe risico's toegevoegd (jaarverslag 2022: 59 begroting 2024: 58,). De tabel geeft een inschatting van de kans dat een risico zich voordoet, afgezet tegen het financiële gevolg:

Aantal risico's (geldgevolg tegen kans uitgezet)							
geld	Netto						
x > €200.000	1			3	2	*Classificering kans*	
€100.000 < x < €200.000	1		1	3	1	10%	< of 1 keer per 10 jaar
€40.000 < x < €100.000	2		1	9	1	30%	1 keer per 5-10 jaar
€10.000 < x < €40.000			9	10	5	50%	1 keer per 2-5 jaar
x < €10.000		1	1	2	2	70%	1 keer per 1-2 jaar
Geen geldgevolgen		2		1		90%	1 keer per jaar of vaker
Kans	10%	30%	50%	70%	90%		

In het volgende overzicht worden de tien risico's gepresenteerd die de hoogste bijdrage hebben geleverd aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Hierbij geeft het invloed percentage de invloed van een risico op het totale risicoprofiel weer.

RISICO'S				Jaarrekening 2023		
1	-	-	Voorgestelde bezuinigingen worden niet gerealiseerd	70%	19,94%	Alle
2	3	4	Tekort ambtelijke capaciteit en ervaring	70%	7,99%	7
3	2	2	Een stijging van aantal bijstandsgerechtigden of toename aantal aanvragen bijzondere bijstand	90%	7,72%	3
4	8	7	Toename jeugdhulp aantallen en/of complexere (duurdere) vormen	90%	7,67%	3
5	-	-	Algemene Uitkering gemeentefonds fluctueert met grote bedragen	70%	6,63%	7
6	7	6	Verslechtering kostendekkendheid van leges	70%	4,02%	1
7	5	5	Uitval van computersysteem/stroom of vertraagde werking van computersysteem/Data raakt verloren	70%	3,99%	6
8	-	-	Toename aanvragen WMO/ aantal voorzieningen per inwoner	90%	3,42%	3
9	-	8	Tekort op exploitatie WSW (Midzuid).	90%	2,56%	3
10	-	-	Renteschommelingen	70%	2,01%	7
	1	1	Precariobelasting niet kunnen innen	-	-	7
	4	3	Achterstallig onderhoud gemeentelijke gebouwen	-	-	1/3/6
	9	-	Onvoldoende kunnen terugvorderen van BTW (over bepaalde dienstverlening)			3
	-	9	Achterstallig onderhoud wegen, infrastructurele kunstwerken, vaarwegen, havens, riolering en openbare verlichting	70%	2,78%	1
	10	10	Documenten met vertrouwelijke informatie komen in handen van onbevoegden			6

	Begroting 2024	**Jaarverslag 2022**	**Jaarverslag 2023**	
Totaal grote risico's	**€ 2.219.000**	**€ 2.162.000**	**€ 3.450.000**	
Overige risico's	**€ 1.940.000**	**€ 1.900.000**	**€ 2.857.000**	
Totaal alle risico's	**€ 4.159.000**	**€ 4.062.000**	**€ 6.307.000**	

Uit de tabel blijkt dat de mutatie van het maximale risico ten opzichte van de vorige actualisatie (bij de begroting 2024) € 2.245.000 (hoger) is. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door nieuwe risico's en wijzigingen in risicobedragen. De risico's met de grootste mutatie zijn:

- Voorgestelde bezuinigingen worden niet gerealiseerd (+1.00.000)
- Algemene Uitkering gemeentefonds fluctueert met grote bedragen (+400.000)
- Toename jeugdhulp aantallen en/of complexere (duurdere) vormen (+300.000)
- Tekort ambtelijke capaciteit en ervaring (+200.000)
- Voortijdig opzeggen leasecontract (+120.000)
- Verslechtering kostendekkendheid van leges (+100.000)
- Toename aanvragen WMO/ aantal voorzieningen per inwoner (+100.000)

Voor de toelichting op de risico's en beheersmaatregelen verwijzen we naar de toelichting in de programma's.

3. Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente Geertruidenberg beschikt om niet-begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken.

Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	**Bedrag**
5%	€ 1.061.000
10%	€ 1.180.000
15%	€ 1.270.000
20%	€ 1.345.000
25%	€ 1.414.000
30%	€ 1.477.000
35%	€ 1.539.000
40%	€ 1.601.000
45%	€ 1.663.000
50%	€ 1.727.000
55%	€ 1.792.000
60%	€ 1.858.000
65%	€ 1.925.000
70%	€ 1.996.000
75%	€ 2.071.000
80%	€ 2.155.000
85%	€ 2.249.000
90%	€ 2.366.000
95%	€ 2.535.000

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit bij een zekerheidspercentage van 90 is € 2,4 miljoen. Begroting 2024: € 1,7 miljoen; jaarverslag 2022 € 1,8 miljoen). Met 90% zekerheid kunnen met dit bedrag alle risico's worden afgedekt.

De benodigde weerstandscapaciteit is ten opzichte van de begroting 2024 (laatste actualisatie) € 634.000 hoger. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- Voorgestelde bezuinigingen worden niet gerealiseerd (+)
- Algemene Uitkering gemeentefonds fluctueert met grote bedragen (+)

- Toename jeugdhulp aantallen en/of complexere (duurdere) vormen (+)
- Tekort ambtelijke capaciteit en ervaring (+)

Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Beschikbare weerstandscapaciteit Weerstand (in €)	**Jaarrekening 31-12-2022**	**Begroting 01-01-2023**	**Jaarrekening 31-12-2023**
Incidentele weerstandscapaciteit (in vermogen)	**7.256.708**	**7.987.191**	**7.983.386**
Vrij aanwendbare algemene reserve	6.822.189	7.316.671	7.633.297
Vrije algemene reserve1	5.056.643	5.650.142	5.267.297
Weerstandsreserve	1.765.546	1.666.529	2.366.000
Vrij aanwendbare bestemmingsreserve	434.519	670.519	350.090
Gerealiseerde resultaat (programmabegroting)			
Structurele weerstandscapaciteit (in exploitatie)	0	499.500	0
Onvoorzien	0	45.000	0
Onbenutte belastingcapaciteit OZB	0	454.500	0
Onbenutte capaciteit afvalstoffenheffingen	0		
Totale weerstandscapaciteit	**7.256.708**	**8.486.691**	**7.983.386**

Vrij aanwendbare algemene reserve
Het huidige beleidskader met betrekking tot reserves en voorzieningen is neergelegd in de Financiële Verordening 2022. Om te voorkomen dat bij een calamiteit direct het bestaande beleid moet worden bijgesteld, is gekozen voor het vormen van een afzonderlijk weerstandsdeel in de algemene reserve.

Weerstandsreserve.
De weerstandsreserve is het basis van deze paragraaf afgezonderde deel van de algemene reserve.

Vrij aanwendbare bestemmingsreserve
Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven. De bestemmingsreserves kunnen, zolang de raad de bestemming kan wijzigen, tot de weerstandscapaciteit worden gerekend. Voor sommige bestemmingsreserves zal een aanwending als weerstandscapaciteit echter aanzienlijke negatieve consequenties voor bestaande voorzieningen met zich meebrengen. Dit geldt voor reserves die zijn gevormd om de afschrijvingslasten of kapitaalslasten van diverse voorzieningen te dekken zoals fort Lunet, gemeentehuis, containermanagement en Informatisering en Automatisering.
Tevens geldt dit voor de in het verleden gevormde reserves voor diverse risico’s zoals grondexploitatie en decentralisaties. Daarom worden bovengenoemde bestemmingsreserves niet meegerekend in de beschikbare weerstandscapaciteit.
Voor de overige bestemmingsreserves geldt dat eventuele aanwending als weerstandscapaciteit geen of geringe negatieve consequenties voor bestaande voorzieningen met zich meebrengen. Een groot deel betreft restanten van in het verleden gevormde reserves.

Gerealiseerd resultaat
Het BBV geeft aan dat het gerealiseerde resultaat ook tot het eigen vermogen behoort. Afhankelijk van de bestemming zal daarom ook dit resultaat kunnen worden meegenomen in de berekening van

het weerstandsvermogen. Bij de jaarrekening wordt het resultaat alleen bij een negatief resultaat meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Onvoorzien

De post onvoorzien wordt bij de begroting opgenomen om onvoorziene ontwikkelingen te kunnen afdekken. De budgettair opgenomen ruimte is € 45.000.

In 2023 is deze post begroot na wijziging afgenomen tot € 0,00. Op de post onvoorzien vinden geen boekingen plaats en wordt in de jaarrekening niet meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Onbenutte inkomstenbronnen

De mate waarin van de onbenutte belastingcapaciteit gebruik wordt gemaakt, verschilt van gemeente tot gemeente en is mede afhankelijk van de politieke relevantie van de hoogte van het OZB-tarief. Als zich tegenvallers voordoen, zal de onbenutte belastingcapaciteit niet zonder slag of stoot worden ingezet, maar dit is wel één van de mogelijkheden. Bij de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit wordt aangesloten bij de drie belangrijkste inkomsten van de gemeente te weten: OZB, afvalstoffenheffing en rioolafvoerrecht, voor zover deze laatste twee niet maximaal mogelijk en/of kostendekkend blijken te zijn. Deze posten worden niet meegenomen bij de berekening van het weerstandsvermogen bij de jaarrekening.

In de opsomming van posten voor de beschikbare weerstandscapaciteit zijn de voorzieningen niet genoemd. Voorzieningen vallen niet onder de weerstandscapaciteit, omdat deze zijn gevormd voor het afdekken van voorzienbare lasten in verband met verplichtingen en risico's waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker is. Deze lasten hangen samen met de periode voorafgaand aan die datum.

4. Weerstandsvermogen

Op basis van de huidige gegevens in het risicomanagementsysteem berekenen we het weerstandsvermogen.

Het **weerstandsvermogen** is te definiëren als 'het vermogen van de gemeente Geertruidenberg om niet-structurele financiële risico's te kunnen opvangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten'. Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen we de relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten geven we in onderstaande figuur weer.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kunnen we afzetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Voor 2023 is dit:
Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit / Benodigde weerstandcapaciteit = € 7.983.386 / € 2.366.000 = **3,37**

(Begroting 2023: 5,09; Jaarverslag 2022: 4,11;Begroting 2024: 4,42)

De daling van de ratio weerstandsvermogen ten opzichte van de begroting 2024 (laatste actualisatie) wordt voornamelijk veroorzaakt door:
- De stijging van de benodigde weerstandscapaciteit als gevolg van een gewijzigd risicoprofiel ten opzichte van het begroting 2024.

Gebaseerd op de hierna opgenomen tabel valt het weerstandsvermogen in klasse A. Dit duidt op een weerstandsvermogen uitstekend dat ruim voldoet aan de in het risicomanagementbeleid vastgestelde norm (waarderingscijfer B, ratio weerstandsvermogen tussen de 1,4 en 2,0).

Weerstand velden[1]		
Waarderingscijfer	**Ratio**	**Betekenis**
A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	Ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	Ruim onvoldoende

[1] De normtabel is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente. Deze tabel biedt een waardering van de berekende ratio.

5. Kengetallen

Om de inzichtelijkheid in de financiële positie van de gemeente te vergemakkelijken voegen we aan deze paragraaf in de begroting en in het jaarverslag kengetallen toe.

Kengetallen	Jaarverslag 2022	Begroting 2023	Jaarverslag 2023
Netto schuldquote	37,97% 1)	62,34%	29,87%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	34,05% 1)	58,70%	25,87%
Solvabiliteitsratio	24,50%	21,76%	29,66%
Structurele exploitatieruimte	0,42%	1,51%	0,17%

Grondexploitatie	3,97% 2)	1,82%	4,07%
Belastingcapaciteit	95%	91%	91%

1) Aangepast naar aanleiding van mutatie overschot opvang Oekraïne (was resp. 40,45% en 36,53%)
2) Aangepast naar aanleiding van mutatie voorziening (was 4,20%)

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinanciën' is aangegeven dat wanneer een schuld lager is dan het begrotingstotaal (<100%) dit als voldoende kan worden beschouwd en boven de 130% als onvoldoende. De netto schuldquote van de gemeente Geertruidenberg is voldoende en geeft een dalend verloop. De ontwikkeling van het kengetal is hiermee positief.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote weergegeven (netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier brengen we in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De netto schuldquote van de gemeente Geertruidenberg is voldoende en geeft dalend verloop ten opzichte van de begroting 2023 en jaarrekening 2022. De ontwikkeling van het kengetal is hiermee positief.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het resultaat van baten en lasten. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinanciën' is aangegeven dat wanneer een solvabiliteitsratio hoger is dan 30% dit als voldoende kan worden bestempeld en lager dan 20% als onvoldoende.
De ratio voor de gemeente Geertruidenberg zit nagenoeg op de voldoende norm en geeft een stijgend verloop. De ontwikkeling van het kengetal is hiermee positief.

Kengetal grondexploitatie

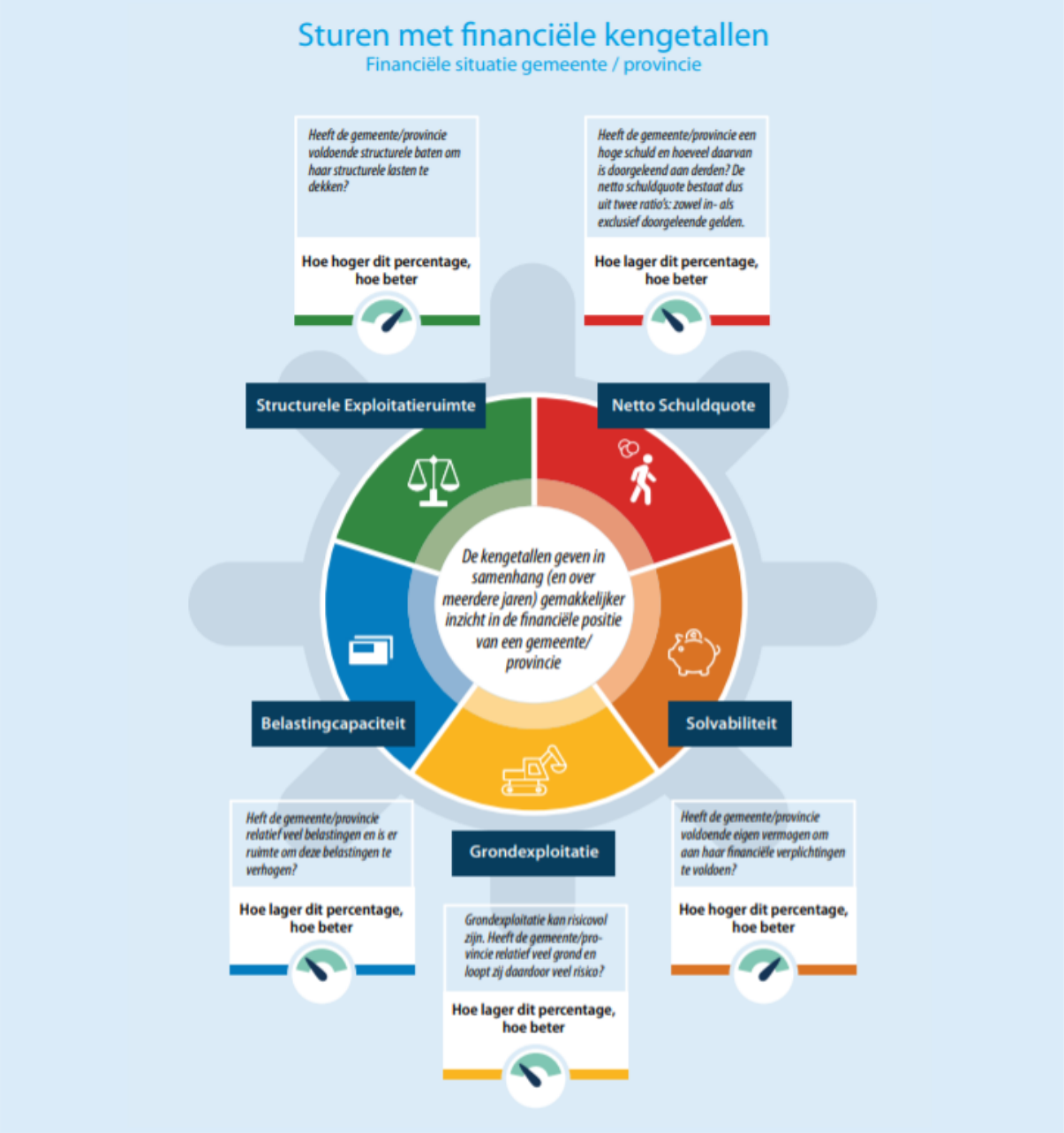
Grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de grond is van belang, omdat deze terugverdiend moet worden bij de verkoop. Boekwaarden worden afgezet tegen de totale baten. Er is geen norm voor deze ratio. Het kengetal voor de grondexploitatie van de gemeente Geertruidenberg is gestegen ten opzichte van de begroting 2023 en geeft een licht stijgend verloop ten opzichte van jaarrekening 2022. Dit is licht negatief.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het evenwicht van de begroting wordt er ook gekeken naar de structurele en incidentele lasten en baten. Voorbeeld van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Een begroting waarvan de structurele baten dan ook hoger zijn dan de structurele lasten is dan ook meer flexibel dan een begroting, waarbij de structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Er is geen norm voor deze ratio. De structurele exploitatieruimte van de gemeente Geertruidenberg is voor de jaarrekening 2023 licht positief. Dit is positief.

Belastingcapaciteit
De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Centrum voor Onderzoek voor de lagere overheden (Coelo) publiceert deze lasten jaarlijks. Bij de berekening van het kengetal worden de gemeentelijke woonlasten afgezet tegen het landelijk gemiddelde. Er is geen norm voor deze ratio. De totale woonlasten van de gemeente Geertruidenberg liggen lager dan het landelijk gemiddelde en geven een dalend verloop ten opzichte van de jaarrekening 2022. Dit is positief.

Samenhang
De kengetallen moeten in samenhang worden bezien. De kengetallen schuldquote liggen binnen de norm van de VNG en zijn gedaald. De solvabiliteit is gestegen en ligt bijna op de norm die de VNG als voldoende bestempeld. De beoordeling van de structurele exploitatieruimte heeft vooral waarde in meerjarig vooruitblikkend perspectief. Het percentage voor de jaarrekening is positief. Het kengetal grondexploitatie is licht stijgend, dit is een licht negatieve ontwikkeling. De belastingcapaciteit is dalend en zit onder het gemiddelde.
Op basis van de huidige cijfers kan geconcludeerd worden dat de trend van de kengetallen positief is. Alleen het kengetal grondexploitatie wijkt hier in negatieve zin vanaf.
Het monitoren van de ontwikkeling van de kengetallen naar de toekomst is van belang.
Zie ook de hierna volgende figuur (bron: Ministerie van Binnenlandse zaken en koninkrijk relaties)

Paragraaf C - Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen
Het BBV schrijft voor dat de paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen ten minste de volgende kapitaalgoederen bevat:

a. wegen;
b. riolering;
c. water;
d. groen;
e. gebouwen.

Van de kapitaalgoederen wordt aangegeven:

a. het beleidskader;

b. de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
c. de vertaling van de financiële consequenties in de begroting en jaarrekening.

In deze paragraaf lichten wij de consequenties toe van het gekozen kwaliteitsniveau voor kapitaalgoederen binnen het beleidskader.

Algemene uitgangspunten
De gemeente beheert ongeveer 310 hectare aan openbare ruimte. Onder deze openbare ruimte vallen: wegen, riolering, waterpartijen en openbaar groen. Verder rekenen wij alle virtuele objecten (niet zichtbaar zoals kadastrale grenzen) en reële objecten (zichtbaar, zoals een bouwwerk) onder, op en boven de grond als taak toe aan de openbare ruimte. Gebouwen behoren niet tot de openbare ruimte, maar worden wel als kapitaalgoed meegenomen. Hieronder geven we voor deze kapitaalgoederen een nadere beschrijving van de wijze van beheer en onderhoud. Het beleid voor het onderhoud van de kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in het overzicht kader stellende beleidsnota's en beheerplannen.

Wettelijke bepalingen
Van toepassing zijn onder meer de volgende documenten, "Notitie Materiële vaste activa " (2019) en "Handreiking onderhoud kapitaalgoederen" (2020) uitgebracht door de Provincie Noord-Brabant als toevoeging op deze notitie.
Deze notities behandelen de wijze van activeren, waarderen en afschrijven van activa en het onderhoud van kapitaalgoederen. Ook zijn aandachtspunten voor de financiële verordening opgenomen. Het BBV schrijft recente beheerplannen voor. Onder een recent beheerplan wordt verstaan: maximaal vijf jaar oud. Voor het verslagleggingsjaar 2023 mag het beheerplan derhalve niet ouder zijn dan 2018. Van deze vijf jaar kan door de raad alleen gemotiveerd afgeweken worden.
Onderhoudskosten worden gemaakt om het object gedurende de levensduur op een bepaald kwaliteitsniveau te houden of weer te krijgen (naar behoren laten functioneren en een bepaalde representativiteit laten behouden). Onderhoud kan worden onderscheiden in planmatig onderhoud en dagelijks onderhoud.

<u>Dagelijks onderhoud:</u>
Bij dagelijks of klein onderhoud gaat het om dagelijkse (niet geplande) reparaties die noodzakelijk zijn om het object in goed werkende en veilige staat te houden tegen een van te voren vastgesteld kwaliteitsniveau. Hierbij moet worden gedacht aan maatregelen die noodzakelijk zijn om het object blijvend naar behoren te laten functioneren of haar representativiteit te laten behouden. Dagelijks onderhoud vindt vaak plaats n.a.v. meldingen. Dagelijks onderhoud is het onderhoud dat vanaf het eerste of het lopende planjaar op een klein gedeelte van het object wordt uitgevoerd. Uitgaven lopen altijd via de exploitatie.

<u>Planmatig onderhoud:</u>
Lasten van planmatig onderhoud ontstaan na een langere periode van gebruik van een object als gevolg van slijtage. Planmatig onderhoud is in de regel gepland, periodiek voorkomend, onderhoud van veelal ingrijpende aard als gevolg van slijtage, dat op een substantieel deel van het object wordt uitgevoerd en na een langere periode van gebruik moet worden verricht.
Indien de gemeente een voorziening voor planmatig onderhoud heeft gevormd dienen alle uitgaven die daadwerkelijk zijn opgenomen in het beheersplan direct op deze voorziening geboekt te worden. Andere uitgaven voor groot onderhoud die niet zijn opgenomen in het onderhoudsplan, moeten ten laste van de exploitatie worden geboekt. Ook als er geen voorziening is, dienen de kosten ten laste van de exploitatie te worden geboekt.

Beleidskader- en beheersplannen
Wij werken zoveel mogelijk met beheerplannen. Deze plannen geven over meerdere jaren inzicht in

onderhoudsmaatregelen en benodigde financiële middelen, om de functie van de beheerobjecten te kunnen waarborgen. In februari 2021 is een nieuw beheerplan wegen 2021-2025 en het meerjarenprogramma wegenbeheer 2021-2022 vastgesteld met de restrictie dat er naar gestreefd wordt om het integraal beheerplan “Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR) medio 2024 aan de raad aan te bieden. De basis van dit beheerplan wegen is o.a. het door de raad vastgestelde beleidskader. Hierin stelt zij dat de CROW normen als uitgangspunt voor financieel toezicht zou moeten worden toegepast wanneer de staat van het onderhoud niet meer voldoet aan minimaal kwaliteitsniveau C.
Het beheerplan en onderhoudsniveau van de beheerobjecten (kapitaalgoederen) is maatgevend voor de uitvoering van de werkzaamheden en voor de onderhoudslasten in het betreffende jaar. Uitsluitend de geplande onderhoudslasten (die van jaar tot jaar kunnen variëren) waarvoor gespaard wordt, mogen ten laste van de voorzien worden gebracht. Eventuele onderhoudslasten die niet in het beheerplan zijn opgenomen moeten rechtstreeks ten laste van de exploitatie komen. Het rehabiliteren van wegen of andere objecten in de openbare ruimte is een investering. Investeringen worden opgenomen in het meerjaren investeringsplan.

In december 2023 heeft de raad het Programma Stedelijk Water 2024-2028 vastgesteld. Dit Programma vervangt het vGRP+ 2017-2022 dat met één jaar (2023) verlengd was. De kosten voor het beheren en vervangen van de riolering die voortvloeien uit het Programma Stedelijk Water worden gedekt uit de voorziening riolering.

Voor Openbare Verlichting en Groen is gekozen om deze niet via een voorziening te beheersen maar de kosten rechtstreeks via de exploitatie te laten lopen. Voor Groen wordt er met bestekken gewerkt met daarin vastgelegde jaarlijkse onderhoudswerkzaamheden aan bomen, plantsoenen, gazons en bermen die ervoor zorgen dat de door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus geborgd worden.
Voor de openbare verlichting is in december 2023 door de raad het Programma Openbare Verlichting 2024-2033 vastgesteld. In dit Programma zijn de beleidskaders en het beheerplan tot 2034 vastgelegd. Het beheerplan heeft een looptijd van vijf jaar en wordt elke twee jaar getoetst op de financiële aspecten. In 2028 wordt een nieuw beheerplan voor de periode tot 2033 opgesteld. Het vastgestelde kwaliteitsniveaus is geborgd en de uitgaven passen binnen door de raad beschikbaar gestelde exploitatie en investeringsbudgetten. Voor het onderhoud van de openbare verlichting wordt met raambestekken gewerkt voor het dagelijks onderhoud, het schilderen en het vervangen van masten en armaturen.

In de onderstaande tabellen staan de onderhouds- en beheerplannen met het jaar van ingang van het plan en het jaar waarin het plan geactualiseerd moet worden. Een nieuw plan dient uiterlijk na 5 jaar opgesteld te worden of eerder indien er significante wijzigingen zich voordoen. Tevens is opgenomen wat het door de raad vastgestelde onderhoudsniveau is en of er een voorziening is ingesteld.

Beleidsplan	1e jaar	Nieuw plan	Toelichting
Wegbeheer	2021	2025	Voorziening onderhoud wegen
Infrastructurele (kunst)werken	2019	2024	Voorziening infrastructurele werken
Openbare verlichting	2016	2023	Alle uitgaven lopen direct via exploitatie. Geen voorziening
Riolering	2017	2024	Voorziening riolering
Baggeren / Binnenhavens	2019	2024	Voorziening Baggeren
Gebouwen (incl. onderwijs)	2019	2024	Voorziening gemeentelijke eigendommen
Groen	------	-------	Bestekken worden jaarlijks opgesteld. Alle uitgaven lopen direct via de exploitatie. Geen voorziening.

Beheersplan	Voorziening	Onderhoudsniveau
Wegbeheer	Ja	C, Nieuw plan in 2021 aangenomen.
Infrastructurele kunstwerken	Ja	Geen onderhoudsniveau. Constructie Risicoscan (CRS) klasse 1-5.
Openbare Verlichting	Nee	Geen onderhoudsniveau. Alle nieuwe verlichting dient te voldoen aan Richtlijnen Openbare Verlichting 2011 (ROVL 2011) NEN3140 en NEN1010. Openbare verlichting ouder dan 2011 moet voldoen aan richtlijn OVL.
Riolering	Ja	Geen onderhoudsniveau - vGRP+ 2017-2022, gemalen NEN3140 - BRL14020, riool inspectie NEN-EN 13580-2.
Baggeren / Binnenhavens	Ja	Geen onderhoudsniveau. Volgens beleid 1. Besluit bodemkwaliteit, 2. Kaderrichtlijn water, 3. Legger en Keur WSBD categorie A, B en C, 4. Waterwet, 5. Natuurwet.
Gebouwen	Ja	Basis is kwaliteitsniveau 3 'redelijke conditie', plaatselijk zichtbare veroudering, functievervulling niet in gevaar. Voor gebouwen die gesloopt of verkocht worden kan gekozen worden voor een lager kwaliteitsniveau.
Groen	Nee	Geen onderhoudsniveaus . Onkruid op verharding - Centrum gebied A - Woon- en buitengebied - B

Algemene Beleids- en beheerkaders
De landelijk geformuleerde normen en richtlijnen vormen het uitgangspunt voor de beleids- en beheerkaders. Deze wijze van werken geeft richting aan kwaliteitsniveaus en beheermethodieken en dient als referentie en toetssteen voor onze gemeentelijke normen en aanpak.

De planningen zijn en worden gericht op het voorkomen van achterstallig onderhoud en schadeclaims.
De door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus worden geborgd binnen de daarvoor door de raad beschikbaar gestelde budgetten. Om beter in te kunnen spelen op de beleving en de wensen van de gebruiker van de openbare ruimte wordt gewerkt in wijkteams.

Planningen
De planningen zoals deze voortkomen uit de beheerplannen, zijn conceptplanningen. We beoordelen vooraf aan de uitvoering of de aanpak noodzakelijk is. De planningen zijn in die zin dan ook dynamische documenten. Ook speelt de integrale aanpak, participatie en vraaggericht werken een bepalende rol voor de jaarlijkse planning.
Groenrenovaties en werken aan de openbare verlichting volgen meestal de straatwerkzaamheden. Deze volgen op hun beurt veelal de rioolwerkzaamheden. Ook om deze redenen kunnen we afwijken van de jaarschijfopgave uit de beheerplannen.

Integrale werkzaamheden
Voor de uitvoering van beleids- en beheertaken geldt dat deze zoveel mogelijk integraal tot stand komen. Op deze wijze nemen we bij de aanpak van een weg zo nodig ook de riolering, de openbare verlichting, het groen en verkeersmaatregelen mee.

In 2023 zijn navolgende integrale beheer- en additionele werken uitgevoerd:
- Peuzelaer
- Wandelpaden De veste
- Aanpassen riolering Luijtenambachtstraat 8 t/m 18
- Relinen diverse rioolleidingen Dombosch
- Vervangen besturing Bergbezinkbasins (wordt Q1-2024 afgerond)

Vanuit de Programma Stedelijk Water 2024-2028 en het wegenbeheersplan zijn in 2023 al de voorbereidende werkzaamheden van start gegaan die in 2024 worden uitgevoerd.
- Snoekweg (wegen, groen)
- Herinrichting parkeerterrein Zwembad Ganzewiel (wegen, groen)
- Namer e.o. (wegen, riolering en groen)
- Wegen Buitengebied Raamsdonk (ten noorden van de A59)
- Herinrichting Mr. Simon Buijsstraat (wegen, groen)
- Oude Stadsweg (riolering)

- Statenlaan (riolering)
- Fietspad Donge (Groenedijk)

Integrale planning van de werkzaamheden
Op 30 juni 2022 heeft de raad de uitgangspunten voor het Programma Openbare Ruimte (POR) vastgesteld. Het POR is in de tussentijd de Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR) geworden. Op 30 november 2023 heeft een Raad luistert plaatsgevonden om dat proces toe te lichten De eerste analyses zijn in 2023 gestart en de verwachte oplevering is medio 2024. Hiermee ontstaan de benodigde kaders voor een meerjarig Uitvoeringsprogramma m.b.t. inrichting en beheer van de openbare ruimte. Klimaat, biodiversiteit en duurzaamheid staan hierin centraal. In 2023 is reeds gestart met het koppelen van projecten en ambities om zo laaghangend fruit rondom koppelkansen en duurzaamheid te waarborgen.

Financieel kader
In de onderstaande tabellen treft u het verloop van de voorzieningen en de jaarlijkse exploitatie uitgaven voor groen en openbare verlichting aan (bedragen x € 1.000).

Nr.	Omschrijving voorziening	Stand 1-1-23	Toevoeging	Onttrekking	Vermindering	Stand 31-12-23
501	Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen	729	890	0	126	1.493
503	Voorziening achterstallig onderhoud wegen	175	0	100	75	0
508	Voorziening infrastructurele werken	436	100	0	0	536
509	Voorziening onderhoud gem. eigendommen	1.335	372	0	314	1.393
533	Voorziening baggeren	223	120	0	0	343
544	Voorziening riolering	4.992	158	0	0	5.150
545	Voorziening afvalstoffenheffing	661	171	0	0	832

Nr	Kapitaalgoederen	Jaarlijkse investering	Gemiddeld Jaarbudget
-	Openbare verlichting	100.000	130.000
-	Groen		350.000

Paragraaf D - Financiering

Inleiding
In deze paragraaf maken we de financieringsfunctie transparant. We leggen de basis voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. Het treasurystatuut 2022 geeft de infrastructuur voor de inrichting van de financieringsfunctie, terwijl de uitwerking zijn weerslag vindt

in de paragraaf financiering in de begroting. In de paragraaf bij de jaarstukken verstrekken we de verantwoordingsinformatie.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het begrotingsjaar. De gemiddelde netto-vlottende schuld mag deze limiet niet overschrijden. Dit betekent dat voor dit bedrag geen langlopende geldlening hoeft te worden aangetrokken. Indien het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet wordt overschreden, wordt de toezichter op de hoogte gesteld.

In 2022 heeft geen overschrijding van de kasgeldlimiet plaatsgevonden.

Toegestane kasgeldlimiet	**(Bedragen x € 1.000)**
Omvang begroting per 1 januari 2023	63.902
Kasgeldlimiet in % van de grondslag	8,5%
Kasgeldlimiet in bedrag	5.432

REALISATIE 2023 (Bedragen x € 1.000)	**Kwartaal 1: jan-mrt**	**Kwartaal 2: apr-jun**	**Kwartaal 3: jul-sep**	**Kwartaal 4: okt-dec**	**Gem/Jaar**
Gemiddelde van vlottende schuld	413	165	376	106	265
Gemiddelde van vlottende middelen	963	3.558	7.927	4.633	4.270
Toets kasgeldlimiet					
Gemiddeld saldo	550	3.393	7.552	4.527	4.005
Toegestane kasgeldlimiet	5.432	5.432	5.432	5.432	5.432
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	**5.982**	**8.824**	**12.983**	**9.959**	**9.437**

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal (totale lasten van de begroting) bij aanvang van het dienstjaar. Tegen dit bedrag zetten we het bedrag dat in het lopende jaar aan aflossingen moet worden betaald af, vermeerderd met het bedrag van de geldleningen waarvan de rente herzien mag/kan worden. Ook deze norm mag niet worden overschreden.

	Variabele Renterisico(norm) (Bedragen x € 1.000)	**Begroot 2023**	**Realisatie 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**	**Begroot 2026**
1	Renteherziening	0	0	0	0	0
2	Aflossing	3.093	3.093	1.770	1.927	2.002
3	Renterisico (1+2)	3.093	3.093	1.770	1.927	2.002
4	Renterisiconorm	12.780	12.780	12.560	13.104	12.507
5	**Ruimte (+) / Overschrijding (-) (4-3)**	**9.687**	**9.687**	**10.790**	**11.177**	**10.505**

	Renterisiconorm (Bedragen x € 1.000)	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**	**Begroot 2026**
4a	Percentage	20%	20%	20%	20%

4b	Begrotingstotaal	63.902	62.802	65.519	62.533
4	Renterisiconorm (4a x 4b)	12.780	12.560	13.104	12.507

Geldleningen

Het totaal van de opgenomen vaste geldleningen bedraagt per 31 december 2023 € 28.263.942 (inclusief waarborgsommen van € 70.000 bedraagt de langlopende schuld € 26.427.340).

In totalen betreft het voor het jaar 2023:

(Bedragen x €1.000)	
Saldo begin 2023	31.357
Opgenomen	0
Aflossingen/overdracht	3.093
Saldo ultimo 2023	28.264

Rekenrente
De rekenrente voor de begroting 2023 is 0,75% en voor de grondexploitatie 1,00%. Na herrekening bij de jaarrekening heeft geen aanpassing in de rekenrente plaatsgevonden.

Verstrekte leningen
In de staat van activa is een aantal uitgegeven geldleningen geactiveerd. Het betreft geldleningen aan:

- Stimuleringsfonds Volkshuisvesting.
- Deelnemingen (BNG, Rewin, Waterleidingmij)

In totalen betreft het voor het jaar 2023:

(Bedragen x €1.000)	
Saldo begin van het jaar	3.356
Vermeerderingen	44
Afwaarderingen	0
Aflossing / verminderen	0
Saldo 31/12	3.355

Aan het stimuleringsfonds Volkshuisvesting is € 44.000 aan rente bijgeschreven.

Paragraaf E - Bedrijfsvoering / Rechtmatigheid

Belangrijkste Ontwikkelingen in de Gemeentelijke Bedrijfsvoering
Het afgelopen jaar was een periode van groei en uitdagingen binnen onze gemeentelijke bedrijfsvoering. We hebben belangrijke stappen gezet en verschillende prioriteiten aangepakt om onze dienstverlening te verbeteren en effectiever te worden in het realiseren van maatschappelijke doelen. Hieronder volgt een uitgebreide bespreking van de voortgang en de uitvoering van onze belangrijkste initiatieven.

Opgavegericht Werken
Onze strategische focus lag op het omarmen van een opgavegerichte aanpak, waarbij we nauw samenwerkten met inwoners, partners en belanghebbenden. Het was cruciaal om de verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de raad, het college en de ambtelijke organisatie

duidelijk te definiëren. Burgerparticipatie speelde hierbij een centrale rol, waarbij we streven naar een gemeenschappelijk gedragen aanpak voor maatschappelijke uitdagingen.

Aantrekkelijk Werkgeverschap
Vanwege de toenemende krapte op de arbeidsmarkt en onze positie als kleine gemeente, hebben we aanzienlijke inspanningen geleverd om ons te profileren als aantrekkelijke werkgever. Dit omvatte een grondige herziening van onze huisvesting, het verbeteren van zowel primaire als secundaire arbeidsvoorwaarden, het verhogen van het budget voor scholing en het ontwikkelen van innovatieve oplossingen om personeelstekorten aan te pakken. Onze doelstelling was om ons als werkgever te positioneren die talent aantrekt en behoudt, ondanks de uitdagingen van een concurrerende arbeidsmarkt.

Budget, Capaciteit en Focus
Het realiseren van onze maatschappelijke doelen vereiste niet alleen toewijzing van budget en capaciteit, maar ook een scherpe focus op prioriteiten. Als kleine gemeente was het cruciaal om realistische ambities te stellen die in lijn waren met onze beschikbare middelen en capaciteit. Samenwerking met andere overheidsinstellingen en belanghebbenden was van essentieel belang om synergie te creëren en efficiëntie te bevorderen.

Dienstverlening
Onze dienstverlening onderging een transformatie met als doel meer toegankelijk, deskundig en responsief te zijn. Digitale ontwikkelingen werden omarmd en nieuwe methoden werden geïmplementeerd om onze gemeente beter toegankelijk te maken voor burgers en bedrijven, zowel online als offline.

Impact van Externe Factoren
Externe factoren zoals de wereldwijde pandemie van COVID-19 en geopolitieke spanningen, zoals de oorlog in Oekraïne, hadden aanzienlijke invloed op onze operationele activiteiten. Het vereiste snelle en flexibele reacties om de impact op onze dienstverlening te minimaliseren en de gemeenschap te ondersteunen in deze uitdagende tijden.

Plaats- en Tijdonafhankelijk Werken
Het hybride werken werd de nieuwe norm, waarbij we investeerden in infrastructuur en beleid om medewerkers in staat te stellen flexibel te werken, zowel op kantoor als op afstand. Het gemeentehuis wordt heringericht om tegemoet te komen aan de behoeften van plaats- en tijdonafhankelijk werken, met faciliteiten zoals stilteruimtes, vergaderruimtes en flexibele werkplekken.

Personeel en Organisatie
De veranderende rol van de gemeente en de verwachtingen van medewerkers vroegen om een heroverweging van onze HR-strategie. We hebben ons gericht op het stimuleren van zelforganisatie, talentontwikkeling en het bieden van aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden om talent aan te trekken en te behouden, vooral gezien de uitdagingen van een concurrerende arbeidsmarkt.

Bezwaarschriften
Bezwaarschriften worden voor advies voorgelegd aan de “Vaste commissie van advies voor bezwaarschriften”. Uitzonderingen vormen bezwaarschriften op het gebied van belastingen en personele zaken.

Jaar	Totaal aantal bezwaarschriften	Sociale kamer: Werk, Inkomen en Zorg (WIZ)	Algemene kamer (o.a. Awb-Wabo-handhaving-APV)	Ingetrokken
2018	87	53	34	37

2019	83	41	42	24
2020	101	68	33	37
2021	57	28	29	21
2022	71	41	30	31
2023	70	27	43	16

Uit de cijfers blijkt dat het totale aantal bezwaarschriften vrijwel gelijk is gebleven aan 2022. Ten opzichte van Awb-zaken/algemene kamer kan worden vastgesteld dat het aantal bijna met 50% is toegenomen. En hoewel zes bezwaarschriften niet als zodanig door de commissie in behandeling genomen zijn, en vier bezwaarschriften betrekking hebben op genomen beschikkingen naar aanleiding van één Woo-verzoek (behandeling was gesplitst), wordt wederom opgemerkt dat zaken complexer zijn geworden.
WIZ-bezwaarschriften daarentegen zijn met circa 30% afgenomen.

De Toeslagenaffaire heeft als gevolg dat de behandeling van één bezwaarschrift in 2021 nog steeds is aangehouden tot nader bericht van de Belastingdienst.

Door het toepassen van mediationvaardigheden en extra uitleg van het besluit, naast het op voorhand nog eens kijken naar het genomen besluit, kon bijna de helft van de WIZ-bezwaarschriften en ruim 10% van de Awb-bezwaarschriften worden ingetrokken, en zijn onnodige of langlopende juridische trajecten vermeden.

Tijdens de coronaperiode kon de Vaste commissie van advies voor bezwaarschriften enkel digitaal vergaderen via MS Teams. Sindsdien is naast een digitale hoorzitting ook weer een fysieke hoorzitting of zelfs een hybride hoorzitting mogelijk. In de meeste gevallen wordt de voorkeur gegeven aan een fysieke hoorzitting.

Huisvesting
De Raad heeft budget beschikbaar gesteld voor aanpassingen in de Gemeentewinkel. De huidige stand van zaken: het gemeentehuis voldoet bouwkundig aan de minimale wettelijke criteria. Maar de kantooromgeving past niet binnen het zijn van een aantrekkelijk werkgever, is niet meer van deze tijd en is bovendien onvoldoende ingericht om het flexibel en programmatisch werken te ondersteunen. Om hieraan wel te kunnen voldoen is het van belang om met uw raad in gesprek te gaan over duurzame huisvesting in relatie tot het gemeentehuis. Dit is echter afhankelijk van heel veel factoren. Omdat hierover op korte termijn geen duidelijkheid ontstaat, ligt het voor de hand om nu geen ingrijpend huisvestingsbesluit te nemen. In de tussentijd zijn op de huidige locatie in meerdere opzichten wel een aantal aanpassingen nodig, bouwkundig en qua inrichting/werkconcept. Deze zijn in het MJOP niet voorzien. Het College komt hier in de kadernota later dit jaar op terug.

Totaal 2023	Ingetrokken	(Kennelijk) Niet-ontvankelijk	Niet-ontvankelijk	Gegrond	Deels gegrond / ongegrond	Ongegrond	Niet te behandelen door commissie*	In 2024 te behandelen
WIZ 27	12	2	2	0	0	5	0	6
AWB 43	5	12	1	0	0	10	6	9

* 1 bezwaarschrift blijkt een zienswijze op een voorgenomen besluit, 3 bezwaarschriften zijn doorgestuurd naar het vakcluster omdat er een aanvraagprocedure nog loopt en er dus nog geen beschikking is genomen. 1 bezwaarschrift is niet doorgezet omdat er geen bezwaarmogelijkheid open stond. Tot slot blijkt 1 bezwaarschrift gericht tegen een belastingbeschikking en is doorgestuurd naar de heffingsambtenaar.

Klachten

Onder klachten wordt verstaan: klachten ontvangen op grond van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).
De klachten zijn gericht tegen gedragingen van (leden van) bestuursorganen en medewerkers.

2023

Ontvangen	Afgedaan	Waarvan ingetrokken	Waarvan opgelost / naar tevredenheid afgehandeld	Waarvan gegrond	Waarvan ongegrond	Waarvan niet in behandeling genomen	Waarvan doorgestuurd naar andere organisaties	Nog af te handelen
36	21	1	13	4	1	1	1 en afgehandeld	15

Het aantal klachten op grond van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht (jegens gedragingen) in 2023 is afgenomen van 53 naar 36. Desondanks duurt de afhandeling van klachten in 2023 voor een deel langer, mede door de grote toename maar ook door vacatures en de werkdruk bij de klachtafhandelaars. Onderzocht moet gaan worden of een andere aanpak of inrichting van de klachtenprocedure kan leiden tot een snellere maar kwalitatief goede klachtafhandeling.

Ter vergelijking, cijfers over 2017-2023

2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
36	53	40	25	17	14	26

Juridische Kwaliteitszorg
Om de kwaliteit van onze dienstverlening te waarborgen en juridische risico's te minimaliseren, hebben we geïnvesteerd in het verbeteren van conflictvaardigheden en contractbeheer. Dit stelde ons in staat om effectiever te communiceren en geschillen op een constructieve manier op te lossen.

Nieuwe Wetgeving
De invoering van nieuwe wetgeving, met name op het gebied van digitale toegankelijkheid en de omgevingswet, vereiste extra aandacht en capaciteit om aan de wettelijke vereisten te voldoen en onze processen aan te passen aan nieuwe normen en voorschriften.

Regionale Samenwerking
We hebben de intensivering van regionale samenwerking als een strategische prioriteit beschouwd om gezamenlijke doelen te bereiken en de efficiëntie te bevorderen. Door middel van samenwerking met andere gemeenten en overheidsinstellingen konden we synergie creëren en gemeenschappelijke uitdagingen aanpakken.

Planning en Control
Onze planning en control cyclus stelde ons in staat om actuele financiële informatie te verstrekken aan het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie, waardoor we ons beleid konden ontwikkelen en uitvoeren op een manier die onze financiële gezondheid bevordert en transparantie en verantwoording waarborgt.

Wet Open Overheid
We hebben aandacht besteed aan de implementatie van de Wet Open Overheid, waarbij we streven naar actieve openbaarheid en transparantie in onze processen en besluitvorming. Dit omvatte het integreren van de vereisten van de wet in onze begroting en jaarrekening om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen en normen.

Communicatie

Onze communicatievisie werd verder ontwikkeld om te benadrukken dat we een open, benaderbare gemeente zijn die luistert naar haar inwoners, bedrijven en belanghebbenden. We hebben ingezet op heldere, eenvoudige en tijdige informatievoorziening, zowel intern als extern, om transparantie en betrokkenheid te bevorderen

Rechtmatigheid

Rechtmatigheidsverantwoording

Met ingang van het verslagjaar 2023 legt het college een verantwoording af over de rechtmatigheid. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de naleving van regels die relevant zijn voor het financiële reilen en zeilen van de gemeente. Er moet immers verantwoord worden dat baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Ten opzichte van de rechtmatigheidscontrole in voorgaande jaren zijn de spelregels door de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) aangescherpt. Bij de rechtmatigheidscontrole door de accountant werden alléén overschrijdingen van de uitgaven in de controle betrokken. Bij de rechtmatigheidscontrole door het college van B&W worden alle afwijkingen in de controle betrokken, dus ook onderschrijding van uitgaven en inkomsten en overschrijding van baten.

Door de gemeenteraad zijn in de vastgestelde nota rechtmatigheidsverantwoording (dec 2023) en in het controleprotocol (mrt 2024) aanvullende kaders opgenomen waarbinnen het college van burgemeester en wethouders de rechtmatigheidsverantwoording moet opstellen en hoe de afwijkingen te verantwoorden.

In onderstaand overzicht worden de rechtmatigheidsfouten weergegeven.

MONITOR RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING 2023		
		BEDRAG * € 1.000
A. BEGROTINGSCRITERIUM		
	Afwijkingen exploitatiebudgetten (op programma lasten en baten afzonderlijk geteld)	7.265
	Afwijkingen investeringsbudgetten	433
	Niet geautoriseerde reserve mutaties	163
B. VOORWAARDENCRITERIUM		
	Gemiste Europese aanbestedingen	406
C. MISBRUIK EN ONEIGENLIJK GEBRUIK CRITERIUM		
	Fraude eigen medewerkers	0
	Fraude door derden en niet teruggevorderd	0
D. TOTAAL RECHTMATIGHEIDSFOUTEN		**8.267**
E. VERANTWOORDINGSGRENS	2% van totale lasten inclusief stortingen in reserves	1.500
F. TOETS RECHTMATIGHEIDSFOUTEN AAN VERANTWOORDINGSGRENS		
	D is groter dan E; totaal afwijkingen als bedrag opnemen in Rechtmatigheidsverklaring college (onderdeel A t/m C)	Ja
	D is kleiner dan E; Onderdeel A toelichten in de programma's en onderdeel B en C toelichten in paragraaf Bedrijfsvoering	

G. BEGROTINGSAFWIJKINGEN WAARVAN DE GEMEENTERAAD HEEFT BESLOTEN DAT ZE ACCEPTABEL ZIJN		7.265
H. SALDO RECHTMATIGHEIDSFOUTEN	Saldo (D-G) nader toelichten in de rechtmatigheidsverklaring	**1.002**

Overzicht geconstateerde afwijkingen

A. Begrotingscriterium

a. De geconstateerde afwijkingen in de exploitatie zijn passend binnen het bestaande beleid en daarmee zijn deze afwijkingen volgens de rechtmatigheidskaders van de gemeenteraad **acceptabel**. De begrotingsafwijkingen worden afzonderlijk toegelicht bij de verschillende programma's.

b. De geconstateerde afwijkingen ten aanzien van de investeringen die in 2023 worden afgesloten (15) zijn conform de kaders van de gemeenteraad **niet acceptabel**.

De 5 afwijkingen van investeringen boven de rapporteringsgrens van € 25.000 zijn:

i. Timmersteekade walstroominstallatie, krediet van € 76.001, totale uitgaven € 14.828, onderschrijding van € 61.173.
Volgens het in 2020 vastgestelde programmaplan Dongeoevers is het bedrag beoogt voor het vervangen en/of uitbreiden van de walstroomvoorzieningen aan de Timmersteekade. Alle ligplaatsen voor (historische) woonschepen en de aanlegsteigers voor de beroepsvaart aan de Timmersteekade zijn momenteel voorzien van walstroom. De eventuele uitbreiding van de ligplaatsen laat voorlopig op zich wachten. Verdere investeringen in de walstroomvoorziening worden dan nu ook niet noodzakelijk geacht.

ii. Investering I&A plan, krediet van € 50.000, geen uitgaven, onderschrijding van € 50.000.
Het grootste deel van de ICT ontwikkelingen bestaan uit leveringen en diensten en vallen hiermee onder exploitatielasten. Investeringen die over meerdere jaren afgeschreven kunnen worden zijn er in 2023 niet geweest.

iii. ESX hosts tbv servers, krediet van € 40.000, geen uitgaven, onderschrijding van € 40.000.
Investering niet gebruikt om desinvestering te voorkomen, omdat het effect op de technische infrastructuur niet geheel bekend is van het naar de cloud gaan van applicaties.

iv. Werkplek hardware, krediet van € 50.000, geen uitgaven, onderschrijding van € 50.000.
Investering niet gebruikt om desinvestering te voorkomen, omdat deze Investering afhankelijk is van de visie 'Het nieuwe werken'.

v. Timmersteekade steigers historische schepen, krediet was afgesloten, ontvangst subsidie € 120.000, onderschrijding van € 120.000.
In 2019 is subsidie verstrekt voor projecten in de Zuiderwaterlinie , de stelling Geertruidenberg-Breda. De aanleg van de steigers voor de historisch schepen aan de Timmersteekade is één van die projecten die hier deel van uit maakt. In oktober 2023 is schriftelijk bevestigd dat wij het project succesvol hebben uitgevoerd en dat we daarmee aan de voorwaarden van de subsidie hebben voldaan.

c. De afwijkingen vanwege het ontbreken van raadsbesluiten voor reserve mutaties zijn conform de kaders **niet acceptabel**.
De 2 afwijkingen boven de rapporteringsgrens zijn:

i. Ontbreken van raadsbesluit voor onttrekking Vrije Algemene Reserve van € 95.000.
Er is een onttrekking van de Vrije Algemene Reserve begroot van € 95.000 opgenomen n.a.v.

amendement gratis abonnement (7-2-2023). Echter is er naast het vaststellen van de zwembadtarieven geen raadsbesluit waaruit blijkt dat het totaalbedrag van 95.000 euro begroot uit de Vrije Algemene Reserve mag worden onttrokken.

ii. Ontbreken van raadsbesluit voor onttrekking Vrije Algemene Reserve van € 40.000.
In de begrotingswijziging Overheveling Jaarrekening 29 juni 2023 is besloten om een totaalbedrag van € 1.208.000 van 2022 over te hevelen naar 2023. De werkelijke uitgaven zijn echter € 1.248.000 geweest. De totale overheveling bevat een overgehevelde uitgave van € 40.000 en een dekking van € 40.000 uit de VAR, per saldo € 0 in de totale overheveling. De dekking uit de reserve had expliciet via een raadsbesluit moeten worden besloten.

B. Voorwaardencriterium
a. De geconstateerde afwijkingen betreffen 3 afwijkingen van de Europese aanbestedingsregels:
i. De afwijking betreft aanbesteding van toezichtstaken € 283.000
ii. De verlenging van adviestaken verkeer en daarmee overschrijding van de Europese drempel € 96.000
iii. De verlenging van adviestaken afval en daarmee overschrijding van de Europese drempel € 27.000.
deze afwijkingen zijn allen doorlopende gevolgen van de bevindingen bij de jaarrekening 2022.

C. Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium
Er zijn voor 2023 geen bevindingen.

Verbeterpunten om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.
- Verbeteren van budgetbeheer,

in 2024 worden de spelregels ten aanzien van het budgethouderschap door middel van cursussen en/of workshops bij de budgethouders en budgetbeheerders opgefrist.
- Toepassen inkoop/aanbestedingsregels,

ten aanzien van de afwijkingen van de aanbestedingsregels zijn naar aanleiding van bevindingen uit voorgaande jaren reeds verbeterpunten in gang gezet. Daarnaast zal bij bovengenoemde cursussen voor budgethouders en budgetbeheerders ook het inkoopbeleid worden meegenomen.

Rechtmatigheidsverantwoording op basis van kader voorgaande jaren.
In onderstaande tabel wordt een toelichting gegeven over de rechtmatigheidsverantwoording van de jaarrekening 2023 op de wijze zoals in voorgaande jaren.

Op basis van het toetsingskader van 2022 en eerdere jaren zou de goedkeuringstolerantie € 779.000 (1%) bedragen voor de rechtmatigheid voor 2023.
In de oude situatie zouden de volgende rechtmatigheidsfouten hebben geteld.

beschrijving fouten	*bedrag*
Ongesaldeerde getrouwheidsfouten	
Getrouwheidsfouten en rechtmatigheidsfouten WMO (PGB)	
Getrouwheidsfouten en rechtmatigheidsfouten Jeugd (PGB	
Rechtmatigheidsfouten met betrekking tot begrotingsrechtmatigheid	0
Rechtmatigheidsfouten overschrijding afgesloten investeringskredieten	17.000
Rechtmatigheidsfouten met betrekking tot aanbestedingen	404.000
TOTAAL RECHTMATIGHEIDSFOUTEN	

Paragraaf F - Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij, door het hebben van vertegenwoordiging binnen het bestuur of door het hebben van stemrecht. Een financieel belang betekent dat de gemeente niet verhaalbare middelen ter beschikking heeft gesteld en dat de gemeente aansprakelijk is als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Concreet betreft het voor de gemeente Geertruidenberg Gemeenschappelijke Regelingen en deelnemingen.

De gemeente Geertruidenberg neemt deel aan de volgende gemeenschappelijke regelingen:
1. Regio West-Brabant, gevestigd te Etten-Leur (RWB).
2. Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, gevestigd te Tilburg (VRMWB).
3. Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord, gevestigd te Den Bosch (RAV).
4. Openbare Gezondheidszorg West-Brabant, gevestigd te Breda (GGD).
5. Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, gevestigd te Tilburg (OMWB).
6. Nazorg gesloten stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen, gevestigd te Breda (Nazorg).
7. Sociale Werkvoorziening MidZuid WAVA/GO!, gevestigd te Oosterhout (MidZuid).
8. Uitvoering van de administratieve en inhoudelijke taken betreffende het voorkomen van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten, gevestigd te Breda (Leerplicht).
9. BVO Centrum voor Jeugd en Gezin Drimmelen Geertruidenberg, gevestigd te Geertruidenberg (CJG).
10. Beschermd Wonen, gevestigd te Breda.
11. Geweld in afhankelijkheidsrelaties en het meldpunt Crisiszorg gevestigd te Breda.

In deze paragraaf zijn verder de volgende deelnemingen verwerkt:
1. Deelneming in N.V. Brabant Water, gevestigd te Den Bosch.
2. Deelneming kapitaal B.N.G., gevestigd te Den Haag.
3. Inkoopbureau West-Brabant, gevestigd te Etten-Leur.

In een afzonderlijk raadsvoorstel geven wij u een overzicht van de uitgangspunten van de verbonden partijen en de door hen behaalde resultaten, inclusief een nadere onderbouwing van hun jaarrekening 2023. Tevens geven wij in dit afzonderlijke raadsvoorstel inzicht in de begroting 2025 van deze verbonden partijen. In het kader van de verantwoording van de verbonden partijen ten behoeve van onze eigen jaarrekening, volstaan wij hier met het weergeven van een financieel overzicht, conform de bepalingen van het Besluit begroting en Verantwoording (BBV). Omdat de jaarstukken van de gemeente eerder opgemaakt worden dan het afzonderlijke raadsvoorstel inzake de verbonden partijen is het niet mogelijk de cijfers per 31-12-2023 op te nemen. Vandaar dat in de tabel NNB (Nog Niet Bekend) is opgenomen. De actuele cijfers zullen wel in het afzonderlijke raadsvoorstel/besluit opgenomen worden.

	Regio West Brabant	Veiligheidsregio	RAV	GGD	Omgevings-dienst	Nazorg gesl. Stortplaatsen	Regionaal Bureau Leren	MidZuid	Centrum jeugd en Gezin	Beschermd Wonen	GIA
begroting 2023	740.428	1.219.118	0	879.163	493.056	30.965	87.549	330.283	1.197.150	n.v.t.	n.v.t.
jaarrekening 2023	829.040	1.219.118	0	879.163	nnb	30.965	91.324	339.818	1.246.579	n.v.t.	n.v.t.
saldo	-88.612	0	0	0	nnb	0	-3.775	-10.847	105.571	n.v.t.	n.v.t.
eigenvermogen 01-01-2023	1.128.000	16.476.000	14.072.000	6.704.000	3.614.000	1.002.998	0	285.000	0	n.v.t.	n.v.t.

eigen vermogen 31-12-2023	1.580.000	6.724.000	15.119.000	6.664.000	4.756.000	1.453.991	0	-1.534.000	0	n.v.t.	n.v.t.
vreemd vermogen 01-01-2023	6.399.000	51.465.000	19.301.000	4.825.000	3.458.000	0	884.685	3.299.000	0	n.v.t.	n.v.t.
vreemd vermogen 31-12-2023	6.420.000	57.376.000	17.460.000	4.563.000	7.617.000	156.647	2.140.107	4.772.000	0	n.v.t.	n.v.t.

Brabant Water N.V.
Doel:

We nemen deel in het aandelenkapitaal van Brabant Water N.V. om een zo hoog mogelijk voorzieningenniveau voor de individuele gebruiker te bewerkstelligen.

Financieel belang

Programma	Begroting 2023	Begroting 2024	Verschil
Waarde deelneming (balans)	93.000	93.000	0
Dividend (exploitatie)	93.000	93.000	0

BNG Bank
Doel:

De BNG Bank, onze huisbankier, is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De BNG Bank is een betrouwbare en eigentijdse bank en expert in het financieren van publieke voorzieningen. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank belangrijk voor de publieke taak.

Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening zeer beperkt is. De bank heeft daarmee een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen. Dit leidt uiteindelijk tot lagere kosten voor de burger voor tal van voorzieningen.

Financieel belang

Programma	Begroting 2023 (na wijziging)	Rekening 2023	Verschil
Waarde deelneming (balans)	303.000	303.000	0
Dividend (exploitatie)	334.000	334.000	0

Deelname in Inkoopbureau West-Brabant (SIW)
Doel:

Het Inkoopbureau West-Brabant heeft als doel het bieden (tegen lage kosten) van de beste toegevoegde waarde in inkoopoplossingen voor deelnemende gemeenten, door het ontwikkelen en implementeren van ‘Best in Class’ inkoopbeleid, processen, methodieken, systemen en training.
De SIW draagt bij aan een continue verbetering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid, van de implementatie van dit beleid in de praktijk binnen de aan de SIW deelnemende gemeenten en aan borging van inkoop binnen het werkproces. De dienstverlening vanuit de Stichting Inkoopbureau West-Brabant is gericht op de professionalisering van het inkoop en aanbestedingsbeleid van elke deelnemende gemeente.

De kernactiviteiten zijn:
- het begeleiden en uitvoeren van zowel individuele als gezamenlijke inkoop- en aanbestedingstrajecten;
- het opstellen van inkoopplannen;
- het uitvoeren van inkoopscans en –evaluaties;
- het mede helpen opstellen van het inkoop- en aanbestedingsbeleid;
- het fungeren als vraagbaak/helpdesk op het gebied van inkoop en aanbesteding binnen een gemeente.

Evenals in voorgaande jaren koopt de gemeente, naast de reguliere inkoopondersteuning van in totaal € 76.500 (excl. BTW), aanvullende inkoopondersteuning in voor een totaalbedrag van € 50.000 (excl. BTW).

Paragraaf G - Grondbeleid

Algemeen
Het grondbeleid dat de Gemeente Geertruidenberg voert is een middel om doelstellingen van het meer omvattende ruimtelijk beleid te kunnen realiseren. Het gaat dan voornamelijk om doelen op het gebied van wonen, werken en verblijven. Hoe we dat grondbeleid inzetten staat omschreven in de Nota Grondbeleid 2019. Deze strategische nota vormt het algemeen kader voor het grondbeleid en de gemeentelijke grondexploitatie.

Situationeel grondbeleid
De Gemeente Geertruidenberg voert een situationeel grondbeleid. Dat houdt in dat er binnen de gemeentegrenzen zowel sprake is van grondexploitaties die door en voor rekening van marktpartijen worden ontwikkeld als van grondexploitaties die door de gemeente zelf worden gevoerd.
In het geval van faciliterend grondbeleid is de gemeente voornamelijk faciliterend aan de ontwikkelende partij. In deze gevallen voert de gemeente vooral haar publiekrechtelijke taken uit, zoals het vaststellen van een bestemmingsplan. In deze gevallen is er sprake van kostenverhaal waarbij de gemeentelijke kosten op de initiatiefnemer worden verhaald.
Bij de variant waarbij de gemeente actief grondbeleid voert en dus zelf gronden in ontwikkeling neemt is er sprake van een traject waarbij de gemeente zelf gronden verwerft, beheert, juridisch en technisch bouwrijp maakt, uitgeeft en het openbaar gebied inricht. Aan deze vorm van grondbeleid zijn risico's, maar ook kansen verbonden.

Bouwgrond in exploitatie
In 2023 had de Gemeente Geertruidenberg drie complexen zelf in exploitatie, te weten:
- Wim Boonsstraat
- Peuzelaer
- Donge-oevers

In de Voortgangsrapportage Grondexploitatie 2023 is over deze grondexploitaties gerapporteerd en is een financieel perspectief geschetst. Deze grondexploitaties worden in het najaar van 2024 weer geactualiseerd.

Ontwikkeling boekwaarden
In onderstaande tabel wordt per grondexploitatie het financieel verloop in 2023 weergegeven.

Grondexploitatie (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2023	Baten 2023	Lasten 2023	Aanwending voorziening	Winstneming 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Wim Boonsstraat	-316	0	94	0	0	-222
Peuzelaer	-132	0	299	-170	3	0
Donge-oevers	3.602	1.011	666	0	0	3.257

Winstneming
Normaliter wordt bij het afronden en afsluiten van een grondexploitatie het resultaat genomen. Het project en daarmee ook de grondexploitatie Peuzelaer is na 2023 afgerond. Daarom wordt deze grondexploitatie afgesloten. Het resultaat bedraagt vóór de aanwending van de voorziening € 167.000 negatief. Ter dekking van dit verlies wordt de voorziening Peuzelaer ten bedrage van € 170.000 aangewend. Hierdoor resteert per saldo een positief eindresultaat van € 3.000. Dit positieve eindresultaat wordt als winst genomen en komt ten bate van de Algemene Reserve Grondexploitatie.

Op basis van het realisatiebeginsel kan bij grondexploitaties met een geprognosticeerd positief eindresultaat ook tussentijds winst worden genomen. In geen van de andere twee grondexploitaties is in 2023 tussentijdse winstneming aan de orde. Het geprognosticeerd eindresultaat van de Wim Boonsstraat is dermate klein dat tussentijdse winstneming niet verantwoord is. Bij deze grondexploitatie zal het resultaat na afronding (verwacht eind 2024) worden genomen. Bij Donge-oevers zijn tot en met 2023 vooral lasten geboekt en in beperkte mate baten gerealiseerd. Vooral binnen het deel Achter de Hoeven zullen toekomstige baten gerealiseerd worden. Ten aanzien van dit planonderdeel bestaan echter nog veel onzekerheden. Vanuit het voorzichtigheidsprincipe is daarom binnen deze grondexploitatie (nog) geen tussentijdse winstneming mogelijk.

Reserve
Ten behoeve van het opvangen van risico's binnen de grondexploitatie wordt een Algemene Reserve Grondexploitatie aangehouden. Op 1 januari 2023 bedroeg de omvang van deze reserve € 261.000. In 2023 wordt het positieve resultaat van € 3.000 uit grondexploitatie Peuzelaer aan deze reserve toegevoegd, waardoor deze per 31 december 2023 een omvang heeft van € 264.000.

Voorziening
Vanwege het geprognosticeerd negatief eindresultaat voor de Peuzelaer is conform de BBV-regelgeving in 2022 een voorziening ten bedrage van € 170.000 gevormd. Met deze voorziening kan het geprognosticeerde eindresultaat van deze grondexploitatie worden gedekt. Deze voorziening is in 2023 bij de afsluiting van grondexploitatie Peuzelaar aangewend. Er resteert hierna geen voorziening meer in verband met de grondexploitaties.

Paragraaf H - Duurzaamheid

Duurzaamheid 2023
In 2023 is het programmaplan Duurzaamheid opgeleverd en vastgesteld. Hierdoor is een verscherpt beeld ontstaat wat nodig is om tot een duurzaam Geertruidenberg te komen. In totaal zijn vier pijlers te onderscheiden: Energie, Duurzame mobiliteit, Circulariteit en Klimaatadaptatie.

Voor Energie ligt het zwaartepunt op de Energie-infrastructuur, Warmte, Regionale Energiestrategie en Isolatie. De gemeente speelt een cruciale rol in de regionale netcongestie, hiervoor bestaan veel regionale overleggen, waar wij als gemeente aan deelnemen. Voor warmte heeft de focus gelegen op 3 wijken, om daar tot analyses te komen hoe het mogelijk is om op termijn van het gas af te gaan. Vanuit de Regionale Energiestrategie spelen meerdere zaken, maar het primaat ligt voor onze gemeente bij isoleren, warmte en schone energie. Tot slot hebben we NIP subsidies toegewezen

gekregen van het rijk, waarmee wij nu budget hebben toegewezen om isolatie bij woningen ook daadwerkelijk mogelijk te maken. Inwoners die voldoen aan de criteria hebben hier recht op.

Duurzame mobiliteit heeft in 2023 niet de prioriteit gekregen. Wel zijn stappen gezet in de laadinfrastructuur voor elektrische auto's.

Voor Circulariteit ligt de focus in eerste instantie op particulier afval, om tot een beter gescheiden inzameling te komen. En daarmee de hoeveelheid restafval te verminderen. Daarin zijn stappen gezet. Vervolgstappen zijn om dit nog verder te minimaliseren en om ook de grondstoffen van deze reststromen optimaal te hergebruiken. Daarnaast geven we invulling aan de circulaire economie en zijn we met bedrijven actief om stappen te zetten in een circulaire bedrijfsvoering. Wens is daarbij dat de bedrijven elkaar enthousiasmeren en inspireren. Ook afvalstromen zijn in beeld, maar de uitwerking vraagt nog verdere uitwerking.

Voor klimaatadaptatie zijn meerdere acties relevant voor inwoners, waarmee zij worden gestimuleerd om klimaatadaptief te denken en handelen. Ook krijgt het een prominente rol in de Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR) en zijn we ondertussen actief geweest om bij enkele projecten klimaatadaptieve maatregelen mogelijk te maken. De nadruk ligt daarbij op wateroverlast en hittestress, omdat deze elementen het meest relevant zijn binnen de gemeente.

Paragraaf I - Donge oevers

Algemeen

In deze niet verplichte extra paragraaf lichten we de stand van zaken van het project Dongeoevers toe.

Het oorspronkelijke programma Dongeoevers betrof zes locaties, te weten Rivierkade, Achter de Hoeven, Oude Haven, Slikpolder, Timmersteekade en Fort Lunet en is een uitwerking van het in 2016 vastgestelde programmastrategie voor het vervolg van het programma Dongeoevers. April 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met de gepresenteerde exploitatieopzetten voor de ontwikkeling van de drie deelgebieden, Oude haven, Rivierkade en Achter de Hoeven. De ontwikkelingen voorzien in woningbouw in de deelgebieden Oude Haven en Achter de Hoeven, waarbij met name natuurcompensatie plaats moet vinden voor de voorgenomen woningbouw in het plangebied Achter de Hoeven. In het plangebied Rivierkade wordt watergeboden bedrijvigheid ontwikkeld.

Financiële kaders projectontwikkeling

De uitvoering van het voorgenomen programma wordt op onderdelen gerealiseerd aan de hand van investeringen die worden afgeschreven. Het grootste gedeelte echter wordt ontwikkeld op basis van grondexploitatie, waarvoor drie deelexploitaties te weten Oude Haven, Rivierkade en Achter de Hoeven zijn opgesteld. Eén keer per jaar bij de actualisatie van de grondexploitaties wordt een toelichting gegeven over de voortgang van de deelprojecten gevolgen en de financiële gevolgen hiervan voor de exploitatie. Op 9 november 2023 heeft de raad alle grondexploitatie geactualiseerd. Het verwachte resultaat op basis van deze laatst vastgestelde actualisatie bedraagt € 348.000 In onderstaande tabel is het resultaat per deelgebied weergegeven volgens de laatste actualisatie.

Oude haven	-/- € 665.000

Rivierkade	-/- € 1.546.000
Achter de Hoeven	€ 2.559.000
Totaal	**€ 348.000**

Voortgang

Oude Haven
Zie ook de beschrijving bij GREX Oude Haven.
Dura Vermeer heeft de aanbesteding voor de woningbouw in het projectgebied gewonnen. Samen met Dura Vermeer wordt er gekeken hoe de ontwikkeling (financieel) geoptimaliseerd kan worden. Instandhouding van de ruimtelijke kwaliteit waarmee zij de aanbesteding hebben gewonnen is hierbij belangrijk.
Het openbare gebied vanaf de kiosk tot aan de gemeentelijke jachthaven is opnieuw aangelegd. De oplevering heeft in 2022 al plaats gevonden. In 2023 heeft een eindopname plaats gevonden omdat de onderhoudstermijn voor de aannemer is afgelopen.
Met de initiatiefnemer die de aanbesteding voor de verkoop van de gemeentelijke jachthaven heeft gewonnen worden gesprekken gevoerd om tot definitieve planvorming te komen. Met name de omvang van het plan en de beschikbare parkeercapaciteit in de omgeving vraagt om goede afstemming. Wanneer hier overeenstemming is bereikt kan tot definitieve contractvorming over worden gegaan.

Rivierkade
Zie ook de beschrijving bij GREX Rivierkade
Dit plangebied voorziet in een revitalisering van het bestaande gebied met betrekking tot bedrijvigheid en de aanwezige jachthavens. Bunkercentrale Dongemond, aangrenzend aan het braakliggende terrein, zal gaan uitbreiden op dit terrein. De benodigde grondtransacties hebben hiervoor plaats gevonden en de omgevingsvergunning voor de bouw is verleend.
Vanwege de revitalisering is in 2023 onderzocht of er een alternatieve huisvesting voor Mafeking en Bergsche Battery te realiseren is, zodat de voormalige gemeentelood aan de Statenlaan kan worden gesloopt. Besluitvorming is voorbereid en wordt begin 2024 verwacht.
Onder begeleiding van Aveco de Bondt wordt gewerkt aan een inrichtingsplan voor het gebied.

Achter de Hoeven
Zie ook de beschrijving bij GREX Achter de Hoeven

Voor de woningbouwontwikkeling in het gebied Achter de Hoeven is door de gemeenteraad op 5 oktober 2023 een startnotitie vastgesteld. Op basis van deze startnotitie wordt er verder gewerkt aan de verdere planuitwerking. De onderliggende grondexploitatie is op basis van deze startnotitie bij de actualisatie in november bijgesteld. Het resultaat voor dit deelgebied is nog steeds positief, maar beduidend lager door de randvoorwaarden die de raad in de startnotitie heeft meegegeven.

Conclusie

De ontwikkeling Dongeoevers sluit zoals nu wordt voorzien met een licht positief resultaat van € 348.000. Dit maakt dat de grondexploitaties weinig financiële ruimte creëren voor toekomstige investeringen die nog nodig zijn een bijdrage te leveren aan de doelstelling van het programma Dongeoevers. Welke investeringen dit exact gaan zijn en hoe groot deze gaan zijn is op dit moment nog niet te zeggen.

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding
De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording voor gemeenten (BBV) daarvoor geeft en de Financiële verordening gemeente Geertruidenberg ex artikel 212 Gemeentewet die de gemeenteraad op 6 juli 2017 heeft vastgesteld. De Financiële verordening is in werking getreden per 1 januari 2022.

Baten en lasten
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het besluit tot beschikbaarstelling is genomen.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak luidt dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling en dat doorgaans deze accresmededeling opgenomen is in de septembercirculaire.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten-gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden. Uitzondering hierop zijn de pensioenverplichtingen van reeds gepensioneerde wethouders.

Een aanvrager van een voorziening, zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en de volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

De verplichte balans-rubrieken uit het BBV die niet van toepassing zijn voor gemeente Geertruidenberg, zijn niet in de balans gepresenteerd.

1.1.1 Vaste activa

Algemeen
Op grond van artikel 63 van het BBV worden activa en passiva, in principe gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Op basis van de gebruiksduur wordt in beginsel jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.

De verkrijgingsprijs waartegen een actief wordt gewaardeerd omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten.

De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het kapitaal dat nodig is voor de financiering gedurende het tijdvak dat met de vervaardiging van het actief is gemoeid.

1.1.1.1 Immateriële vaste activa

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio worden niet geactiveerd. Deze kosten worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden geactiveerd en in 5 jaar lineair afgeschreven als aan de eisen uit artikel 60 BBV is voldaan. Onder andere voorbereidingskosten voor mogelijke toekomstige grondexploitaties voldoen aan deze eisen, waarmee het mogelijk is deze te activeren. Bij die posten vindt echter geen afschrijving plaats; de volledige boekwaarde dient binnen 5 jaar in een feitelijke grondexploitatie te worden opgenomen. Indien dit na 5 jaar niet gebeurt, vindt afboeking ten laste van de exploitatie plaats.
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen worden geactiveerd, tenzij de raad hiertoe in een specifieke situatie besluit en indien dat volgens het BBV mogelijk is. De criteria van artikel 61 BBV zijn dan van toepassing.

1.1.1.2 Materiële vaste activa

- Investeringen met een economisch nut
Onder economisch nut wordt verstaan dat het actief de mogelijkheid heeft om middelen te verwerven en/of verhandelbaar is. Investeringen met een economisch nut (met uitzondering van kunstvoorwerpen van cultuurhistorische waarde anders dan voor de verkoop) worden, onder aftrek van bijdragen van derden die in een directe relatie hiertoe staan geactiveerd en afgeschreven. Zie verderop voor de waarderings- en afschrijvingsmethodiek.

- Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
In overeenstemming met het BBV is in de balans een uitsplitsing gemaakt van de investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven. Dit zijn bijvoorbeeld de investeringen voor riolering, afvalstoffenheffing en begraafplaatsen. Zie verderop voor de waarderings- en afschrijvingsmethodiek.

- Investeringen met een maatschappelijk nut
Daarnaast zijn er investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk, maar geen

economisch nut. Te denken valt hierbij aan wegen en pleinen. Deze zijn niet vrij verhandelbaar en kunnen niet gebruikt worden bij het verwerven van middelen. Met ingang van 2017 is de systematiek van activering en afschrijving gelijk getrokken voor alle investeringen. Dit betekent dat investeringen met een maatschappelijk nut niet langer ten laste van de exploitatie worden gebracht, maar worden geactiveerd. Over de verwachte levensduur wordt afgeschreven. Zie verderop voor waarderings- en afschrijvingsmethodiek. De nieuwe regelgeving is alleen van toepassing op nieuwe investeringen die na 1 januari 2017 zijn gedaan. Op investeringen die vóór 1 januari 2017 reeds in uitvoering waren en rechtstreeks gedekt zouden worden uit de reserves,
zal ook worden afgeschreven. De afschrijvingen hierop worden onttrokken uit de daartoe (tijdelijk) gevormde reserve “afschrijvingen investeringen maatschappelijk nut”. De beschikbaar gestelde (begrote) investeringsbedragen zijn in deze reserve ondergebracht.

- In erfpacht uitgegeven gronden
De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de 1e uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij 1e uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Gronden waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een registratiewaarde opgenomen.

1.1.1.3 Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV’s en BV’s (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering plaats.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

1.1.1.4 Waarderings- en afschrijvingssystematiek vaste activa
Drempelbedrag activeren investeringen
Investeringen met een verkrijgingsprijs c.q. vervaardigingsprijs van minder dan € 10.000 (exclusief kostprijsverhogende btw) worden niet geactiveerd. Een uitzondering hierop zijn gronden en terreinen die altijd worden geactiveerd.

Afschrijvingssystematiek
De lineaire afschrijvingsmethodiek wordt gehanteerd. De afschrijving wordt berekend op basis van de afschrijvingstermijn zoals opgenomen in de afschrijvingstabel in de Financiële Verordening. De termijnen zijn afgestemd op de verwachte toekomstige levensduur. Bij bepaling van de hoogte van de afschrijving wordt geen rekening gehouden met een restwaarde. Het moment van afschrijven vangt aan in het jaar volgend op het jaar waarin de investering gereed komt/wordt verworven/ gedaan.

Bij raadsbesluit kan worden afgeweken van de afschrijvingsmethode, afschrijvingsduur en hoogte van de afschrijving indien rekening wordt gehouden met een restwaarde. Afschrijvingen worden niet resultaatafhankelijk gedaan. Slechts om gegronde redenen zullen afschrijvingen op andere grondslagen geschieden dan die welke in het voorafgaande begrotingsjaar zijn toegepast, welke in de toelichting op de jaarrekening uiteen worden gezet.
Conform het BBV vindt geen herwaardering plaats. Enkel in het geval van verwachte duurzame waardevermindering vindt herwaardering plaats. Daarnaast vindt (versnelde) afwaardering plaats

indien een actief vroegtijdig buiten werking wordt gesteld en de restwaarde lager is dan de boekwaarde.

Tabel afschrijvingstermijnen activa

Activa met economisch nut	Looptijd
Immateriele vaste activa	
Kosten voor onderzoek en ontwikkeling	5
Gronden en terreinen	
Gronden	geen
Terreinen	geen
Woonruimten (economisch nut)	
Aankoop opstallen (woningen)	40
(Bedrijfs) gebouwen	
Nieuwbouw	40
Bouwkundige aanpassingen (renovatie, restauratie)*	40
Semi-permanente lokalen (onderwijs)	20
Permanenten lokalen (onderwijs)	40
Sporthal/kleedlokalen	25
Zwembad (nieuwbouw, verbouw)	30
Tijdelijke huisvesting	15
Overige voorzieningen	15
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Riolering (aanleg/reconstructie)	VGRP
Gemalen	VGRP
Riolering, vervanging mechanisch electrische installaties, vervanging Iba's	VGRP
Kunstgrasvelden (ondergrond)	25
Kunstgrasvelden (toplaag)	15
Aanleg overige sportvelden	15
Havens vaargeul/kanaal	25
Havens aanleg dammen en steigers	25
Bushaltes/abri's	10
Vervoermiddelen	
Rollend materieel ((vracht)auto, bestelbus, aanhanger)	10
Rollend materieel overig (strooiwagen, tractor)	10

Activa met economisch nut	Looptijd
Machines, apparaten en installaties	
Machines (hoogwerker, stemmachines)	10
Technische installaties (gebouwen, zwembad)	20
Gereedschap / apparatuur (houtversnipperaar, frees, trilplaat, maaiers)	5
Overige materiele vaste activa	
Meubilair, inventaris	20
Eerste inrichting meubiair (scholen)	20
Eerste inrichting onderwijsleerpakket (scholen)	10
Inrichting gymlokalen	20
Huisvestingsvoorzieningen onderwijs (o.a. inrichting lokalen)	20
ICT, actieve componenten, servers, printers, fax, copier, plotter, beelschermen, softwarepakketten	5
ICT bekabeling, telefooninstallatie	15
ICT dekstop PC's en laptops**	4
ICT patch kasten	30
Aankoop kunstobjecten	10
Ondergrondse afvalcontainers	10
Airco's (mobiel)	5
Speeltoestellen	10

Activa met maatschappelijk nut	Looptijd
Grond-, weg- waterb. Werken	
Aanleg wegen/terreinverhardingen (infrastructurele werkzaamheden incl. ondergronden/groenvoorziening etc)***	40
Reconstructie wegen/straten/pleinen***	40
Openbare verlichting masten	50
Openbare verlichting armaturen	25
Aanleg groenvoorzieningen	20
Reconstructies en overige groenvoorzieningen	15
Speelplaatsen/ -terreinen	10
Verkeersregelinstallatie	15
Straatmeubilair	10
Voet- en rijwielpaden***	20
Parkeerterreinen	40
Aanleg bruggen/viaducten/tunnels***	40

*deze kunnen levensloop verlengend zijn, waardoor de looptijd afwijkt. In het besluit wordt dit expliciet genoemd en door de raad vastgesteld.
**de afschrijvingstermijn voor de devices van de raad , zijn gelijk aan de benoemingsperiode van de raad.

*** deze items zijn onderdeel in het wegenbeheerplan, afwijkende looptijden worden in een besluit aan de raad, expliciet vermeld.

1.1.2 Vlottende activa

1.1.2.1 Voorraden
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie
Bij bouwgronden in exploitatie is sprake van een vervaardigingsproces. Dit wordt als zodanig opgenomen bij onderhanden werk, waardoor activering tegen vervaardigingsprijs in aanmerking komt. Hierdoor kan ook een redelijk deel van de indirecte kosten en rente worden geactiveerd. Overigens geldt ook dan altijd dat slechts kosten mogen worden geactiveerd tot maximaal de marktwaarde. Vervaardigingskosten die niet (meer) terugverdiend kunnen worden in reëel te verwachten verkoopopbrengsten, behoren ten laste van de exploitatie te worden gebracht. Winstneming vindt plaats op het moment dat de exploitatie van een complex wordt beëindigd of wanneer tussentijds met redelijke zekerheid vast te stellen is, dat er winst gerealiseerd wordt (Percentage Of Completion-methode, POC). Daalt onverhoopt de marktwaarde, dan dient zo nodig een afwaardering van reeds eerder geactiveerde vervaardigingskosten plaats te vinden.

1.1.2.2 Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

1.1.2.3 Liquide middelen
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

1.1.3 Vaste passiva

1.1.3.1 Reserves en voorzieningen
Reserves en voorzieningen zijn gevormd op basis van door de gemeenteraad genomen besluiten. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is tegen de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De berekeningen vinden plaats op actuariële basis waarbij de marktrente op balansdatum wordt gehanteerd.

De egalisatievoorzieningen voor onderhoud zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarbij rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die in het onderhoudsplan geformuleerd zijn. In paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen is het betreffende beleid nader uiteengezet, zie het jaarverslag.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend de van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Met ingang van de wijziging van het BBV van november 2014 (notitie riolering) vallen hieronder ook de afvalstoffenheffing en de rioolrechten.

1.1.3.2 Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

1.1.4 Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

1.1.5 Borg- en Garantstellingen

Het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar is als niet uit de balans blijkende verplichting opgenomen.

De bedragen in de balans en toelichting op de balans zijn afgerond op een veelvoud van 1.000-tallen. Door de afronding kunnen in de tabellen kleine afwijkingen ontstaan.

Rechtmatigheid

De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de nota rechtmatigheid en controleprotocol 2023 en op basis van de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023:

- De rechtmatigheidsverantwoording ziet toe op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik (M&O) criterium omvat het volgende:

o Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals door de gemeenteraad is vastgesteld;

o Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de controleprotocol is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de gemeenteraad zijn gemeld;

o Ten aanzien van het M&O criterium is het M&O beleid zoals opgenomen in de diverse regelgeving van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Balans

ACTIVA	31-12-2023	31-12-2022
VASTE ACTIVA		
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA		
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen	0	0
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	0	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
MATERIËLE VASTE ACTIVA	**49.694**	**50.169**
Investeringen met een economisch nut	33.695	35.251
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	10.964	10.791
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	5.035	4.127
FINANCIËLE VASTE ACTIVA	**3.400**	**3.356**
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	401	401
Overige langlopende leningen	2.987	2.943
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	12	12

Totaal vaste activa	**53.094**	**53.525**
VLOTTENDE ACTIVA		
VOORRADEN	**3.779**	**3.728**
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	3.035	2.984
Gereed product en handelsgoederen	744	744
UITZETTINGEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD KORTER DAN ÉÉN JAAR	**6.146**	**3.860**
Vorderingen op openbare lichamen	14	19
Uitzettingen in Rijks schatkist <1 jaar	3.465	0
Overige vorderingen	2.667	3.841
LIQUIDE MIDDELEN	**148**	**299**
Kassaldi	24	20
Banksaldi	124	279
OVERLOPENDE ACTIVA	**12.963**	**11.527**
Van Eur. en Ned. overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen	0	0
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	12.963	11.527
Totaal vlottende activa	**23.026**	**19.414**
TOTAAL ACTIVA	**76.130**	**72.939**

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969	6	6

PASSIVA	**31-12-23**	**31-12-2022**
VASTE PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN	**22.582**	**17.873**
Reserves:		
Algemene reserves	7.633	6.822
Bestemmingsreserves	12.039	8.376
Gerealiseerd resultaat	2.910	2.675
VOORZIENINGEN	**12.002**	**10.835**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.242	2.271
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.765	2.898
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	5.995	5.666

VASTE SCHULDEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD VAN ÉÉN JAAR OF LANGER	**29.194**	**31.427**
Onderhandse leningen		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	29.194	31.356
Waarborgsommen	70	71
Totaal vaste passiva	**63.778**	**60.135**
VLOTTENDE PASSIVA		
NETTO VLOTTENDE SCHULDEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD KORTER DAN ÉÉN JAAR	**2.841**	**5.437**
Overige schulden	2.841	5.437
OVERLOPENDE PASSIVA	**9.509**	**7.365**
Verplichtingen/ nog te betalen bedragen	7.181	5.159
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen		
- het Rijk	2.082	1.833
Overige vooruit ontvangen bedragen	246	373
Totaal vlottende passiva	**12.350**	**12.802**
TOTAAL PASSIVA	**76.129**	**72.937**

Gewaarborgde geldleningen	87.415	117.330

Toelichting op de balans

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa (bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen	0	0	0	0	0	0	0
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	0	0	0	0	0	0	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Materiële vaste activa (bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Investeringen met een economisch nut	35.251	33.695
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	10.791	10.964
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	4.127	5.035

Totaal	**50.169**	**49.694**

Investeringen met economisch nut en waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	3.755	0	0	0	0	0	3.755
Woonruimten	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	21.178	820	0	898	181	0	20.918
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.442	422	0	239	194	0	3.431
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken met heffing	9.739	694	0	408	0	0	10.025
Vervoermiddelen	609	100	0	131	0	0	578
Machines, apparaten en installaties	650	41	0	113	0	0	578
Machines, apparaten en installaties, met heffing	15	0	0	0	0	0	15
Overige materiële vaste activa	5.618	69	0	515	737	0	4.435
Overige materiële vaste activa, met heffing	1.037	0	0	113	0	0	923
Totaal	**46.043**	**2.146**	**0**	**2.417**	**1.112**	**0**	**44.658**

Toelichting op de belangrijkste mutaties:

	Investeringen	Afwaardering	Desinvesteringen
Bedrijfsgebouwen:			
Sporthal Parkzicht	552	0	0
Kind Centrum	133	0	0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:			
DDHC Hockey renovatie zandveld	324	0	0
RFC Renovatie hoofdveld	65	0	0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken met heffing:			
Klimaatmaatregelen Ravelijn 1e fase	115	0	0
Riolering Schuttersveld (plangebied Peuzelaer)	213	0	0
Riolering Parkzicht uitbreiding	135	0	0
Riolering Luiten Ambachtstraat 8 t/m 18	96	0	0

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden/reserves	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	0	0	0	0	0	0	0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	4.048	1.077	0	138	4	0	4.983

Machines, apparaten en installaties	27	0	0	1	0	0	27
Overige investeringen	52	0	0	2	25	0	25
Totaal	**4.127**	**1.077**	**0**	**141**	**29**	**0**	**5.035**

Toelichting op de belangrijkste mutaties:

	Investeringen
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken maatschappelijk nut:	
Herstel wandelpaden vestinggrachten	568
Armaturen 2023	225
Lichtmasten 2023	181

In 2023 zijn enkele bijdragen van derden ontvangen die betrekking hebben op reeds afgesloten investeringen. De bijdrage is in 2023 verminderd op de boekwaarde van de reeds afgesloten investeringen.

	Bijdragen van derden	**Toelichting**
Renovatie zwembad De Schans	412	SPUK bijdrage BTW
Renovatie zwembad De Ganzewiel	325	SPUK bijdrage BTW
RFC Renovatie hoofdveld	11	SPUK bijdrage BTW
Kunstgrs met SBR infil	6	SPUK bijdrage BTW
Timmersteekade steigers	120	Projectsubsidie Provincie
Promotie schippersverleden G'berg	25	Projectsubsidie Provincie

Financiële vaste activa (bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2022	**Investeringen**	**Des-investeringen**	**Afschrijvingen / aflossingen**	**Waardeverminderingen**	**Boekwaarde 31-12-2023**
Kapitaalverstrekking deelnemingen	**401**	**0**	**0**	**0**	**0**	**401**
Aandelen N.V. Waterleidingmaatschappij	93	0	0	0	0	93
Deelname RWI	5	0	0	0	0	5
Aandelen BNG	303	0	0	0	0	303
Overige langlopende leningen	**2.943**	**44**	**0**	**0**	**0**	**2.987**
Stimuleringsfonds VHV	2.929	44	0	0	0	2.973
CJG /Amerwerg 15 waarborgsom	14	0	0		0	14
Overige uitzettingen > 1 jaar	**12**	**0**	**0**	**0**	**0**	**12**
Beleggingen: Legaat Van Cooth	12	0	0	0	0	12
Totaal financiële vaste activa	**3.356**	**44**	**0**	**0**	**0**	**3.400**

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden (bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Grond- en hulpstoffen	0	0
Onderhanden werk - bouwgronden in exploitatie - overige onderhanden projecten	3.035	2.984
Gereed product en handelsgoederen	744	744
Vooruitbetalingen	0	0
Totaal	**3.779**	**3.728**

Onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie

	Boekwaarde 31-12-2022	Kosten 2023	Opbrengsten 2023	Winstneming 2023	Naar reserve	Van voorziening	Boekwaarde 31-12-2023
Peuzelaer	-132	299	0	3	0	-170	0
Wim Boonsstraat	-316	94	0	0	0	0	-222
Oude Haven	1.795	79	0	0	0	0	1.874
Rivierkade	881	120	-1.011	0	0	0	-10
Achter de Hoeven	926	117	0	0	350	0	1.393
Totaal	**3.154**	**709**	**-1.011**	**3**	**350**	**-170**	**3.035**

Boekwaarde per m2 (niet afgerond)

	Boekwaarde 31-12-2023	Uitgeefbare m2 31-12-2023	Boekwaarde per m2 31-12-2022
Peuzelaer	0	0	Nihil
Wim Boonsstraat	-222.000	0	Nihil
Oude Haven	1.874.000	5.200	360
Rivierkade	-10.000	0	Nihil
Achter de Hoeven	1.393.000	18.000	77
Totaal	**3.035.000**	**23.200**	**131**

Verwachtingen

	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Verwacht eindresultaat
Peuzelaer	0	0	0
Wim Boonsstraat	213	0	9 V
Oude Haven	636	1.845	665 N
Rivierkade	1.956	400	1.546 N
Achter de Hoeven	5.439	9.391	2.559 V
Totaal	**8.244**	**11.636**	**375 V**

Toelichting

- Resultaten zijn conform de werkelijke baten en lasten in 2023.
- Verwachtingen zijn conform de Voortgangsrapportage Grondexploitatie 2023.
- Peuzelaar is na 2023 afgerond en afgesloten.
- Oude Haven, Rivierkade en Achter de Hoeven vormen samen het complex Donge-Oevers.
- Het totaal verwacht eindresultaat voor Donge-oevers is derhalve € 348.000 voordelig.
- Een inhoudelijke toelichting is nader te lezen in de paragrafen Grondbeleid en Donge-Oevers.

Gereed product en handelsgoederen

	Boekwaarde 31-12-2022	Investe-ringen	Opbrengsten	Afschrijving	Voorziening verlies	Balanswaarde 31-12-2023
Aankoop diverse objecten	1.729	0	0	0	985	744
Totaal	**1.729**	**0**	**0**	**0**	**985**	**744**

Uitzettingen rentetypische looptijd < 1jr (bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2023	Voorziening dubieuze debiteuren	Balanswaarde 31-12-2023	Balanswaarde 31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen	14	0	14	19
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	0	0	0	0
Overige verstrekte kasgeldleningen	0	0	0	0
Uitzettingen in Rijks schatkist < 1jr	3.465	0	3.465	0
Rekening courant met het Rijk	0	0	0	0
Rekening courant met niet financiële instellingen	0	0	0	0
Nederlands schuldpapier <1jr	0	0	0	0
Overige vorderingen	4.126	-625	2.667	3.841
Overige uitzettingen	0	0	0	0
Totaal	**7.605**	**-625**	**6.146**	**3.860**

Uitzettingen in Rijks schatkist < 1jr

Op 31-12-2023 heeft de gemeente Geertruidenberg een overschot van € 3.465.000 aan liquidemiddelen die zijn overgeheveld naar de Schatkist conform de Wet Fido.

Voorziening dubieuze debiteuren

De openstaande vorderingen worden periodiek belicht. Zodra daartoe aanleiding is brengen wij de dubieuze posten ten laste van de voorziening dubieuze debiteuren.
Op 31 december 2023 bedraagt de voorziening dubieuze debiteuren algemene dienst en belastingen € 192.000. In 2023 is € 46.000 in de voorziening dubieuze debiteuren gestort en € 25.000 uit deze voorziening aangewend.

Op 31 december 2023 bedraagt de voorziening dubieuze debiteuren uitkeringen sociale zaken € 433.000. In 2023 is € 188.000 in de voorziening gestort, € 323.000 vrijgevallen in exploitatie en € 10.000 uit de voorziening aangewend. De voorziening bedraagt daarmee 37% van de vorderingen.

De vorderingen als gevolg van Bijstandsbesluit Zelfstandigen (BBZ) bedragen € 40.000. Hiervoor bestaat een terugbetalingsverplichting aan het Rijk van 75% en is de overige 25% als vooruit ontvangen gepresenteerd. Deze posten zijn dus per saldo opgenomen voor nihil.
De vorderingen als gevolg van de Tozo regeling bedragen € 179.000. Hiervoor bestaat een terugbetalingsverplichting aan het Rijk van 100% en dit is vooruit ontvangen dus hierbij is het per saldo ook nihil.

Voorziening dubieuze debiteuren uitkeringen sociale zaken

	31-12-2023	31-12-2022
Debiteuren uitkeringen	1.018	960

Vorderingen BBZ/Tozo	322	218
Totaal vorderingen soza	**1.340**	**1.178**
Waardering vorderingen	-440	-527
Waardering vorderingen BBZ	-322	-218
Voorziening dubieuze debiteuren	**578**	**433**

Liquide middelen (bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Kassaldi	24	20
Banksaldi	124	279
Totaal	**148**	**299**

Toelichting Schatkistbankieren

Het drempelbedrag is gelijk aan 2,0% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt. Het begrotingstotaal 2023 betreft € 62.816.000. Het drempelbedrag betreft € 1.256.000.

(Bedragen x € 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Kwartaalcijfers op dagbasis buiten Rijks	-456	127	74	89
Drempelbedrag	1.256	1.256	1.256	1.256
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	**1.712**	**1.129**	**1.182**	**1.167**

Overlopende activa (bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Van Europese en Nederlandse Overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen	0	0
Vooruitbetaalde bedragen	465	291
Nog te ontvangen bedragen	12.497	11.235
Totaal	**12.962**	**11.526**

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen (bedragen x € 1.000)

	31-12-2023	31-12-2022
Algemene reserves	7.633	6.822
Bestemmingsreserves:	0	0
- voor egalisatie van tarieven	0	0
- overige bestemmingsreserves	12.039	8.376
Reserves	**19.672**	**15.198**
Gerealiseerde resultaat	2.910	2.675
Eigen vermogen	**22.582**	**17.873**

Algemene reserves

	31-12-2022	Correctie beginbalans	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2023

Vrije algemene reserve	5.057	0	3.009	2.799	5.267
Weerstandsreserves	1.765	0	634	34	2.365
Totaal	**6.822**	**0**	**3.643**	**2.833**	**7.632**

Mutaties vrije algemene reserves

	Toevoeging	Onttrekking
Resultaat 2022 naar Vrij Algemene Reserve	2.675	0
Weerstandsreserve doorrekening op basis van begroting 2024	34	0
Weerstandsreserve herberekening op basis van jaarrekeningcijfers 2023	0	635
Vrije Algemene reserve op basis van primitieve begroting 2023	300	0
Bestemmingsplan Wonen	0	40
Projectleider A27	0	103
Subsidie Kromme Akker	0	9
Zwemabonnementen	0	95
Leerlingenvervoer en herbestemming Hermenzeil/AZC	0	139
Begrotingswijziging Beleidsrijke begroting 2023	0	120
Overheveling budgetten uit jaarrekening 2022 inclusief overige resultaatbestemmingen	0	1.658
Totaal	**3.009**	**2.799**

Overige bestemmingsreserves

	31-12-2022	Verminderingen ivm afschrijving	Toevoeging/overheveling	Onttrekking	31-12-2023
Reserve sporthal Dongemond	153	0	35	0	188
Reserve Noodfonds 2023	500	0	0	35	465
Reserve afschrijving restauratie fort Lunet	198	17	0	0	181
Reserve afschrijving bouwkundige kosten Mafeking	112	5	0	0	107
Reserve monumenten	18	0	0	0	18
Reserve beeldende kunst	1	0	10	0	11
Reserve bouw gemeentehuis 1994	553	0	0	50	503
Reserve I&A	298	0	0	110	188
Reserve OMC Raamsdonk	488	0	0	13	475
Reserve bomenfonds	203	0	5	0	208
Reserve afschrijving investering IHP	360	30	280	0	610
Reserve Klimaatmiddelen	155	0	0	88	67

Reserve Ontheemden / Oekraïne	1.865	0	3.294	0	5.159
Reserve afschrijving inv. mij. nut in openbare ruimte	2.234	71	0	0	2.163
Reserve WVG	9	0	0	0	9
Stimuleringsfonds aanpassing eigen woning	50	0	0	0	50
Reserve dualisme raad	50	0	0	0	50
Reserve Centrum Raamsdonk	54	0	0	0	54
Reserve decentralisaties	73	0	0	0	73
Reserve doorontwikkeling organisatie	96	0	0	65	31
Reserve grondexploitatie	261	0	3	21	243
Reserve Natuurontwikkeling rbs 21-4-22 A27	318	0	0	0	318
Reserve Externe groencompensatie (Grex)	0	0	350	0	350
Reserve duurzaamheid	0	0	190	0	190
Reserve herstel vestingwallen	328	0	0	0	328
Totaal	**8.377**	**123**	**4.167**	**382**	**12.039**

Reserve sporthal Dongemond

De reserve "exploitatietekort sporthal Dongemond" wordt ingezet ten behoeve van mogelijke exploitatietekorten of mogelijke negatieve vermogenssaldi bij ontbinding van de stichting.

Reserve Noodfonds 2023

Het noodfonds heeft tot doel te voorkomen dat huishoudens met betalingsproblemen grote schulden opbouwen. Opzet is om huishoudens met een inkomen tussen de 120-200% van het sociaal minimum te helpen die, ondanks de kabinetsmaatregelen, hun gestegen vaste lasten écht niet meer kunnen betalen.

Reserve afschrijving restauratie fort Lunet

De reserve wordt gebruikt voor het dekken van de afschrijvingslasten van de restauratiekosten Fort Lunet.

Reserve afschrijving bouwkundige kosten Mafeking

De reserve wordt gebruikt voor het dekken van de afschrijvingslasten van de restauratiekosten Fort Lunet/Mafeking.

Reserve monumenten

Deze reserve wordt ingezet voor het dekken van kosten in het kader van restauratiesubsidies en overige kosten voor monumenten en cultureel erfgoed.

Reserve beeldende kunst
Aankopen, opdrachten of andere activiteiten in het kader van de beeldende kunst.

Reserve bouw gemeentehuis 1994
Het egaliseren van de kapitaallasten van het gemeentehuis. Deze onttrekking is structureel.

Reserve I&A
De reserve dient ter egalisatie van de lasten Informatievoorziening en Automatisering. Vanaf 2027 kan deze reserve komen te vervallen.

Reserve OMC Raamsdonk
De reserve is ten behoeven van de betaling van een activiteitensubsidie aan verenigingen die gebruik maken van het OMC.

Reserve bomenfonds
De besteding van de middelen uit de reserve bomenfonds komen ten goede aan de kwaliteit en de verduurzaming van zowel het gemeentelijke als particuliere bomenbestand van de gemeente.

Reserve afschrijving investering IHP
Bij het vaststellen van het IHP is besloten een reserve afschrijving investering IHP te vormen. Deze reserve is gevormd om de toekomstige kapitaallasten van de onderwijshuisvesting te kunnen bekostingen. Jaarlijks zal een storting in deze reserve vinden.

Reserve Klimaatmiddelen
Reserve voor Klimaatmiddelen Transitievisie warmte, Klimaatmiddelen Energieloketten en Klimaatmiddelen Wijkaanpak.

Reserve Ontheemden / Oekraïne
De uitvoering van de regeling opvang ontheemden Oekraïne laat vooralsnog een voordeel zien. Het voordeel wordt op voorhand gestort in een reserve. De reserve wordt ingezet om de kosten die betrekking hebben op de toekomstige opvang van Ontheemden (dus breder dan Oekraïne) geheel of gedeeltelijk te dekken..

Reserve afschrijving inv. mij. nut in openbare ruimte
Deze reserve is ingesteld om te voldoen aan de regels van het (nieuwe) BBV en onze financiële verordening waarbij is bepaald dat ook op investeringen met maatschappelijk nut moet worden afgeschreven. De reserve is gevoed door overheveling vanuit een aantal reserves die dienden als eenmalige dekking van de investering. De reserve wordt nu belast voor de structurele afschrijvingen nadat de investering is afgerond. De looptijd bedraagt 40 jaar (2057).

Reserve WVG
Het aanpassen van openbare gebouwen ten behoeve van de doelgroep gehandicapten.

Stimuleringsfonds aanpassing eigen woning
Eigenaar-bewoners te stimuleren vroegtijdig woningaanpassingen te doen om langer zelfstandig te blijven wonen.

Reserve dualisme raad
Bestemd voor de gemeenteraad voor het houden van hoorzittingen, onderzoek etc..

Reserve Centrum Raamsdonk
De reserve is ten behoeve van de ontwikkelingen die bijdragen aan de leefbaarheid van het centrum van het dorp Raamsdonk.

Reserve decentralisaties
Met het vaststellen van de jaarrekening 2013 is besloten om deze reserve te vormen met als doel een financiële buffer aan te leggen om de vertaling van transitie naar transformatie (vertaling naar lokaal beleid) op een zorgvuldige manier vorm te geven.

Reserve doorontwikkeling organisatie
Egalisatiereserve t.b.v. flankerende maatregelen rond de reorganisatie en zodoende de doorontwikkeling een impuls te geven.

Reserve grondexploitatie
Het beschikken over een afzonderlijke buffer om onvoorziene risico's (m.n. die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen) met betrekking tot de grondexploitatie op te vangen.

Reserve Natuurontwikkeling rbs 21-4-22 A27
Inkomsten uit verkoop gronden aan RWS, a € 317.610 in het kader van Verbreding A27 besteden aan natuurcompensatie en deze te storten in een nieuwe reserve Natuurontwikkeling (rbs 21-4-22).

Reserve Externe groencompensatie (Grex)
Reserve bedoeld voor het creëren van groen in de gemeente ter compensatie van het groen uit het plan "Achter de Hoeve".

Reserve duurzaamheid
Reserve ten behoeve van het behoud van de geoormerkte gelden voor duurzaamheid om deze later te kunnen inzetten.

Reserve herstel vestingwallen
Stapsgewijs wordt gespaard voor de herstelwerkzaamheden. Dit herstel levert een positieve bijdrage aan de uitstraling van de historische kern van Geertruidenberg.

Intrekken reserves waarvan geen gebruik wordt gemaakt:
In het verleden zijn een aantal reserves gevormd, waarvan bij de beoordeling van de jaarrekeningcijfers 2023 geconcludeerd werd dat deze reserves op € 0,00 staan en er al jaren geen mutaties hebben plaatsgevonden. Deze reserves blijven wel in de administratie en dat is ongewenst. Dit is aanleiding om bij de vaststelling van de jaarrekening 2023 deze reserves op te schonen en voor te stellen om deze reserves in te trekken.

nr	Omschrijving	stand 1-1	stand 31-12	Korte toelichting
241	Reserve parkeerplaatsen	0	0	Sinds 2013 geen saldo
254	Weerstandsreserve uitvoeringskosten pilot BBSC	0	0	Sinds 2021 geen saldo
255	Reserve jongerenwerk	0	0	Sinds 2019 geen mutatie
258	Bestemmingsreserve uitvoeringskosten pilot BBSC	0	0	Sinds 2017 geen saldo
301	Reserve containermanagement investeringen	0	0	Is niet in gebruik genomen
321	Reserve afschrijving zwembadfilters	0	0	Is niet in gebruik genomen

Resultaat
Het boekjaar 2023 sluit met een positief resultaat van € 2.910.000. In overeenstemming met artikel 42, lid 2 van het Besluit Begroting en Verantwoording wordt dit saldo afzonderlijk in de balans opgenomen.

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)

	31-12-2023	31-12-2022
Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen	2.242	2.271
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.765	2.898
Van derden verkregen middelen- specifieke besteding	5.995	5.666
Totaal	**12.002**	**10.835**

	31-12-2022	Vrijgevallen bedragen	Toevoegingen	Aanwendingen	31-12-2023
Voorziening spaarverlof	0	0	110	0	110
Voorziening personele verplichtingen	141	0	420	376	185
Voorziening pensioenverplichtingen wethouders	1.994	223	129	90	1.810
Voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders	136	0	2	0	138
Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen	**2.271**	**223**	**661**	**466**	**2.243**
Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen	729	0	890	126	1.493
Voorziening achterstallig onderhoud wegen	175	100	0	75	0
Voorziening infrastructurele werken	436	0	100	0	536
Voorziening onderhoud gemeente eigendommen	1.335	0	372	314	1.393
Voorziening baggeren	223	0	120	0	343
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	**2.898**	**100**	**1.482**	**515**	**3.765**
Voorziening spaarrekening Oome	1	0	0	0	1
Voorziening steunfonds v medische en zorgvoorz.	12	0	0	0	12
Voorziening riolering	4.992	0	158	0	5.150
Voorziening afvalstoffenheffing	661	0	171	0	832
Van derden verkregen middelen specifieke besteding	**5.666**	**0**	**5**	**0**	**5.671**
Totaal voorzieningen	**10.835**	**323**	**2.148**	**981**	**11.679**

Voorziening spaarverlof
Voorziening ter dekking van de kosten van vervanging bij het opnemen van langdurig als gevolg van de mogelijkheid tot verlofsparen door medewerkers.

Voorziening personele verplichtingen
Deze voorziening dient ter dekking van de wachtgeld voormalige werknemers.

Voorziening pensioenverplichtingen wethouders
Voorziening voor pensioenverplichtingen van pensioengerechtigde wethouders.

Voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders
Voorziening ter dekking van de kosten van wachtgeld van bestuurders.

Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen
Deze voorziening dient ter dekking van de lasten van het geprogrammeerd onderhoud van wegen.

Voorziening achterstallig onderhoud wegen
Deze voorziening dient ter dekking van de lasten van het achterstallig onderhoud van wegen.

Voorziening infrastructurele werken
Deze voorziening dient ter dekking van de lasten van het groot onderhoud aan kunstwerken en ligplaatsen.

Voorziening onderhoud gemeente eigendommen
Voorziening ter dekking van de kosten van groot onderhoud van gemeentelijk onroerend goed.

Voorziening baggeren
Deze voorziening dient ter dekking van de lasten van het baggeren van de waterlopen en vijverpartijen, jachthavens en de rivier De Donge.

Voorziening spaarrekening Oome
Inzetten rente ten behoeve van plaatselijke jeugdverenigingen die in behoeftige omstandigheden verkeren.

Voorziening steunfonds v medische en zorgvoorz.
Aanwenden ten behoeve van inwoners van de gemeente Geertruidenberg die op geen enkele wijze vergoeding kunnen krijgen voor bepaalde medische voorzieningen dan wel zorgvoorzieningen.

Voorziening riolering
Voorziening om een gelijkmatige belasting van de exploitatie te verkrijgen en daarmee een gelijkmatige ontwikkeling van de rioolheffing. Het doel is het opvangen van investerings- en kapitaallasten van de riolering.

Voorziening afvalstoffenheffing
Egalisatie van exploitatieoverschotten en exploitatietekorten.

Intrekken voorzieningen waarvan geen gebruik wordt gemaakt:
In het verleden zijn een aantal voorzieningen gevormd, waarvan bij de beoordeling van de jaarrekeningcijfers 2023 geconcludeerd werd dat deze reserves op € 0,00 staan en er al jaren geen mutaties hebben plaatsgevonden. Deze voorzieningen blijven wel in de administratie en dat is ongewenst. Dit is aanleiding om bij de vaststelling van de jaarrekening 2023 deze voorzieningen op te schonen en voor te stellen om deze in te trekken.

Nr.	Omschrijving voorziening	Stand 1-1-23	Stand 31-12-23	Toelichting
529	Voorziening onderhoud onderwijs gebouwen	0	0	Al jaren niet meer in gebruik, opgegaan in voorziening gebouwen algemeen
550	Saldo voorraad gereed product.	0	0	Laatste mutatie in 2019 verder saldo nul.
554	Voorziening dubieuze debiteuren saneringskredieten	0	0	Laatste mutatie in 2020.

Langlopende schulden (bedragen x € 1.000)

	Saldo 1 januari 2023	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31 december 2023
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0	0	0
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	31.356	0	2.232	29.124
Waarborgsommen	71	0	1	70

Totaal	**31.427**	**0**	**2.233**	**29.194**

De rentelasten over 2023 bedragen € 334.000.

Vlottende Passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Schulden < 1 jaar	3.701	5.437
Overlopende passiva	9.509	7.365
Totaal	**13.210**	**12.802**

Netto vlottende schulden

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Crediteuren	2.841	5.435
Overige schulden	1	2
Totaal	**2.842**	**5.437**

Overlopende passiva

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen	2.082	1.833
Overige vooruit ontvangen bedragen	246	373
Verplichtingen/ nog te betalen bedragen	7.181	5.159
Totaal	**19.509**	**7.365**

Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen

	Boekwaarde 31-12-2022	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen/terugbetalingen	Boekwaarde 31-12-2023
het Rijk:	0	0	0	0
Rijksgelden OAB	176	156	0	332
Rijksgelden LMC/RMC	78	0	9	69
Rijksgelden Regeling gedupeerden Toeslagen	4	0	4	0
Bijdrage Provincie A27 Omgev. visie Hooipolder	174	0	166	8
Voorschot regeling reductie energieverbruik	0	18	0	18
Vooruitontv Suvis regeling	339	0	339	0
Voorschot regeling warmtevoorziening	21	0	0	21
Vooruitontv. SPUK huisvesting aandachtsgroepen	280	0	0	280
Vooruitontv. SPUK regeling Energie-armoede	297	65	0	362
Vooruitontv. SPUK reg. Coronatoegangsbewijs (CTB)	77	0	77	0

Vooruitontv. SPUK NPO	257	0	85	172
Vooruitontv. SPUK Inburgering	111	95	0	206
Vooruitontv. SPUK Onderwijsroute	19	0	17	2
Vooruitontvangen SPUK Breed 5.1	0	27	0	27
Vooruitontvangen SPUK Breed 6.1	0	22	0	22
Vooruitontvangen SPUK Breed 7.1	0	28	0	28
Vooruitontvangen bedragen SPUK Startbouwimpuls	0	150	0	150
Vooruitontvangen SPUK Lokale Aanpak Isolatie	0	385	0	385
Totaal	**1.833**	**946**	**697**	**2.082**

Niet uit de balans blijkende vorderingen en verplichtingen

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting
Als verliescompensatie is voor de aangifte € 5.671 opgenomen.

Verplichtingen:
a. leasecontracten:
In mei 2023 is het nieuwe contract van de kopieerapparaten ingegaan voor een looptijd van 60 maanden voor een totale waarde van € 9.872 per jaar.
Voor de koffieautomaten loopt nog ene contract voor een bedrag van € 6.399 per jaar t/m september 2027.
Voor de plotter loopt nog een contract voor een bedrag van € 5.259 per jaar t/m maart 2027.

b. personeelsaangelegenheden:
Het totale bedrag van nog niet opgenomen verlofuren bedraagt per 31-12-2023 € 623.000.

c. Europese aanbestedingen:

Wederpartij	Inhoud	Startdatum contract	Einddatum contract	Termijn	Bedrag per termijn	Totaal opdrachtwaarde
Attero Zuid BV	Verwerking huishoudelijk afval, Samenwerkingsovereenkomst Baroniegemeenten.	1-1-2017	31-01-2025	Maandelijks	30.000	390.000
Driessen BV	Inhuur extern personeel.	1-1-2023	31-12-2026	Maandelijks	16.667	600.000
Gemeente Breda	Dienstverlengingsovereenkomst o.a. inkoop jeugdzorg.	1-1-2015	31-12-2024	Maandelijks	450.000	5.400.000
Renewi	Overeenkomst / bestek beheer en exploitatie milieustraat.	1-7-2021	31-12-2025	Maandelijks	50.000	1.200.000
Insurance Managers BV	Polis brandverzekering eigendommen en scholen.	1-1-2023	31-12-2025	Jaarlijks	112.000	224.000
LVTAB Mobiliteit BV	Overeenkomst Leerlingenvervoer Perceel 2.	1-8-2022	31-7-2027	Jaarlijks	136.000	487.333
Kanters BV	Preventief en correctief onderhoud gemalen.	1-3-2024	28-2-2026	Jaarlijks	78.000	169.000
Pendila boomverzorging/Koek BV	Onderhoud bomen.	1-1-2022	31-12-2025	Jaarlijks	75.000	150.000
van Wijlen	Maaionderhoud.	1-1-2021	31-12-2025	Jaarlijks	78.300	156.600
van de Ouden	Verwerken maaisel.	1-1-2021	31-12-2025	Jaarlijks	22.600	45.200
Taxicentral Witteveen BV	Overeenkomst Leerlingenvervoer Perceel 1.	1-8-2022	31-7-2027	Jaarlijks	44.000	157.666
BDO Audit & Assurance B.V.	Accountantscontrole.	1-9-2020	30-6-2024	Jaarlijks	76.000	64.600

ADP Nederland B.V.	Ondertekende overeenkomst personeelsinformatie systeem.	1-1-2016	31-12-2025	Maandelijks	1.542	37.000
Kliko Service	Levering en plaatsing ondergrondse containers.	1-7-2021	30-6-2026	Totaal	750.000	375.000
Kliko Service	Onderhoud en reiniging ondergrondse containers.	1-7-2021	30-6-2030	Jaarlijks	80.000	520.000
Remondis BV	Inzameling restafval, gft afval en PMD.	1-7-2021	30-6-2026	Jaarlijks	570.000	1.425.000
SUEZ riool Services BV	Reiniging en inspectie riolen.	1-8-2020	31-7-2024	Jaarlijks	20.000	11.667
Aannemingsbedrijf en Handelsmaatschappij Van den Elshout en de Bont Waalwijk B.V	Rioolploeg.	1-1-2022	31-12-2024	Jaarlijks	17.607	17.607
Kone Deursystemen B.V.	Onderhoud automatische deurinstallatie Vrijheidstraat 2.	1-11-2015	31-12-2099	Jaarlijks	330	24.750
Handicare Stairlifts	Raamovereenkomst traplifften.	1-7-2020	30-6-2026	Kwartaal	8.800	88.000
TOG Nederland Zuid BV	uitvoeringstaken WOZ en BAG.	1-1-2021	31-12-2024	Jaarlijks	85.000	85.000
C-infra	Straatploeg.	1-1-2023	31-12-2024	Jaarlijks	87.500	87.500
Vodafone Libertel BV	Overeenkomst Gemeentelijke Telecommunicatie Mobiele communicatie.	31-10-2016	31-12-2024	Jaarlijks	48.500	48.500
Lyreco Nederland BV	Kantoorartikelen.	1-12-2020	1-12-2024	Maandelijks	325	3.575
Gemeente Oosterhout	Inzameling en verwerking van luier- en incontinentieafval GEE-RRS-2023*.	1-1-2024	31-12-2026	Jaarlijks	60.000	180.000
Aanneminsgbedrijf gebr van der Steen	Onderhoud openbare verlichting.	1-7-2023	30-6-2025	Jaarlijks	175.000	262.500
DV Services BV	Beveiligingsdiensten noodopvang GEE-RRS-2023.	1-5-2023	31-3-2024	Maandelijks	40.000	120.000
Gemeente Breda	Inzamelen en verwerking oud papier.	1-1-2023	31-12-2027	Maandelijks	15.600	748.800
Stichting Kredietbank Nederland	Schuldhulpverlening.	1-7-2023	31-12-2027	Maandelijks	9.000	432.000
Dura Vermeer Bouw Zuid BV	Gronduitgifte Oude Haven Raamsdonksveer.	7-12-2022	31-12-2024	Eenmalig	1.700.000	1.700.000
Greenchoice	Levering gas en electra.	1-1-2024	31-12-2025	Maandelijks	53.000	1.272.000
Medipoint	Overeenkomst WMO Hulpmiddelen.	1-7-2023	30-6-2027	Maandelijks	20.000	840.000
Welzorg Nederland BV	Overeenkomst WMO Hulpmiddelen.	1-7-2023	30-6-2027	Maandelijks	20.000	840.000
Jansen rioolreiniging	Kolkenreiniging.	1-3-2023	1-3-2025	Jaarlijks	32.000	37.333
Recycling Centrale Korevaar (R.C.K.) B.V.	Glasinzameling en verwerking.	1-3-2023	28-2-2025	Maandelijks	2.200	30.800
Reach strategische communicatie en vormgeving	Raamovereenkomst design, conceptontwikkeling en contentcreatie.	1-1-2024	31-12-2027	Jaarlijks	70.000	280.000
	Totaal opdrachtwaarde aanbestedingen					**18.511.432**
Stichting Surplus Welzijn	Subsidietender basisvoorzieningen welzijn.	1-1-2023	31-12-2027	Jaarlijks	760.000	3.040.000
	Totaal opdrachtwaarde subsidietender (geen overheidsopdracht)				**760.000**	**3.040.000**

Borg- en garantiestellingen (bedragen x €1.000)

Aard Garantie	% garantie	Oorspronkelijk bedrag	Restant begin 2023	Borgstelling gemeente begi n 2023	In 2023 waarborgen / gewaarborgd	Gewone en buitengewone aflossingen	Restant eind 2023	Borgstelling gemeente eind 2023
Woningbouw-corporaties	WSW 50%	376.865	174.523	87.262	6.458	10.297	170.684	85.342
Kredietbank	100%	0	103	103	78	57	124	124
OMC Raamsdonk	100%	1.350	1.350	1.350	0	25	1.325	1.325
Sportverenigingen	100%	910	877	438	0	44	833	417
Particulieren	50%	2.230	478	239	0	64	414	207

Totaal gewaarborgde geldleningen		**381.355**	**177.331**	**89.392**	**6.536**	**10.487**	**173.380**	**87.415**

Overzicht baten en lasten 2023

Overzicht baten en lasten 2023 (bedragen x € 1.000)

L=Lasten / B= Baten / S =Saldo

Omschrijving programma	Primitieve begroting 2023			Begroting na wijziging 2023			Jaarrekening 2023			Begroting -/- Jaarrekening 2023		
Mutaties Exploitatie	**L**	**B**	**S**	**L**	**B**	**S**	**L**	**B**	**S**	**L**	**B**	**S**
Leefbaarheid	5.631	323	5.308	6.778	954	5.824	6.395	1.026	5.369	383	72	455
Duurzaamheid	5.630	5.673	-43	6.800	6.660	140	6.207	6.099	108	594	-562	32
Mens en Zorg	31.876	6.231	25.645	38.503	12.576	25.927	37.194	12.945	24.249	1.309	369	1.677
Wonen	3.946	3.136	810	3.215	2.458	758	2.621	2.953	-331	594	495	1.089
Economie en Toerisme	1.782	144	1.637	2.101	182	1.918	1.980	175	1.806	120	-7	113
Bestuur en Dienstverlening	3.906	187	3.719	4.083	429	3.654	4.121	536	3.586	-38	107	69
Financiën en Organisatie	9.450	47.617	-38.167	11.273	50.386	-39.113	11.341	50.836	-39.494	-68	450	382
Subtotaal	**62.221**	**63.311**	**-1.091**	**72.753**	**73.645**	**-892**	**69.859**	**74.570**	**-4.707**	**2.894**	**924**	**3.817**
Mutaties Reserves												
Leefbaarheid	5	105	-100	5	114	-109	5	113	-108	0	-2	-2
Duurzaamheid	0	55	-55	190	105	85	190	88	102	0	-17	-17
Mens en Zorg	315	116	199	315	155	160	315	160	155	0	5	5
Wonen	0	0	0	350	181	169	353	181	172	-3	0	-3
Economie en Toerisme	0	35	-35	0	35	-35	10	34	-24	-10	-1	-11
Bestuur en Dienstverlening	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Financiën en Organisatie	1.357	276	1.081	2.779	2.156	623	4.263	2.761	1.502	-1.484	605	-879
Subtotaal	**1.677**	**587**	**1.090**	**3.639**	**2.746**	**893**	**5.136**	**3.337**	**1.799**	**-1.497**	**590**	**-907**
Saldo Baten en lasten	**63.898**	**63.898**	**-1**	**76.392**	**76.391**	**1**	**74.995**	**77.907**	**-2.908**	**1.397**	**1.514**	**2.910**

Toelichting op het overzicht baten en lasten

P1 Opgave Leefbaarheid

Overzicht lasten per taakveld van Programma 1

In de onderstaande tabel zijn de lasten per taakveld opgenomen.

Programma 1 Leefbaarheid (bedragen x € 1.000)

TV	Omschrijving	Begroting 2023 Na wijziging	Jaarrekening 2023	Verschil
0.10	Mutaties reserves	5	5	0
1.2	Openbare orde en veiligheid	170	153	17
2.1	Verkeer en vervoer	3.957	3.768	189
2.2	Parkeren	6	1	5
2.4	Economische havens en waterwegen	275	267	8
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	38	31	7
5.5	Cultureel erfgoed	62	69	-7
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.271	2.107	164
	Programma 1 Leefbaarheid	**6.784**	**6.401**	**383**

Toelichting op het overzicht lasten per taakveld van Programma 1

In de onderstaande tabellen is per taakveld een toelichting opgenomen van de afwijkingen van de begrote lasten > € 25.000 of van politiek bestuurlijke importantie.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**0.10 Mutaties reserves**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 17.000	V	**1.2 Openbare orde en veiligheid**
€ 17.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 17.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 189.000	V	**2.1 Verkeer en vervoer**
€ 68.000	V	Wegen, straten en pleinen: Voor de uitvoering van de werkzaamheden met betrekking tot de aanleg van een glasvezelnetwerk was een bedrag geraamd voor de inhuur van een externe partij. Deze inhuur bleek niet noodzakelijk te zijn omdat het toezicht is uitgevoerd door eigen personeel. het budget valt derhalve vrij.
€ 27.000	V	Tractie Wegen Straten Pleinen: De vrachtwagen die voor de buitendienst is aangekocht heeft een lange levertijd. Omdat de levering langer duurt dan verwacht, hebben we in 2023 nog geen afschrijvingen. De lagere afschrijvingen zijn een voordeel voor de exploitatiecijfers.
€ 79.000	N	Openbare verlichting: De voorschotten voor elektriciteit zijn aanzienlijk hoger dan aanvankelijk geraamd. Dit hogere voorschot bleek van toepassing op alle gemeenten waarmee wij in de regio samenwerken. Omdat de voorschotten aanzienlijk hoger bleken te zijn hebben de samenwerkende gemeenten een procedure gestart tegen de afrekening over zowel 2022 als 2023. Afwikkeling van het geschil wordt in 2024 verwacht.
€ 35.000	V	Verkeerszaken: Het betreffende budget is bedoeld om zelf (onafhankelijk) onderzoeken uit te kunnen als dat nodig is in het kader van de verbreding A27, voor een soepel en vlot verloop van het project. Het aantal zelf gestarte onderzoeken was beperkt evenals de gevraagde bijdrage in onderzoeken vanuit Rijkswaterstaat.
€ 138.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 138.000 (45 afwijkingen).

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 5.000	V	**2.2 Parkeren**
€ 5.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 5.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 8.000	V	**2.4 Economische havens en waterwegen**
€ 8.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 8.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 7.000	V	**5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie**
€ 7.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 7.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 7.000	N	**5.5 Cultureel erfgoed**
€ 7.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 7.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 164.000	V	**5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie**
€ 31.000	V	Plantsoenen en parken: In de loop van het jaar is een tweetal aanpassingen in de ramingen van onderhoud gazons doorgevoerd. helaas is de uitvoering van het onderhoud later gestart dan gepland, gevolg is wel dat een deel van het gevraagde budget niet gebruikt is. In zomer 2023 zijn we gestart met het proces Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR). Dit proces heeft een

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
		doorlooptijd tot december 2024. Daarom is € 16.000 opgevoerd als overheveling naar 2024. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 44.000	V	Plantsoenen en parken: Door gebrek aan capaciteit in de uitvoering zijn er In 2023 minder bomen gesnoeid dan in de onderhoudsplanning was opgenomen. Hierdoor is een achterstand ontstaan in de zorgplicht bomen welke in 2024 dient te worden ingehaald. Daarom is € 44.000 opgevoerd als overheveling naar 2024. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 89.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 89.000 (23 afwijkingen).

Overzicht baten per taakveld van Programma 1

In de onderstaande tabel zijn de baten per taakveld opgenomen.

Programma 1 Leefbaarheid (bedragen x € 1.000)

TV	Omschrijving	Begroting 2023 Na wijziging	Jaarrekening 2023	Verschil
0.10	Mutaties reserves	114	113	1
1.2	Openbare orde en veiligheid	0	3	-3
2.1	Verkeer en vervoer	910	981	-71
2.2	Parkeren	5	0	5
2.4	Economische havens en waterwegen	18	19	-1
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0
5.5	Cultureel erfgoed	7	7	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	14	15	-1
	Programma 1 Leefbaarheid	**1.068**	**1.138**	**-70**

Toelichting op het overzicht baten per taakveld van Programma 1

In de onderstaande tabellen is per taakveld een toelichting opgenomen van de afwijkingen van de begrote baten > €25.000 of van politiek bestuurlijke importantie.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 1.000	N	**0.10 Mutaties reserves**
€ 1.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 1.000

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 3.000	V	**1.2 Openbare orde en veiligheid**
€ 3.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 3.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 71.000	V	**2.1 Verkeer en vervoer**
€ 59.000	V	Wegen, straten en pleinen: Bij de afwikkeling van de aanleg van het glasfibernetwerk kan een hoger bedrag gedeclareerd worden dan verwacht. Dit leidt tot een voordeel van € 59.000.
€ 28.000	V	Wegen, straten en pleinen: Ten behoeve van de afwikkeling van schades is in de begroting zowel aan de lastenkant als de batenkant een raming opgenomen. De inkomsten als gevolg van schadeverhaal liggen € 28.000 hoger dan begroot (overigens staat hier een lastenpost tegenover van € 22.000) Per saldo valt het voordeel derhalve mee. De meldingen en het verhaal van schades loopt via NODR.
€ 32.000	N	Duurzaam Veilig: Voor de verschillende mensgerichte maatregelen wordt een subsidie ontvangen van de Provincie. Deze bijdrage is vertraagd en wordt naar verwachting in of over 2024 ontvangen.
€ 16.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 16.000

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 5.000	N	**2.2 Parkeren**
€ 5.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 5.000

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 1.000	V	**2.4 Economische havens en waterwegen**
€ 1.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 1.000

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**5.5 Cultureel erfgoed**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 1.000	V	**5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie**
€ 1.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 1.000.

Verkort overzicht afwijkingen lasten en baten van Programma 1

In het onderstaande overzicht zijn de afwijkingen van de lasten en baten van Programma 1 verkort weergegeven en onderverdeeld in incidenteel en structureel.

Programma 1		Lasten				Baten			
TV	**Taakvelden**	**Incidenteel**		**Structureel**		**Incidenteel**		**Structureel**	
0.10	**Mutaties en reserves**								
	Algemeen	0	-			1.000	N		
1.2	**Openbare orde en veiligheid**								
	Algemeen	17.000	V			3.000	V		
2.1	**Verkeer en vervoer**								
	Wegen, straten en pleinen	68.000	V			87.000	V		
	Tractie wegen, straten en pleinen	27.000	V						
	Openbare verlichting	79.000	N						
	Verkeerszaken	35.000	V						
	Duurzaam veilig					32.000	N		
	Algemeen	138.000	V			16.000	V		
2.2	**Parkeren**								
	Algemeen	5.000	V			5.000	N		
2.4	**Economische havens en waterwegen**								
	Algemeen	8.000	V			1.000	V		
5.3	**Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie**								

	Algemeen	7.000	V			0	-		
5.5	**Cultuur erfgoed**								
	Algemeen	7.000	N			0	-		
5.7	**Openbaar groen en (openlucht) recreatie**								
	Plantsoenen en parken	75.000	V						
	Algemeen	89.000	V			1.000	V		

Overzicht investeringen van Programma 1

In het onderstaande overzicht is de voortgang van de lopende investeringen 2023 opgenomen voorzien van een beslispunt.
Bedragen afgerond naar een veelvoud van € 1.000.

Begroot	Werkelijk	Krediet omschrijving	Toelichting - Besluit
€ 725.000	€ 64.000	22 Inrichting openbare ruimte Parkzicht.	De voorbereidingen van de inrichting van de openbare ruimte van Project Parkzicht lopen door in 2024. Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 137.000	€ 144.000	18 Verkoopproces Hermenzeil.	Na het besluit om geen asielopvang op Hermenzeil te realiseren, worden in het voorjaar 2024 scenario's uitgewerkt over een vervolgaanpak. Voor nu kan dit project worden afgesloten. Besluit: Krediet met € 7.000 verhogen, en project afsluiten.
€ 1.600.000	€ 38.000	21-23 Fietspad Groenendijk.	Project zit in de aanbesteding fase. Na gunning van het werk volgt de uitvoering. De uitvoering start in maart 2024. Planning is om de werkzaamheden af te ronden in Q-2 2024. Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 735.000	€ 643.000	22 Herstel wandelpaden vestinggrachten.	Project is volgens planning uitgevoerd en opgeleverd. Kwaliteit van het werk is goed. Het project zit in onderhoudstermijn van 6 maanden. Als het onderhoudstermijn voorbij is, komt nog een eindafrekening. Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 0	€ 14.000	24 Herinrichting Mr. Simon Buijsstraat - Wegen.	Project zit in de aanbesteding fase. Na gunning van het werk volgt de uitvoering. De uitvoering start in maart 2024. Planning is om de werkzaamheden af te ronden in Q-4 2024. In het Investeringsplan 2024 is er een krediet van € 420.000 gevoteerd. Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 50.000	€ 47.000	22 Boa dienstauto.	Auto is in 2023 aangeschaft, echter de inrichting van de auto dient nog plaats te vinden i.v.m. langere levertijden van kastinrichting en accessoires. Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 43.000	€ 40.000	23 Strooier.	Aanbesteding, gunning en levering in 2023 afgerond. Overig budget kan vervallen. Besluit: Krediet met € 3.000 verlagen en project afsluiten.
€ 532.000	€ 13.000	23 Vrachtwagen vh 67-bdj-3.	Aanbesteding gestart in 2023 waarbij de gunning heeft plaatsgevonden. Door lange levertijden zal hij pas afgeleverd worden in Q2 van 2024. Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 18.000	€ 0	23 Oplaadpaal Vrachtauto.	Aanbesteding gestart in 2023 waarbij de gunning heeft plaats gevonden. Levering zal gelijktijdig met de vrachtwagen in Q2 plaats vinden Actie: Krediet overzetten naar 2024.

€ 250.000	€ 225.000	23 OV: armaturen 2023.	In 2023 is er gestart met vervanging armaturen (LED), afronding en oplevering Q1 2024. Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 200.000	€ 181.000	23 OV: lichtmasten 2023.	Eindoplevering is geweest, geen meerwerk. In 2023 is er gestart met vervanging lichtmasten, afronding en oplevering Q1 2024. Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 76.000	€ 15.000	20 Timmersteekade walstroominstallatie.	Project Timmersteekade is afgerond. Krediet met € 61.000 verlagen en project afsluiten.
€ 120.000	€ 120.000	Timmersteekade steigers.	In 2019 is subsidie verstrekt voor projecten in de Zuiderwaterlinie , de stelling Geertruidenberg-Breda. De aanleg van de steigers voor de historisch schepen aan de Timmersteekade is één van die projecten die hier deel van uit maakt. In oktober 2023 is schriftelijk bevestigd dat wij het project succesvol hebben uitgevoerd en dat we daarmee aan de voorwaarden van de subsidie hebben voldaan.
€ 30.000	€ 13.000	20 Onderkomen zeeverkenners Mafeking.	Aan de raad wordt een nieuw krediet gevraagd voor een onderkomen op een andere locatie. De reeds gemaakte kosten komen ten laste van het saldo van de jaarrekening en worden niet geactiveerd, omdat er geheel nieuwe ontwikkeling gaat plaatsvinden. Besluit: Krediet met € 30.000 verlagen, het project afsluiten en het bedrag van € 13.000 ten laste van de exploitatie te brengen.
€ 115.000	€ 31.000	23 Skatebaan.	Project heeft vertraging opgelopen i.v.m. benodigde capaciteit van een projectleider. Nu is een projectopdracht geformuleerd en toegekend, waardoor dit bedrag in 2024 wel besteed gaat worden. Actie: Krediet overzetten naar 2024.

P2 Opgave Duurzaamheid

Overzicht lasten per taakveld van Programma 2

In de onderstaande tabel zijn de lasten per taakveld opgenomen.

Programma 2 Duurzaamheid (bedragen x € 1.000)

TV	Omschrijving	Begroting 2023 Na wijziging	Jaarrekening 2023	Verschil
0.10	Mutaties reserves	190	190	0
7.2	Riolering	1.924	1.922	2
7.3	Afval	2.598	2.586	12
7.4	Milieubeheer	2.279	1.699	580
	Programma 2 Duurzaamheid	**6.991**	**6.397**	**594**

Toelichting op het overzicht lasten per taakveld van Programma 2

In de onderstaande tabellen is per taakveld een toelichting opgenomen van de afwijkingen van de begrote lasten > € 25.000 of van politiek bestuurlijke importantie.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**0.10 Mutaties reserves**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 2.000	V	**7.2 Riolering**
€ 30.000	N	Riolering algemeen: Bij riolering is sprake van zogenaamde gesloten financiering. Dat wil zeggen dat in de begroting en de jaarrekening een specifieke berekening wordt gemaakt van het overschot of tekort op de exploitatie van riolering. In de jaarrekening blijkt dat het voordeel op de exploitatie uitkomt op € 158.000 terwijl € 128.000 was begroot. De storting in de voorziening is derhalve € 30.000 hoger.
€ 32.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 32.000 (17 afwijkingen).

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 12.000	V	**7.3 Afval**
€ 44.000	V	Afvalverwijdering huisvuil: De inzamel en stortkosten van het huishoudelijk afval vallen in 2023 € 44.000 lager uit dan begroot vanwege dat er minder afval is aangeboden. De inzameling aan huis viel € 96.000 lager uit. Daartegenover staan enkele extra lasten bij de inzameling van papier en de verwerking van restafval. Tot slot een paar kleinere aanpassingen van in totaal € 30.000 nadelig.
€ 45.000	V	Afvalverwijdering huisvuil: Voor de invoering van de tariefprikkel is een budget opgenomen voor de inhuur van een externe adviseur. Vanwege uitstel over de invoering is een deel van het budget ongebruikt gebleven.
€ 48.000	V	Afvalverwijdering milieustraat: De inzamel en stortkosten van het afval wat op de milieustraat is ingenomen valt een voordeel te berekenen van € 48.000. Hiervoor zijn een aantal kleinere voordelen verantwoordelijk zoals aanbestedingsvoordeel op verwerking Grof Restafval, Transport/Verwerking afval milieustraat .
€ 171.000	N	Afvalverwijdering container management: Het resultaat van lasten en baten op het taakveld afvalverwijdering wordt gestort of onttrokken uit de daarvoor bestemde voorziening. De eerder genoemde voordelen leiden, tezamen met de afwijkingen bij de baten, in 2023 tot een storting in de voorziening en boekhoudkundig is dit een nadeel voor de exploitatie. (voordeel voor de voorziening)
€ 46.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 46.000 (7 afwijkingen).

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 580.000	V	**7.4 Milieubeheer**
€ 50.000	N	Regeling capaciteit klimaat en energie (CDOKE): Op 4 april 2023 beschikking ontvangen voor Rijkssubsidie CDOKE-23-03451070. T.b.v. Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden. In 2023 is in totaal € 415.764 ontvangen. Bedrag is volledig uitgegeven aan personeel.
€ 30.000	V	Regeling capaciteit klimaat en energie (CDOKE): De regeling heeft een looptijd tot 31 december 2025, nog niet alle werkzaamheden zijn uitgevoerd. Op 4 april 2023 beschikking ontvangen voor Rijkssubsidie CDOKE-23-03451070. T.b.v. Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden. In 2023 is in totaal € 415.764 ontvangen. Bedrag is volledig uitgegeven aan personeel.
€ 152.000	V	SPUK Lokale Aanpak Isolatie: Op 15 mei 2023 en 9 november 2023 beschikkingen ontvangen voor Rijkssubsidie Nationaal Isolatieprogramma LAI23-03440078. T.b.v. verduurzaming slecht geïsoleerde woningen. In totaal een bedrag van € 648.040 ontvangen. Van start per 1 november 2023 en regeling heeft een looptijd tot 31 december 2026, bijna alle werkzaamheden moeten nog worden uitgevoerd.
€ 362.000	V	SPUK Energie armoederegeling: De regeling heeft een looptijd tot 31 december 2025, nog niet alle werkzaamheden zijn uitgevoerd. Op 29 juni 2023 beschikking ontvangen voor de Rijkssubsidie. In 2022 ontvingen we twee beschikkingen van € 159.884 en € 232.348 en samen met deze € 148.041 hebben we in deze SPUK in totaal € 540.273 ontvangen. In 2022 is € 93.612 uitgegeven en in 2023 is circa € 83.240 uitgegeven aan witgoedacties. Van de € 540.273 is nog € 361.764 over voor de komende jaren. De regeling heeft een looptijd tot 31 december 2025, nog niet alle werkzaamheden zijn uitgevoerd.
€ 86.000	V	Diverse afwijkingen leveren en voordeel op van € 86.000 (15 afwijkingen).

Overzicht baten per taakveld van Programma 2

In onderstaande tabel zijn de baten per taakveld opgenomen.

Programma 2 Duurzaamheid (bedragen x € 1.000)

TV	Omschrijving	Begroting 2023 Na wijziging	Jaarrekening 2023	Verschil
0.10	Mutaties reserves	105	88	17
7.2	Riolering	2.463	2.451	12
7.3	Afval	3.179	3.124	55
7.4	Milieubeheer	1.018	523	495
	Programma 2 Duurzaamheid	**6.765**	**6.186**	**579**

Toelichting op het overzicht baten per taakveld van Programma 2

In de onderstaande tabellen is per taakveld een toelichting opgenomen van de afwijkingen van de begrote baten> € 25.000 of van politiek bestuurlijke importantie.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 17.000	N	**0.10 Mutaties reserves**
€ 17.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 17.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 12.000	N	**7.2 Riolering**
€ 12.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 12.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 55.000	N	**7.3 Afval**
€ 30.000	N	Afvalverwijdering milieustraat: Zoals bij de lasten is aangegeven bleven de lasten op de milieustraat achter op de ramingen. Deels omdat er minder stortkosten waren. Minder stortkosten was het gevolg van minder aangeboden afval en vandaar dat de inkomsten die worden gegenereerd op de milieustraat lager zijn dan verwacht.
€ 46.000	N	Afvalverwijdering container management: Binnen afvalverwijdering containermanagement is een onderdeel "Voorziening afvalstoffenheffing " opgenomen. Binnen deze post wordt de financiële afwikkeling van de gesloten financiering van huisvuilverwijdering ondergebracht. De verwachte onttrekking uit de voorziening bleek op basis van de exploitatiecijfers niet nodig. Voor het saldo van de begroting is dit een budgettair nadeel (wat overigens wordt gecompenseerd door de storting die onder de lasten is opgenomen).
€ 21.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 21.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 495.000	N	**7.4 Milieubeheer**
€ 149.000	N	SPUK Lokale Aanpak Isolatie: Vanuit het Rijk krijgen we gelden om isolatie in de gemeente te stimuleren. In november 2023 hebben we de subsidieregeling open gezet voor inwoners en dit loopt tot en met 2026. Dit betekent dat we in 2023 nog relatief weinig van de gelden hebben uitgegeven, maar hier gaan we de komende jaren continu met toenemende zwaarte inzet op plegen.
€ 362.000	N	SPUK Energiearmoederegeling: Vanuit het Rijk krijgen we gelden om de minima die te maken hebben met energiearmoede te ondersteunen. Zij hebben recht op een aanvullend subsidiebedrag ten aanzien van de SPUK isolatie, wat in 2023 dus nog beperkt invulling heeft gekregen. Wel hebben we met een witgoedactie 145 huishoudens weten te bereiken. Daarnaast is invulling gegeven aan kleine maatregelen. Maar het zwaartepunt van het uitgeven van de SPUK-gelden zal in de komende jaren liggen.
€ 16.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 16.000.

Verkort overzicht afwijkingen lasten en baten van Programma 2

In het onderstaande overzicht zijn de afwijkingen van de lasten en baten van Programma 2 verkort weergegeven en onderverdeeld in incidenteel en structureel.

Programma 2		Lasten				Baten			
TV	Taakvelden	Incidenteel		Structureel		Incidenteel		Structureel	
0.10	**Mutaties en reserves**								
	Algemeen	0	-			17.000	N		
7.2	**Riolering**								
	Riolering algemeen	30.000	N						
	Algemeen	32.000	V			12.000	N		
7.3	**Afval**								
	Afvalverwijdering huisvuil	89.000	V						
	Afvalverwijdering milieustraat	48.000	V			30.000	N		
	Afvalverwijdering container management	171.000	N			46.000	N		
	Algemeen	46.000	V			21.000	V		
7.4	**Milieubeheer**								
	Regeling capaciteit klimaat en energie	20.000	N						
	SPUK lokale Aanpak Isolatie	152.000	V			149.000	N		
	SPUK Energiearmoederegeling	362.000	V			362.000	N		
	Algemeen	86.000	V			16.000	V		

Overzicht Investeringen van Programma 2

In het onderstaande overzicht is de voortgang van de lopende investeringen 2023 opgenomen voorzien van een beslispunt.
Bedragen afgerond naar een veelvoud van € 1.000.

Begroot	Werkelijk	Krediet omschrijving	Toelichting - Besluit
€ 170.000	€ 135.000	23 Riolering Parkzicht uitbreiding.	In 2024 zullen nog werkzaamheden worden uitgevoerd voor de riolering van project Parkzicht Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 55.000	€ 66.000	20 Individuele Behandeling van Afvalwater Rioolprojecten. (IBA's).	In verband met grote afvoer van een van de aanliggende bedrijf zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk geweest om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. Besluit : Krediet met € 11.000 verhogen en project afsluiten.
€ 321.000	€ 305.000	20 Riolering Schuttersveld (plangebied Peuzelaer).	Project is volgens planning 2023 uitgevoerd en opgeleverd. Resultaat van het werk voldoet aan de bestekeisen. Besluit: Krediet met € 16.000 verlagen en project afsluiten.
€ 21.000	€ 9.000	24 Vervangen, vergroten riolering Statenlaan Geertruidenberg.	Voorbereidende werkzaamheden zijn nog niet afgerond Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 23.000	€ 19.000	24 Vervangen riolering Oude Stadsweg (voorbereiden).	Voorbereidende werkzaamheden zijn nog niet (financieel) afgerond. Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 100.000	€ 96.000	23 Riolering Luiten Ambachtstraat 8 t/m 18.	Er dient nog een aangepaste pomp te worden geïnstalleerd. Actie: Krediet overzetten naar 2024.

Overzicht lasten per taakveld van Programma 3

In de onderstaande tabel zijn de lasten per taakveld opgenomen.

Programma 3 Mens en Zorg (bedragen x € 1.000)

TV	Omschrijving	Begroting 2023 Na wijziging	Jaarrekening 2023	Verschil
0.10	Mutaties reserves	315	315	0
0.8	Overige baten en lasten	37	35	2
4.1	Openbaar basisonderwijs	202	186	16
4.2	Onderwijshuisvesting	1.190	1.229	-39
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.665	1.239	426
5.1	Sportbeleid en activering	709	623	86
5.2	Sportaccommodaties	1.773	1.809	-36
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.757	3.673	1.084
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.971	1.710	261
6.3	Inkomensregelingen	8.080	8.735	-655
6.4	WSW en beschut werk	2.294	2.293	1
6.5	Arbeidsparticipatie	854	837	17
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.512	1.436	76
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	2.901	2.743	158
6.71b	Begeleiding (WMO)	2.290	2.246	44
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	1.555	1.482	73
6.72b	Jeugdhulp behandeling	833	777	56
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	490	547	-57
6.73a	Pleegzorg	130	137	-7
6.73b	Gezinsgericht	472	698	-226
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	1.022	1.070	-48
6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	1.358	1.428	-70
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	432	664	-232
6.74c	Gesloten plaatsing	185	145	40
6.81	'Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	0	0	0
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	22	18	4
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0
6.82a	Jeugdbescherming	291	214	77
6.82b	Jeugdreclassering	59	55	4
7.1	Volksgezondheid	1.301	1.079	222
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	118	86	32
	Programma 3 Mens en Zorg	**38.818**	**37.509**	**1.309**

Toelichting op het overzicht lasten per taakveld van Programma 3

In de onderstaande tabellen is per taakveld een toelichting opgenomen van de afwijkingen van de begrote lasten > € 25.000 of van politiek bestuurlijke importantie.

Uitzondering op deze toelichting is een algemene toelichting die binnen het programma Mens en Zorg op meerdere taakvelden betrekking heeft. Deze afwijkingen zijn:

Bedrag	V/N	Verwijzing taakveld	Taakveld en/of omschrijving
€ 162.000	N		-

€ 29.000	N	Zie lasten 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie.	Mens en zorg PL 6 ondersteunend: Vanwege doorlopende opdracht Subsidiebeleid 2025 over de jaargrens. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 25.000	N	Zie lasten 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen.	Mens en zorg PL 5 Vrije inloop: Vanwege aangepaste planning van het project Omgekeerd werken wordt dit budget ingezet in 2024. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 13.000	N	Zie lasten 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen.	Mens en zorg PL 5 Vrije inloop: Vanwege aangepaste planning van het project Omgekeerd werken wordt dit budget ingezet in 2024. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 20.000	N	Zie lasten 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen.	Mens en zorg PL 5 Vrije inloop: Betreft een bestaande verplichting Participatietraject MFA Hooipolder waarvan de uitvoering van het 2e deel in 2024 plaats gaat vinden. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 25.000	N	Zie lasten 7.1 Volksgezondheid.	Mens en Zorg PL 1 Bewust samenleven: Vanwege aangepaste planning van het project Bewust samenleven wordt dit budget ingezet in 2024. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 50.000	N	Zie lasten 7.1 Volksgezondheid.	Mens en Zorg PL 3 Gelukkig opgroeien: Vanwege aangepaste planning Plan met jongeren/jongerenparticipatie wordt dit budget ingezet in 2024. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**0.10 Mutaties reserves**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 2.000	V	**0.8 Overige baten en lasten**
€ 2.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 2.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 16.000	V	**4.1 Openbaar basisonderwijs**
€ 16.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 16.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 39.000	N	**4.2 Onderwijshuisvesting**
€ 30.000	N	Huisvesting basisonderwijs: Vanwege vertraging op de voorgenomen investeringen zijn de kapitaallasten lager dan verwacht. Daarnaast zijn kosten van afgesloten voorbereidingskredieten voor het scholeneiland eenmalig als nadeel in de jaarrekening opgenomen. Het krediet scholeneiland zal op een later moment weer worden opgevoerd. Zie toelichting bij de investeringen.
€ 9.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een een nadeel van € 9.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 426.000	V	**4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken**
€ 39.000	V	Onderwijsachterstandenbestrijding: Vanuit het Rijk ontvangen we jaarlijks gelden om bij te dragen aan de bestrijding van onderwijsachterstanden. (Deze gelden zetten we in op bijvoorbeeld Voor en Vroegschoolse educatie.) Gemeente en onderwijs zijn vorig jaar samen gestart met de ontwikkeling van een meerjarige agenda met speerpunten waar we ons de komende jaren (nog meer) voor gaan inzetten

		en dus ook de middelen uit het onderwijsachterstandenbeleid voor gaan inzetten. Om die reden gaat een groot gedeelte van de ontvangen gelden mee over naar 2024.
€ 259.000	V	Onderwijsachterstandenbestrijding: Vanuit het Rijk ontvangen we jaarlijks gelden om bij te dragen aan de bestrijding van onderwijsachterstanden. (Deze gelden zetten we in op bijvoorbeeld Voor en Vroegschoolse educatie.) Gemeente en onderwijs zijn vorig jaar samen gestart met de ontwikkeling van een meerjarige agenda met speerpunten waar we ons de komende jaren (nog meer) voor gaan inzetten en dus ook de middelen uit het onderwijsachterstandenbeleid voor gaan inzetten. Om die reden gaat een groot gedeelte van de ontvangen gelden mee over naar 2024.
€ 95.000	V	Onderwijsachterstandenbestrijding: De locaties van de kinderopvang waar Voor en Vroegschoolse Educatie wordt gegeven, worden twee keer per jaar uitbetaald. Hierdoor worden Q3 en Q4 van 2023 uiterlijk in Q2 van 2024 uitbetaald. Hierdoor staat er nog een geldbedrag open wat hieraan besteed moet worden.
€ 26.000	V	Peuteropvang: De locaties van de kinderopvang waar Voor en Vroegschoolse Educatie wordt gegeven, worden twee keer per jaar uitbetaald. Hierdoor worden Q3 en Q4 van 2023 uiterlijk in Q2 van 2024 uitbetaald. Hierdoor staat er nog een geldbedrag open wat hieraan besteed moet worden.
€ 7.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 7.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 86.000	V	**5.1 Sportbeleid en activering**
€ 46.000	V	Sportbeleid: Minder uitgegeven dan vooraf begroot, omdat een aantal projecten worden uitgevoerd in een schooljaar i.p.v. kalenderjaar. Restant budget vloeit terug in algemene pot NPO gelden.
€ 39.000	V	SPUK Brede regeling (Sportbeleid en activering): 20% van budget wordt meegenomen naar 2024 volgens de regeling Brede SPUK.
€ 1.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 1.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 36.000	N	**5.2 Sportaccommodaties**
€ 83.000	N	G.geb. Zwembaden: SPUK Meerkosten Energie Openbare Zwembaden. Als gemeente hebben we de aanvraag gedaan en de ontvangen beschikking overgemaakt aan N.V. Sportfondsen Geertruidenberg als exploitant van de zwembaden.
€ 47.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 47.000 (18 afwijkingen).

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 1.084.000	V	**6.1 Samenkracht en burgerparticipatie**
€26.000	V	Algemene voorziening Jeugd: Er is minder besteed omdat een vacature niet is ingevuld.
€ 30.000	V	Mens en Zorg PL 6 Ondersteunend: Vanwege doorlopende opdracht Subsidiebeleid 2025 over de jaargrens. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 171.000	V	Maatschappelijk werk: In 2023 zijn incidentele SPUK Gala middelen gebruikt voor de dekking van reguliere taken die reeds begroot waren en daardoor vrij vallen.
€ 55.000	V	Algemene voorzieningen WMO: Er wordt een positief resultaat verwacht m.b.t. het regionaal uitvoeringsbudget Beschermd Wonen. Dit vloeit terug naar de deelnemende gemeenten. De gemeente Breda heeft in 2023 een voorschotbedrag van € 290.000 uitbetaald. Naar verwachting wordt er in 2024 nog in totaal € 142.000 overgemaakt. Na de vaststelling van de jaarrekening 2023 wordt er definitief afgerekend.
€ 49.000	N	Inburgering en statushouders: Budget taaltraining had op deze post moeten staan. Door koppeling in de Suite komen de betalingen aan de taalschool automatisch op deze post terecht. Voor 2023 en verder mag het budget dat bij taaltraining staat weggezet volledig op deze post worden gezet.
€ 27.000	V	Inburgering en statushouders: Het bedrag dat wij van het Rijk ontvangen is om de volledige inburgering te bekostigen. De inburgeringstermijn is 3 jaar, waardoor we dit budget per inburgeraar verspreid over drie jaar mogen/moeten besteden. Wat overblijft nemen we mee naar het volgende jaar. We verantwoorden deze uitgaven jaarlijks in de SISA. Deze middelen mogen alleen worden uitgegeven aan de inburgeringsvoorzieningen, wat overblijft gaat terug naar het Rijk.
€ 112.000	V	Inburgering en statushouders: Het bedrag dat wij van het Rijk ontvangen is om de volledige inburgering te bekostigen. De inburgeringstermijn is 3 jaar,

		waardoor we dit budget per inburgeraar verspreid over drie jaar mogen/moeten besteden. Wat overblijft nemen we mee naar het volgende jaar. We verantwoorden deze uitgaven jaarlijks in de SISA. Deze middelen mogen alleen worden uitgegeven aan de inburgeringsvoorzieningen, wat overblijft gaat terug naar het Rijk.
€ 49.000	V	Inburgering en statushouders: Het bedrag dat wij van het Rijk ontvangen is om de volledige inburgering te bekostigen. De inburgeringstermijn is 3 jaar, waardoor we dit budget per inburgeraar verspreid over drie jaar mogen/moeten besteden. Wat overblijft nemen we mee naar het volgende jaar. We verantwoorden deze uitgaven jaarlijks in de SISA. Deze middelen mogen alleen worden uitgegeven aan de inburgeringsvoorzieningen, wat overblijft gaat terug naar het Rijk.
€ 478.000	V	Noodopvang Vluchtelingen Oekraïne Hoge Veer expl.: Voor de noodopvang van de vluchtelingen Oekraïne in het voormalige verzorgingstehuis 't Hoge Veer wordt van het Rijk een dagvergoeding per opgevangen Oekraïner verstrekt. Van deze dagvergoeding dient de opvang betaald te worden. Tegenover de rijksvergoeding worden diverse lasten geraamd tot eenzelfde bedrag zodat de opvang budgettair neutraal werkt voor de jaarrekening. In totaliteit vielen de uitgaven mee. Het overschot wordt gestort in de reserve Opvang Ontheemden/Oekraïne.
€ 185.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 185.000 (57 afwijkingen).

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 261.000	V	**6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen**
€ 28.000	V	Eerstelijnsloket Jeugd: Dit betreft werkzaamheden uit 2023 die voortvloeien uit de dienstverleningsovereenkomst jeugdadviesteam (DVO JAT). Op basis van een voorlopig overzicht is hiervoor een NTB opgesteld. In maart 2024 hiervoor een factuur ontvangen.
€ 53.000	V	Eerstelijnsloket Jeugd: Dit betreft werkzaamheden uit 2023 vanuit het crisisinterventieteam (CIT). Op basis van een voorlopig overzicht is hiervoor een NTB opgesteld. In maart 2024 hiervoor een factuur ontvangen.
€ 25.000	V	Mens en Zorg PL 5 Vrije inloop: Vanwege aangepaste planning van het project Omgekeerd werken wordt dit budget ingezet in 2024. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 25.000	V	Centrum Jeugd en Gezin Drimmelen Geertruidenberg: Er is minder besteed doordat in de opstartfase tot september 2023 nog minder uren werden ingezet.
€ 106.000	V	Centrum Jeugd en Gezin Drimmelen Geertruidenberg: In de voorjaarsnota zijn mede door het ontstaan wachtlijsten en CAO ontwikkelingen extra budgetten opgenomen. Tegelijkertijd zijn efficiëntie maatregelen genomen die voldoende bleken te zijn om de dreigende wachtlijsten af te wenden. Hierdoor is het extra opgenomen budget in de voorjaarsnota niet volledig benut.
€ 24.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 24.000 (7 afwijkingen). Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 655.000	N	**6.3 Inkomensregelingen**
€ 509.000	N	PW Inkomen, uitkeringen: Ondanks dat het aantal uitkeringsgerechtigden licht is gedaald, is er een overschrijding op het budget. Dit komt doordat de hoogte van de uitkering is gekoppeld aan het wettelijk minimumloon, dat in 2023 met 10,15% is verhoogd.
€ 187.000	N	PW Inkomen, Loonkostensubsidie: Jaarlijks gaan er inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt aan de slag met Loonkostensubsidie (LKS). De doelgroep groeit.
€ 136.000	N	PW Inkomen, voorziening dubieuze debiteuren: Door het opvoeren van minder vorderingen met een lange looptijd en er in verhouding meer is afgelost dan aan vorderingen bij zijn gekomen, is de dotatie aan de voorziening lager dan verwacht.
€ 148.000	N	Inkomensvoorzieningen (IOAW/IOAZ): Het aantal inwoners dat een beroep moet doen op deze uitkering is gestegen. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt en blijft het voor oudere werklozen lastiger om een baan te vinden en het aantal ouderen neemt als gevolg van de vergrijzing toe. Daarnaast geldt ook voor deze uitkering dat de hoogte is gekoppeld aan het wettelijk minimumloon.
€ 46.000	V	Besluit bijstandverlening Zelfstandigen: In 2023 zijn er minder aanvragen voor deze regeling ontvangen dan er na de Coronapandemie werden verwacht.
€ 40.000	V	Besluit bijstandverlening Zelfstandigen: Er zijn in 2023 voor deze regeling geen kapitaalleningen verstrekt.
€ 57.000	V	Bijzondere bijstand, energieregeling: Voor de uitvoering van de energieregeling voor minima werd van het rijk een vergoeding ontvangen gelijk aan 5% van het beschikbare budget. Voor dit budget is een post inhuur specialistische kennis opgevoerd. Omdat de uitvoering van de regeling heeft plaatsgevonden binnen de beschikbare budgetten bleek aanwending van deze post niet nodig en valt vrij.
€ 52.000	N	Bijzondere bijstand, Algemeen : Door de sterke inflatie zijn er meer inwoners zonder een financiële buffer en daardoor meer inwoners die een beroep moeten doen op de Bijzondere bijstand voor bijzondere/onvoorziene kosten.

€ 34.000	N	Bijzonder bijstand, Bewindvoeringskosten: De kosten voor bewindvoering laten een stijgende trend zien, ook in 2023.
€ 180.000	V	Bijzondere bijstand: Van het beschikbare budget voor de Energietoeslag is nog een deel over. In 2023 is een vergoeding ontvangen van het rijk om de minima tegemoet te komen in de kosten van de energie. De rijksvergoeding is in 2023 ontvangen, maar de regeling loopt tot tot halverwege 2024. Gevraagd wordt het restant van 2023 hiervoor te reserveren. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 88.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 88.000 (16 afwijkingen).

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 1.000	V	**6.4 WSW en beschut werk**
€ 1.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 1.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 17.000	V	**6.5 Arbeidsparticipatie**
€ 86.000	V	Participatiebudget: Dit bedrag betreft geen advieskosten, maar compensabele btw. Dit bedrag is verkeerd geboekt. Voor 2024 is het wel goed ingeregeld.
€ 35.000	N	Participatiebudget: Zie toelichting uitvoeringskosten. Vaak is aanvullende ondersteuning gewenst in vorm van jobcoaching.
€ 109.000	N	Participatiebudget: De overschrijding wordt veroorzaakt door zowel tariefstijgingen als het meer inzetten van begeleidingsinstrumenten. De visie van de gemeente is inzetten op meedoen. Door de krapte op de arbeidsmarkt richt de gemeentelijke begeleiding zich op een zwaardere doelgroep, die meer ondersteuning en begeleiding vraagt.
€ 75.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 75.000 (12 afwijkingen).

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 76.000	V	**6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)**
€ 44.000	V	Wmo-woonvoorziening: Er kan zich opeens een grote woningaanpassing aandienen, die voor een incidentele piek kan zorgen. Daarom wordt voorgesteld het oorspronkelijke begrotingsbedrag in stand te houden.
€ 32.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 32.000 (5 afwijkingen).

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.71 Maatwerkdienstverlening 18+**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.72 Maatwerkdienstverlening 18-**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 158.000	V	**6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)**
€ 101.000	V	WMO, huishoudelijke verzorging: Door het personeelstekort hebben de gecontracteerde aanbieders Huishoudelijke Ondersteuning de mogelijkheid om de uren flexibel in te zetten. Hierdoor zijn de kosten in 2023 lager dan begroot.
€ 44.000	V	WMO, huishoudelijke verzorging: De uitgaven op de post Huishoudelijke Ondersteuning persoonsgebonden budget zijn lager uitgevallen dan vooraf ingeschat.
€ 13.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 13.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving

€ 44.000	V	**6.71b Begeleiding (WMO)**
€ 57.000	V	WMO Begeleiding: Het kostenbeheersingsplan heeft in het afgelopen jaar tot stabilisatie van het aantal Wmo-cliënten met begeleiding en een kleine verschuiving naar lichtere zorg geleid. Hierdoor is er geen overschrijding van het budget.
€ 13.000	N	Diverse afwijkingen resulteren een nadeel van € 13.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 73.000	V	**6.72a Jeugdhulp begeleiding**
€ 67.000	V	PGB jeugd: Het aantal beschikkingen PGB in 2023 t.o.v. 2022 afgenomen.
€ 6.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 6.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 56.000	V	**6.72b Jeugdhulp behandeling**
€ 48.000	V	Jeugdhulp behandeling: De uitgaven op deze post zijn lager uitgevallen dan vooraf ingeschat.
€ 8.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 8.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 57.000	N	**6.72c Jeugdhulp dagbesteding**
€ 53.000	N	Jeugdhulp dagbesteding: Over het algemeen zien we een toename in de gemiddelde kosten per jeugdige voor ambulante zorgvormen, waaronder dagbesteding.
€ 4.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 4.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 7.000	N	**6.73a Pleegzorg**
€ 7.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 7.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 226.000	N	**6.73b Gezinsgericht**
€ 226.000	N	Gezinshuizen: Sinds het nieuwe woonplaatsbeginsel is het aantal jeugdigen in gezinshuiszorg toegenomen. Het betreft hierbij vooral structurele vorm van zorg.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 48.000	N	**6.73c Jeugdhulp met verblijf overig**
€ 53.000	V	Verblijfzorg: Dit betreft werkzaamheden uit 2023 die voortvloeien uit activiteiten rondom complexe casuïstiek. Op basis van een voorlopig overzicht is hiervoor een NTB opgesteld.
€ 101.000	N	Verblijfzorg: Hoewel het aantal jongeren met verblijfszorg is onze gemeente niet is toegenomen wordt de stijging van de kosten vooral veroorzaakt door de indexering in 2023.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 70.000	N	**6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf**
€ 70.000	N	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf: Het nadeel wordt vooral veroorzaakt door de indexering 2023.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving

€ 232.000	N	**6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf**
€ 238.000	N	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ verblijf: We constateren een verzwaring van de hulpvragen; de problematieken bij jeugdigen worden complexer. Hierdoor zien wij een toename van inzet van zorgvormen uit het Landelijk Transitie Arrangement (LTA).
€ 6.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 6.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 40.000	V	**6.74c Gesloten plaatsing**
€ 33.000	V	Jeugdzorg plus: Voordeel is conform de verwachting gezien de gewenste afbouw naar “nul” (JZ+).
€ 7.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 7.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.81 Geëscaleerde zorg 18+**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.81a Beschermd wonen (WMO)**
€ 0	-	Onder dit taakveld zijn geen budgetten opgenomen. Vandaar dat er tussen begroting en rekening geen te verklaren afwijkingen zijn.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 4.000	V	**6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)**
€ 4.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 4.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.82 Geëscaleerde zorg 18-**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 77.000	V	**6.82a Jeugdbescherming**
€ 64.000	V	Jeugdbescherming: Voordeel komt door de afnemende aantallen kinderbeschermingsmaatregelen (JB&JR).
€ 13.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 13.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 4.000	V	**6.82b Jeugdreclassering**
€ 4.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 4.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 222.000	V	**7.1 Volksgezondheid**
€ 99.000	V	SPUK Brede regeling (Volksgezondheid): Deze Specifieke uitkering (SPUK) is ontvangen in 2023 en loopt tot en met 2026. In 2023 zijn er uit dit budget een aantal uitgaven gedaan i.h.k.v. Volksgezondheid. Het overschot wordt via een balansmutatie gereserveerd voor komende jaren. Zie ook onder baten.
€ 25.000	V	Mens en Zorg PL 1 Bewust samenleven: Vanwege aangepaste planning van het project Bewust samenleven wordt dit budget ingezet in 2024. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.

€ 50.000	V	Mens en Zorg PL 3 Gelukkig opgroeien Vanwege aangepaste planning Plan met jongeren/jongerenparticipatie wordt dit budget ingezet in 2024. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 48.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 48.000 (7 afwijkingen).

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 32.000	V	**7.5 Begraafplaatsen en crematoria**
€ 32.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 32.000 (9 afwijkingen).

Overzicht baten per taakveld van Programma 3

In onderstaande tabel zijn de baten per taakveld opgenomen.

Programma 3 Mens en Zorg (bedragen x € 1.000)

TV	Omschrijving	Begroting 2023 Na wijziging	Jaarrekening 2023	Verschil
0.10	Mutaties reserves	155	160	-5
0.8	Overige baten en lasten	0	0	0
4.1	Openbaar basisonderwijs	246	173	73
4.2	Onderwijshuisvesting	64	68	-4
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	744	366	378
5.1	Sportbeleid en activering	370	276	94
5.2	Sportaccommodaties	382	524	-142
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	5.315	5.370	-55
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	5.167	5.986	-819
6.4	WSW en beschut werk	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	0	1	-1
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	6	8	-2
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	98	80	18
6.71b	Begeleiding (WMO)	0	0	0
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	0	0	0
6.72b	Jeugdhulp behandeling	0	0	0
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0
6.73a	Pleegzorg	0	0	0
6.73b	Gezinsgericht	0	0	0
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0
6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0
6.74c	Gesloten plaatsing	0	0	0
6.81	'Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	0	0	0
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0
6.82a	Jeugdbescherming	0	0	0
6.82b	Jeugdreclassering	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	160	67	93
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	24	27	-3
	Programma 3 Mens en Zorg	**12.731**	**13.106**	**-375**

Toelichting op het overzicht baten per taakveld van Programma 3

In de onderstaande tabellen is per taakveld een toelichting opgenomen van de afwijkingen van de begrote baten> € 25.000 of van politiek bestuurlijke importantie.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 5.000	V	**0.10 Mutaties reserves**
€ 30.000	V	Mutaties reserves opgave 3 Mens en Zorg De reserve IHP is ingesteld om de kapitaallasten van de toekomstige investeringen in basisschoolgebouwen te dekken. Als aan de lastenkant meer afschrijvingslasten worden gemaakt dan begroot is dat een nadeel voor de exploitatie. Echter wordt de hogere kapitaallast gedekt door een hogere onttrekking uit de daarvoor bestemde reserve. Deze hogerfe onttrekking is een voordeel voor de exploitatie. Per saldo is het financiële effect budgettair neutraal.
€ 25.000	N	Diverse afwijking resulteren in een nadeel van € 25.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**0.8 Overige baten en lasten**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 73.000	N	**4.1 Openbaar basisonderwijs**
€ 73.000	N	Nationaal Programma Onderwijs (NPO): Vanuit het Rijk zijn gelden ontvangen om de nadelige gevolgen van Covid-19 binnen het onderwijs zo veel mogelijk terug te dringen. Tussen gemeente en het onderwijs zijn afspraken gemaakt op welke wijze en binnen welke kaders deze gelden ingezet worden, waarbij de looptijd is verlengd tot augustus 2025. Gedurende 2023 zijn de eerste facturen hierop binnengekomen en voldaan.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 4.000	V	**4.2 Onderwijshuisvesting**
€ 4.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 4.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 378.000	N	**4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken**
€ 393.000	N	Onderwijsachterstandenbestrijding: Vanuit het Rijk ontvangen we jaarlijks gelden om bij te dragen aan de bestrijding van onderwijsachterstanden. (Deze gelden zetten we in op bijvoorbeeld Voor en Vroegschoolse educatie.) Gemeente en onderwijs zijn vorig jaar samen gestart met de ontwikkeling van een meerjarige agenda met speerpunten waar we ons de komende jaren (nog meer) voor gaan inzetten en dus ook de middelen uit het onderwijsachterstandenbeleid voor gaan inzetten. Om die reden gaat een groot gedeelte van de ontvangen gelden mee over naar 2024.
€ 15.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 15.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 94.000	N	**5.1 Sportbeleid en activering**
€ 46.000	N	Sportbeleid : Doordat er minder is uitgegeven vanuit de beschikbare NPO gelden op gebied van sport houden we zowel aan de inkomsten als uitgaven kant hetzelfde bedrag over. Deze U en I hangen met elkaar samen. NPO gelden is 1 grote pot voor de gemeente te besteden over meerdere jaren. In de voorjaarsnota 2023 is aangeven wat we verwachten hiervoor nodig te hebben binnen sport in 2023. Uiteindelijk hebben we minder uitgegeven dan vooraf begroot.
€ 28.000	N	SPUK Brede regeling (Sportbeleid en activering): 20% wordt mee overgenomen naar 2024, volgens de regeling Brede SPUK.
€ 20.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 20.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving

€ 142.000	V	**5.2 Sportaccommodaties**
€ 34.000	V	G.geb. Zwembaden: Afrekening huur 2022. Verschil in voorlopige en definitieve huur.
€ 83.000	V	G.geb. Zwembaden: SPUK Meerkosten Energie Openbare Zwembaden. Als gemeente hebben we de aanvraag gedaan en de ontvangen beschikking overgemaakt aan N.V. Sportfondsen Geertruidenberg als exploitant van de zwembaden.
€ 25.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 25.000 (8 afwijkingen).

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 55.000	V	**6.1 Samenkracht en burgerparticipatie**
€ 85.000	V	Algemene voorzieningen Jeugd: Eind 2023 bleek dat de kosten die de gemeente aantoonbaar had gemaakt voor de uitvoering van de Specifieke Uitkering Integraal Zorgakkoord (SPUK IZA) gedeclareerd konden worden bij de gemeente Breda die in deze regeling een regiefunctie had. De declaratie van de kosten (die overigens op verschillende taakvelden in de jaarrekening zijn opgenomen) bleek aantoonbaar voor een bedrag van € 117.000 waarvan € 85.000 kan worden gerekend tot de algemene voorzieningen jeugd. De resterende € 32.000 is een samenvoeging van bedragen die als inkomst zijn opgenomen onder overhead en gezondheidszorg.
€ 94.000	N	Inburgering en statushouders: Het bedrag dat wij van het Rijk ontvangen is om de volledige inburgering te bekostigen. De inburgeringstermijn is 3 jaar, waardoor we dit budget per inburgeraar verspreid over drie jaar mogen/moeten besteden. Wat overblijft nemen we mee naar het volgende jaar. We verantwoorden deze uitgaven jaarlijks in de SISA. Deze middelen mogen alleen worden uitgegeven aan de inburgeringsvoorzieningen, wat overblijft gaat terug naar het Rijk.
€ 80.000	N	Inburgering en statushouders: Het bedrag dat wij van het Rijk ontvangen is om de volledige inburgering te bekostigen. De inburgeringstermijn is 3 jaar, waardoor we dit budget per inburgeraar verspreid over drie jaar mogen/moeten besteden. Wat overblijft nemen we mee naar het volgende jaar. We verantwoorden deze uitgaven jaarlijks in de SISA. Deze middelen mogen alleen worden uitgegeven aan de inburgeringsvoorzieningen, wat overblijft gaat terug naar het Rijk.
€ 162.000	V	Noodopvang Vluchtelingen Oekraïne Hoge Veer expl. Voor de opvang van de Oekraïners wordt van het rijk een dagvergoeding ontvangen per opgevangen Oekraïner. Het totaal van de vergoeding viel in 2023 € 162.000 hoger uit dan begroot. Voor de jaarrekening is dit een voordeel. Het saldo van lasten en baten opvang Oekraïne wordt gestort in de reserve Ontheemden/Oekraïne, waardoor de opvang van de Oekraïners in beginsel budgettair neutraal verloopt.
€ 18.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 18.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 819.000	V	**6.3 Inkomensregelingen**
€ 102.000	N	PW Inkomen: Diverse redenen die van invloed zijn geweest o.a. zelfstandigen die financieel in de problemen zijn geraakt in coronatijd en minder kunnen betalen. De debiteurenadministratie die op orde gebracht moet worden, etc..).
€ 550.000	V	PW Inkomen: BUIG wordt vastgesteld op klantenbestand van eerdere jaren. Zijn over 2023 gezakt met klantenbestand.
€ 108.000	V	PW Inkomen: Eenmalige uitkering ontvangen in verband met de hersteloperatie toeslagen.
€ 351.000	V	PW Inkomen: Aframing voorziening dubieuze debiteuren door afname risico.
€ 35.000	N	Besluit bijstandverlening Zelfstandigen: Diverse redenen die van invloed zijn geweest o.a. zelfstandigen die financieel in de problemen zijn geraakt in coronatijd en minder kunnen betalen. De debiteurenadministratie die op orde gebracht moet worden, etc..).
€ 40.000	N	Besluit bijstandverlening Zelfstandigen: Geen aanvragen voor kapitaal Zie ECL 411019, posten hangen met elkaar samen.
€ 13.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 13.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving

€ 0	-	**6.4 WSW en beschut werk**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 1.000	V	**6.5 Arbeidsparticipatie**
€ 1.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 1.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 2.000	V	**6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)**
€ 2.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 2.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.71 Maatwerkdienstverlening 18+**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.72 Maatwerkdienstverlening 18-**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 18.000	N	**6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)**
€ 18.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 18.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.71b Begeleiding (WMO)**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.72a Jeugdhulp begeleiding**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.72b Jeugdhulp behandeling**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.72c Jeugdhulp dagbesteding**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.73a Pleegzorg**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving

€ 0	-	**6.73b Gezinsgericht**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.73c Jeugdhulp met verblijf overig**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.74c Gesloten plaatsing**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.81 Geëscaleerde zorg 18+**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.81a Beschermd wonen (WMO)**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.82 Geëscaleerde zorg 18-**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.82a Jeugdbescherming**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**6.82b Jeugdreclassering**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving

€ 93.000	N	**7.1 Volksgezondheid**
€ 99.000	N	SPUK Brede regeling (Volksgezondheid): Deze Specifieke uitkering (SPUK) is ontvangen in 2023 en loopt tot en met 2026. In 2023 zijn er uit dit budget een aantal uitgaven gedaan i.h.k.v. Volksgezondheid. Het overschot wordt via een balansmutatie gereserveerd voor komende jaren. Zie ook onder lasten.
€ 6.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 6.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 3.000	V	**7.5 Begraafplaatsen en crematoria**
€ 3.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 3.000.

Verkort overzicht afwijkingen lasten en baten van Programma 3

In het onderstaande overzicht zijn de afwijkingen van de lasten en baten van Programma 3 verkort weergegeven en onderverdeeld in incidenteel en structureel.

Programma 3		Lasten				Baten			
TV	Taakvelden	Incidenteel		Structureel		Incidenteel		Structureel	
0.10	**Mutaties en reserves**								
	Mutaties reserves opgave 3 Mens en Zorg					30.000	V		
	Algemeen	0	-			25.000	N		
0.8	**Overige baten en lasten**								
	Algemeen	2.000	V			0	-		
4.1	**Openbaar basisonderwijs**								
	Nationaal Programma Onderwijs (NPO)					73.000	N		
	Algemeen	16.000	V						
4.2	**Onderwijshuisvesting**								
	Huisvesting basisonderwijs	30.000	N						
	Algemeen	9.000	N			4.000	V		
4.3	**Onderwijsbeleid en leerlingenzaken**								
	Onderwijsachterstandenbestrijding	393.000	V			393.000	N		
	Peuteropvang	26.000	V						
	Algemeen	7.000	V			15.000	V		
5.1	**Sportbeleid en activering**								
	Sportbeleid	46.000	V			46.000	N		
	SPUK Brede regeling (Sportbeleid en activering)	39.000	V			28.000	N		
	Algemeen	1.000	V			20.000	N		
5.2	**Sportaccommodaties**								
	G.geb. Zwembaden	83.000	N			117.000	V		
	Algemeen	47.000	V			25.000	V		
6.1	**Samenkracht en burgerparticipatie**								
	Algemene voorziening Jeugd	26.000	V			85.000	V		
	Mens en Zorg PL 6 Ondersteunend	30.000	V						
	Maatschappelijk werk	171.000	V						
	Algemene voorzieningen WMO			55.000	V				
	Inburgering en statushouders	139.000	V			174.000	N		
	Noodopvang Vluchtelingen Oekraïne Hoge Veer expl.	478.000	V			162.000	V		
	Algemeen	185.000	V			18.000	N		
6.2	**Toegang en eerstelijnsvoorzieningen**								
	Eerstelijnsloket Jeugd	81.000	V						

	Mens en zorg PL 5 Vrije inloop	25.000	V						
	Centrum Jeugd en Gezin Drimmelen Geertruidenberg	131.000	V						
	Algemeen	24.000	V			0	-		
6.3	**Inkomensregelingen**								
	PW Inkomen	832.000	N			907.000	V		
	Inkomensvoorzieningen			148.000	N				
	Besluit bijstandverlening Zelfstandigen	86.000	V			75.000	N		
	Bijzondere bijstand	237.000	V	86.000	N				
	Algemeen	88.000	V			13.000	N		
6.4	**WSW en beschut werk**								
	Algemeen	1.000	V			0	-		
6.5	**Arbeidsparticipatie**								
	Participatiebudget	58.000	N						
	Algemeen	75.000	V			1.000	V		
6.6	**Maatwerkvoorzieningen (WMO)**								
	Wmo-woonvoorziening	44.000	V						
	Algemeen	32.000	V			2.000	V		
6.71	**Maatwerkdienstverlening 18+**								
	Algemeen	0	-			0	-		
6.72	**Maatwerkdienstverlening 18-**								
	Algemeen	0	-			0	-		
6.71a	**Hulp bij het huishouden (WMO)**								
	WMO huishoudelijke verzorging	145.000	V						
	Algemeen	13.000	V			18.000	N		
6.71b	**Begeleiding (WMO)**								
	WMO Begeleiding	57.000	V						
	Algemeen	13.000	N			0	-		
6.72a	**Jeugdhulp begeleiding**								
	PGB jeugd	67.000	V						
	Algemeen	6.000	V			0	-		
6.72b	**Jeugdhulp behandeling**								
	Jeugdhulp behandeling	48.000	V						
	Algemeen	8.000	V			0	-		
6.72c	**Jeugdhulp dagbesteding**								
	Jeugdhulp dagbesteding	53.000	N						
	Algemeen	4.000	N			0	-		
6.73a	**Pleegzorg**								
	Algemeen	7.000	N			0	-		
6.73b	**Gezinsgericht**								
	Gezinshuizen	226.000	N						
	Algemeen					0	-		
6.73c	**Jeugdhulp met verblijf overig**								
	Verblijfzorg	48.000	N						
	Algemeen					0	-		
6.74a	**Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf**								
	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	70.000	N						
	Algemeen					0	-		
6.74b	**Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf**								
	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	238.000	N						
	Algemeen	6.000	V			0	-		
6.74c	**Gesloten plaatsing**								

	Jeugdzorg plus	33.000	V						
	Algemeen	7.000	V			0	-		
6.81	**Geëscaleerde zorg 18+**								
	Algemeen	0	-			0	-		
6.81a	**Beschermd wonen**								
	Algemeen	0	-			0	-		
6.81b	**Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)**								
	Algemeen	4.000	V			0	-		
6.82	**Geëscaleerde zorg 18-**								
	Algemeen	0	-			0	-		
6.82a	**Jeugdbescherming**								
	Jeugdbescherming	64.000	V						
	Algemeen	13.000	V			0	-		
6.82b	**Jeugdreclassering**								
	Algemeen	4.000	V			0	-		
7.1	**Volksgezondheid**								
	SPUK Brede regeling (volksgezondheid)	99.000	V			99.000	N		
	Mens en Zorg PL 1 Bewust samenleven	25.000	V						
	Mens en Zorg PL 3 Gelukkig opgroeien	50.000	V						
	Algemeen	48.000	V			6.000	V		
7.5	**Begraafplaatsen en crematoria**								
	Algemeen	32.000	V			3.000	V		

Overzicht Investeringen van Programma 3

In het onderstaande overzicht is de voortgang van de lopende investeringen 2023 opgenomen voorzien van een beslispunt.
Bedragen afgerond naar een veelvoud van € 1.000.

Begroot	Werkelijk	Krediet omschrijving	Toelichting - Besluit
€ 137.000	€ 0	23 Investeringen sportvelden alg NNB.	Niet alle renovaties conform MJOP zijn in 2023 uitgevoerd. Dit betreft de renovatie van het hoofdveld van "vv Raamsdonk". Deze renovatie wordt in 2024 uitgevoerd. Tevens zal de naam van het krediet in 2024 aangepast worden naar "Renovatie hoofdveld vv Raamsdonk". Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 515.000	€ 324.000	23 DDHC Hockey renovatie zandveld.	Na akkoord revisie met aannemer ontvangen we een laatste termijn factuur en de eindafrekening. Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 66.000	€ 65.000	23 RFC Renovatie hoofdveld.	Renovatie is succesvol uitgevoerd. Laatste SPUK boekingen dienen nog plaats te vinden op basis van verantwoording 2023. Besluit: Krediet verlagen met € 1.000 en het Project administratief afsluiten i.v.m. mogelijke SPUK boekingen.
€ 50.000	€ 30.000	21 Renovatie Scholeneiland Hooipolder.	Tot op heden zijn alleen de contouren van het nieuwe plan in kaart gebracht. Nadere duiding en planning moet nog volgen. Hiervoor zal een apart voorstel richting de raad gebracht worden. Besluit: Krediet met € 50.000 verlagen, het project afsluiten en het bedrag van € 30.000 ten laste van de exploitatie te brengen.
€ 8.178.000	€ 146.000	21 Kind Centrum (School inclusief voorbereiding).	Dit project bevindt zich in de opstartfase, er wordt gewerkt aan de aanbesteding, de gunning vindt plaats in april 2024

			Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 2.212.000	€ 0	23 Kind Centrum (Kinderdagverblijf).	Dit project bevindt zich in de opstartfase, er wordt gewerkt aan de aanbesteding, de gunning vindt plaats in april 2024 Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 5.614.000	€ 673.000	21 Nieuwbouw sporthal Parkzicht.	Eind 2023 is de eerste handeling voor het project geweest. Na intensieve voorbereiding vindt de feitelijke realisatie in 2024. Het project is op planning. Naar verwachting wordt de hal na de zomer van 2024 opgeleverd en kan deze in gebruik worden genomen door de verenigingen en het onderwijs. Actie: Krediet overzetten naar 2024.

P4 Opgave Wonen

Overzicht lasten per taakveld van Programma 4

In de onderstaande tabel zijn de lasten per taakveld opgenomen.

Programma 4 Wonen (bedragen x € 1.000)

TV	Omschrijving	Begroting 2023 Na wijziging	Jaarrekening 2023	Verschil
0.10	Mutaties reserves	350	353	-3
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.019	723	296
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	966	907	59
8.3	Wonen en bouwen	1.231	991	240
	Programma 4 Wonen	**3.566**	**2.974**	**592**

Toelichting op het overzicht lasten per taakveld van Programma 4

In de onderstaande tabellen is per taakveld een toelichting opgenomen van de afwijkingen van de begrote lasten > € 25.000 of van politiek bestuurlijke importantie.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 3.000	**N**	**0.10 Mutaties reserves**
€ 3.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 3.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 296.000	V	**8.1 Ruimte en leefomgeving**
€ 53.000	V	Bestemmingsplannen: Het budget is nodig om diverse kosten, zoals adviezen, onderzoeken en kleine werkzaamheden, die noodzakelijk zijn vanwege ruimtelijke initiatieven te bekostigen. Initiatiefnemers hebben voor diverse ontwikkelingen al een exploitatiebijdrage betaald, of gaan deze nog betalen. Het gevraagde budget is nodig om diverse kosten, zoals adviezen, onderzoeken en kleine werkzaamheden, die noodzakelijk zijn vanwege ruimtelijke initiatieven te bekostigen. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 25.000	V	Bestemmingsplannen: Vanwege de priotering van werkzaamheden in 2023 nog geen begin gemaakt met het (laten) opstellen. Wordt in 2024 verwacht, deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 207.000	V	Bestemmingsplannen: Budget is bedoeld voor het opstellen van het omgevingsplan. Dit betreft een meerjarenproject waar de verdeling van de kosten per jaar niet exact bekend is. Voor het opstellen van een omgevingsplan voor de gehele gemeente is in 2022 een budget beschikbaar gesteld door de raad van € 220.000. In 2023 is het budget hiervan nog eens aangevuld met €100.000 vanuit door het rijk beschikbaar gestelde gelden voor de invoering van de Omgevingswet. In 2023 is van het budget slechts € 25.000 gebruikt. Voor de eerste deeluitwerking voor het gebied Dombosch is aan een adviesbureau opdracht verleend voor het opstellen van het plan. Overheveling van tenminste € 50.000 van het resterende budget uit 2023 is hiervoor noodzakelijk Het overige deel van het budget is voor de komende jaren nog nodig, maar nog onduidelijk is hoeveel in welk jaar. Bij de

		tussenrapportages zal het benodigde budget voor dat jaar geactualiseerd worden. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 11.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 11.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€59.000	V	**8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)**
€ 59.000	V	Grondexploitatie: In 2023 is sprake van de navolgende grondexploitaties: • Grex W. Boonstraat • Grex Peuzelaar • Grex Achter de Hoeven • Grex Rivierkade • Grex Oude Haven deel B Woningbouw De afwikkeling van deze grondexploitatiecomplexen levert in 2023, na onderlinge verrekening met de balansposities, een voordeel aan de lastenkant op van € 63.000. Aan de batenkant is een nadeel berekend van € 46.000. Het voordeel per saldo wordt toegevoegd aan de reserve kunst en de reserve grondexploitatie zodat grondexploitatie in beginsel budgettair neutraal is voor het rekeningsaldo. Per grex is de navolgende korte toelichting van toepassing. **Grex Peuzelaar:** De GREX Peuzelaar is in 2023 afgerond. Met de afronding gaan diverse balansmutaties cq verrekeningen met de balans gepaard. Inclusief de inzet van de gevormde voorziening is het resultaat van de afwikkeling inclusief administratieve mutaties voor een bedrag van € 18.000 ongeveer € 2.600 positief. Dit positieve afwikkelingsverschil wordt in de reserve grondexploitatie gestort. **Grex Achter de Hoeven:** Grex Achter de Hoeven maakt deel uit van het Programma Donge-Oevers. Binnen dit deelgebied zijn in 2023 vooral planontwikkelingskosten gemaakt om dit gebied tot woningbouwlocatie te ontwikkelen. De gemaakte kosten worden verrekend met de boekwaarde. Uiteindelijk wordt voor de grondexploitatie Donge-Oevers een positief eindsaldo voorzien. Het voordeel in de exploitatiecijfers is het gevolg van het besluit om een reserve externe groencompensatie te vormen. De storting in deze reserve valt als last onder de reserves binnen dit programma. De ramingen binnen de grex Achter de Hoeven wijken op onderdelen af van de begrote bedragen. Feitelijk heeft dat geen gevolgen omdat de grondexploitaties budgettair neutraal worden begroot door verrekening met een balanspositie. Minder uitgaven leidt in beginsel tot lagere inkomsten (= minder verrekenen met de balans) De lagere balansverrekening wordt aan de batenkant toegelicht. **Grex Rivierkade:** Grex Rivierkade maakt ook deel uit van het Programma Donge-Oevers. Binnen dit deelgebied is in 2023 een perceel verkocht, waardoor inkomsten zijn gerealiseerd. Daarnaast zijn er planontwikkelingskosten gemaakt voor de verdere ontwikkeling van het gebied. Het saldo van gemaakte kosten en gerealiseerde baten wordt verrekend met de boekwaarde. Uiteindelijk wordt voor de grondexploitatie Donge-Oevers een positief eindsaldo voorzien. De begrote bedragen voor de grex Rivierkade wijken op onderdelen af . Hierdoor ontstaat een voordeel van € 2,7 miljoen. Per saldo resteert een bedrag van € 10.000 wat wordt toegevoegd aan de reserve Kunst. De grexcijfers worden jaarlijks geactualiseerd. **Grex Oude Haven deel B Woningbouw:** Grex Oude Haven maakt ook deel uit van het Programma Donge-Oevers. Binnen dit deelgebied zijn in 2023 nog enkele infrstructurele werken uitgevoerd en zijn planontwikkelingskosten gemaakt ter voorbereiding op de woningbouw die in dit gebied gaat plaatsvinden. De gemaakte kosten worden verrekend met de boekwaarde. Uiteindelijk wordt voor de grondexploitatie Donge-Oevers een positief eindsaldo voorzien. De begrote bedragen voor de grex Oude Haven deel B Woningbouw wijken op onderdelen af . Hierdoor ontstaat een voordeel van € 2,177 miljoen. De grexcijfers worden jaarlijks geactualiseerd.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 240.000	V	**8.3 Wonen en bouwen**
€ 43.000	V	Omgevingswet: Lange tijd bleef onduidelijk of de Omgevingswet op 1 januari 2024 inwerking zou treden, daardoor zijn de kosten voor implementatie hoofdzakelijk in het laatste kwartaal gemaakt. De basis voor de implementatie is gelegd. De overgang van Wabo naar de Omgevingswet is zo veel mogelijk beleidsneutraal. De implementatie is nog niet klaar. Komende jaren zal er gewerkt worden aan de verbetering van de dienstverlening en zullen er met de eerste ervaringen in de praktijk aanpassingen plaats vinden.
€ 113.000	V	Omgevingswet: De invoering van de Omgevingswet is jaar op jaar uitgesteld en de budgetten zijn overgeheveld. Bij de start waren de kosten van implementatie niet goed in te schatten. De Omgevingswet is op 1 januari in werking getreden, maar dat betekent niet dat de implementatie is afgerond. Komend jaar doen we ervaring op en dat zal ongetwijfeld leiden tot aanpassingen, aanvullingen en bijvoorbeeld het volgen van vervolg trainingen. Daarnaast zijn er ook bewust zaken doorgeschoven naar komend jaar. Er is voor gekozen zoveel als mogelijk beleidsneutraal over te gaan en eerst ervaring op te doen met de Omgevingswet en de uitwerking daarvan in de praktijk. Dat geldt onder andere voor het opstellen van toepasbare regels (juridische lokale regels omzetten naar begrijpelijke regels) en opnemen in het DSO. De komende jaren

		blijven we nog wel bezig met het implementeren van de Omgevingswet. Uit het omzetten van bestemmingsplan naar omgevingsplan vloeien aanvullende werkzaamheden voort (bijv. omzetten geluidszonering). Komende jaren zullen we aan de slag moeten met toepasbare regels. O.a. de regels in het Omgevingsplan moeten omgezet naar toepasbare regels. Vandaar dat binnen de Algemene uitkering gevraagd wordt een bedrag van € 143.000 over te hevelen. Het restant van 2023 is naar verwachting niet nodig.
€ 41.000	V	Omgevingsvergunning: Er zijn minder adviezen opgevraagd bij derden dan was voorzien, omdat enkele complexe aanvragen zijn vertraagd. Voorgesteld wordt om € 30.000 incidenteel uit 2023 over te hevelen naar 2024 daar verwacht wordt dat het aantal externe adviezen zal toenemen, mede omdat er ook aanvragen verwacht worden m.b.t. reconstructie A27. Het gaat hier dan om complexe constructieberekeningen welke extern dienen te worden beoordeeld. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€43.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 43.000 (75 afwijkingen).

Overzicht baten per taakveld van Programma 4

In de onderstaande tabel zijn de lasten per taakveld opgenomen.

Programma 4 Wonen (bedragen x € 1.000)

TV	Omschrijving	Begroting 2023 Na wijziging	Jaarrekening 2023	Verschil
0.10	Mutaties reserves	181	181	0
8.1	Ruimte en leefomgeving	271	334	-63
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.276	1.229	47
8.3	Wonen en bouwen	911	1.390	-479
	Programma 4 Wonen	**2.639**	**3.134**	**-495**

Toelichting op het overzicht baten per taakveld van Programma 4

In de onderstaande tabellen is per taakveld een toelichting opgenomen van de afwijkingen van de begrote baten> € 25.000 of van politiek bestuurlijke importantie.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**0.10 Mutaties reserves**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 63.000	V	**8.1 Ruimte en leefomgeving**
€ 64.000	V	Bestemmingsplannen: De aanleg van het openbare gebied bij de nieuwbouw aan de Mondriaanstraat is door gemeente uitgevoerd, maar door Thuisvester bekostigd. Ca. €64.000. Dit bedrag was niet van te voren meegenomen in de begroting.
€ 1.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 1.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 47.000	N	**8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)**
€ 47.000	N	Grondexploitatie; In 2023 is sprake van de navolgende grondexploitaties: • Grex W. Boonstraat • Grex Peuzelaar • Grex Achter de Hoeven • Grex Rivierkade • Grex Oude Haven deel B Woningbouw De afwikkeling van deze grondexploitatiecomplexen levert in 2023, na onderlinge verrekening met de balansposities, een nadeel aan de batenkant op van € 47.000. Aan de lastenkant is een voordeel berekend van € 63.000. Het voordeel per saldo wordt toegevoegd aan de reserve kunst en de reserve grondexploitatie zodat grondexploitatie in beginsel budgettair

		neutraal is voor het rekeningsaldo. Voor meer informatie verwijzen wij naar de toelichting aan de lastenkant.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 479.000	V	**8.3 Wonen en bouwen**
€ 453.000	V	Omgevingsvergunningen: Tijdens behandeling najaarsnota 2023 waren enkele grote plannen nog in bestemmingsplanprocedure waardoor het niet zeker was dat deze vergunningen nog in 2023 verleend zou kunnen worden. De legesopbrengsten van voorgenoemde plannen waren als gevolg van deze onzekerheid dan ook niet meegenomen in de najaarsnota 2023. Dit heeft als effect dat de leges hoger uitgevallen zijn dan geraamd.
€ 26.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 26.000 (11 afwijkingen).

Verkort overzicht afwijkingen lasten en baten van Programma 4

In het onderstaande overzicht zijn de afwijkingen van de lasten en baten van Programma 4 verkort weergegeven en onderverdeeld in incidenteel en structureel.

Programma 4		Lasten				Baten			
TV	Taakvelden	Incidenteel		Structureel		Incidenteel		Structureel	
0.10	**Mutatie reserves**								
	Algemeen	3.000	N			0	-		
8.1	**Ruimte en leefomgeving**								
	Bestemmingsplannen	285.000	V			64.000	V		
	Algemeen	11.000	V			1.000	N		
8.2	**Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)**								
	Grondexploitatie	63.000	V			46.000	N		
8.3	**Wonen en bouwen**								
	Omgevingswet	156.000	V						
	Omgevingsvergunning	41.000	V					453.000	V
	Algemeen	43.000	V			26.000	V		

Overzicht Investeringen van Programma 4

In programma 4 zijn geen investeringen begrepen.

P5 Opgave Economie en Toerisme

Overzicht lasten per taakveld van Programma 5

In de onderstaande tabel zijn de lasten per taakveld opgenomen.

Programma 5 Economie en Toerisme				(bedragen x € 1.000)
TV	**Omschrijving**	**Begroting 2023 Na wijziging**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
0.10	Mutaties reserves	0	10	-10
2.3	Recreatieve havens	9	3	6
2.4	Economische havens en waterwegen	61	73	-12
3.1	Economische ontwikkeling	404	370	34
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	41	41	0
3.4	Economische promotie	217	173	44
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	433	420	13
5.4	Musea	27	32	-5
5.5	Cultureel erfgoed	224	186	38
5.6	Media	653	653	0
8.3	Wonen en bouwen	31	30	1
	Programma 5 Economie en Toerisme	**2.100**	**1.991**	**109**

Toelichting op het overzicht lasten per taakveld van Programma 5

In de onderstaande tabellen is per taakveld een toelichting opgenomen van de afwijkingen van de begrote lasten > € 25.000 of van politiek bestuurlijke importantie.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 10.000	N	**0.10 Mutaties reserves**
€ 10.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 10.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 6.000	V	**2.3 Recreatieve havens**
€ 6.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 6.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 12.000	N	**2.4 Economische havens en waterwegen**
€ 12.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 12.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 34.000	V	**3.1 Economische ontwikkeling**
€ 34.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 34.000 (6 afwijkingen).

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 44.000	V	**3.4 Economische promotie**
€ 25.000	V	Toerisme: Het bedrag van € 25.000 in 2023 was voor een onderzoek naar het verbeteren van de wandel- en fietsmogelijkheden. Dit onderzoek is in 2023 opgestart, maar kan pas in 2024 afgerond worden. Dit project draagt bij aan de strategische doelstelling “De gemeente is gastvrij naar de bewoners en bezoekers”. De realisatiekosten van dit projecten vinden plaats

		in 2024. Daarom is dit bedrag opgevoerd als overheveling naar 2024. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 19.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 19.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 13.000	V	**5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie**
€ 13.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 13.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 5.000	N	**5.4 Musea**
€ 5.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 5.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 38.000	V	**5.5 Cultureel erfgoed**
€ 38.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 38.000 (10 afwijkingen). Door omstandigheden waren enkele erfgoedprojecten nog niet rijp voor uitvoering in 2023 en/of voor volledige uitvoering. Die projecten zullen naar verwachting in 2024 worden uitgevoerd/afgerond, zodat daarvoor circa € 18.000 nodig kan zijn. Dit omvat het opstellen van een erfgoedvisie voor beschermd stadsgezicht, het herstel van begraafplaatsen in het park nabij de Riethorst en de restauratie en plaatsing van een historische hoefstal in Raamsdonk. Hoewel lager dan € 25.000 wordt vanwege politiek bestuurlijke importantie gevraagd dit budget over te hevelen. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**5.6 Media**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 1.000	V	**8.3 Wonen en bouwen**
€ 1.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 1.000.

Overzicht baten per taakveld van Programma 5

In onderstaande tabel zijn de baten per taakveld opgenomen.

Programma 5 Economie en Toerisme (bedragen x € 1.000)

TV	Omschrijving	Begroting 2023 Na wijziging	Jaarrekening 2023	Verschil
0.10	Mutaties reserves	35	34	1
2.3	Recreatieve havens	17	3	14
2.4	Economische havens en waterwegen	30	30	0
3.1	Economische ontwikkeling	3	4	-1
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	12	7	5
3.4	Economische promotie	0	0	0
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	42	44	-2
5.4	Musea	10	13	-3
5.5	Cultureel erfgoed	43	49	-6
5.6	Media	22	22	0
8.3	Wonen en bouwen	4	2	2
	Programma 5 Economie en Toerisme	**218**	**208**	**10**

Toelichting op het overzicht baten per taakveld van Programma 5

In de onderstaande tabellen is per taakveld een toelichting opgenomen van de afwijkingen van de begrote baten > € 25.000 of van politiek bestuurlijke importantie.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 1.000	N	**0.10 Mutaties reserves**
€ 1.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 1.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 14.000	N	**2.3 Recreatieve havens**
€ 14.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 14.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**2.4 Economische havens en waterwegen**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 1.000	V	**3.1 Economische ontwikkeling**
€ 1.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 1.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 5.000	N	**3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen**
€ 5.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 5.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**3.4 Economische promotie**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 2.000	V	**5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie**
€ 2.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 2.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 3.000	V	**5.4 Musea**
€ 3.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 3.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 6.000	V	**5.5 Cultureel erfgoed**
€ 6.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 6.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**5.6 Media**

€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 2.000	N	**8.3 Wonen en bouwen**
€ 2.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 2.000.

Verkort overzicht afwijkingen lasten en baten van Programma 5

In het onderstaande overzicht zijn de afwijkingen van de lasten en baten van Programma 5 verkort weergegeven en onderverdeeld in incidenteel en structureel.

Programma 5		Lasten				Baten			
TV	Taakvelden	Incidenteel		Structureel		Incidenteel		Structureel	
0.10	**Mutatie reserve**								
	Algemeen	10.000	N			1.000	N		
2.3	**Recreatieve havens**								
	Algemeen	6.000	V			14.000	N		
2.4	**Economische havens**								
	Algemeen	12.000	N			0	-		
3.1	**Economische ontwikkelingen**								
	Algemeen	34.000	V			1.000	V		
3.3	**Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen**								
	Algemeen	0	-			5.000	N		
3.4	**Economische promotie**								
	Toerisme	25.000	V			0	-		
	Algemeen	19.000	V						
5.3	**Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie**								
	Algemeen	13.000	V			2.000	V		
5.4	**Musea**								
	Algemeen	5.000	N			3.000	V		
5.5	**Cultureel erfgoed**								
	Algemeen	38.000	V			6.000	V		
5.6	**Media**								
	Algemeen	0	-			0	-		
8.3	**Wonen en bouwen**								
	Algemeen	1.000	V			2.000	N		

Overzicht Investeringen van Programma 5

In programma 5 zijn geen investeringen begrepen.

P6 Opgave Bestuur en Dienstverlening

Overzicht lasten per taakveld van Programma 6

In de onderstaande tabel zijn de lasten per taakveld opgenomen.

Programma 6 Bestuur en Dienstverlening				(bedragen x € 1.000)
TV	**Omschrijving**	**Begroting 2023 Na wijziging**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
0.10	Mutaties reserves	0	0	0
0.1	Bestuur	1.475	1.521	-46
0.2	Burgerzaken	820	800	20
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.373	1.377	-4
1.2	Openbare orde en veiligheid	415	423	-8
	Programma 6 Bestuur en Dienstverlening	**4.083**	**4.121**	**-38**

Toelichting op het overzicht lasten per taakveld van Programma 6

Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen. In de onderstaande tabellen is per taakveld een toelichting opgenomen van de afwijkingen van de begrote lasten > € 25.000 of van politiek bestuurlijke importantie.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**0.10 Mutaties reserves**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 46.000	N	**0.1 Bestuur**
€ 34.000	N	College van Burgemeester en wethouders: Bij de begroting 2023 was de exacte invulling van het college nog niet bekend. In de jaarrekening bleek dat de raming van de salariskosten enigszins te laag was begroot waarbij tevens de wettelijke loonsverhogingen vanuit 2022 nog een doorwerking hebben.
€ 40.000	N	College van Burgemeester en wethouders: Jaarlijks wordt de omvang van de voorziening APPA berekend. Als gevolg van o.a. de verhoging van de wettelijke rekenrente dient een (extra) bedrag aan de voorziening APPA te worden toegevoegd.
€ 28.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 28.000 (17 afwijkingen).

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 20.000	V	**0.2 Burgerzaken**
€ 20.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 20.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 4.000	N	**1.1 Crisisbeheersing en brandweer**
€ 4.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 4.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 8.000	N	**1.2 Openbare orde en veiligheid**
€ 8.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 8.000.

Overzicht baten per taakveld van Programma 6

In onderstaande tabel zijn de baten per taakveld opgenomen.

Programma 6 Bestuur en Dienstverlening				(bedragen x € 1.000)
TV	**Omschrijving**	**Begroting 2023 Na wijziging**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
0.10	Mutaties reserves	0	0	0
0.1	Bestuur	174	223	-49
0.2	Burgerzaken	235	254	-19
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	10	44	-34
1.2	Openbare orde en veiligheid	10	15	-5
	Programma 6 Bestuur en Dienstverlening	**429**	**536**	**-107**

Toelichting op het overzicht baten per taakveld van Programma 6

In de onderstaande tabellen is per taakveld een toelichting opgenomen van de afwijkingen van de begrote baten > € 25.000 of van politiek bestuurlijke importantie.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**0.10 Mutaties reserves**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 49.000	V	**0.1 Bestuur**
€ 49.000	V	College van Burgemeester en wethouders: De actualisatie van de berekening pensioenverplichting wethouders (APPA) laat een voordeel zien van € 49.000,-.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 19.000	V	**0.2 Burgerzaken**
€ 19.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 19.000 (6 afwijkingen).

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 34.000	V	**1.1 Crisisbeheersing en brandweer**
€ 34.000	V	G.geb Brandweergarages en blusmiddelen: Een deel van de kosten (Gas en Electra gebruik) die betrekking hebben op de brandweergarages en blusmiddelen wordt doorberekend aan de Veiligheidsregio. Het bedrag van de doorbelasting is hoger dan begroot omdat ook nog een verrekening over het begrotingsjaar 2022 is verwerkt.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 5.000	V	**1.2 Openbare orde en veiligheid**
€ 5.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 5.000.

Verkort overzicht afwijkingen lasten en baten van Programma 6

In het onderstaande overzicht zijn de afwijkingen van de lasten en baten van Programma 6 verkort weergegeven en onderverdeeld in incidenteel en structureel.

Programma 6		Lasten				Baten			
TV	**Taakvelden**	**Incidenteel**		**Structureel**		**Incidenteel**		**Structureel**	
0.10	**Mutaties en reserves**								
	Algemeen	0	-			0	-		

0.1	**Bestuur**								
	College van Burgemeester en wethouders	40.000	N	34.000	N	49.000	V		
	Algemeen	28.000	V						
0.2	**Burgerzaken**								
	Algemeen	20.000	V			19.000	V		
1.1	**Crisisbeheersing en brandweer**								
	G.geb Brandweergarages en blusmiddelen					34.000	V		
	Algemeen	4.000	N						
1.2	**Openbare orde en veiligheid**								
	Algemeen	8.000	N			5.000	V		

Overzicht Investeringen van Programma 6

In het onderstaande overzicht is de voortgang van de lopende investeringen 2023 opgenomen voorzien van een beslispunt.
Bedragen afgerond naar een veelvoud van € 1.000.

Begroot	Werkelijk	Krediet omschrijving	Toelichting - Besluit
€ 15.000	€ 0	23 Burgerpanel voorlichting.	In 2023 is op dit budget niets uitgegeven. We zijn nog bezig met de implementatie van burgerparticipatie. De aanschaf van een digitaal burgerpanel wordt betrokken bij de verdere implementatie van burgerparticipatie in onze gemeente. We kijken welke onderdelen hiervan en andere middelen we gaan aanschaffen en inzetten ter ondersteuning van de burgerparticipatie. Het investeringsbedrag moet daarom blijven staan in 2024. Actie: Krediet overzetten naar 2024.

P7 Opgave Financiën en Organisatie

Overzicht lasten per taakveld van Programma 7

In de onderstaande tabel zijn de lasten per taakveld opgenomen.

Programma 7 Financiën en bedrijfsvoering (bedragen x € 1.000)

TV	Omschrijving	Begroting 2023 Na wijziging	Jaarrekening 2023	Verschil
0.10	Mutaties reserves	2.779	4.263	-1.484
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	346	383	-37
0.4	Overhead	9.960	10.053	-93
0.5	Treasury	-30	-206	176
0.61	OZB woningen	900	907	-7
0.62	OZB niet-woningen	0	0	0
0.64	Belastingen overig	22	22	0
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	76	183	-107
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0
3.4	Economische promotie	0	0	0
	Programma 7 Financiën	**14.053**	**15.605**	**-1.552**

Toelichting op het overzicht lasten per taakveld van Programma 7

In de onderstaande tabellen is per taakveld een toelichting opgenomen van de afwijkingen van de begrote lasten > € 25.000 of van politiek bestuurlijke importantie.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 1.484.000	N	**0.10 Mutaties reserves**
€ 29.000	V	Mutaties reserves opgave 7 Financiën: Het resultaat van de slotwijziging 2023 was berekend op € 29.000. Teneinde het jaarrekeningresultaat op een juiste wijze te berekenen wordt het begrote overschot ingebracht in de tellingen. Boekhoudkundig is dit een voordeel voor de exploitatie.
€ 844.000	N	Mutaties reserves opgave 7 Financiën: Bij de uitvoering van de opvang van Oekraïners in het voormalige Hoge Veer is budgettaire neutraliteit voor de begroting uitgangspunt. In totaliteit wordt het bedrag wat resteert gestort in de reserve Ontheemden/Oekraïne, zodat eventueel in de toekomst het ontstane voordeel kan worden bestemd voor de opvang van ontheemden. Omdat € 844.000 meer wordt overgehouden dan begroot, wordt dit bedrag gestort in de reserve. Boekhoudkundig is een hogere storting een nadeel in programma 7. Het voordeel is onderdeel van de baten van programma 3.
€ 669.000	N	Mutaties reserves opgave 7 Financiën: Om de onderlinge verhouding tussen weerstandsvermogen en de algemene reserve tot uitdrukking te brengen is een toerekening aan het weerstandvermogen noodzakelijk. Deze mutatie is budgettair neutraal (zie baten).

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 37.000	N	**0.3 Beheer overige gebouwen en gronden**
€ 96.000	N	Grondexploitatie algemene dienst: Voor de bestrijding van het illegaal grondgebruik (met name het zogenaamde snippergroen) worden kosten gemaakt. Deze kosten worden verhaald op de eigenaren van de grond. Aan de baten kant van dit taakveld worden de baten opgenomen. deze baten zijn in principe van gelijke omvang als de lasten en derhalve neutraal voor de jaarrekening.
€ 53.000	V	Hermenzeil: Voor Hermenzeil is budget opgenomen die betrekking heeft op het verkoopproces. In 2023 zijn voor het verkoopproces geen kosten gemaakt en valt derhalve vrij.
€ 6.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 6.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 93.000	N	**0.4 Overhead**
€ 989.000	V	Overhead Salarissen ambtelijk apparaat: In de begroting is een bedrag van € 13.613.500 opgenomen voor de salarissen van het ambtelijk apparaat. In de jaarrekening is € 12.608.000 aan werkelijke salariskosten geregistreerd. Het verschil ontstaat voor een bedrag van € 989.000 door vrijval vanwege vacatures gedurende het jaar. Dit bedrag is ongeveer gelijk aan voorgaande jaren. De vrijval vanwege vacatures heeft nog steeds in hoofdzaak te maken met de krapte op de arbeidsmarkt. Dit heeft ook indirect effect op het realiseren van bepaalde doelstellingen. In zijn algemeenheid is de spoeling op de arbeidsmarkt dun waardoor het vaak lang duurt voordat vacatures zijn ingevuld en daardoor taken blijven liggen. Hierdoor neemt de werkdruk bij overige medewerkers toe en hebben we hierdoor soms lastige keuzes te maken. In deze huidige tijd hebben we ook gemerkt dat meerdere medewerkers van de gemeente Geertruidenberg zijn 'gevraagd' om elders te solliciteren waarbij vaak betere arbeidsvoorwaarden waaronder een hoger salaris en beter doorgroeimogelijkheden werden geboden.
€1.018.000	N	Overhead Personeel van derden vanwege ziekte en vacatures: Het niet tijdig invullen van vacatures heeft ook effect gehad op het budget inhuur. Inhuur die rechtstreeks op de taakvelden / projecten kan worden geboekt gaan niet via de overhead. In de reguliere begroting is een budget beschikbaar van € 1.047.000. In 2023 is voor € 2.065.000 aan personeel van derden vanwege ziekte en vacatures ingehuurd. Daarmee is hiervoor € 1.018.000 meer uitgegeven, maar dat wordt nagenoeg volledig gecompenseerd door de lagere salariskosten.
€ 17.000	V	Overhead Personeel algemeen: De salariskosten vanwege overwerk en gedifferentieerd belonen, vielen € 23.000 lager uit. De kosten voor overheidsjubilea iets hoger, te weten € 6.000.
€ 69.000	V	Overhead Personeel UWV gelden: Van het UWV wordt een vergoeding ontvangen ter compensatie wanneer personeel gebruik maakt van bepaalde regelingen. De zogenaamde zwangerschapsvergoeding is hiervan de belangrijkste. Voor 2023 is € 69.000 vergoedingen ontvangen. In voorkomende gevallen is hiervoor extern ingehuurd.
€ 34.000	V	Overhead Overig: Onder Overhead Overig zijn een groot aantal ramingen opgenomen die op basis van de BBV voorschriften als Overhead aangemerkt moeten worden. Denk hierbij aan Algemene kosten per cluster, Bestuursondersteuning, Algemene personeelskosten, Archief, Facilitair, Voorlichting, ICT, Representatie, het gemeentehuis en de gemeentewerf. Voor al

		deze overhead is in de begroting 20232 een bedrag opgenomen van € 3.594.000. In de rekening is hierop € 3.816.000 geboekt inclusief de vorming van een voorziening spaarverlof en actualisatie van de voorziening wachtgeld voormalig personeel. In de slotwijziging 2023 werd aangenomen dat het project uitvoering Wet Open Overheid in 2023 zou worden afgerond. Naar thans blijkt is voor de invoering van deze wet in 2024 nog € 60.000 noodzakelijk voor de verdere implementatie van de Woo (actieve informatieplicht) en aanpassing van systemen. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
110.000	N	In 2023 wordt voor het eerst een storting gedaan in de voorziening spaarverlof. In 2023 is voor het eerst een omzetting geweest van wettelijk/bovenwettelijk verlof naar spaarverlof. Voor het geregistreerde spaarverlof dient de gemeente een voorziening te treffen.
142.000	N	Jaarlijks wordt een berekening gemaakt van de hoogte van de voorziening wachtgeld voormalig personeel. Actualisatie van de aanspraken leidt tot een storting van € 142.000.
€ 50.000	V	Overhead doorbelastingen naar producten: De ambtelijke uren die te maken hebben met de salarispost worden voor zover deze direct te herleiden zijn naar specifieke taakvelden doorbelast. In de jaarrekening wordt € 50.000 meer doorbelast dan begroot. Dit is overigens een doorbelasting met een administratief karakter. Het voordeel op overhead is een nadeel in het taakveld.
€ 18.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 18.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 176.000	V	**0.5 Treasury**
€ 186.000	V	Treasury: Omdat in 2023 geen kortlopende leningen zijn afgesloten terwijl rekening is gehouden met een kleine rentelast, is op de rentelast van de kortlopende geldleningen een voordeel behaald. Daarnaast is vanwege de achterblijvende investeringen minder gebruik gemaakt van de beschikbare financiële ruimte. De geleende bedragen zijn namelijk langer dan verwacht op de gemeenterekening blijven staan waardoor er een rentevergoeding van de BNG is ontvangen.
€ 79.000	V	Treasury: Onder treasury worden ook de afschrijvingen die worden toegerekend aan de verschillende taakvelden verzameld op een totaalpost. Vervolgens worden alle afschrijvingen doorbelast. Omdat de afschrijvingen in de jaarrekening lager blijken te zijn dan verwacht, is er sprake van een voordeel op treasury. Dit is overigens een administratief nadeel.
€ 79.000	N	Treasury: Als tegenhanger van het voordeel van lagere afschrijvingen die doorbelast worden naar de taakvelden is er op treasury vanzelf ook sprake van een nadeel voor hetzelfde bedrag. Dit is eveneens een administratief voordeel.
€ 10.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 10.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 7.000	N	**0.61 OZB woningen**
€ 77.000	N	Uitvoering Wet WOZ en OZB: Voor de uitvoering van de wet WOZ en de heffing van de OZB is het noodzakelijk gebleken om een externe partij in te huren. Het noodzakelijke budget bleek te laag.
€ 82.000	V	Uitvoering Wet WOZ en OZB: In de begroting was rekening gehouden met een vergoeding van proceskosten (voor de zogenaamde no cure- no pay woz-bezwaar bureaus) van € 141.000. In 2023 is hierop slechts € 59.000 uitgegeven zodat een overschot van € 82.000 is gerealiseerd. Dit vanwege het feit dat er fors minder NCNP bezwaren gegrond zijn verklaard. Bij de uitspraak op een bezwaar of beroepschrift tegen de door de gemeente vastgestelde WOZ waarde dient de gemeente de proceskosten te vergoeden. Voor de afwikkeling van de bezwaarschriften die betrekking hebben op 2023 dient naar de huidige inzichten nog € 36.000,- aan proceskosten te worden uitgekeerd over de bezwaren 2023. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 12.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in nadeel van € 12.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**0.62 OZB niet-woningen**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**0.64 Belastingen overig**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving

€ 0	-	**0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 107.000	N	**0.8 Overige baten en lasten**
€ 75.000	N	Algemene uitgaven en inkomsten, afdrachten BTW en BCF: Jaarlijks wordt berekend wat de afdracht aan BTW/BCF/Suppletie had moeten zijn over het lopende jaar of voorgaande jaren. Als berekend wordt dat de afdracht te hoog of te laag is geweest wordt er een verrekening met de belastingdienst gemaakt. Voor het boekjaar 2023 bleek dat de vooraf verrekende BTW/BCF te hoog was en moet een bedrag van € 75.000 terugbetaald worden.
€ 46.000	N	Algemene uitgaven en inkomsten, voorziening dubieuze debiteuren: Jaarlijks wordt berekend wat de hoogte moet zijn van de voorziening dubieuze debiteuren algemeen en belastingen. Afhankelijk van de inschatting van de verhaalsmogelijkheden wordt de omvang van de voorziening berekend. Voor het boekjaar 2023 dient de voorziening met € 46.000 te worden opgehoogd.
€ 14.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 14.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**3.4 Economische promotie**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Overzicht baten per taakveld van Programma 7

In onderstaande tabel zijn de baten per taakveld opgenomen.

Programma 7 Financiën en bedrijfsvoering (bedragen x € 1.000)

TV	Omschrijving	Begroting 2023 Na wijziging	Jaarrekening 2023	Verschil
0.10	Mutaties reserves	2.156	2.761	-605
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	576	813	-237
0.4	Overhead	29	331	-302
0.5	Treasury	355	388	-33
0.61	OZB woningen	3.250	3.270	-20
0.62	OZB niet-woningen	3.975	3.884	91
0.64	Belastingen overig	101	110	-9
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	41.678	41.589	89
0.8	Overige baten en lasten	391	389	2
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0
3.4	Economische promotie	31	62	-31
	Programma 7 Financiën	**52.542**	**53.597**	**-1.055**

Toelichting op het overzicht baten per taakveld van Programma 7

In de onderstaande tabellen is per taakveld een toelichting opgenomen van de afwijkingen van de begrote baten > € 25.000 of van politiek bestuurlijke importantie.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 605.000	V	**0.10 Mutaties reserves**
€ 47.000	N	Mutaties reserves opgave 7 Financiën: De afschrijvingslasten die betrekking hebben op de investering van het I&A plan worden gedekt door een onttrekking uit

		de daarvoor bestemde dekkingsreserve. Omdat de investeringslasten in 2023 lager zijn dan begroot, wordt ook de onttrekking uit de reserve lager. Boekhoudkundig is dit een nadeel voor de exploitatie.
€ 669.000	V	Mutaties reserves opgave 7 Financiën: Om de onderlinge verhouding tussen weerstandsvermogen en de algemene reserve tot uitdrukking te brengen is een toerekening aan het weerstandsgedeelte voorzien. Deze mutaties is budgettair neutraal.
€ 17.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 17.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 237.000	V	**0.3 Beheer overige gebouwen en gronden**
€ 173.000	V	Grondexploitatie algemene dienst: Onder grondexploitatie algemene dienst worden de "losse" grondverkopen geboekt. De opbrengsten uit verkopen kunnen van jaar tot jaar aanzienlijk verschillen. In december is nog voor ruim € 170.000 grond verkocht. Daarmee is de opbrengst hoger dan begroot.
€ 103.000	V	Grondexploitatie algemene dienst: Voor de bestrijding van het illegaal grondgebruik (met name het zogenaamde snippergroen) worden kosten gemaakt die worden verhaald op de eigenaren van de grond. Aan de baten kant van dit taakveld worden de baten opgenomen. De baten zijn in principe van gelijke omvang als de lasten en derhalve neutraal voor de jaarrekening.
€ 29.000	N	Hermenzeil: Voor Hermenzeil worden nog kosten gemaakt voor o.a. het verkoopproces, bewaking en anti kraak. Voor grofweg de helft van deze kosten wordt van de provincie een bijdrage ontvangen. Omdat de lasten in 2023 lager uitvielen, valt ook de bijdrage na de provincie lager uit.
€ 10.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 10.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 302.000	V	**0.4 Overhead**
€ 286.000	V	Overhead Personeel: Vanwege de inspanningen rondom de opvang van Oekraïners is het noodzakelijk geweest om eigen personeel in te zetten voor de opvang in het voormalige Hoge Veer. Hiervoor kan een vergoeding per uur worden toegerekend. In totaal kan een bedrag van € 286.000 ten laste van de Rijksvergoedingen Oekraïne gebracht worden. In de begroting was rekening gehouden met € 290.000. Voor de exploitatie is dit een inkomst. De overige inhuur, zoals bijvoorbeeld beveiliging, is rechtstreeks op de specifieke Oekraïne budgetten terecht gekomen.
€ 16.000	V	Diverse afwijkingen resulteren in een voordeel van € 16.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 33.000	V	**0.5 Treasury**
€ 33.000	V	Deelnemingen en beleggingen: Van de SVN wordt jaarlijks een rentevergoeding aan de gemeente betaald. In 2023 is deze hoger dan verwacht omdat er door het SVN meer leningen zijn verstrekt.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 20.000	V	**0.61 OZB woningen**
€ 20.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 20.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 91.000	N	**0.62 OZB niet-woningen**
€ 80.000	N	Onroerende Zaakbelastingen gebruikers: De opbrengst van de OZB niet woningen is lager dan verwacht. In beginsel is dit een combinatie van lagere WOZ waarden en leegstaande niet-woningen.
€ 11.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 11.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 9.000	V	**0.64 Belasting overig**
€ 9.000	V	Diverse afwijkingen leveren een voordeel op van € 9.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 89.000	N	**0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds**
€ 120.000	N	Uitkering gemeentefonds: Op basis van de decembercirculaire 2023 wordt de algemene uitkering € 120.000 lager dan begroot op basis van de septembercirculaire. De belangrijkste reden voor deze verlaging is de aanpassing van eenheden waarmee gerekend wordt en de verlaging van de uitkeringsfactor met 7 punten (1 uitkeringspunt staat gelijk aan € 32.700). In de algemene uitkering is ook een eenmalige uitkering van € 143.000 toegevoegd vanwege vergoeding uitvoeringskosten Omgevingswet. Dit budget kon in 2023 niet meer geclaimd worden. vandaar dat voorgesteld wordt dit bedrag mee te nemen naar 2024. Deze post komt ook terug in het overzicht budgetoverhevelingen naar 2024.
€ 31.000	V	Uitkering gemeentefonds: De algemene uitkering van voorgaande jaren wordt met enige regelmaat gecorrigeerd / aangepast door het ministerie vanwege actualisatie van eenheden waarop de berekening is gebaseerd. De afrekening voorgaande dienstjaren levert in 2023 een voordeel op.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 2.000	N	**0.8 Overige baten en lasten**
€ 2.000	N	Diverse afwijkingen resulteren in een nadeel van € 2.000.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 0	-	**0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)**
€ 0	-	Tussen begroting en rekening zijn geen te verklaren afwijkingen.

Bedrag	V/N	Taakveld en/of omschrijving
€ 31.000	V	**3.4 Economische promotie**
€ 31.000	V	Toeristenbelasting: De realisatie van de toeristenbelasting betreffen de definitieve aanslagen over belastingjaar 2022 en de nog te ontvangen toeristenbelasting over 2023. De gerealiseerde opbrengsten liggen in lijn met de jaaropbrengsten die hiervoor begroot zijn.

Verkort overzicht afwijkingen lasten en baten van Programma 7

In het onderstaande overzicht zijn de afwijkingen van de lasten en baten van Programma 7 verkort weergegeven en onderverdeeld in incidenteel en structureel.

Programma 7		Lasten				Baten			
TV	Taakvelden	Incidenteel		Structureel		Incidenteel		Structureel	
0.10	**Mutaties reserves**								
	Mutaties reserves opgave 7 Financiën:	1.484.000	N			622.000	V		
	Algemeen					17.000	N		
0.3	**Beheer overige gebouwen en gronden**								
	Grondexploitatie algemene dienst	96.000	N			276.000	V		
	Hermenzeil	53.000	V			29.000	N		
	Algemeen	6.000	V			10.000	N		
0.4	**Overhead**								
	Overhead Salarissen ambtelijk apparaat	989.000	V						
	Overhead Personeel van derden vanwege ziekte en vacatures	1.018.000	N						
	Overhead Personeel algemeen	17.000	V						
	Overhead Personeel					286.000	V		
	Overhead Personeel UWV gelden	69.000	V						
	Overhead Overig	218.000	N						

	Overhead doorbelastingen naar producten	50.000	V						
	Algemeen	18.000	V			16.000	V		
0.5	**Treasury**								
	Treasury	186.000	V						
	Deelnemingen en beleggingen					33.000	V		
	Algemeen	10.000	N						
0.61	**OZB woningen**								
	Uitvoering Wet WOZ en OZB	5.000	V						
	Algemeen	12.000	N			20.000	V		
0.62	**OZB niet-woningen**								
	Onroerende Zaakbelastingen gebruikers					80.000	N		
	Algemeen	0	-			11.000	N		
0.64	**Belastingen overig**								
	Algemeen	0	-			9.000	V		
0.7	**Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds**								
	Uitkering gemeentefonds					31.000	V	120.000	N
	Algemeen	0	-						
0.8	**Overige baten en lasten**								
	Algemene uitgaven en inkomsten	121.000	N						
	Algemeen	14.000	V			2.000	N		
0.9	**Vennootschapsbelasting (Vpb)**								
	Algemeen	0	-			0	-		
3.4	**Economische promotie**								
	Toeristenbelasting					31.000	V		
	Algemeen	0	-						

Overzicht Investeringen van Programma 7

In het onderstaande overzicht is de voortgang van de lopende investeringen 2023 opgenomen voorzien van een beslispunt.
Bedragen afgerond met een veelvoud van € 1.000.

Begroot	Werkelijk	Krediet omschrijving	Toelichting - Besluit
€ 92.000	€ 0	22 Verduurzaming gemeentehuis 1e fase label c.	Eind december opdracht verstrekt. Uitvoering vindt plaats in 2024. Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 50.000	€ 0	23 Investeringen I en A plan.	Geen investeringen in 2023. Besluit: Krediet met € 50.000 verlagen en project afsluiten.
€ 32.000	€ 3.000	22 Aanschaf ICT t.b.v. omgevingswet 2022.	Conversie door drukte werkzaamheden rondom invoering omgevingswet verplaatst na ingang omgevingswet Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 177.000	€ 163.000	18 Vervanging telefooncentrale/switches.	Het vervangen heeft langer geduurd dan verwacht omdat switches niet geleverd werden. Project kan daarom nu pas worden afgesloten Besluit: Krediet met € 14.000 verlagen en project afsluiten.
€ 80.000	€ 79.000	22 Werkplek hardware.	Het krediet is gebruikt voor aanschaf werkplek hardware, zoals laptops en schermen. In 2024 is er een nieuw krediet en daarom kan deze afgesloten worden. Besluit: Krediet met € 1.000 verlagen en project afsluiten.
€ 40.000	€ 0	22 ESX hosts t.b.v. servers.	Is vanwege bezuinigingsronde verplaatst naar 2024 en er nog geen noodzaak was

			Besluit: Krediet met € 40.000 verlagen en project afsluiten.
€ 40.000	€ 37.000	23 Mobile devices.	Het krediet is gebruikt voor aanschaf mobiele apparaten. In 2024 is er een nieuw krediet en daarom kan deze afgesloten worden Besluit: Krediet met € 3.000 verlagen en project afsluiten.
€ 21.000	€ 0	23 Investeringen hard- en software.	In 2023 geen upgrade van software of hardware plaatsgevonden, maar die mogelijk in 2024 plaatsvinden. Zoals toekomst zaaksysteem en document management systeem Besluit: Krediet met € 21.000 verlagen en project afsluiten.
€ 50.000	€ 0	23 Werkplek hardware 2023.	Project vervanging werkplek hardware voor hybride werken loopt door in 2024, daar is al budget voor opgenomen in het investeringsplan 2024. Besluit: Krediet met € 50.000 verlagen en project afsluiten.
€ 416.000	€ 32.000	22 - 23 Voorbereidingskrediet vernieuwbouw gemeentehuis.	Middels een raadsinformatiebrief heeft het college aangegeven dat is besloten om de scenario's renoveren, nieuwbouw en huur van een pand te laten doorberekenen op basis van het opgestelde functioneel en ruimtelijk programma van eisen waarbij rekening wordt gehouden met de toekomstige ontwikkelingen op het gebied van jeugdzorg / CJG. Gelijktijdig is besloten om het krediet ontvangstruimte gemeentewinkel met bedrag van € 212.000,- af te ramen. Dit bedrag storten in het krediet "22 Kantoorconcept en meubilair. Actie: Krediet overzetten naar 2024.
€ 130.000	€ 8.000	20 - 22 Ontvangstruimte.	Zie toelichting bij 22 - 23 Voorbereidingskrediet vernieuwbouw gemeentehuis. Actie: Krediet overzetten naar 2024.

WNT - verantwoording 2023 Gemeente Geertruidenberg

WNT-verantwoording 2023 gemeente Geertruidenberg
De WNT is van toepassing op gemeente Geertruidenberg. Het voor de gemeente Geertruidenberg toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 (algemeen bezoldigingsmaximum)
1. Bezoldiging topfunctionarissen
1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2023			
bedragen x € 1	**K.M.C. Millenaar-Rammelaere**	**R.J.C. Nagtzaam**	**N.M Bovenhorst**
Functiegegevens	Griffier	Secretaris	Secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 t/m 31/12	01-01 t/m 30/04	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	91.771	38.667	105.042
Beloningen betaalbaar op termijn	14.279	6.522	15.412

Subtotaal	106.050		45.189		120.453	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000		223.000		223.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag[11]	N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.	
Bezoldiging	106.050		45.189		120.453	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.	
Gegevens 2022						
bedragen x € 1	**K.M.C. Millenaar-Rammelaere**		**R.J.C. Nagtzaam**			
Functiegegevens	Griffier		Secretaris			
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 t/m 31/12		01/01 t/m 31/12			
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0		1,0			
Dienstbetrekking?	Ja		Ja			
Bezoldiging						
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	87.415		111.200			
Beloningen betaalbaar op termijn	14.890		20.288			
Subtotaal	*102.305*		*131.487*			
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000		216.000			
Bezoldiging	102.305		131.487			

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	**R.Brekelmans**	
Functiegegevens		Secretaris
Kalenderjaar	**2023**	**2022**
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	26/6 t/m 31/12	-
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar [5]	7	0

Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar[6]	616	0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 212	€ 206
Maxima op basis van de normbedragen per maand	206.500	0
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		130.592
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Bezoldiging in de betreffende periode	86.240	0
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		86.240
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedra		N.v.t.
Bezoldiging		**86.240**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling[13]		N.v.t.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen
Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2023	
bedragen x € 1	**R.C.J. Nagtzaam**
Functiegegevens	
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Secretaris
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2023
Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	45.839
Individueel toepasselijk maximum	75.000
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	45.839
Waarvan betaald in 2023	45.839
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Overzicht baten en lasten per taakveld

		Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Jaarrekening			Begroting -/- Jaarrekening		
TV	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.1	Bestuur	1.373	0	1.373	1.475	174	1.301	1.521	223	1.298	-46	-49	3
0.10	Mutaties reserves	1.677	588	1.089	3.639	2.747	892	5.135	3.336	1.799	-1.496	-589	-907
0.2	Burgerzaken	603	167	436	820	235	585	800	254	546	20	-19	39
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	310	387	-77	346	576	-230	383	813	-430	-37	-237	200
0.4	Overhead	8.653	77	8.576	9.960	29	9.931	10.053	331	9.722	-93	-302	209
0.5	Treasury	-81	325	-406	-30	355	-385	-206	388	-594	176	-33	209
0.61	OZB woningen	517	3.320	-2.803	900	3.250	-2.350	907	3.270	-2.363	-7	-20	13
0.62	OZB niet-woningen	0	4.086	-4.086	0	3.975	-3.975	0	3.884	-3.884	0	91	-91
0.64	Belastingen overig	22	107	-85	22	101	-79	22	110	-88	0	-9	9
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	39.234	-39.234	0	41.678	-41.678	0	41.589	-41.589	0	89	-89
0.8	Overige baten en lasten * (Noodfonds alleen in 2023)	28	44	-16	113	391	-278	218	389	-171	-105	2	-107
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.504	10	1.494	1.373	10	1.363	1.377	44	1.333	-4	-34	30
1.2	Openbare orde en veiligheid	573	19	554	585	10	575	576	18	558	9	-8	17
2.1	Verkeer en vervoer	3.268	277	2.991	3.957	910	3.047	3.768	981	2.787	189	-71	260
2.2	Parkeren	6	5	1	6	5	1	1	0	1	5	5	0
2.3	Recreatieve havens	8	17	-9	9	17	-8	3	3	0	6	14	-8
2.4	Economische havens en waterwegen	318	49	269	336	48	288	340	50	290	-4	-2	-2
3.1	Economische ontwikkeling	210	3	207	404	3	401	370	4	366	34	-1	35
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	39	12	27	41	12	29	41	7	34	0	5	-5
3.4	Economische promotie	194	38	156	217	31	186	173	62	111	44	-31	75
4.1	Openbaar basisonderwijs	11	55	-44	202	246	-44	186	173	13	16	73	-57
4.2	Onderwijshuisvesting	1.278	56	1.222	1.190	64	1.126	1.229	68	1.161	-39	-4	-35
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.190	419	771	1.665	744	921	1.239	366	873	426	378	48
5.1	Sportbeleid en activering	616	60	556	709	370	339	623	276	347	86	94	-8
5.2	Sportaccommodaties	1.668	388	1.280	1.773	382	1.391	1.809	524	1.285	-36	-142	106
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	464	42	422	471	42	429	451	44	407	20	-2	22
5.4	Musea	25	10	15	27	10	17	32	13	19	-5	-3	-2
5.5	Cultureel erfgoed	220	26	194	286	49	237	254	56	198	32	-7	39
5.6	Media	607	0	607	653	22	631	653	22	631	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.876	14	1.862	2.271	14	2.257	2.107	15	2.092	164	-1	165
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.271	29	2.242	4.757	5.315	-558	3.673	5.370	-1.697	1.084	-55	1.139
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.699	0	1.699	1.971	0	1.971	1.710	0	1.710	261	0	261
6.3	Inkomensregelingen	6.162	5.061	1.101	8.080	5.167	2.913	8.735	5.986	2.749	-655	-819	164
6.4	WSW en beschut werk	2.215	0	2.215	2.294	0	2.294	2.293	0	2.293	1	0	1
6.5	Arbeidsparticipatie	644	0	644	854	0	854	837	1	836	17	-1	18
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.468	6	1.462	1.512	6	1.506	1.436	8	1.428	76	-2	78

6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	4.353	0	4.353	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	2.901	98	2.803	2.901	98	2.803	2.743	80	2.663	158	18	140
6.71b	Begeleiding (WMO)	2.290	0	2.290	2.290	0	2.290	2.246	0	2.246	44	0	44
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	345	0	345	1.555	0	1.555	1.482	0	1.482	73	0	73
6.72b	Jeugdhulp behandeling	0	0	0	833	0	833	777	0	777	56	0	56
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	490	0	490	547	0	547	-57	0	-57
6.73a	Pleegzorg	0	0	0	130	0	130	137	0	137	-7	0	-7
6.73b	Gezinsgericht	0	0	0	472	0	472	698	0	698	-226	0	-226
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	1.022	0	1.022	1.070	0	1.070	-48	0	-48
6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	1.358	0	1.358	1.428	0	1.428	-70	0	-70
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	432	0	432	664	0	664	-232	0	-232
6.74c	Gesloten plaatsing	0	0	0	185	0	185	145	0	145	40	0	40
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	19	0	19	22	0	22	18	0	18	4	0	4
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.600	0	1.600	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82a	Jeugdbescherming	0	0	0	291	0	291	214	0	214	77	0	77
6.82b	Jeugdreclassering	0	0	0	59	0	59	55	0	55	4	0	4
7.1	Volksgezondheid	1.064	12	1.052	1.301	160	1.141	1.079	67	1.012	222	93	129
7.2	Riolering	1.882	2.421	-539	1.924	2.463	-539	1.922	2.451	-529	2	12	-10
7.3	Afval	2.665	3.247	-582	2.598	3.179	-581	2.586	3.124	-538	12	55	-43
7.4	Milieubeheer	1.083	5	1.078	2.279	1.018	1.261	1.699	523	1.176	580	495	85
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	84	48	36	118	24	94	86	27	59	32	-3	35
8.1	Ruimte en leefomgeving	737	271	466	1.019	271	748	723	334	389	296	-63	359
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.298	2.298	0	966	1.276	-310	907	1.229	-322	59	47	12
8.3	Wonen en bouwen	942	571	371	1.262	915	347	1.021	1.391	-370	241	-476	717
		63.899	**63.902**	**-3**	**76.395**	**76.392**	**3**	**74.996**	**77.904**	**-2.908**	**1.399**	**-1.512**	**2.911**

Overzicht baten en lasten per taakveld per programma

L= Lasten B=Baten S=Saldo

Bedragen in € afgerond in 1.000			Primitieve begroting		Begroting na wijziging		Jaarrekening		Begroting -/- Jaarrekening		
Pr.	Taakveld	Taakveld omschrijving	L	B	L	B	L	B	L	B	S
P1	0.10	Mutaties reserves	5	105	5	114	5	113	0	1	-1
P1	1.2	Openbare orde en veiligheid	146	8	170	0	153	3	17	-3	20
P1	2.1	Verkeer en vervoer	3.268	277	3.957	910	3.768	981	189	-71	260
P1	2.2	Parkeren	6	5	6	5	1	0	5	5	0
P1	2.4	Economische havens en waterwegen	257	18	275	18	267	19	8	-1	9
P1	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	38	0	38	0	31	0	7	0	7
P1	5.5	Cultureel erfgoed	40	0	62	7	69	7	-7	0	-7
P1	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.876	14	2.271	14	2.107	15	164	-1	165
		Opgave Leefbaarheid	5.636	427	6.784	1.068	6.401	1.138	383	-70	453
P2	0.10	Mutaties reserves	0	55	190	105	190	88	0	17	-17
P2	7.2	Riolering	1.882	2.421	1.924	2.463	1.922	2.451	2	12	-10
P2	7.3	Afval	2.665	3.247	2.598	3.179	2.586	3.124	12	55	-43
P2	7.4	Milieubeheer	1.083	5	2.279	1.018	1.699	523	580	495	85
		Opgave Duurzaamheid	5.630	5.728	6.991	6.765	6.397	6.186	594	579	15
P3	0.10	Mutaties reserves	315	116	315	155	315	160	0	-5	5
P3	0.8	Overige baten en lasten * (Noodfonds alleen in 2023)	0	0	37	0	35	0	2	0	2
P3	4.1	Openbaar basisonderwijs	11	55	202	246	186	173	16	73	-57
P3	4.2	Onderwijshuisvesting	1.278	56	1.190	64	1.229	68	-39	-4	-35
P3	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.190	419	1.665	744	1.239	366	426	378	48
P3	5.1	Sportbeleid en activering	616	60	709	370	623	276	86	94	-8
P3	5.2	Sportaccommodaties	1.668	388	1.773	382	1.809	524	-36	-142	106
P3	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.271	29	4.757	5.315	3.673	5.370	1.084	-55	1.139
P3	6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.699	0	1.971	0	1.710	0	261	0	261
P3	6.3	Inkomensregelingen	6.162	5.061	8.080	5.167	8.735	5.986	-655	-819	164
P3	6.4	WSW en beschut werk	2.215	0	2.294	0	2.293	0	1	0	1
P3	6.5	Arbeidsparticipatie	644	0	854	0	837	1	17	-1	18
P3	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.468	6	1.512	6	1.436	8	76	-2	78
P3	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0			0
P3	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	4.353	0	0	0	0	0			0
P3	6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	2.901	98	2.901	98	2.743	80	158	18	140
P3	6.71b	Begeleiding (WMO)	2.290	0	2.290	0	2.246	0	44	0	44
P3	6.72a	Jeugdhulp begeleiding	345	0	1.555	0	1.482	0	73	0	73
P3	6.72b	Jeugdhulp behandeling	0	0	833	0	777	0	56	0	56
P3	6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	0	0	490	0	547	0	-57	0	-57
P3	6.73a	Pleegzorg	0	0	130	0	137	0	-7	0	-7
P3	6.73b	Gezinsgericht	0	0	472	0	698	0	-226	0	-226
P3	6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	1.022	0	1.070	0	-48	0	-48
P3	6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	1.358	0	1.428	0	-70	0	-70
P3	6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	432	0	664	0	-232	0	-232
P3	6.74c	Gesloten plaatsing	0	0	185	0	145	0	40	0	40
P3	6.81	'Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P3	6.81a	Beschermd wonen (WMO)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P3	6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	19	0	22	0	18	0	4	0	4
P3	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.600	0	0	0	0	0	0	0	0
P3	6.82a	Jeugdbescherming	0	0	291	0	214	0	77	0	77
P3	6.82b	Jeugdreclassering	0	0	59	0	55	0	4	0	4
P3	7.1	Volksgezondheid	1.064	12	1.301	160	1.079	67	222	93	129
P3	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	84	48	118	24	86	27	32	-3	35

		Opgave Mens en Zorg	32.193	6.348	38.818	12.731	37.509	13.106	1.309	-375	1.684
P4	0.10	Mutaties reserves	0	0	350	181	353	181	-3	0	-3
P4	8.1	Ruimte en leefomgeving	737	271	1.019	271	723	334	296	-63	359
P4	8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.298	2.298	966	1.276	907	1.229	59	47	12
P4	8.3	Wonen en bouwen	911	567	1.231	911	991	1.390	240	-479	719
		Opgave Wonen	3.946	3.136	3.566	2.639	2.974	3.134	592	-495	1.087
P5	0.10	Mutaties reserves	0	35	0	35	10	34	-10	1	-11
P5	2.3	Recreatieve havens	8	17	9	17	3	3	6	14	-8
P5	2.4	Economische havens en waterwegen	61	31	61	30	73	30	-12	0	-12
P5	3.1	Economische ontwikkeling	210	3	404	3	370	4	34	-1	35
P5	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	39	12	41	12	41	7	0	5	-5
P5	3.4	Economische promotie	194	0	217	0	173	0	44	0	44
P5	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	426	42	433	42	420	44	13	-2	15
P5	5.4	Musea	25	10	27	10	32	13	-5	-3	-2
P5	5.5	Cultureel erfgoed	180	26	224	43	186	49	38	-6	44
P5	5.6	Media	607	0	653	22	653	22	0	0	0
P5	8.3	Wonen en bouwen	31	4	31	4	30	2	1	2	-1
		Opgave Economie en Toerisme	1.781	180	2.100	218	1.991	208	109	10	99
P6	0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P6	0.1	Bestuur	1.373	0	1.475	174	1.521	223	-46	-49	3
P6	0.2	Burgerzaken	603	167	820	235	800	254	20	-19	39
P6	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.504	10	1.373	10	1.377	44	-4	-34	30
P6	1.2	Openbare orde en veiligheid	427	10	415	10	423	15	-8	-5	-3
		Opgave Bestuur en Dienstverlening	3.907	187	4.083	429	4.121	536	-38	-107	69
P7	0.10	Mutaties reserves	1.357	276	2.779	2.156	4.263	2.761	-1.484	-605	-879
P7	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	310	387	346	576	383	813	-37	-237	200
P7	0.4	Overhead	8.653	77	9.960	29	10.053	331	-93	-302	209
P7	0.5	Treasury	-81	325	-30	355	-206	388	176	-33	209
P7	0.61	OZB woningen	517	3.320	900	3.250	907	3.270	-7	-20	13
P7	0.62	OZB niet-woningen	0	4.086	0	3.975	0	3.884	0	91	-91
P7	0.64	Belastingen overig	22	107	22	101	22	110	0	-9	9
P7	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	39.234	0	41.678	0	41.589	0	89	-89
P7	0.8	Overige baten en lasten	28	44	76	391	183	389	-107	2	-109
P7	0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P7	3.4	Economische promotie	0	38	0	31	0	62	0	-31	31
		Opgave Financiën	10.806	47.894	14.053	52.542	15.605	53.597	-1.552	-1.055	-497
		Totaal	63.899	63.900	76.395	76.392	74.998	77.905	1.397	-1.513	2.910

Overzicht budgetoverhevelingen naar 2024

In de begroting 2023 is voor een aantal onderwerpen/taken een incidenteel budget beschikbaar gesteld dat wordt gedekt door een éénmalige onttrekking uit de Vrije Algemene Reserve (VAR). Deze budgetten waren afkomstig uit voorgaande begrotingen of nieuw in de begroting 2023 opgenomen. In de jaarrekening wordt beoordeeld of de lasten ook daadwerkelijk zijn gemaakt en of de Vrije Algemene Reserve als dekking moet worden aangewend. Tevens wordt beoordeeld of het noodzakelijk is om bepaalde budgetten over te hevelen naar 2024 omdat de beschikbare budgetten om uiteenlopende redenen nog niet in 2023 besteed zijn.

Bij overheveling/ bestemming rekeningresultaat is het belangrijk om een bestendige financiële gedragslijn te hanteren. De afgelopen jaren zijn hierover diverse afspraken vastgelegd. Deze afspraken zijn o.a.:

Overhevelingen kunnen worden onderverdeeld in 2 groepen:
1. Beleidsmatige overhevelingen: dit betreft budgetten die in 2023 niet zijn besteed en waarvan aan de raad wordt voorgesteld deze budgetten naar 2024 over te hevelen om activiteiten af te kunnen ronden. Het gaat hier om specifieke middelen voor de uitvoering van concrete activiteiten of projecten waar geen structureel budget voor aanwezig is, waarvan de uitvoering vertraagd is en die in het volgend jaar kunnen worden afgerond.

2. Technische overhevelingen: dit betreft enerzijds budgetten waarvoor in 2023 al wel verplichtingen met derde partijen zijn aangegaan maar waarvan de prestatie nog niet is geleverd. Om deze verplichtingen te kunnen nakomen moet in 2024 het budget beschikbaar blijven. Anderzijds gaat het om nog niet gerealiseerde exploitatiebijdragen aan projecten die nodig zijn om projecten te kunnen uitvoeren of afronden.

Een overhevelingsbedrag dient goed gemotiveerd te worden, van materiele omvang te zijn en aan te sluiten bij onze bestendige gedragslijn, te weten:
a. > € 25.000 of van politiek bestuurlijke importantie.
b. De overheveling moet een incidenteel karakter hebben.
c. Overhevelingen die hun herkomst hebben uit 2020 of 2021 gaan niet over naar 2024 tenzij argumentatie dit vereist.

Overzicht mee te nemen exploitatiebudgetten van 2023 naar 2024
In het jaarrekeninggedeelte van de jaarstukken is bij verschillende taakvelden aangegeven dat het gewenst c.q. noodzakelijk is om budgetten mee te nemen naar 2024 en te bestemmen voor de dekking van uitgaven die als gevolg van verschillende oorzaken niet in 2023 hebben plaatsgevonden. In de onderstaande tabel wordt een totaalbeeld geschetst van de mee te nemen bedragen.
Het totaalbedrag betreft € 843.000.

PR=programma / TV= taakveld

Volgnummer	PR	TV	Verkorte omschrijving	Overhevelen
1	1	5.7	Plantsoenen en parken - Onderhoud bomen	44.000
2	1	5.7	Plantsoenen en parken - DIOR	16.000
3	3	-	Mens en Zorg PL 5 vrije inloop	162.000
4	3	6.3	Bijzondere bijstand - Energietoeslag	180.000
5	4	8.1	Bestemmingsplannen - Planontwikkelingskosten	52.000
6	4	8.1	Bestemmingsplannen - Nionplas	25.000
7	4	8.1	Bestemmingsplannen - Omgevingswet	50.000
8	4	8.3	Omgevingsvergunning - Advieskosten	30.000
9	5	3.4	Toerisme - Fiets- en wandelstructuur	25.000
10	5	5.5	G. geb. Historische gebouwen (inclusief vishal) - Erfgoedprojecten	18.000
11	7	0.4	Overhead bestuursondersteuning College van Burgemeester en wethouders - WOO	62.000
12	7	0.61	Uitvoering Wet WOZ en OZB - Proceskosten	36.000
13	7	0.7	Uitkering gemeentefonds - Uitvoeringskosten Omgevingswet	143.000
			Totaal	**843.000**

Programma baten en lasten per taakveld

	Mutaties Exploitatie											
	Programma's / Taakveld	L/B	0.10	0.1	0.2	0.3	0.4	0.5	0.61	0.62	0.64	0.7
P1	Opgave Leefbaarheid	Lasten										
P1	Opgave Leefbaarheid	Baten										
P2	Opgave Duurzaamheid	Lasten										
P2	Opgave Duurzaamheid	Baten										
P3	Opgave Mens en Zorg	Lasten										
P3	Opgave Mens en Zorg	Baten										
P4	Opgave Wonen	Lasten										
P4	Opgave Wonen	Baten										
P5	Opgave Economie en Toerisme	Lasten										
P5	Opgave Economie en Toerisme	Baten										
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Lasten		1.521	800							
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Baten		223	254							
P7	Opgave Financiën	Lasten				383	10.053	-206	907		22	
P7	Opgave Financiën	Baten				813	331	388	3.270	3.884	110	41.589
	Subtotaal Exploitatie Opgaven		0	1.298	546	-430	9.722	-594	-2.363	-3.884	-88	-41.589
	Mutaties Reserves											
P1	Opgave Leefbaarheid	Lasten	5									
P1	Opgave Leefbaarheid	Baten	113									
P2	Opgave Duurzaamheid	Lasten	190									
P2	Opgave Duurzaamheid	Baten	88									
P3	Opgave Mens en Zorg	Lasten	315									
P3	Opgave Mens en Zorg	Baten	160									
P4	Opgave Wonen	Lasten	353									
P4	Opgave Wonen	Baten	181									
P5	Opgave Economie en Toerisme	Lasten	10									
P5	Opgave Economie en Toerisme	Baten	34									
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Lasten										
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Baten										
P7	Opgave Financiën	Lasten	4.263									
P7	Opgave Financiën	Baten	2.761									
	Subttotaal Reserves Opgaven		1.799	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal baten en lasten											
		Lasten	5.136	1.521	800	383	10.053	-206	907	0	22	0
		Baten	3.337	223	254	813	331	388	3.270	3.884	110	41.589
		Saldo	1.799	1.298	546	-430	9.722	-594	-2.363	-3.884	-88	-41.589

	Mutaties Exploitatie											
Pr.	Programma's / Taakveld	L/B	0.8	0.9	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.3
P1	Opgave Leefbaarheid	Lasten				153	3.768	1		267		
P1	Opgave Leefbaarheid	Baten				3	981			19		
P2	Opgave Duurzaamheid	Lasten										
P2	Opgave Duurzaamheid	Baten										
P3	Opgave Mens en Zorg	Lasten	35									
P3	Opgave Mens en Zorg	Baten										
P4	Opgave Wonen	Lasten										
P4	Opgave Wonen	Baten										
P5	Opgave Economie en Toerisme	Lasten							3	73	370	41
P5	Opgave Economie en Toerisme	Baten							3	30	4	7
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Lasten			1.377	423						
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Baten			44	15						
P7	Opgave Financiën	Lasten	183									
P7	Opgave Financiën	Baten	389									
	Subtotaal Exploitatie Opgaven		-171		1.333	558	2.787	1	0	291	366	34
	Mutaties Reserves											
P1	Opgave Leefbaarheid	Lasten										
P1	Opgave Leefbaarheid	Baten										
P2	Opgave Duurzaamheid	Lasten										
P2	Opgave Duurzaamheid	Baten										
P3	Opgave Mens en Zorg	Lasten										
P3	Opgave Mens en Zorg	Baten										
P4	Opgave Wonen	Lasten										
P4	Opgave Wonen	Baten										
P5	Opgave Economie en Toerisme	Lasten										
P5	Opgave Economie en Toerisme	Baten										
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Lasten										
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Baten										
P7	Opgave Financiën	Lasten										
P7	Opgave Financiën	Baten										
	Subttotaal Reserves Opgaven		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal baten en lasten											
		Lasten	218	0	1.377	576	3.768	1	3	340	370	41
		Baten	389	0	44	18	981	0	3	49	4	7
		Saldo	-171	0	1.333	558	2.787	1	0	291	366	34

	Mutaties Exploitatie											
Pr.	Programma's / Taakveld	L/B	3.4	4.1	4.2	4.3	5.1	5.2	5.3	5.4	5.5	5.6
P1	Opgave Leefbaarheid	Lasten							31		69	
P1	Opgave Leefbaarheid	Baten									7	
P2	Opgave Duurzaamheid	Lasten										
P2	Opgave Duurzaamheid	Baten										
P3	Opgave Mens en Zorg	Lasten		186	1.229	1.239	623	1.809				
P3	Opgave Mens en Zorg	Baten		173	68	366	276	524				
P4	Opgave Wonen	Lasten										
P4	Opgave Wonen	Baten										
P5	Opgave Economie en Toerisme	Lasten	173						420	32	186	653
P5	Opgave Economie en Toerisme	Baten							44	13	49	22
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Lasten										
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Baten										
P7	Opgave Financiën	Lasten										
P7	Opgave Financiën	Baten	62									
	Subtotaal Exploitatie Opgaven		**111**	**13**	**1.161**	**873**	**347**	**1.285**	**407**	**19**	**199**	**631**
	Mutaties Reserves											
P1	Opgave Leefbaarheid	Lasten										
P1	Opgave Leefbaarheid	Baten										
P2	Opgave Duurzaamheid	Lasten										
P2	Opgave Duurzaamheid	Baten										
P3	Opgave Mens en Zorg	Lasten										
P3	Opgave Mens en Zorg	Baten										
P4	Opgave Wonen	Lasten										
P4	Opgave Wonen	Baten										
P5	Opgave Economie en Toerisme	Lasten										
P5	Opgave Economie en Toerisme	Baten										
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Lasten										
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Baten										
P7	Opgave Financiën	Lasten										
P7	Opgave Financiën	Baten										
	Subttotaal Reserves Opgaven		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	Totaal baten en lasten											
		Lasten	173	186	1.229	1.239	623	1.809	451	32	255	653
		Baten	62	173	68	366	276	524	44	13	56	22
		Saldo	111	13	1.161	873	347	1.285	407	19	199	631

	Mutaties Exploitatie											
Pr.	Programma's / Taakveld	L/B	5.7	6.1	6.2	6.3	6.4	6.5	6.6	6.71a	6.71b	6.72
P1	Opgave Leefbaarheid	Lasten	2.107									
P1	Opgave Leefbaarheid	Baten	15									
P2	Opgave Duurzaamheid	Lasten										
P2	Opgave Duurzaamheid	Baten										
P3	Opgave Mens en Zorg	Lasten		3.673	1.710	8.735	2.293	837	1.436	2.743	2.246	
P3	Opgave Mens en Zorg	Baten		5.370		5.986		1	8	80		
P4	Opgave Wonen	Lasten										
P4	Opgave Wonen	Baten										
P5	Opgave Economie en Toerisme	Lasten										
P5	Opgave Economie en Toerisme	Baten										
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Lasten										
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Baten										
P7	Opgave Financiën	Lasten										
P7	Opgave Financiën	Baten										
	Subtotaal Exploitatie Opgaven		**2.092**	**-1.697**	**1.710**	**2.749**	**2.293**	**836**	**1.428**	**2.663**	**2.246**	**0**
	Mutaties Reserves											
P1	Opgave Leefbaarheid	Lasten										
P1	Opgave Leefbaarheid	Baten										
P2	Opgave Duurzaamheid	Lasten										
P2	Opgave Duurzaamheid	Baten										
P3	Opgave Mens en Zorg	Lasten										
P3	Opgave Mens en Zorg	Baten										
P4	Opgave Wonen	Lasten										
P4	Opgave Wonen	Baten										
P5	Opgave Economie en Toerisme	Lasten										
P5	Opgave Economie en Toerisme	Baten										
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Lasten										
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Baten										
P7	Opgave Financiën	Lasten										
P7	Opgave Financiën	Baten										
	Subttotaal Reserves Opgaven		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	Totaal baten en lasten											
		Lasten	2.107	3.673	1.710	8.735	2.293	837	1.436	2.743	2.246	0
		Baten	15	5.370	0	5.986	0	1	8	80	0	0
		Saldo	2.092	-1.697	1.710	2.749	2.293	836	1.428	2.663	2.246	0

	Mutaties Exploitatie											
Pr.	Programma's / Taakveld	L/B	6.72a	6.72b	6.72c	6.73a	6.73b	6.73c	6.74a	6.74b	6.74c	6.81b
P1	Opgave Leefbaarheid	Lasten										
P1	Opgave Leefbaarheid	Baten										
P2	Opgave Duurzaamheid	Lasten										
P2	Opgave Duurzaamheid	Baten										
P3	Opgave Mens en Zorg	Lasten	1.482	777	547	137	698	1.070	1.428	664	145	18
P3	Opgave Mens en Zorg	Baten										
P4	Opgave Wonen	Lasten										
P4	Opgave Wonen	Baten										
P5	Opgave Economie en Toerisme	Lasten										
P5	Opgave Economie en Toerisme	Baten										
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Lasten										
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Baten										
P7	Opgave Financiën	Lasten										
P7	Opgave Financiën	Baten										
	Subtotaal Exploitatie Opgaven		**1.482**	**777**	**547**	**137**	**698**	**1.070**	**1.428**	**664**	**145**	**18**
	Mutaties Reserves											
P1	Opgave Leefbaarheid	Lasten										
P1	Opgave Leefbaarheid	Baten										
P2	Opgave Duurzaamheid	Lasten										
P2	Opgave Duurzaamheid	Baten										
P3	Opgave Mens en Zorg	Lasten										
P3	Opgave Mens en Zorg	Baten										
P4	Opgave Wonen	Lasten										
P4	Opgave Wonen	Baten										
P5	Opgave Economie en Toerisme	Lasten										
P5	Opgave Economie en Toerisme	Baten										
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Lasten										
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Baten										
P7	Opgave Financiën	Lasten										
P7	Opgave Financiën	Baten										
	Subttotaal Reserves Opgaven		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	Totaal baten en lasten											
		Lasten	1.482	777	547	137	698	1.070	1.428	664	145	18
		Baten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Saldo	1.482	777	547	137	698	1.070	1.428	664	145	18

	Mutaties Exploitatie													
Pr.	Programma's / Taakveld	L/B	6.82	6.82a	6.82b	7.1	7.2	7.3	7.4	7.5	8.1	8.2	8.3	Totaal
P1	Opgave Leefbaarheid	Lasten												6.396
P1	Opgave Leefbaarheid	Baten												1.025
P2	Opgave Duurzaamheid	Lasten					1.922	2.586	1.699					6.207
P2	Opgave Duurzaamheid	Baten					2.451	3.124	523					6.098
P3	Opgave Mens en Zorg	Lasten		214	55	1.079				86				37.194
P3	Opgave Mens en Zorg	Baten				67				27				12.946
P4	Opgave Wonen	Lasten									723	907	991	2.621
P4	Opgave Wonen	Baten									334	1.229	1.390	2.953
P5	Opgave Economie en Toerisme	Lasten											30	1.981
P5	Opgave Economie en Toerisme	Baten											2	174
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Lasten												4.121
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Baten												536
P7	Opgave Financiën	Lasten												11.342
P7	Opgave Financiën	Baten												50.836
	Subtotaal Exploitatie Opgaven		**0**	**214**	**55**	**1.012**	**-529**	**-538**	**1.176**	**59**	**389**		**-371**	-4.706
	Mutaties Reserves													
P1	Opgave Leefbaarheid	Lasten												5
P1	Opgave Leefbaarheid	Baten												113
P2	Opgave Duurzaamheid	Lasten												190
P2	Opgave Duurzaamheid	Baten												88
P3	Opgave Mens en Zorg	Lasten												315
P3	Opgave Mens en Zorg	Baten												160
P4	Opgave Wonen	Lasten												353
P4	Opgave Wonen	Baten												181
P5	Opgave Economie en Toerisme	Lasten												10
P5	Opgave Economie en Toerisme	Baten												34
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Lasten												0
P6	Opgave Bestuur en Dienstverlening	Baten												0
P7	Opgave Financiën	Lasten												4.263
P7	Opgave Financiën	Baten												2.761
	Subttotaal Reserves Opgaven		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	1.799
	Totaal baten en lasten													
		Lasten	0	214	55	1.079	1.922	2.586	1.699	86	723	907	1.021	74.998
		Baten	0	0	0	67	2.451	3.124	523	27	334	1.229	1.392	77.905
		Saldo	0	214	55	1.012	-529	-538	1.176	59	389	-322	-371	-2.907

SISA verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

SISA Bijlage

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024									
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 4.939.579			€ 0	€ 0	€ 13.208
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		
			€ 0	€ 6.930	€ 4.959.717	€ 8.972.621		
JenV	**A18B**	**Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden)** SiSa tussen medeoverheden	Naam veiligheidsregio *Aard controle n.v.t.*	Naam kostensoort *Aard controle n.v.t.*	Besteding per kostensoort (jaar T) *Aard controle R*			

				Indicator: A18B/01	*Indicator: A18B/02*	*Indicator: A18B/03*			
			1	50497 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Meerkosten coördinerende gemeente	€ 0			
			2	50497 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Hotels/centra	€ 0			
			3	50497 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Overige specifieke meerkosten	€ 0			
			4	50497 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Overige Meerkosten	€ 0			
				Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld				
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
				Indicator: A18B/04	*Indicator: A18B/05*				
				Ja					
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten		Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2
				Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: B2/01	*Indicator: B2/02*	*Indicator: B2/03*	*Indicator: B2/04*	*Indicator: B2/05*	*Indicator: B2/06*
				7	44	0	0	Ja	Ja
				Wijziging keuze per (2023/2024)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten**	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten**		
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
				Indicator: B2/07	*Indicator: B2/08*	*Indicator: B2/09*	*Indicator: B2/10*		
				N.V.T.	Nee				
				Reeks 1	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**

			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
			€ 0	€ 0			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			€ 2.660	€ 16.720	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.660	
BZK	**C32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-00743561	€ 0	€ 3.205.428	Ja		Ja

		2						
		100						
			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
		1	SUVIS21-00743561	Ja				
		2						
		100						
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			138	€ 77.333	€ 156.971	8	€ 4.614	€ 18.583
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.*			

			Indicator: C55/07	*Indicator: C55/08*	*Indicator: C55/09*				
			0	€ 1.295	€ 1.295				
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			0	0	0	146	0	0	
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*					
			€ 0	Ja					
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*		
			€ 22.483	€ 0	1	197	5		
BZK	**C94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.*	Besteding (jaar T) *Aard controle R*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...] *Aard controle n.v.t.*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle R*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en *Aard controle R*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R*	

			Indicator: C94/01	*Indicator: C94/02*	*Indicator: C94/03*	*Indicator: C94/04*	*Indicator: C94/05*	*Indicator: C94/06*
		1	*LAI23-03440078*	€ 2.749	2	0	0	€ 0
		2						
		100						
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)		
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: C94/07	*Indicator: C94/08*	*Indicator: C94/09*	*Indicator: C94/10*		
		1	€ 0	€ 749	€ 2.000	Nee		
		2						
		100						
BZK	**C105**	**Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls**	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle R*
			Indicator: C105/01	*Indicator: C105/02*	*Indicator: C105/03*	*Indicator: C105/04*	*Indicator: C105/05*	*Indicator: C105/06*
		1	*2023-0000096235*	0	Ja	0	Ja	€ 0
		2						
		20						
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*
			Indicator: C105/07	*Indicator: C105/08*	*Indicator: C105/09*	*Indicator: C105/10*	*Indicator: C105/11*	*Indicator: C105/12*

		1	*2023-0000096235*	€ 0	Ja		0	Ja
		2						
		20						

			Kopie projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/13*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/14*
		1	*2023-0000096235*	Nee
		2		
		20		

BZK	**C209**	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: C209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: C209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/06*
		1	*RHA2022-03360274*	*Omschoorweg*	€ 0	€ 0	€ 0	0
		2						
		10						

			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/07*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R.* *Indicator: C209/10*
		1	*Omschoorweg*	0	Ja	Ja
		2				
		10				

			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/11*
			Nee

OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	

			educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)			
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: D8/01*	*Aard controle R* *Indicator: D8/02*	*Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Aard controle R* *Indicator: D8/04*	*Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 216.508	€ 10.340	€ 47.621	€ 0	€ 175.926	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*		
		1						
		2						
		100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 199.079	€ 0	€ 0	€ 0	€ 202.413	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen		

			kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	(lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	(baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
		2						
		10						
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
		1	061959 Gemeente Altena		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2						
		3						
		4						
		5						
		6						
		7						
		8						
		9						
		10						
		11						
		12						
		13						
		14						
		15						
		16						
		17						
		18						
		19						
		20						
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			

	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09	
1	061959 Gemeente Altena		Nee	
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				

	Kopie CBS(code) Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Kopie beschikkingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Naam/nummer maatregel Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13
1	061959 Gemeente Altena			Nee
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				

		19						
		20						
EZK	F28	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			€ 396.000	€ 0	€ 0	€ 396.000	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*					
			Nee					
SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 4.515.242	€ 69.307	€ 439.632	€ 4.740	€ 8.596	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderh	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)

			oud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	*Aard controle R* *Indicator: G2/08*	*Aard controle R* *Indicator: G2/09*	*Aard controle R* *Indicator: G2/10*	*Aard controle R* *Indicator: G2/11*	*Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 14.334	€ 4.793	€ 0	€ 700.366	€ 1.668	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	-€ 56	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

			kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 290	€ 0	€ 4.331	€ 50.537	€ 1.988
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	-€ 355	€ 0	€ 5.309	€ 2.849	€ 51
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 481	€ 0	€ 6.794	€ 28.016	€ 1.042
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6	Totaal	-€ 1.126	€ 0	€ 16.434	€ 81.402	€ 3.081
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.*		

		Indicator: G4/07	Indicator: G4/08	Indicator: G4/09	Indicator: G4/10	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
6	Totaal	0	0	N.v.t.		

	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
	Indicator: G4/11	*Indicator: G4/12*	*Indicator: G4/13*	*Indicator: G4/14*	*Indicator: G4/15*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire

					kinderopvangtoeslagaffaire		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D2*	*Aard controle R*	
			Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	0	0	0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*		
			€ 129.961	€ 0	Ja		
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de herstelopera-tie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de herstelopera-tie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente		

		lichaam opgericht op grond van de Wgr	*Aard controle R* *Indicator: G12/01*	*Aard controle R* *Indicator: G12/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*				
			€ 0	€ 0	Ja				
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05		
			€ 18.300	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 351.353	€ 232.708					
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*	
		1	Onroerende zaken nieuwbouw	€ 74.370	€ 74.370				
		2	Onroerende zaken renovatie	€ 73.845	€ 73.845				
		3	Onroerende zaken onderhoud	€ 56.442	€ 56.442				
		4	Roerende zaken beheer en exploitatie	€ 11.058		€ 11.058			
		5	Overige kosten	€ 16.993			€ 16.993		

		6						
		100						
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1042444	€ 37.716	€ 0	€ 17.730	€ 0	€ 39.465
		2						
		3						
		4						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1042444	Ja				
		2						
		3						
		4						
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/02*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/04*		
			€ 22.696	€ 22.696	Ja	Ja		
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 17.723	€ 17.441	€ 282	€ 17.441	Ja
		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 122.018	€ 97.614	€ 24.404	€ 97.614	Ja

		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 27.266	€ 21.814	€ 5.453	€ 21.814	Ja
		4	Kansrijke Start	€ 20.450	€ 16.360	€ 4.090	€ 16.360	Ja
		5	Mentale Gezondheid	€ 9.543	€ 7.634	€ 1.909	€ 7.634	Ja
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 23.858	€ 3.579	€ 4.771	€ 3.579	Ja
		7	Valpreventie	€ 70.211	€ 10.532	€ 14.042	€ 10.532	Ja
		8	Leefomgeving	€ 13.633	€ 10.813	€ 2.727	€ 10.813	Ja
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 3.408	€ 2.268	€ 682	€ 2.268	Ja
		10	Versterken sociale basis	€ 49.761	€ 39.810	€ 9.952	€ 39.810	Ja
		11	Mantelzorg	€ 13.633	€ 10.906	€ 2.727	€ 10.906	Ja
		12	Eén tegen eenzaamheid	€ 13.633	€ 10.906	€ 2.727	€ 10.906	Ja
		13	Welzijn op recept	€ 7.498	€ 6.000	€ 1.498	€ 6.000	Ja
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 3.408	€ 3.408	€ 0	€ 3.408	Ja
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 12.133	€ 0	€ 2.427	€ 0	Ja

	Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*
1	Lokaal Sportakkoord	Ja
2	Brede regeling combinatiefuncties	Ja
3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Ja
4	Kansrijke Start	Ja
5	Mentale Gezondheid	Ja
6	Aanpak overgewicht en obesitas	Ja
7	Valpreventie	Ja
8	Leefomgeving	Ja
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Ja
10	Versterken sociale basis	Ja
11	Mantelzorg	Ja

		12	Eén tegen eenzaamheid	Ja	
		13	Welzijn op recept	Ja	
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Ja	
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/09*		
			Nee		

VWS	**H31**	**Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H31/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/05*
			SPUKNEAS230099	€ 15.363	€ 14.412	Ja	*Specifieke uitkering aanvraag voor RFC en HMC*

VWS	**H32**	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/03*		
			MEOZ23042	€ 83.140	€ 83.140		
			Naam zwembad *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/04*	Totale verlening per zwembad (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/05*	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H32/06*	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: H32/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/08*
		1	*Zwembad de Schans*	€ 34.357	€ 34.357	Nee	*Voor beide zwembaden wordt in 2024 onder de loep genomen welke verduurzamingsm*

							aatregelingen nog getroffen worden.
		2	*Zwembad de Ganzewiel*	€ 48.783	€ 48.783	Nee	*Voor beide zwembaden wordt in 2024 onder de loep genomen welke verduurzamingsm aatregelingen nog getroffen worden.*
		20					
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*			
			Indicator: H35B/01	*Indicator: H35B/02*			
			060758 Gemeente Breda	€ 115.810			